

Vydává Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda.
Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

P. T.

Jako v I. ročníku snažili jsme se podávati zajímavý obraz náboženského života u Slovanů, tak budeme činiti i v ročníku II. Pokud se nám to podařilo, nechť soudí jiní. Z četných posudků uveřejněných. tiskem i soukromě nám zaslanych podáváme jen tyto:

Casopis Ve Službách Královny píše v čís. 2. roč. III.: »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« odporučujeme **všem co nejvřeleji. Je to jediný náš katol. slovanský list** missionářský a apologetický. Sodálové a sodálky vykonají dobré dílo, když jej budou rozšiřovati. Kéž by se ujal! Z něho poznají časem čtenářové veškerý rozsáhlý svět slovanský v náboženském životě. Ještě jednou: doporučujeme.«

Našinec dne 1. listopadu 1910 přinesl:

»Program, který si vytkl tento nový měsíčník, plní věrně. Seznamuje českou veřejnost přehledně skoro se všemi význačnějšími zjevy náboženskými a církevními mezi Slovaný katolickými i pravoslavnými, přihlížeje zvláště pečlivě ku stavu missijní činnosti církve katolické na půdě slovanské. Z bohatého časového obsahu dosud vyšlých čísel poukazujeme na řadu článků od msgra. dra. Ant. C. Stojana o Apoštolátě, jeho účelu a významu, na poučné statě o poměrech v Bosně, Bulharsku, Černé Hoře, Rusku, na četné a zajímavé zprávy, týkající se tamního náboženského života z Říma, Moskvy, Petrohradu, Varšavy, Lvova, Lublaně, Záhřeby, Banjaluky, Kara-Agače, Cařihradu, z Ameriky atd. K pestrosti přispívají i četné obrázky přiléhající k obsahu z různých zemí slovanských. Přejeme »Apoštolátu«, aby pronikl všude mezi inteligenci i široké vrstvy lidové a vzbudil živý zájem o náboženské poměry a zvláště katolický život různých kmenů slovanských.

Prosíme uctivě, abyste rozšiřovali »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a udali nám adresy, na které bychom mohli 1. číslo poslati.

Na účely „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda“ darovali.

Na stavbu cyrillomethodějského kostelíka v Bosně: Vdp. P. Fr. Perútka, k. a. rada v Uher. Hradišti 10 K. Št. Paličkova v Kojetíně 3 K. Na kapli v Gacku v Hercegovině: F. Šindelář v Brně 2 K.

Ca.ým katol. kostelům a missiím v Bosně a Bulharsku: Vdp. P. Fr. Perútka, k. a. rada v Uher. Hradišti 10 K, Karel Šatánek v Olšovci 2 K, vdp. P. Fr. Choleva, farář em. v Bílovci 3 K, od dobrodinců ze Senice prostřednictvím dp. P. J. Staňka, 50 K, od dp. P. Václava Dostála a ctitelů Nejsv. Svátosti oltářní v Kladkách 10 K. Františka Otrubová v Uher. Brodě 5 korun. Dp. P. Jan Oth, děkan v Senici 3 kor. Nejmenovaná z Kroměříže 6 K.

Semináři pro výchovu slovanských missionářů v Kara-Agači: Vdp. P. Fr. Perútka, k. a. rada v Uh. Hradišti 10 K.

Sírotkům v Bosně a Bulharsku: Z Hulína 5 K. Od dobrodinců ze Senice prostřednictvím dp. P. J. Staňka 50 K. Leop. Krybus v Soběchleších 1 K. Vdp. P. Fr. Perútka, k. a. rada v Uher. Hradišti 10 K.

Větší zásobu různého prádla kostelního (ornát, alby, rochetky, štoly, missál. paly, korporale a j.) nám zaslal dp. P. Stanislav Hlína, zámecký kaplan v Malých Svatoňovicích a Marie Dvořáková v Jarohňovicích.

Všem dárčům srdečné „Pán Bůh zaplať!“ volá a o nové prosí

Msgr. Dr. Ant. C. Stojan, poslanec a probošt v Kroměříži.

K tomuto číslu přiložili jsme složni listky na zaslání doplatku za I. ročník a předplatného na II. ročník.   **Mačte jich co nejdříve použiti, aby se nékam nezažily.**

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamáce se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: **Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,**
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

PO ROCE.

Msgr Dr. Ant. Cyr. Stojan.

S důvěrou v Boha a spolehajíce na přímluvu Matky Boží, sv. věrověstů našich, Cyrilla a Methoda, odhodlali jsme se vydávati časopis »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. —

Účelem jeho jest, získati co nejvíce příznivců pro unii t. j. sjednocení pobratinů našich u sv. víře. Jsme Pánu Bohu vděčni, že dílo se zdařilo. I nastupujeme pouť s druhým ročníkem. Když Samuel odvrátil lid israelský od modloslužby, přivedl k službě Hospodinově a takto nad Filistinskými zvítězil a osvobodil lid od jáma nepřátelského, vzal kámen, položil jej mezi Massfaty a mezi Sen. I nazval místo to kamenem pomoci a řekl: »Až potud pomáhal nám Hospodin«. A podobně i my musíme zvolati: »Až potud pomáhal nám Hospodin«. A hned k tomu dodáváme: »A pomáhati bude na dále!« My budeme sázeti a při tom Boha prositi, aby vzrůstu dal dle slov sv. Pavla. Vyznáváme, že při díle, jaké rožšiřovati hodláme, hlavním jesti milost, kteréž bez modlitby nedosáhneme.

Pěkně propověděna jest pravda ta i v naší krásné písni národní:

»Sadila, sadila fialenku v roli. Jak ju nasadila, hned Boha prosila, aby dal pohody.

Dej, Bože, dýščička, tichého větříčka, aby se ujala modrá fialička.«

Nepřišla vlažička, jen malá rosička, tož se neujala modrá fialička«.

Prositi budeme, aby rosa požehnání Božího spočívala na díle našem: Ať od Otce světél osvěcuje světlo cestu, kterou jest se bráti k vznešenému cíli.

Jsme za vše vděčni, než také vyznáváme, že pro tak veliké dílo dosud málo nás. Ano s dětmi voláme: «Málo nás, pojď, ty čtenáři a čtenářko, mezi nás!» A bude ti milo u nás, vždyť víme, že máš srdce šlechetné, pro vše Bohu milé, nadšené. Víme, že horlíš pro víru a tu ti ve své kráse hodláme objevovati. Srdce tvé není vyprahlé. Je v něm životní síla. Tvoje veškeré bytí jest s Bohem setkáno. Jeho isi ve všech poměrech životních a chceš Jeho zůstatí. Chceš, aby i jiní Jeho byli.

Máš srdce bližního milující. Zpíváme píseň: «Lásko, Boží lásko, kde tě lidé berou, v zahradě nerosteš, v poli tě nesejou.» A tu chceme, aby srdce tvé se ohrálo na Božském srdci Páně a provádělo úmysl tohoto Srdce, jenž při poslední večeři se modlil: «Neprosím toliko za ně, ale i za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne; aby všickni jedno byli». I pomáhej, čím můžeš k uskutečnění vznešeného tohoto cíle: «Aby všichni jedno byli u víře!» Přeblahé jsou účinky víry svaté. Těch účastnými učiniti chceme i jiné.

Dej se uprositi a súčasni se díla apoštolátního. Staň se členem Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie a, možno--li dobrodincem «Akademie Velehradské». Získej nám aspoň jednoho čtenáře. Znáš-li třeba i nuzného, jenž rád podíl má na všem dobrém, udej nám jeho adresu. Jedná se nám jenom o dobrou věc. Přejeme ti, čtenáři milý, po našich způsobě veselé svátky a šťastný nový rok.

Svatotrojická Sergijevská lavra.

(Píše Karel Jindřich.)

Jakmile se Moskva postupným připojením k ní sídelních knížectví stala střediskem ruské země, zakládány ihned v ní a v celém tehdejší moskevském knížectví četné kláštery. Ale žádný neproslul tak jako založený r. 1334 svatým poustevníkem Sergijem, 66 verst od Moskvy vzdálený klášter Svatotrojický, k jehož jménu pojí se nejvážnější události ruských dějin.

Svatý Sergij, jehož křestní jméno bylo Bartoloměj, narodil se r. 1319 v Rostově; rodiče jeho byli bojarové Kyrill a Marie. Když mu bylo kolem 15. let, přesídlili rodiče do městečka Radoněže (nyní selo Gorediště), asi 12 verst od nynější lavry (= klášter), odkudž i nazván později radoněžským. Již z mladických let jevil náklonnost k asketickému životu, byl velice střdmý a v postní dny prý ničeho nejedl. Matka častěji mu domlouvala, že od tak přísného postu může až onemocnět. on však trval na svém a po několika letech žádal rodiče o dovolení vstoupiti do kláštera.

«Posečkej trochu — zněla jejich odpověď — jsme staří a churaví, tvoji bratři pak jsou ženatí a pečují o vlastní rodiny. posluž nám ještě něco, tím se zalíbíš Bohu a, když zemřeme a ty nás pochováš, pak vykonej, čeho si přeješ».

Poslušný syn podrobil se vůli rodičů, kteří vstoupili před smrtí do kláštera a pochování jsou v chotkovském ženském klášteře, vzdáleném asi dvě míle od trojické lavry.

Po smrti rodičů, maje 23 leta a ponechav zděděný podíl mladšímu bratrovi, odebral se svatý Sergij s ovdovělým bratrem Štěpánem do matroveckých lesů, kde v neprostupné houštině vystavěli chyžici a dřevěnou kapli, zasvěcenou Nejsvětější Trojici, vzdělávali kolem půdu a trávili dny ve střídavé práci a modlitbě. Štěpán odešel po krátkém pobytu do jedněch z moskevských klášterů a sv. Sergij zůstal v hluché poušti samotén, kde uprostřed surové přírody a divé zvěře vedl přes dva roky tuhý poustevnický život. Jistý igumen (= představený kláštera), jménem Mitrofan, postříhl jej po některém čase na mnicha, vysvětil kapli, žehnaje mu vyslovil přání, aby na místě tom vysvětil stánek Boží veliký a slavný a později i sám k němu se připojil.

Husté lesiny severní Rusi byly již dávno sv. Sergijem obydleny porůznými mnichy poustevníky; když se rozhlásilo, že i na blízku Radoněže usídlil se poustevník velice příkladného života, přicházeli k němu lidé z blízka i z daleka a mnozí z nich, povzbuzeni jeho vznešeným vzorem, prosili, aby jim dovolil sídliti ve svém okolí. Sv. Sergej vybral z nich po předběžné zkoušce asi dvanácté, kteří si tu vystavěli zvláštní cely. On předcházal všecky pokorou, tuhým postem, neustálou prací a modlitbou, pomáhal bratřím stavěti chyže, štípal jim dříví, nosil vodu, připravoval krmě, šil oděv a obuv.

Konat bohoslužby přicházel sem kněz odjinud. Brať mnohokráté prosila sv. Sergije, aby se dal vysvětiti na kněžství a byl jejich igumenem (opatem). Pokorný mnich dlouho se tomu vzpíral, ale konečně povolil k naléhavým prosbám brati, poukazující, že není mezi nimi nikoho, kdo by mohl stále sloužiti mši a posluhovati svátostmi. Odebral se tedy do Perejaslavi, nyní okresního města ve vladimírské gubernii, kde byl vysvěcen na kněze a igumena.

Klášter byl s počátku velice chudobný. Kněžská roucha zhotovena z hrubého barevného plátna, kostelní náčiní bylo dřevěné, bohoslužebné knihy psány na »berestě« (březové kůře), kostelík osvětlován loučí. Druhdy nebylo v klášteře několik dnů ani sousta chleba, brať hladověla, ale statečná mysl a pevná důvěra v Boha překonávaly všecky svízele. Pověst o svatém životě Sergije a jeho soudruhů šířila se vždy více a počet brati neustále vzrůstal. Smolenský archimandrita Simeon, zvěděv o sv. Sergijovi, vzdal se své hodnosti, chtě pod jeho vedením trávit poustevnický život a pomohl svým majetkem vystavěti nový prostornější chrám.

Stále čtenější zástupy poutníků navštěvovaly samotářské bydliště, hledali zde úlevu zarmoucení a nemocní, přijížděli k vůli útěše a obnově knížata a bojaři. Cařihradský patriarcha zaslal sv. Sergijovi kříž, paramenta a schimu a v přiloženém listě radil mu založiti klášterní obec čili »obščežiti«. I sestavil tedy svatý muž klášterní pravidla, dle nichž nikdo nesměl míti vlastního majetku, nýbrž vše mělo býti společné. Darů nyní hojně plynoucích užíval k podpoře a výživě druhých a příchozích. Zvěděv pak náhodou, že jeden z bratří touží po hodnosti igumena, opustil tajně

v noci svou klášterní obec a usadil se v místě zvaném Kiržač, kamž se mnozí z bratří, zarmoucení jsouce jeho odchodem, za ním odebrali. Zde povstala pod jeho správou nová klášterní osada, a teprv po delším čase vrátil se sv. Sergij k prosbám bratří a na domulvu metropolity do původního sídla.

Jedním z hlavních ctitelů sv. Sergije byl tehdejší, pozdější též za svatého prohlášený metropolita Aleksij, který pozvav ho jedenkrát k sobě, chtěl mu ozdobiti prsa zlatým křížem. Ale sv. Sergij hluboce se před ním skláněje řekl: »Odpusť, vladyko, od mládí svého nebyl jsem nositelem zlata, tím spíše přejí si ve stáří trvati v chudobě.« Tehdy vyjevil mu metropolita svůj dávný záměr, že miní ho posvětit na biskupa a učiniti svým nástupcem. Úmysl ten velice zarmoutil sv. Sergije a na opětne naléhání světitele odtušil konečně: »Vladyko svatý, nechceš-li moji ubohost odehnati od své svatyně, nemluv mé nehodnosti o takovém těžkém břemenu«.

Při vši odloučenosti od světa miloval sv. Sergij vřele svou vlast, rmoutil se nad jejími nehodami, přál jí zdaru a slávy. Za jeho života sténala Rus již přes sto let pod mongolským jařmem. Ruská knížata byla povinna jezdit do Zlaté ordy, holdovati tam Manu, platit mu daň. Častými vpády Tatarů hubena četná města i celá území, ale nesvorností a vzájeným soupeřením knížat byla ruská země zeslabena a neschopna k ráznému odporu. Tak bylo i za panujícího tehdáž mladého moskevského knížete Dimitrije Ivanoviče, jenž těžce nesl takové ponížení, a s pomocí několika úředních knížat potřel 11. srpna 1378 nad řekou Voží v Rjažoňsku tatarský voj, vyslaný Manem Munajem proti Moskvě. Porážkou takovou rozlícen podnikl Mumaj s veškerou kypčackou ordou velkou výpravu na Rus a smluviv se s litevským knížetem Jagajlem chtěl současně s ním udeřiti na Moskvu. Jsa na rozpacích, co činiti proti takové přesile, odebral se Dimitrij k sv. Sergijovi, žádat ho o radu. Svatý stařec předpověděl mu vítězství a požehnav knížete a přibylé s ním vojíny ikonou (= obrazem) Matky Boží, dal mu za průvodce dva mnichy, dřívější bojary Alexandra Peresvěta a Ondřeje Ostabju, jímž zavěsil na schimách zvláštní znaky svatého kříže.

(Pokračování).

Z Bodulije.*)

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Punatu.

Jih! Moře! Kdo nevyslovoval s nadšením těch slov, když se severu zajel si na jih, když z nenadání objevil se mu velebný obraz moře a když poprvé kochal se pohledem na jeho věčně šplouchavou zsinalou hladinu.

*) »Bodulija«, tak slove ostrov Krk; obyvatelé krku služí »Boduli«.

Poznámka: Loňského roku plavil jsem se lodí Austro-hrvatské paroplavební společnosti z Rjeki na ostrov Ráb. Pluli jsme kolem ostrova Krku. Na širém moři naproti městu Punatu loď zakotvila. Z punatského přístavu přijížděla malá lodička přeplněná lidmi a zbožím. Vlny ji mocně zmitaly. Uprostřed loďky stál františkán přidržuje se provazu na stožárku; rychle jsem sběhl do podpalubí,

Jih! Moře! Tato okřídlená slova již v nejdávnějších dobách zanítla dědy dnešních Charvátů, tak že se rozhodli, krví a mečem osvojiti si a osídliti svoji dnešní krásnou domovinu.

Samostan (klášter) Sv. Eufemie na otoku Rábu.

bych jej uvítal. Byl to otac Vjenceslav Vukonić, františkánský kněz slovanského obřadu z malinkého ostrůvku »Košljun« v zálivu punatském. Uvedl jsem ho do české společnosti na lodi. Vykládal jsem mu o našem »Apoštolátě«, o velehradských schůzích, což ho na nejvýše zajímalo. Hned slíbil také zprávy ze své domoviny pro Apoštolát. Nyní sleduje naši činnost z »Apoštolátu«, ježž horlivě čte. — V Rábském přístavu jsem se s ním srdečně rozloučil. On jel dále konat missie na ostrov Losinj.

P. Vinc. Vaněk.

O jak se zaradovali charvátští předkové, jak je uchvátilo čarovné moře! Darma se o to pokoušel malíř Medovič, aby to zachytil na plátně.

Jih! Moře! Charvát oštěpem a mečem přivlastnil si dnešní svoji otčinu, a že Rakousku patří dnes i moře, za to má děkovati pouze Charvátům.

Moře a jih též dnes plní nadšením severní národy, kteří spěchají, aby ho co nejvíce užili a aby shlédli kolébku nejslavnější minulosti. Než mnozí derou se na charvátské moře s nešlechetným úmyslem, zamýšlejí zbaviti Charváta nejzvácnější perly, vždyť kdo by si tu nevzpomněl maďarského hesla »Tengeri«! Ale dokud Bůh žije a spravedlnost i junácké srdce Charvátů, dotud i pro Maďary budou platiti ona zlatá slova charvátského básníka Mažuraniče: »O te krši zub svoj zaman krši« (o ta skaliska zub svůj darma láme). Nevydá Charvát svojí slávy, nepřijme on cizince, ale nadějeme se, že odrození a věrou rozdělení bratří opět se ve svaté lásce sjednotí, že si podají smírné ruce, aby svorně vedle sebe bojovali proti každému, kdo by je chtěl z rodné půdy vyhostiti a za sebe navzájem i umírali. A jestliže už dnes Charvát pěje: »dva on brata, Slovenac i Hrvat«, tož doufejme, že posvátná shoda spojí také ostatní Slovany, všechny u jediné víře, víře cyrillomethodějské. Toť dědictví otců našich. Pro ně máme horovati a pracovati. Stíny našich světců, našich dědů pozvednou se z hrobu, až budou moci pozdraviti tuto náboženskou shodu.

Na jih! Na moře aspoň myšlénkami. Krásně jest tam a milo. Příroda krásná, lidé šlechtní. Když se i cizinec zajímá o slovanský jih, proč by neměli tak činiti naši bratři!

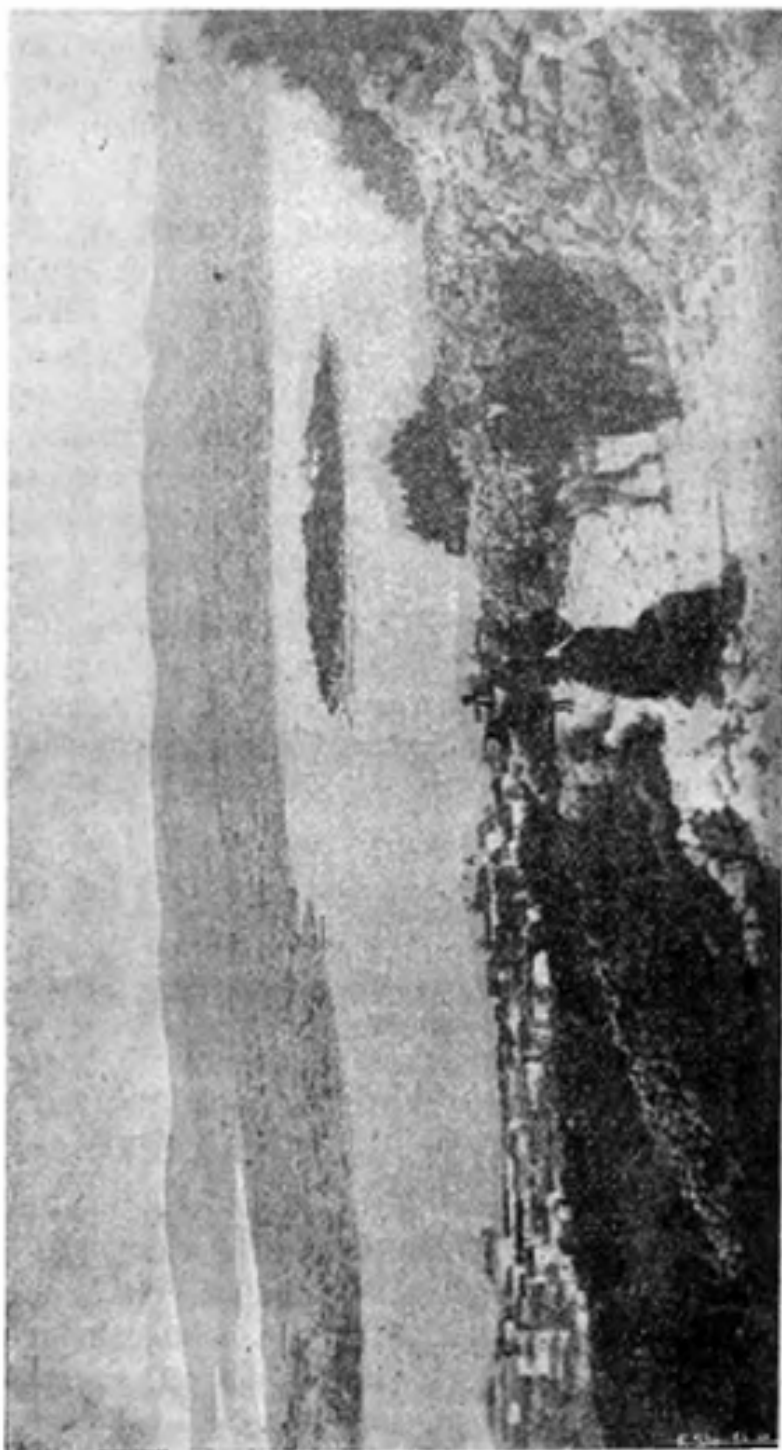
Vás, čtenáři »Apoštolátu sv. Cyrilla a Metoděje«, jistě bude zajímati, když uslyšíte o svých bratřích na jihu, o jejich životu, víře a zvycích, — tím spíše, že vás přenesu v ony kraje, které nejlépe porozuměly v proších dobách činnosti slovanských apoštolů sv. Cyrilla a Methoda, které pochopily jejich ideály a až do dneška nám je ochraňovaly, a i když pro vzájemné roztržky a neshody čas nám pokrýl černým závojem památku díla a ideí sv. Cyrilla a Methoda, zde v těchto stranách národ v jejich díle dále žil.

Když z Vatikánu zavzněl hromový hlas papeže blahé paměti Lva XIII.: »Sláva Cyrillu i Methodu«, ta sláva zavzněla ozvěnou celým světem, ale nás překvapila dosti nepřipraveny. Také my Slované jsme se probudili a, abychom nezůstali posledními, započali jsme prováděti jeho veliké ideje: jedni, my horkokrevní na jihu, boj za glagolici, všichni boj za sjednocení rozváděných bratří. Než třebas se ještě neukazuje hojné ovoce těchto snah, my nesmíme ustat, neboť by námi opovrhli oni, za jejichž ideje bojujeme — sv. Cyrill a Method. Vždyť co jiného byl jejich život nežli ustavičný boj; bojem započali, v boji také ukončili své dny.

Neustrašeně tedy v před! Duch slovanských apoštolů vznáší se nad námi, on nás rozhňuje, on jest při nás! Sv. Cyrill a Method již neumírají!

Slíbil jsem, že vás přenesu na jih, na moře do krásných krajů jihoslovanských. Jest to ostrov Krk.

Ostrov Krk! V pravdě, není to ráj, kde by nebylo třeba člověku pracovati, ba naopak vidíme, že pro většinu Krčanů platí slova Hospodinova: »V potu tváře své jísti budeš chléb svůj«. Než není kraj ten tak pustý, jak by se na první pohled zdálo, neboť jsou tam i plodné roviny, ba dokonce Bodul (tak se nazývají obyvatelé o-

Ostrůvek Košjun v zálivu punatském.

strova Krku) dovede přetvořiti i kámen v plodnou půdu. Jakkoli nemá ostrov Krk nějakých mimořádných půvabů a lepot, tož přece jeho poloha je vzácná. A co více, v poslední době vzbudil se silný zájem o něj; svědectvím toho jsou Maďari a Čechové. Než kdyby ani toho všeho nebylo, tož národní a náboženský život činí ostrov ten zajímavým. (Pokračování.)

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Kroměříže. (A k a d e m i e V e l e h r a d s k á.) Jakožto první podíl Akademie Velehradské rozeslala se »Acta II. congressus Velehradensis« pro členy zakládající a řádné zdarma, pro členy přispívající za sníženou cenu 5 K. Právě se rozesílá nejlepší dosud dílo o slovanských sv. apoštolech Konstantinus-Cyrillus und Methodius, die Slavenapostel od vdp. P. Frant. Snopka pro členy Akademie za sníženou cenu 6 K.

Za členy A. V. přistoupili dále (viz I. ročník str. 172): Za zakládajícího vdp. prelát Dr. Jan Pospíšil, kanovník v Olomouci za řádné vdp. J. Kubánek, děkan v Kojetíně, P. Fr. Jemelka, kaplan ve Val. Meziříčí, P. Jos. Olšina, vikář v Kroměříži, P. A. Dokoupil, koop. v Kvasicích, P. Ed. Richtra, kaplan v Turnově, P. Frant. Perutka, k. a. rada, inspektor v Uh. Hradišti, P. Lad. Janča, vikář v Kroměříži, P. Jos. Pánik, koop. v Uh. Brodě, P. Al. Spisar, professor v Kroměříži, P. Jan Kouřil, farář v Ratajích u Kroměříže, Krajnc Marko, duhovník v Mariboru.

Přispívajícími se stali: vdp. Václ. Kotrch, probošt v Roudnici n./L., P. Lud. Kašpar, kaplan v Olomouci, P. Arn. Dostál, farář ve Věřovicích, P. Štěpán Novák, farář ve Vídni, P. Jak. Hrabinský, koop. ve Zborovicích, P. Ignác Sauer, děkan v Napajedlích, P. Frant. Schindler, professor v Kroměříži.

Na dotazy, zda možno složit příspěvek členů zakládajících (500 K) i ve splátkách, odpovídám, že ano do tří let, rovněž i příspěvek jednou pro vždy členů řádných (250 K) ve dvou letech.

Další členy přijímá a bližší vysvětlení podává: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, poslanec a probošt v Kroměříži.

○ ○ ○

Z Říma. (P r v n í k a t o l i c k ý c h r á m r u s k ý v Ř í m ě.) Slavné otevření jeho bylo napřed určeno na 22. října 1910, muselo být však odloženo na 13. listopad. Chrám je nedaleko Fora Trajanského, v ulici »Via di S. Lorenzo ai Monti«, jež vede k nově postavenému pomníku Viktora Emanuela. Jsa asi nejmenším mezi chrámy sv. Vavřincovi zasvěcenými a proto jsa též »Lorenzuolo« (Vavříneček) nazýván skromně, ale mile k sobě zval dříve Římány a jejich chudé dívky, které v sousedícím klášteře u sester »Maestre Pie« »Zbožné Učitelky« zvaných svého vzdělání a výchovy hledávaly. Dne 13. listopadu byl tedy otevřen Vavříneček, byv delší dobu po odchodu sester, jimž vykázan byl chrám nový, jako první ruský chrám katolický v Římě. Proto byl vnitřek latinského slohu přeměřen a pro bohoslužbu slovanskou přizpůsoben. Když do něho nyní

vstoupíme, spatříme hned v předsíni nad vchodem ruský nápis: «Vejdu v dům Tvůj a Svatému chrámu Tvému klaněti se budu». Vnitřek kostela jest úplně jednoduchý; v předu je vkusná ikonostase, kterou zdobí ruský nápis: «Všem, kteříž jsou v Římě, miláčkům Božím, povolaným svatým! Víra Vaše se rozhláší po všem světě.» (Z Řím. K 1, v 7. 8.) Obrazy na ikonostasi nápis doplňují: V pravo Kristus Pán, drže Písmo svaté, poukazuje na slova, jimiž volá ku věřícím, věrným katolíkům: «Mám i jiné ovce, kteréž nejsou z to-

Madona v katolickém ruském chrámě v Římě.

hoto ovčince». (Jan 10. 16.) Dále v pravo sv. Vavřinec, patron chrámu. Na levo je obraz Matky Boží, vedle něho je pak sv. Vladimír, apoštol Rusů, jenž první pomáhal přiváděti ovečky ruské do pravého ovčince. — Za ikonostasi jest jednoduchý hlavní oltář, jako pravý obětní stůl — zdoben jen svícny a sv. křížem. V lodi chrámové jsou ještě menší obrázky, mezi nimiž je též sv. Cyrill a Method a krásná Matka Boží. (Viz obr.) Je tento obraz velmi oblíben a proto též značně rozšířen. Z dálného Ruska si proklestil cestu až do středu křesťanstva, věčného Říma. Nalézá se též nedaleko Říma v řeckém

klášteře, Grottaferrata, odkudž rovněž snímka. (V tomto klášteře jsou též některé památky i našich věrověstů svatých Cyrilla a Methoděje; též oltář vedlejší jest jim a sv. Josafatu, mučedníku za unii, zasvěcen.) Zde u sv. Vavřince jest pod obrazem nápis: «Tento obraz je malován dle pravdivého, zázračného obrazu Matky Boží Ivierskej, který jest v Moskvě u vrat «Vzkříšení». Na obrazu se zračí velká dobrota mateřská Matky Boží a odlesk věčné Moudrosti v Ježíškovi. Slavné otevření kostela bylo velmi pěkné. Již kolem 10. hodiny počal se kostelíček plnit, ruské rodiny, jež dlí v Římě, časně se dostavily, bratrů Slovanů též hojný počet přišel, kolleji řecká, z Assumptionistů četní zástupci, Slované z Germanika se rovněž slavnosti účastnili. Též Římané v hojném počtu byli přítomni celé slavnosti, tak že kostelíček byl na dobro přeplněn. Mezi přítomnými hosty a hodnostáři byla Jeho Milost arcibiskup Attalie Frant. Albinus Symon, Polák, pak dva biskupové a někteří monsignori římské, vdp. P. rektor řecké kolleje Don H. A. Gaisser, řecký spisov. ve Vatikáně Mikuláš Franco, Msgr. Dr. Ivo Koščák, kanovník Sarajevský, jenž dlí nyní v Římě delší dobu a j. Slavné bohoslužby měl Jeho Excel. Monsgr. Josef Schirò, metropolita Neocesaree v Pontu, s nímž spolumloužili po způsobu východním prelátí a kněží ritu řeckoslovanského. Též Jeho Excel. Msgr. Lazar Mladénov, bývalý biskup Sataly a Saloniky, nyní v Římě dlící, byl mezi spolucelebranty, pak arcikněz Sergius Verigin, ředitel kostela a jeho neúnavný asistent, kněz Cyrill Karalevsky (P. Cyrille Charon). — Bohoslužby samy byly velmi dojemné, počaly přesně o půl 11. hod. Když byl Jeho Excel. Msgr. Schirò uvítán u vchodu, odebral se ihned před ikonostasi, by byl oblečen v obřadní roucha. Zatím pěl na kůru sbor první «Hospodine pomiluj» střídavě s jáhnem, jenž předzpěvoval modlitby přípravné, počínaje krásným nápěvem: «Svatý Bože, Svatý Silný, Svatý Nesmrtelný — smiluj se nad námi», jež třikráte opakoval. Na to vzývá Nejsv. Trojici, prose o milost. — Celebrant po něm chválí řecky moc a velebu Její — a sbor znovu na to: «Hospodine pomiluj». Jáhen pak prosebným zpěvem obrací se na každou božskou Osobu zvlášť, a sbor pokaždé, jen že zvýšeným tónem, odpovídá, jako by úpěl: «Hospodine, pomiluj». A zase celebrant řecky odpovídá: «I nyní i vždycky až na věky věkův. Amen», prosí pak i Matku Boží o mocnou přimluvu. Byv oblečen, běře kaditelnici od jáhna, kráčí k obrazům Ikonostase, vzdává jim poctu, prosí před obrazem božského Spasitele znovu o Jeho milost, u obrazu Matky Boží zase o Její pomoc a přimluvu. — Krásný obřad stíhal krásnější, výkon za výkonem šel k vrcholku slavné mše sv., proměňování, kde všichni sloužící kněží pějícím hlasem svolali svého Pána a Boha z věčného trůnu v prostinký stánek na oltáři prvního rusko-katolického chrámu v Římě. — Po celou mši svatou se střídaly řecké zpěvy s ruskými. Celebrant zpíval řecky, jiné části zpíval zase jiný spolucelebrant neb jáhen rusky, evangelium bylo v obou jazycích zazpíváno. Sborové zpěvy zapěli zpěváci patriarchální basiliky sv. Jana v Lateraně, jež jsou pro bohoslužbu i nadále získání. Nápěvy byly dle školy Kijevské

z 15. století — až na výslovnost textu, jež Vlachům právě k duhu nejde, bezvadně provedeny. — Slyše tyto dojímavější tajemné zpěvy v rodné neb bratrské mluvě, mohl se mnohý Slovan zamyslit v dáv-
né věky, kdy před tisícem a víc let podobné prosebné písně se nesly
k výši nebes — poprvé vůbec jsouce slyšány v srdci katolické
Matky, byly jí sice poněkud nezvyklé, avšak Matka jim porozuměla,
vždyť jejich krása a veleba andělskou se jí býti viděla — Matka ona
též poznala, že láska svatých mužů je ve víře zplodila a v srdce
kyprá našich předků nasela. Tu nelenila Matka dobrá a žehnala po-
prvé těmto zvukům, jež Pána mocného tak velebně oslavovaly. —
Tu jistě prosili sv. apoštolové Cyrill a Methoděj za všechny bratry
Slovany, by se v jednom pravém ovčinci sešli. — Byla to jistě mocná
prosba — avšak božská Prozřetelnost ve své nevyzpytatelnosti s
vyslyšením otálela. Proč, sama nejlépe ví. Dnešní však slavnost
novou nadějí nás kojí, že mocná prosba našich věrověstů bude přece
vyplněna! A to tím spíše, čím ochotněji svými slabými silami božské
Prozřetelnosti cestu připravíme. — Po evangeliu vlašsky promluvil
nadšenou, slavnostní řeč sám celebrant, Jeho Excel. Msgr. Schirò.
Kratince ji zde podáváme. Navázav na slova evangelia: »Mám i jiné
ovce, jež nejsou z tohoto ovčince«, poukázal, kým miní Božský Spa-
sitel, mluvě o pobloudilých ovečkách, že jsou to církve rozkojné —
Orientu. — Líčí na to úchvatnými slovy zašlou slávu Orientu. Orient!
jméno svaté! Sám Pán býval tak nazýván! Vzpomíná svatých otců
východní církve, velikánů to ve svatyni Boží na zemi, vzpomíná
velkých koncílů východních, dnů to svatých, blažených, kdy na Vý-
chodě se jednalo o věčných pravdách církve svaté. Šťastní to byli
dnové, dnové věčni koncílu Nicejského, šťastní dnové Matky Boží
v Ephesu, blažení dnové koncílu Cařihradských, a nemůže též nepo-
ukázati na dny velké konciilu Florentského! Dnové tito pominuli —
a dnes Orient jest nečinným — šťastným dnům následovali dnové
smutní, dnové trpkých předsudků, nesvornosti, světlo, jež kdysi na
Orientě plálo, v celou církev sálalo, pouhaslo a tma obklíčila tolik
národů! A mezi těmito ubohými jest též mocný, veliký národ ruský,
i jemu nastaly a trvají dnové smutní. Bohu díky však již počíná se
rozednívati! Dnes v Římě, srdci křesťanstva, otevírá se tento ko-
steliček, by byl útlukem duším katolickým ruského národa, které žijí
v Římě, neb do Říma kdy přijdou, ovečky, jež se vracejí do ovčince
pravého. Je jich dosud skrovný jen počet, proto prosme všichni pří-
tomní dobrého Pastýře, by spojil četnou rodinu národa ruského s
pravým ovčincem, kde jedině spása jistou. Následujme v tom pří-
kladu sv. Jana Zlatoústého, jenž zbraní mocnou, pevné povahy, pří-
sného katolického života proti mocným tohoto světa bojoval, násle-
dujme však i skvělého příkladu sv. Vavřince, patrona tohoto koste-
líčka! Lev Veliký o něm praví: »Žár ohně lásky ztravoval jeho
vnitřnosti a na vzdory tyranům rozdával poklady chudým a nuzným.
Tak i my pomáhejme, pokud můžeme, šířiti světlo pravdy — oheň
lásky — i mezi pobloudilými bratry, zaběhlými ovečkami, by i je
brzy mohl Náměstek Kristův tak přijati, jako Božský Spasitel je

přijímal, by je též vzal na svá ramena a zvolal: radujte se a veselte se, neboť jsem našel ovečku, jež se byla ztratila! Budiž! Budiž! Přijď království Tvé! Velebě a prose ještě Nejsv. Trojici na konci, by žehnala všem nyní i na věky věkův, skončil vysoce důstojný celebrant svou plamennou, srdečnou řeč — na všech přítomných bylo viděti, jak mocně působila obsahem svým i přednesem. Zde jest z ní načrtnuto jen několik hlavních myšlenek. Kéž si je laskavý čtenář v prázdné chvíli rozváží, budou mu dobrou pobídkou, když ne k jiné, tak aspoň k účinné pomoci, jež se aspoň za pobloudilé bratry Slovany vroucně pomodlí. Dnes může každý malou prosbu připojiti k božskému Pastýři za nový katolický kostel ruský v Římě, by se Pánu v tomto stánku dobře zalíbilo! Kéž žehná hojně jeho působnosti! Kéž mu přivede hojně oveček! V novém chrámě konají se každodenně bohoslužby obřadu východního. Každé soboty o 6. hodině večer jsou zpívány staroslovansky hodinky, ve vigilie pak slavným způsobem, jak je zvykem v církvi východní. V neděle po 7. hodině slouží se tichá mše sv., o 10. slavná s hodinkami a kázáním.

V Římě, 18. listopadu 1910.

Jos. Matoha.

O

Z Plovdiva v Bulharsku. Bulharský katol. časopis: «Laž» (paprsek) počal vycházeti počátkem prosince t. r. v přístavním městě bulharském na Černém Moři Burgase. Katoličtí Bulhaři, ač mají dva arcibiskupy, dva biskupy a na sněmě v Sofii zasedá i jeden katol. poslanec (rodem Dalmatinec), přece dosud neměli ani jediného katol. listu neb časopisu, jak přece na jejich počet by se slušelo. Počtem zcela nepatrní protestanté — Bulharů protestantů skoro ani není, jsouť to cizinci — založili si pro svou propagandu dva listy, jež německý protestantismus vydržuje. Kdo měl příležitost čísti bulharské listy a časopisy, poznal brzo, kolik lží a hany jest v nich nakydáno o církvi katolické. Ani tak vážný časopis jako je Cerkoven Věstník, orgán sv. synodu sofijského, sotva kdy které číslo propustí, aniž by se neotřel nějak o katolicismus. Bulharské časopisectvo vzalo si na mušku zvláště katolické ústavy, jež jsouce vzorně zařízeny a osvědčenými silami cizími opatřeny, lákají četně bulharskou mládež pravoslavnou. Katolická obchodní škola v Sofii vedená školskými bratry (i dva Češi na ní působí), katol. gymnasium v Plovdivě řízené Otcí assumptionisty a zvláště dívčí školy a pensiónáty v Sofii, Burgasu, Odrinu, v Jamboli, ve Varně - jeden z největších a nejmodernějších toho druhu vůbec na Východě - bývají až do posledního místečka naplněny bulharskou mládeží vedle katolické především pravoslavnou. Toho nelibě nesou někteří nesnášenliví a svobodomyslní Bulhaři a proto napadají tyto ústavy a jejich síly, katolické kněze a sestry, a snižují katolicismus, aby co nejvíce od nich odvrátili. Skutečnost však přivádí pravý opak jejich přání. Příliv do nich od roku stoupá.

Dokonce ani sněm bulharský nezůstal čist nenávisti a výpadů proti katolíkům. I tam našel se poslanec, jenž katolické obyvatelstvo bulharské neprávem poháněl a nestoudně urazil. Katolíci vzcho-

pili se k obraně; na dobře navštívených schůzích protestovali obyvatelé celých větších katol. obcí Baltadži (3100 katol. obyv.) a Kalašči (2800 katol. obyv.) u Plovdiva, ohražující se velmi ostře proti vládě a většině sobraně, že urážky ty byly dovoleny, a proti soustavnému tupení církve katol. v Bulharsku.

Za velikého nadšení usnesli se chopiti se společné činnosti, jež by čelila proti urážkám jejich přesvědčení, katol. církve, kněžstva a ústavů.

Katolíkům dosud scházel list, kde by nespravedlivé útoky rázně odráželi, svých zájmů hájili a poučení čerpali. Tomu má sloužiti nový katol. čtrnáctidenník Laž.

Náboženská literatura bulharská jest dnes velmi chudičká. Ani pravoslavní jí nemají. Pomijíme-li nepatrné pro bohovědu bezcenné brožurky životopisy svatých a výklady homilií z patristiky, obmezila se bulh. literatura až na několik výjimek pouze na příručky pro školu, překlady nebo napodobeniny to z ruštiny. Katolíci bulh. mají přeloženo Následování Krista, modlitební knihy ku mši sv. a nyní vydává již druhý ročník Otec Reydon Germain ve Slivně »Žitie na svetiitě«, jichž vychází každého měsíce po 10 hal. jeden sešit. Jsou to pro lid laciné krátké životopisy svatých.

Přejeme novému listu hojného rozšíření, a aby rázně hájil dědictví cyrillomethodějského na půdě bulharské.

Ze Spilville, Jowa. (Půlstoletí v Americe). Spilville s okolím je jedno z nejprvnějších míst na severozáp. v Americe, kde před 60ti roky počali se usazovati přímo ze staré vlasti naši katoličtí krajané, naši to otcové, jimž budiž čestná památka. Tito v krušných počátcích položili základ k pozdějšímu rozvoji, který je všude patrný. První přistěhovalci zakoupili si po různu pozemky a začínali vzdělávat každý kousek půdy a stavěli si chaloupky jen z obyčejných na hrubo otesaných klád, které jen hlínou spojovali a vymazávali a došky pokrývali. Tak si zařídili skrovný, ale přece jen vlastní domov v nové vlasti. Časem krajanů přibývalo a rostl i počet chaloupek dřevěných doškových ale i šindelem již krytých.

Nejtoužebnějším přáním jim bylo: postaviti si kostelíček, kam by se mohli scházet ku společným modlitbám, děkovat Pánu Bohu za jeho požehnání a prositi ho o nové štěstí, o zdraví, sílu a zdar v nových podnicích. A známá obětavost našich předků brzy splnila jejich zbožnou touhu. Postavili si kostelíček ke cti sv. Václava, tam pilně se scházeli k bohoslužbám, tam před oltářem dokonávali své štěstí a odtamtud odnášeli si do svých chaloupek pro své rodiny, pro své práce pro své farmy požehnání Nejvyššího. Neskrblili v darech pro svatostánek. Dům boží byl vždy důstojně upraven, neboť úcta k Pánu Bohu a jeho čest vyžadují jisté nádhery, na kterou rádi přinášeli oběti. Vždyť dávali přece jen nepatrný úrok z toho, co přijali z požehnání božího.

Časem osadníků přibývalo, kostelíček přičiněním horlivých duchovních správců též rostl a našemu pracovitému a pilnému lidu přibývalo radosti i majetku. R. 1876 založili si v obci pojišťovnu proti ohni a blesku, a hle dnes čítá spolek ten bez mála pět set údů s pojištěným zapsaným majetkem v ceně skoro půl sedma millionu

korun. Dnes všude spatřujeme značný rozvoj. Jen zhruba podotýkám, že katoličtí Češi tu mají krásné kostely ve Spillville, v Protivíně, Fort Atkinsonu, Little Turkej i s farními budovami, denními školami a prostrannými místnostmi pro zdejší katolické spolky. Ruch katolický je u nás dobře rozvinut a je utěšený. A což ty naše farmy! Krásné domky jako záměčky, pohodlně zřízené stodoly, kočáry, automobily, všude je vidět blahobyť. Mnohý by si přál ovšem ještě více, ale, kdo má dosti? Právě si zakládáme v Protivíně spořitelní banku.

Z toho patrno, že Pán Bůh nám požehnal. Ale nejsme hrdi na sebe, neboť otcové naši naučili nás pravé zbožnosti, naučili nás Pána Boha milovati, dle jeho víry žíti, oni byli obětaví pro jeho svatostánek a nelenili jemu si postěžovat, v kostelíčku si polkát, jemu poděkovat a vroucně ho poprosit, a odtud požehnání plyne naší osadě. Letos nádherně jsme oslavili 50tileté trvání našeho kostelíka slavností dojemnou a upřímnou. Kéž rozleje se požehnání Nejvyššího na kraj náš i v druhém půlstoletí a osvědčí se i na nás slova Písma sv., že Bůh žehná pro činy otců až do čtvrtého a pátého kolena.

J. K.

Rozmanitosti.

Úcta amerických katol. Čechů k sv. Václavu. Katol. Češi v Americe všude na první místo si postavili svého patrona, sv. Václava, na stamních katol. spolků stojí pod jeho ochranou. V největších městech amerických má sv. Václav svůj svatý stánek, nádherný kostel. Mnoho osad a spolků světí den sv. Václava jako sváteční. Celkem je v Americe 37 chrámův a osad zasvěceno sv. Václavu a v nich je 14 českokat. denních škol, jež rovněž nesou jméno tohoto světce.

Zrušení některých svátků u pravoslavných. Pravoslavná církev má daleko více zasvěcených svátků nežli církev katolická. V dnešním rušném životě se však tento počet neosvědčuje, proto byly podány návrhy na vypuštění některých zasvěcených svátků. Komise za tím účelem vládou ruskou sestavena vede si velmi směle, škrtajíc slušnou řadu svátečních dní. Chce tím získati nejen dny pracovních pro dělníky, řemeslníky a obchodníky, nýbrž hlavně dny vyučovacích na školách, tak že by počet jejich mohl stoupnouti z dnešních asi 160 na 200.

Mariavitská propaganda. Nic polské sektě Mariavitům nepřišlo vhodněji, aby se upevnili a rozšířili mezi Poláky, než politování hodné neštěstí častochovské, jehož se využítkovává velmi nekalým způsobem proti katolíkům. Mariavité rozvážejí tu mnoho hnusného materiálu na povrh částečně zvětšeného částečně i smyšleného, aby co nejvíce hany nakydali na církev katolickou a odvedli z ní k sobě co nejvíce věřících. I v okolí Krakova začínají nyní sváděti lid katolický. Za tím účelem, aby propaganda měla o blízku stálý střed, zamýšlejí zbudovati u Krakova svoji mariavitskou svatyni.

Archaeologické prozkoumání Velehradu a jeho okolí. Zvláštní osud stihl kolébků křesťanství národů slovanských, jejich kultury a písemnictví, staroslavský Velehrad, že zmizel s povrchu zemského a poloha jeho upadla v dějinách v zapomenutí, toliko ústní podání klade jej poblíž nynějšího Velehradu. Když r. 1903 počalo se v těch místech za účelem vědeckým kopati, dokázaly výsledky, že ústní podání o poloze starého Velehradu může míti pravdu. Pro nedostatek peněz bylo upustiti od mnohoslibné práce započaté, přece však je oprávněná naděje, že spojenými silami podaří se odhaliti roušku jež zahaluje nám dosud staroslavský Velehrad, a že badatelé přestanou jej hledati až kdesi u Dunaje. Aby práce zdárněji mohla pokračovati,

založili horlivci spolek «Starý Velehrad», jehož úkolem jest archaeologické prozkoumání nynějšího Velehradu a jeho okolí, obzvláště Starého Města, Boršic a hory sv. Klimenta, a dějinné bádání o životě a činnosti sv. Cyrilla a Methoda. Předsedou byl zvolen Jeho Excel. hrabě Leop. Berchtold, místopředsedou dr. Jan Sedláček, jednatelem dr. B. Štancl, pokladníkem prof. Plaček. Kéž podaří se pomocí nového spolku zjistiti místo, kde stávala kolébka našeho křesťanského života, naší vzdělanosti a písemnictví, a přinést více světla v dějiny cyrilomethodějské.

Z Ruska. Letošní missionářské ruské sjezdy (viz I. ročník Apoštolátu) věnovaly mnoho úvah ruské missijní činnosti a zdá se, že mnohé praktické zařízení bude jejich výsledkem. Tak u sv. synodu v Petrohradě bude zaveden missijní odbor, který má spojití všechny pravoslavné missijní organizace v jeden celek po způsobu papežské kongregace de propaganda de fide a vésti celkový přehled o celém díle missijním. Patrně též na popud oněch sjezdů zamýšlí vláda ruská zbudovati v Sibiři několik klášterů pravoslavných, aby byly ohniskem missijní činnosti pravoslavné a obyvatelstvu zdrojem útěchy a vzorem. Každý klášter má dostati od státu darem $3\frac{1}{4}$ tisíce hektarů půdy a všechno zařízení obytné, bohoslužebné a hospodářské. — Ačkoli pravoslavní tiskem dopouštějí se hrubých urážek katolické víry a hlavně jejich představených, papeže a biskupů, přece se tak děje beztrestně. Za to polský «Kuryer świąteczny» dovolil si přinést karikaturu prvního mariavitského biskupa Kowalského a byl odsouzen na měsíc do vězení. —

Domy k ochraně vystěhovalců v New Yorku mají skoro všichni národové. — Poláci chopili se letos vydatnějších sbírek, aby jejich «Polski Dom Emigracyjny św. Józefa» (117. Broad St. New York City.) mohl rozvinouti všestrannější činnost na podporu a obranu polských vystěhovalců. Hlavně Poláci američtí otvírali hojně štědrou ruku svou. — Polský odbor spolku sv. Rafaela (pro Čechy jest jeho duchovním vůdcem dp. P. Prachař v Brémách) počal vydávati čtrnáctidenník «Święty Rafał» v Krakově, aby podával spolehlivé zprávy a rady vystěhovalcům, jich se ujímal a celý polský vystěhovalecký proud řídil. — Vzkříšená r. 1894 v Londýně polská kolonie zamýšlí si zřídit vlastní polský kostel, k čemuž zahájila sbírku. «Výbor zbudování kostela», praví se v provolání, «vytkl si za cíl utvořiti stálé lidové ohnisko v Londýně, kde by kostel, knihovna, čítárna i školka byly středem polské kolonie, by těmito prostředky nezahynula polská hrstka v mravní bídě a neztratila se odnárodněním. — Poláci měli v Americe v Detroit pro výchovu polského kněžstva seminář, jež založil kněz Dabroński. Poněvadž dnešním potřebám nedostačoval, zbudovali si nový s prostornými místnostmi v Orchard Lake s nádherným okolím a vším moderním zařízením. Ústav má 340 seminaristů a ředitelem jeho jest kněz Buhaczewski. Svěcení tohoto semináře dalo se za veliké nádhery u přítomnosti papežského delegáta, několika biskupů a za přísluhy 100 kněží.

Papež Řehoř XVI. a car Mikuláš I. Dne 2. března 1855 zemřel náhle ruský samovládc Mikuláš I., zapřísáhlý nepřítel katolické církve, kterou bezohledně ve své říši potíral a poškozoval. Za něho bylo vydáno nařízení zahraničním vyslancům ruským, aby žádnému knězi katolickému nevydávali povolení do Ruska, dokud nedá písemného vyjádření, že nepatří jesuskému ani k jinému jakémukoli řádu. Přes to na své italské cestě na podzim roku 1845 učinil Mikuláš I. návštěvu u papeže Řehoře XVI. Ten přijal jej 15 prosince, a před kardinálem Actonem a ruským velvyslancem šl. Buteňevem činil staříčkový papež samovládc trpké výčitky pro jeho pronásledování církve katolické a zapřísáhal jej, poukazuje k soudci Nejvyššímu, před nímž oba snad brzo se ocitnou, aby páchané a připouštěné bezprávi zamezil a vpravil vše do kolejí spravedlnosti a lidskosti. Mikuláš objasnil, že zákony jeho říše předpisují jemu takové jednání. Papež však odpověděl na to: «Rozdíl mezi vámi a mnou je ten, že zákony pro říši tvoříte a měníte si sám, kdežto já zastupuji pevné neodvratné zákony svaté církve». Zřejmě pohnut, rozrušen a bled opouštěl Mikuláš papežský palác. Na své cestě z Vatikánu pravil car ku svému průvodčímu: «V celém mém životě neřekl mně nikdo tolik pravdy, jako tento klášterník».

Časopisy redakci zaslané.

Věra i žizň. S. Petěrburg. Lidový obrázkový měsíčník pro náboženské poučení a obranu víry katolické mezi Rusy katolickými. — **Velegradskij Veštnik.** Praha. Čtvrtletník psaný jazykem ruským, ale latinkou. Všímá se bedlivě církevní otázky východní a života církve, šíří zájem pro ideu cyrilomethodějskou. — **Misionar.** V Žovkvi. Obsažný, poučný a laciný náboženský měsíčník pro rusínský lid. — **Niva.** Lvov. Rusínský měsíčník věnovaný církevním zájmům. — **Voditel v bogoslovních vedah.** Maribor. Vydávají jej čtvrtletně professoři kněž.-arcib. semináře v Mariboru. Kromě bohoslovných článků přináší každé číslo v církevním přehledu zajímavé zprávy o náboženských poměrech a životě církve východní, jakož i všech zjevech týkajících se unie. — **Ateneum Kaplańskie.** Włocławek. Měsíčník vydávaný redakcí professorského sboru vlovlavského duchovního semináře jest posvěcen Pismu sv., dogmatice, apologetice, morálce, ascetice, církevnímu právu, liturgice, filosofii, dějinám, naukám společenským, vychovatelskému a umění křesťanskému. Stojí na výši doby nejen v odborných článcích týkajících se oněch disciplin, nýbrž i v úsudcích o církevním životě referuje obsažně a velmi instruktivně. — **Ružičnjak sv. Franje Serafskoga.** Varaždín. Nábožensko-poučný charvatský list pro katolický lid a terciáře. — **Svätá Rodina. Biely Potok.** Slováký lidový měsíčník k účtě sv. rodiny nazarejské a k ochraně rodin křesťanských. — **Posol b. Srdca Ježišovho.** Trnava. Náboženský slováký měsíčník pro ctitele b. Srdce Páně. Oba tyto listy jsou četně rozšířeny i mezi Slováky americkými. — **Meditace.** Praha. Měsíčník pro literaturu, umění a filosofii. Zásluhou dra Frant. Hrachovského všimá si i hnutí unionistického a seznamuje s ním na půdě české. Kéž se tam ujme a posilní nás. — **Museum.** Brno. Dává nahlednouti do duševní dílny seminárního zátiší našich bohoslovců. Shromažďuje a přináší první duševní plody nadějněho kněžstva našeho a budí nové pracovníky na kolbišti literárním. — **Hlídka.** Brno. Ač je vyhledávána a čtena hojně i u laiků decké, přece myslím Hlídka je vyhledávána a čtena hojně i u laiků především pro svou druhou polovici sešitovou. Ve zprávách o náboženském životě současném se zvláštním bedlivým zřetelem k Slovanům i pravoslavným, o vědě a umění, národohospodářství, sociologii, školství a vojnctví nemá v literaturách slovanských konkurenta a z cizojazyčných revuí co do pestrosti obsahu, hojnosti látky a břítkého úsudku nepředčí jí žádný časopis. — **Vlast.** Praha. Má sice na titulním listě, že je pro poučení i zábavu, ale řekl bych spíše pro příjemné poučení, jehož v každém obsažném sešitě se čtenáři dostává měrou hojnou. V letošním ročníku uveřejňuje i náš dopisovatel z Moskvy Karel Jindřich zajímavé paměti a dojmy svého půlstoletého pobytu na Rusi. — **Ve službách Královny.** Praha. Věstník mariánských družin českých. — **Růže dominikánská.** Praha. Měsíčník ctitelů Královny sv. růžence. — **Poklad věřících.** Praha. Lidový list k uctění nejsv. Svátosti oltářní. **Echo z Afriky.** Praha. Měsíčník na podporu africké missijní činnosti. — **Květy lásky.** Král. Vinohrady. Lidový měsíčník věnovaný zájmům křesť. lásky, zvláště opuštěným dětem. **Slavorum litterae theologicae.** Praha. Vědecký orgán Akademie Velehradské. Soustředil k přesně vědecké práci nejlepší učence o bohoslovné literatuře slovanské a sporných otázkách unie. Příští ročník 1911. bude vycházeti odděleně od Časopisu katol. duchovenstva a samostatně v nové dokonalejší úpravě. — **Unions—Stimmen.** Hilariberg v Tyrolích. Nový německý čtvrtletník pro zájmy unie chce býti čtenářům německým našim «Apoštolátem» ve zmenšeném vydání. **Roma et l'Oriente.** Grottaferata. Je to nový vědecký bojovník za unii. Spolupracovníci jako Max, princ saský, Cremoni, Karalovski a j. zaručují jeho vědecký obsah a vážné a vysoké poslání.

OBSAH: Msgr. dr. A. C. Stojan: Po roce. — Karel Jindřich: Svatotrojická Sergijevská lavra. — V. Vukonić: Z Bodulije. Zvěsti: Z Kroměříže, Říma, Plovdiva. Spilville. — Rozmanitosti. — Časopisy redakci zaslané. — Obal.

Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamacе se nefrankují a buďtež redakci nezašlány.
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa 1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

O zneužití účelu „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Píše jednatel Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Z různých se vyskytujících projevů seznáváme, že jaksi ještě nepřišla k srdci činnost „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“, a že jaksi ochabujeme působiti pro bratry své spřízněné. Jaksi větší útrpnost vzbuzuje zpráva o událostech náboženských v dalekých krajinách, než zpráva z krajin našich pobratimů.

Vypravování o působení missionářů v pohanských krajích nás povzbuzuje k nadšenosti, útrapy obrácených na víru naši v dálných krajinách slzy nám vyluzují, za to však málo — málo toho víme o svých pobratimech. Žalostné jejich náboženské poměry nás se jaksi netknou a také nemáme jakéhosi porozumění pro jejich potřeby.

Nebudiž nám nesrozuměno. My přejeme z té duše, z toho srdce rozkvětu missiím v dalekých krajinách. Denně několikrát při vznesené modlitbě Páně vyjímáme prosbu: „Přiď království tvé!“ Upřímně prosíme Boha, aby království Boží v nás, ale také i království Boží vůkol nás se rozšiřovalo a rozmnožovalo, aby pak rozhojněno bylo království Boží nad námi — t. j. nebe novými světci a světicemi. Když nemůžeme dle sv. Terezie sami kázati v dalekých krajinách nevěrcům a jinověrcům, aspoň na modlitbách vzpomínejme těch, kteří břímě horka a dne snášejí za útrap hrozných, aby duše Bohu získali.

To vše rádi činíme i na dále konati budeme. Než bídné poměry náboženské našich pobratimů nesmí nás nechati lhostejnými. I ti jsou Kristovi. Pobratim můj slovanský je dle písně „také Krista Pána“.

O toho dle slov svatého Pavla po přednosti musíme se starati. Kdož se má spíše o něho starati, snad Francouzi atd., jak to také činí? Což těch útrap a běd u nich je málo? Zeptejme se těch, kteří Bosnu, Hercegovinu, Srbsko, Bulharsko, Turecko, Balkán procestovali. O jiných zemích a krajích ani nemluvíme. Co tu úlev by se mohlo poskytnouti spojenými silami! Co by se tu při společné obětavosti mohlo pro království Boží provésti! Jak bídné jsou poměry na př. ve svatyních Bulharských, uvedu tu slova missionáře, jenž líčí nedostatečnost a chudobu jejich kostelů.

«O chudobě chrámů bulharských nemáme u nás ani zdání. Jsouť věrným obrazem chlěva v Betlémě. Střecha obyčejně jest chatrná, tak že déšť i vítr do ní mají volný vstup. Není tu stropu, dlažbou je holá udupaná země. Na místě obrazů visí na neohlazených prknech několik kusů papíru, které hrubou barvou křiklavě a nevkusně jsou pomazány. Oltář bývá čtverhran z hrubého kamene. O svícnech darmo mluvit. Toť chudoba nejkrajnější. Ubohý Ježíši! Líp se mu odpočívalo v Betlémě ve chlěvě, jenž byl prvním jeho chrámem, a prvním jeho svatostánkem. Zdi chrámu ohrnuty jsou jílem; tu a tam visí na nich starý štípec na svíčky a stará kaditelnice. Za oltářem na stěně visí kudlou neb sekerou vyrobený kříž a pod ním nalézají se jakési obrázky. Sotva v kterém chrámě najde se stříbrný kalich. Lampy před oltářem jsou z hlíny na drátě zavěšeny. «Pohlédnu-li», praví misionář, «na tuto úžasnou chudobu bulharských svatyň, vzpomínám bezděčně na velebné klenby svatyň v západní Evropě, jež často všeho mívají v přebytku. Volil bych na kolenou zde od chrámu ke chrámu choditi, abych jen stý díl věcí zbytečných pro chrámy bulharské si vyžebal. Měli bychom z toho s dostatek pro naše chrámy zubožené. Čeho ve svatyních evropských ani si nepovšimnou, to bylo by u nás považováno za veliký poklad».

Budiž tedy starost naše pečlivá a horlivá, abychom pobratimům pomáhali a s jejími poměry se obeznámili. My k tomu první povolání jsme. Toť úkolem «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie».

Vznešení jubilanti.

(Ad. Jašek.)

Nehlučné, ale srdečné a upřímné oslavy zachvívají celou naši arcidiecesi, neboť nejvyšší její pastýř slavil 26 ledna t. r. požehnané jubileum: sedmdesáté narozeniny.

Když jako studenti zabíhali jsme z Valaš. Meziříčí k Baurovu mlýnu do Hrachovce, vždy s úctou hleděli jsme k úhledné valašské chaloupce, z níž vyšel tehdy ještě brněnský biskup, jež však Prozřetelnost boží si vyvolila pro slavný prestol Methodějův za knížete arcibiskupa olomuckého. Není účelem těchto řádků líčiti plodný a po-

žehnaný život našeho metropolity moravského, ani zpytovatí podivuhodné cesty, jimiž Prozřetelnost boží vedla skromného syna mlynářova z odlehlé zapadlé valašské dědinky na stolicí vysokých škol bohoslovných v Olomouci, pak za otce a vychovatele českého kněžstva do Prahy a odtud zase na milou Moravěнку jako pastýře biskupa do Brna, ani nebudu psátí o jeho neobyčejné horlivosti, požehnané činnosti, všeobecné oblibě a lásce u kleru i lidu, jaké si získal za svého 22letého biskupování v Brně, pomíjím i nadšení a radost, s ja-

J. E. nejdůst. kníže-arcibiskup olomoucký Dr. František Sal. Bauer.

kými vítala olomucká arcidiecese před 6 lety syna svého, aby v něm měla a ctíla důstojného nástupce sv. Methoděje: metropolitu moravského. Zmíním se pouze několika rysy — pokud mi bylo možno — o podílu nejdůst. pana arcibiskupa na »Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie«.

Jednatelská kniha Apoštolátu vdp. probošta msgra dra Ant. C. Stojana zaznamenává, že již v olomuckém semináři v letech sedmdesátých jako bohoslovci oblíbili si a přetřásali často myšlenku: jednoty národů slovanských na základě víry. Za tou příčinou uvažovali, jak by mohli zvelebiti Velehrad »hmotný« i »duchovní«, a jak by

se dala uskutečnití idea cyrillomethodějská. Každoroční bohoslovecké poutě, tyto nevysychající studnice nových snah a ideálů pro bohoslovce, podněcovaly víc a více počáteční zápal. Ve skutek jej uvedly okružní list papeže Lva XIII. »Vznešený úkol« (Grande munus), slovanská pouť do Říma, audience u sv. Otce, tak že již dříve pojatá myšlenka, zřídití spolek, jehož účelem by bylo pracovati o sjednocení Slovanův u víře, našla nadšené a činné horlivce, kteří jsou otci dnešního Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje pod ochranou blahoslavené Panny Marie, totiž vdpp.: Josef Vykydal, děkan a Jan Vychodil, tehdy kaplan velehradský, Ant. C. Stojan, tehdy farář v Dražovicích, dr. Jan Schneider, tehdy farář Křižanovský, Jos. Krátký, kaplan těšetický. Náčrtek stanov navržený P. Jos. Krátkým rozeslal r. 1889 P. Stojan skoro po všech farách moravských s prosbou o dobrozdání.

Téhož roku (1889) sešli se u příležitosti všeobecného Katolického sjezdu ve Vídni zástupci všech Slovanů k poradám o společných záležitostech, hlavně však o idei cyrillomethodějské a Apoštolátě. Na presenční a protokolní listině na prvním místě čteme vlastnoruční podpis: Fr. Bauer, biskup brněnský. Následuje dlouhá řada podpisův od vysokých hodnostářů církevních až ke kooperátorům ze všech rak. národů slovanských, mezi nimi i jména polské a rusínské šlechty. Schůze ta byla významnou. Na ní bylo usneseno založiti Apoštolát pro všechny Slovany. Vřelý přípis poslal i lvovský metropolita Silvestr Sembratowicz, souhlase s myšlenkou. Bylo však třeba praktických stanov, aby rozvětvený spolek dostál svému úkolu a organisace jeho nebyla příliš složitá a těžkopádná. Tohoto obtížného úkolu podjal se vdp. dr. Jan Schneider, jenž stanovy sestavil, ale ve snazší organismus a větší praktičnost je přepracoval nejdůst. pán biskup brněnský, dr. Frant. Bauer, který apoštolátní myšlenky hned s počátku nadšeně se ujal a především na vlivných místech, nanejmé u J. Em. kardinála Fürstenberga ji horlivě doporučoval a zastával. J. Em. kardinál schválení Apoštolátu činil odvislým od mínění nejdůst. biskupa brněnského. Když vláda váhala s potvrzením stanov, opět brali příslušní činitelé útočiště k nejdůst. biskupu brněnskému, aby upravil stanovy dle požadavků ministerských. Nejdůst. pán biskup Apoštolátu přál, proto o jeho uvedení v život tolik se přičiňoval a platně k němu přispíval. A když konečně k radosti všech horlivců cyrillomethodějských Apoštolát byl zaveden v obou moravských diecesích, tu na popud nejdůst. biskupa brněnského dra Frant. Bauera zvláště čilý život rozvinul se v jeho diecesi. Pečoval, aby každoročně vždy na jiném místě byla slavnostní schůze, by myšlenka Apoštolátu roznesla a ujala se po celé diecesi, nejdůst. pán biskup

sám o slavnostních schůzích Apoštolátu kázal a pontifikoval. Jeho podstatnou zásluhou jest, že v brněnské diecesi Apoštolát vždy jevil čilý život.

Když před rokem zahájil Apoštolát nový krok, počínaje vydávati náš měsíčník, dostali jsme tuto radostnou zprávu: »S potěšením oznamujeme, že Jeho knížecí arcibiskupská Milost, nejdůst. arcipastýř Frant. Sal. Bauer, novému podniku z plna srdce žehná, aby ve prospěch katolické věci mezi slovanskými národy mnoho vykonal«.

Jak snahy našeho Apoštolátu má vždy na paměti a jak horlivě je podporuje, dal živě na jevo, jsa přítomen akademii pořádané v olomuckém semináři ku počtě jeho 70letých narozenin. V tomto nejvzácnějším okamžiku života jeho v jubilejní promluvě vytryskla ze srdce jeho nezapomenutelná slova k bohoslovcům, jimž jako budoucím kněžím doporučoval zájem pro náš Apoštolát a unii.

A co říci o vztahu nejdůst. jubilanta k Velehradu? Velkolepé tisícileté cyrillomethodějské oslavy sám slavnostně na posv. Velehradě zahájil a na trvalou památku požehnaného roku jubilejního i oslavu sv. Klimenta v diecesi své povýšil. Zájem o posv. Velehrad vždy jevil živý a vše podnikal, co by vedlo ku cti a chvále sv. Cyrilla a Methoda a co by pozvedlo hlubší význam Velehradu v národě našem a u Slovanů vůbec.

Když pak v jeho arcidiecesi na posvátném Velehradě sešli se se všech národů horlivci k poradám na proslavených sjezdech unionistických, tu dlel metropolita náš mezi nimi, povzbuzoval a sledoval se zájmem nevšedním průběh schůzí, uvoliv se převzítí protektorát nad oběma zdařilými kongresy. A když Akademie Velehradská, která by soustavně a vědecky pěstila myšlenku cyrillomethodějskou, vešla v život, byl to náš nejdůst. jubilant, jenž jí věnoval zvláštní přízeň.

Již z tohoto kusého náčrtku je patrné, že nejdůst. pán arcibiskup vždy o dědictví cyrillomethodějské věrně pečoval, je rozhojňoval, mezi lidem sobě svěřeným utvrzoval a naše snahy cyrillomethodějské posiloval a mocným vlivem svým i zdatně podporoval a uplatňoval.

Popřej, Bože, na přímluvu blahoslavené Panny Marie a sv. Cyrilla a Methoda vznešenému jubilantu milosti, síly a zdraví ještě na mnogaja ljeta, aby mohl vésti dále zdárně Tvé dílo cyrillomethodějské!

Šťastná jest idea naše unionistická, že měla a má za vůdce a představitele muže věhlasné, bohatýry duchem i srdcem, již nejen u vrstevníků požívali úcty a vážnosti, nýbrž kteří i budoucím pokolením jsou zářnou hvězdou, předmětem obdivu a neobyčejnosti. Vzpomínám tu velikého slovinského biskupa Slomšeka, otce našeho Apoštolátu, a nezapomenutelného, jednoho z nejrázovitějších biskupů své doby, slavného Strossmayera. Oba byli prodchnuti ideou unie, oba dali jí určitý směr a zvláště Strossmayer dovedl uplatnění veliké myšlenky své i u neobyčejného příznivce Slovanstva na stolci Petrově, Lva XIII., a uměl s nimi seznámiti i pravoslavný slovanský východ. Než Strossmayer jsa politikem velikého stýlu, spínal čistě církevní unionistickou ideu někdy i s otázkou politickou, tak že budil na některých stranách mnoho nedůvěry a za dušené slovanské politiky středoevropské nemohl rozvinouti široce svůj program a přivést jej dále k cíli.

Této politické brzdy v naší ideji podařilo se zbaviti důstojnému nástupci Strossmayerovu, Jeho Exc. ndp. arcibiskupu rusínskému ve Lvově, Ondřeji Alexandru hrab. Szeptyckému. J. E. převzal dědictví Strossmayerovo, ale očistěno, čistě církevní. Jen tímto dalekozírným pojetím byl zaručen zdar našich prvních dvou sjezdův unionistických, jimž metropolita Szeptycki předsedal. Na vždy zůstanou podobným kongresům směrodatná a všem pracím našim vůdčí slova vystihující hluboké pojetí křesťanské snah unionistických, slova, která pronesl nejdůstojnější metropolita při druhém sjezdě unionistů na posvátném Velehradě. Pro jejich význam charakterisující naše práce podávám je tuto v překladě: »Milí přátelé! Na místě všem Slovanům nejsvětějším sešli jsme se za pomoci Boží již po druhé. Dílo přede dvěma lety tak těžké a s tolika obtížemi spojené nejenom započaté, ale rozmnožené a rozšířené vidíme dnes, proto Kristu Pánu a Spasiteli našemu nejsrdečnější díky vzdáti musíme. Zaseli jsme, ale Bůh dal vzrůst. Símě na prvním našem sjezdu zaseté nezaniklo, nýbrž milostí všemohoucího Boha kořeny zapustilo a užitek, když ne ohromný, přece mnohý a dobrý přineslo. První velehradský sjezd s nadšením všech dobré vůle přijat, od sv. Otce na počátku i konci požehnán, vzbudil mezi učenci nemalé pohnutí. V revuích i denních listech vyšly disputace theologů, v nichž se živě probíraly otázky zde projednávané. Ani ono přání sjezdu nevyznělo na plano, aby totiž podobné sjezdy od unionistů i v jiných krajích slovanských byly pořádány, neboť v měsíci srpnu minulého roku Charvaté a Slovinci společně s Bulhary v Záhřebě podobný sjezd odbývali. V Praze v intencích našeho přání počal vycházeti »Velehradský Věstník« v jazyku ruském

latinkou psaný, aby Slované západní k většímu poznání věcí ruských byli přivedeni. Některé věci menšího významu k vůli krátkosti vynechám, ale není možno mlčením přejíti list plný otcovské lásky od sv. Otce mně zaslaný, v němž počínání naše velmi milým nazváno, a my vybízeni ku stálé a vytrvalé práci v tomto směru a k zachování víry katolické, která v naší době mnoho trpěti musí. Toto všechno dokazuje, že počínání naše nebylo marným, vždyť i důvěra theologů pravoslavných k nám vzrůstá, poněvadž nejenom nepřestali posílati k recenzi svá díla do redakce «Litterae Slavorum», nýbrž i sami do nich píší. Dnes mnozí jsou zde přítomní, a mnohé práce nutná zdržela; kéž takový vztah mezi východem a západem stále roste a vzmáhá se! Tím se jasně dokazuje, že cesta, kterou my kráčíme, jest nejpříhodnější k obnovení unie mezi východem a západem. V každém činu směřujícím ke spojení církví na to jest klásti váhu, bychom nevyhledávali, co nás rozlučuje, nýbrž láskou křesťanskou naplnění vyhledávali, co nás spojuje. Od hluku politického jsme naprosto vzdáleni, jediným naším cílem jest, abychom se lépe poznali a pochopili. Dobře víme, že unie církví není snadným dílem, ani v krátké době proveditelným, což nás však nezdrží od práce, poněvadž nastoupili jsme cestu jediné správnou, byť i hodně zdlouhavou. Bolestno jest, že theologové pravoslavní nepochopili dobře cíle, za němž se ubíráme; domnívají se, že náš sjezd jest nějakou missiionářskou kongregací, která k tomu se v život uvádí, by se katolicismus na Rusku propagoval pomocí missionářů. My všichni jistě velice si přejeme unie církví, ale naše cesta a způsob pokračování od přímé propagace katolicismu se velice liší. Po tom jediném toliko toužíme, by vzájemná láska, nutnost, jakási svornost a přátelství mezi oběma stranami vládla, aby místo polemického boje, v němž často proti vysněnému nepříteli střely se metají a mysle bouří, nastoupila pone náhlu diskuse vážná a opravdu vědecká práce. — Komu by bylo neznámo, že bratrská láska jest nejdůležitější a největší při učeníní Krista, to jest katolické i orthodoxní. Avšak vzájemný styk, láska a svornost nemohou dříve nastoupiti, dokud neznalost nauky druhého a předsudky věkem sestaralé a ustálené se neodstraní. K tomu cíli, milí přátelé, musí každý přítel unionismu pracovati, a proto také jsme se zde sešli. — Podivem však velikým naplňuje nás domněnka nedávno i v katolických listech se objevivší, že náš sjezd není věnován víře a lásce, nýbrž panslavismu. Obvinění toto nezasluhuje ani vyvrácení. Účastníci prvního sjezdu dobře vědí, že něco takového žádnému ani na mysl nevstoupilo. V aktech již vytištěných

ani stopy není po panslavismu. Že největší část sjezdu Slované tvoří, to nemůže býti nikomu divným, ani skandálem. Že pak unie církví jest záležitostí Slovanů, plyne z toho, že veliká část Slovanů východních patří k nesjednocené východní církvi, ale i dosti veliký počet východních Slovanů patří k církvi západní, proto se nikdo nemůže diviti, že unie jest záležitostí Slovanstva. Mimo to Slované spojení s Římem nejlépe znají řeč, zvyky, dějiny východní církve, proto jiným katolíkům mohou býti vůdci v unionismu. Celé toto dílo postaveno jest pod ochranu svatých slovanských apoštolů Cyrilla a Metoděje, kteří Slovanům jsou společnými. Z toho následuje, že cíle naše nejsou politické, a panslavismus není motivem našeho konání. Daleko jest od nás, abychom k věci celé církve se týkající připojovali i příčiny politické. Cíl náš jest týž jako Krista Pána, abychom všichni jedno byli, aby se naplnilo proroctví Kristovo o jednom pastýři a jednom ovčinci. Motivem však jest nám jen láska Kristova. Z vzácných těchto slov je patrné, jaký směr a jaký vznešený církevní a kulturní význam dává ndp. metropolita našim snahám unionistickým. Ujal se vřele naší idey a pozvedl ji vysoko, aby vykonala své poslání vůči církvi a Slovanům.

Rádi proto přidružujeme se i my k oslavám bratrského národa rusínského, jenž vděčně oslavuje letos jubileum svého metropolity.*)

Jest tomu právě deset let, co dosedl na arcibiskupský stolec rusínský a počal blahodárně apoštolovat. Mnoho příčin nutí k oslavám tohoto jubilea. Jest to především jeho srdečnost, jeho otcovská něha, dobrota a upřímnost, jaká zračí se v rysích jeho dobrotivé tváře, jaká při každém kročejí, v každém činu rozvírá se z jeho šlechetného srdce. Ani vysoký rod, ani vznešené postavení ani práce a námahy nezachmuří jeho rozmilého srdce, nedostupnou mrakotou nestavějí se mezi ním a těmi, kdož jeho styků vyhledávají, neodcizují ho jeho okolí. Vrozená dobrota, vlídnost, klid a láska vladyky Ondřeje vysoko povznášejí jej v dějinách předchůdců jeho na rusínském prestolu.**)

Bohatého složení jest zlaté srdce jeho: vysoký a slavný rod, pečlivé a vzorné rodinné vychování, neobyčejné nadání, všestranné široké vzdělání, neúnavná práce a neúmorné studium, nadpřirozené povolání, škola klášterního života, modlitba i milost boží

*) Narodil se dne 29. června 1865, na kněžství vysvěcen dne 22. srpna 1892, jmenován biskupem stanislavovským 2. února 1899, nastolen 20. září 1899, jmenován metropolitou haličským 31. října 1900, prekonisován 17. prosince 1900, nastolen na prestol 17. ledna 1901.

**) Viz O. dr. Bocian, Desjat lit apostol'stva v rusínské Nivě. VIII. 1.

dodaly složky bohatého zlatého srdce jeho. Pozorujeme-li to vše svýma lidskýma očima, nejinak než tajné sledy Prozřetelnosti boží musíme tu spatřiti.

Církevní hodnost a moc metropolity uprostřed rusínského národa, jehož zřekli se jeho rodní knězi a jež zapřela rodná šlechta — jest současně i nejvyšší národní hodností, rusínský metropolita jest i v dějinách i v přítomnosti hlavou rusínského národa, přirozeně od Boha vybraným vůdcem v celém jeho přirozeném i nadpřirozeném životě. A kreslí-li v dějinách lidstva ruka boží, pak jedině Prozřetelností boží stalo se, že národ rusínský dostal vůdce v dnešních těžkých dobách ze staré vlastenecké šlechtické rodiny, která ozdobila arcibiskupský trůn již třemi vynikajícími členy.

Svou práci, své úmysly vrchnopastýřské rozvinul již v prvním svém listě pastýřském k věřícím; píšeť tam: »Pravda, na prvním místě hledám vaše duše a přeji si vaši spásy; neboť i Kristus přišel na tento svět spasit lidí, ana spása duší jest pravdou nejvážnější, neboť »jednoho toliko jest třeba«. Než dnes (= v prvním listě) o duševní spáse k Vám psáti nebudu, veškeru svou i vaši mysl míním obrátiti na neutěšené poměry přítomného vašeho života, které ohrožují vaše zdraví, vaše bytí, osvětu i společné naše národní zájmy«. »Dráha, kterou kráčím, jest známá všem ode dávna. Jest to dráha zákona božího, lásky Kristovy, práce církevní, křesťanské organizace, přizpůsobené potřebám našeho národa a doby. Cíl mých prací a všech mých snah jest, abych mohl všecky uvést pod prapor Kristův«.

Vytknuv si tento pevný a jasný cíl Kristových ideálů, kráčel za ním věrně a neoblomně po deset let své apoštolské činnosti a prodchl jimi svou církev a svůj národ.

Rusínské duchovenstvo v dějinách svého národa vyvíjelo vždy bohatou životní sílu a bylo mocnou složkou a pružnou pákou národního života. Jako v národě českém tak i u Rusínů ono bylo křisitelem a buditelem v 19. stol. k národnímu životu a národní práci. Dosud však valná část národní práce spočívá na jeho bedrech. Dobře chápaje vliv duchovenstva na lid — jaký pastýř takové stádo — pečoval metropolita se vším úsilím, aby jeho kněžstvo bylo výkvětem intelligence, bez poskvrny, vzorem a spolehlivým vůdcem lidu. Odtud jeho časté otcovské ale důrazné výzvy k duchovenstvu napomínající ho ku stavovské svátosti, vzdělání, horlivosti a činnosti na všech polích. Povznesení mravní síly duchovenstva jako i povznesení jeho činnosti značí povznesení církve i národa. Proto hlavní péči věnuje

vzdělání svých kněží, těchto stálých rádců lidu. Sám jsa oblíben u svého duchovenstva a požívaje u něho dětinné oddanosti a lásky, jest každému pečlivým otcem, jsa ochoten vždy všem stížnostem jeho dle možnosti vyhověti a oprávněná přání jeho splniti. Neucházejí bystrému oku metropolitovu ani nadaní bohoslovci, jež posílá za hranice vlasti své, aby na předních bohoslovných ústavech u světových autorit bohoslovné vědy nabyli svého vzdělání a obohaceni jsouce vzácnými vědomostmi, použili jich k povznesení domácího lidu. V loni studovalo v Innomostí na 27 rusínských mladých kněží a bohoslovců, a aby vždy zůstali ve styku s domácí literaturou, založil pro ně metropolita i odbornou knihovnu.

Objímaje svým šlechetným bohatýrským srdcem všechny potřeby církevního i národního života, vladyka bystrým okem sleduje všechny radostné i tísnivé zjevy jeho a stojí na vyšším hledisku určuje svému duchovenstvu směr jeho činnosti dle naléhavých potřeb svého národa. Ať se jedná o výchovu mladého věrou a náboženským životem silného pokolení, či o náboženské vědomí a povznesení národa či o utužení sjednocené církve rusínské svazkem lásky a oddanosti k prestolu apoštolskému, či o oživení náboženského života missiemi a duchovními cvičeními, o posilu jeho sv. zpovědí a sv. přijímáním, o úctu k nejsv. Srdci Ježíšovu a P. Marie, či o zjednocení duchovních sil národa vzájemnou láskou a církevními bratrstvy, o zaštěpení křesťanského ducha v rodinách a manželstvích, či o všeobecné práce ať rázu soukromého či veřejného, náboženského či politického — všude obratný metropolita dává svému stádu jasnou, přesnou a jadrnou nauku, nezviklatelný životní program. Vladyka Ondřej Szeptycki jest vůdcem všem ve všem.

Jak sociální tak i osvětové práce mezi lidem rusínským je velmi mnoho. Jen nepřekonatelná síla a houževnatá soustavná práce jsou s to, aby zbědovaný národ pozvedla a vedla k lepší budoucnosti. A tu metropolita neštítí a nevyhýbá se žádným námahám, staví se první v řady pracovníků, vlivně zastává práv církve a národa i tam, kde by zalehl hlas jednotlivého řadového pracovníka.

Ale při svých snahách nemá na mysli jen přítomnosti, nýbrž svým hlubokým duchem, širokým rozhledím patří daleko do budoucnosti. Nespouští se zřetele přítomnosti, ale svými pracemi, cíli sleduje šťastnější budoucnost národa svého.

Vznešený jubilant objímá svým bohatýrským srdcem celý národ, všechny jeho radosti, bědy i bolesti, všechny jeho tužby a snahy.

Kéž apoštolskému dílu jeho požehná Všemohoucí a zachová je dlouho v plné síle národu rusinskému i ideí naší cyrilomethodějské, aby i tu dočkal se radostných výsledků svých vznešených snah.

Oslavujeme-li my a Rusíni hned počátkem roku jubilea svých arcipastýřů, činili tak loňského roku Charvaté, slavíce jednoho z nejzasloužilejších mužů o katolickou věc charvatskou: šedesáté narozeniny nejdůst. biskupa dra Ant. Mahniče. Malinká diecese jeho objímá ostrov Krk v Jadranském moři, ale jest vzorem pro všechny ostatní diecese jihoslovanské.

Mahnič narodil se v Kobdilu na Goricku z rodičů slovinských.¹⁾ Již v nejútlejším věku dával na jevo zvláštní lásku pro vědu a vzdělání. Jako mladý kněz vynikal zvláště v práci pro Boha a církvev, vyznamenává se literární prací a praktickým duchem organisatorským. R. 1888 založil a řídil velmi obratně katolický měsíčník «Rimski Katolik», jenž vzpružil mezi Slovinci mocně katolické hnutí a zvláště u mladšího pokolení budil sebevědomí a učil je užívati katolických zásad na všech stranách veřejného života.

Pobytv několik let professorem v ústředním bohosloveckém semináři v Gorici, byl r. 1897 posvěcen a slavnostně nastolen na biskupa v Gorici. A tu spadá hlavní jeho činnost, an si získal nesmrtelných zásluh o Charvaty, pracuje ze všech sil, aby Charvatsko probudil z duševního spánku a obnovil je v Kristu. Hledí křesťanské myšlence dobýti vítězství v zemích charvatských ve všech směrech, na poli spisovatelském, hospodářském, státním a sociálním. Jeho zásluhou byla vzorně organisována katolická mládež charvatská. Založil Piův spolek, pracoval o založení charvatského katolického kasina, katolický tisk a tiskárnu. Založil filosofickoobranný časopis «Hrvatska Straža», do níž přispíval horlivě četnými výbornými články, pro své biskupství začal vydávati «Acta Curiae Veglensis», list to úřední, pro lid časopis hospodářský «Pučki Prijatelj» (Přítel lidu) a pro kněze slovinské i charvatské «Eucharistii». Co učinil a vytrpěl, aby zachoval hlaholštinu, vědí jen oni, kteří jsou tak šťastni, že dělí se s ním podle možnosti o správu diecese a pomáhají mu prováděti jeho záměry.

Tvrdí se právem, že od dob Řehoře Ninského nikdo si nezjednal tolik zásluh o glagolici, ani tolik pro ni nevytrpěl, kolik učinil a přestál biskup dr. Mahnič. Byl i katolickými italskými listy proto velmi nešetrně napaden.

¹⁾ Použito článku Fr. H. Žundálka v letoším «Vlasti» Biskup Dr. Ant. Mahnič.

Na diecesní synodě krcké, kterou dr Mahnić svolal r. 1901, byly zevrubně vypočteny všechny kostely pro bohoslužbu latinskou a s výsadou jazyka staroslovanského. Aby pak kněžstvo mohlo se v tomto oboru vzdělávati, založil biskup se svými duchovními »Staroslovanskou akademii«, jejíž účelem jest vzdělávati a zachovávat staroslovanský jazyk v bohoslužbě, podporovati jeho učení a pěstiti hlaholský církevní zpěv dle ustanovení sv. Stolic. Akademie vydává i spisy, aby se uspil pokrok ve staroslovanštině.

Poněvadž literární kruhy vědecké v Charvatsku nestály na stanovisku katolickém, pomýšlel biskup dr. Mahnić založiti i katolickou akademii, a když k jejímu uskutečnění nedošlo, bylo založeno »Lvovo družstvo pro křesťanskou filosofii a vědu«, jehož účelem jest: sjednotiti charvatské učence pěstující křesťanskou filosofii a vědu, vydávati díla vědecká, vychovávat vědecký dorost a podporovati všechny podniky pravé vědy.

Jaký popud dává biskup dr. Mahnić k vážné vědecké práci ve všech oborech, viděti i z toho, že navrhl, aby družstvo vydalo charvatskou encyklopedii. Pracovníky svěží by našli, jen schází peněžní podpora.

Již od prvopočátku zvláštní péči věnuje biskup dr. Mahnić studentstvu, aby bylo vychováváno v duchu katolickém. Za tím účelem zakládal katolické studentské časopisy, a četné spolky katol. studentstva charvatského vznikly na jeho popud, tak že právem se nazývá duchovním otcem katolického hnutí studentského mezi Slovinci a Charvaty.

Veškerému životu charvatskému věnuje oslavenec neobyčejnou pozornost, pečlivě se staraje o věčné i časné blaho sobě svěřených. Jeho hluboký duch je prozíravý, neunavný a bohdá i nezdolatelný.

Kéž vznešený jubilant, ozdoba církve charvatské, ještě dlouho bude třímati neochvějně otěže katolického života našich pobratimů na jihu!

Panteleimon.

Život bulharského mnicha. Ad. Jašek.

Za prázdninového pobytu na Balkáně měl jsem příležitost nahlédnouti do náboženského života lidu bulharského. S našimi poměry není srovnatelný. Poměrně malé (v Sofii) procento obyvatelstva ze všech tříd přicházelo v neděli a svátky navštívit chrám Páně, pokud se sloužila liturgie (mše sv.), ale nemyslete, že zůstávají po celou mši sv. v kostele. Přicházejí do chrámu, zpravidla jdou

k nějaké ikoně (obrazu svatých, jež jsou na podstavci vystavěny k veřejné úctě), učiní několik poklon až k zemi — napočítal jsem jich u jisté ženy 56, u důstojníka 19 — políbí několikráte ikonu, zapálí 2 hal. svíčičku a odchází domů. Pravoslavný chrám jest po celé bohoslužby neustále průchodištěm, věřící střídají se velmi rychle. Kněze sloužícího mimo některé okamžiky nevidí, neboť je za ikonostasí — vysokou přehradou oddělující lid od kněžiště — zpěvu lido-

Z návštěvy na Balkáně : Mezi professory slovanského semináře v Kara Ağači

vého tam není ani společných modliteb jako u nás otčenáše, růžence atd. Toho Bulhaři neznají. Též jsem neviděl, aby někdo přišel do chrámu s modlitební knížkou, nebo kleče modlil se. Ve chrámech bulharských není lavic, jen po stranách u stěn jsou jednoduchá zdvihačí sedátka, v nichž nejednou viděl jsem seděti matky, any kojily svá nemluvněta, aby zastavily jejich rušivý bezohledný pláč a křik.

Zmiňuji se prozatím jen o sv. přijímání. Pravoslavní přijímají pod obojí způsobou. Všiml jsem si v katolických chrámech na Východě, jak četně přicházejí ku sv. přijímání. A dlužno dodat, že je tu

chvály hodná horlivost. Kdykoli jsem v cařihradské čtvrti Kadi Kei na asijské straně sloužil u otců ossumpcionistů mši sv. u hlavního oltáře, pokaždé podával jsem několika osobám, které přistupovaly ku stolu Páně s nejvroucnější pobožností a úctou. Ani v Sofii nebylo sv. přijímání výjimkou.

Než u pravoslavných bývá sv. přijímání jen zřídka. I mniši chodívají sotva dvakrát do roka pravidelně ku stolu Páně. Nemají výslovného prikázání církevního o povinnosti slyšeti nábožně v neděle a svátky celou mši sv. a přijímati aspoň jednou v roce svátost pokání a v době velikonoční sv. přijímání. První prikázání je tam téměř neproveditelné. Neboť ve chrámech pravoslavných, byť sebe více bylo kněží při nich, slouží se v neděle a svátky toliko jediná liturgie (mše sv.), která co do času zabere asi tři naše slavné mše sv. Kázání při bohoslužbách pravoslavných pravidelně schází. Ti-chých mši sv. pravoslavní popi (= kněží) nesloužívají, toliko katolictví kněží sjednocení je konají. Školní mládež rovněž nesúčastňuje se společně bohoslužeb, kromě některých výročních dnů. Ba na vyšších středních školách nevyučuje se ani náboženství. Ve školách obecných vyučuje toliko učitel biblické dějepřavě, učitelé náboženství na nižších středních školách jsou laici, někdy sami nevěrci. V jednom městě učitelem náboženství na střední škole byl místní vůdce sociální demokracie, jiný sám se chlubil, že v Boha osobního nevěří. Odtud i ta veliká až úžasná nevědomost bulharského lidu ve věcech náboženských.

Kolik u nás dáme si práce, než připravíme dítě k první svatě zpovědi a sv. přijímání. Ale tam? A s jakou pokorou, posvátnou hrůzou, vroucí úctou přistupují naši věřící ke stolu Páně. V Sofii byl jsem svědkem, že biskup udílel sv. přijímání. Podával je lžičkou, nabíraje z kalicha nejsvětější krev a v ní rozmočené nejsvětější tělo Páně. Přistupovali po řadě, přijímali stojíce bez modlitby přípravné a bez děkovné odcházeli. Přišli, otevřeli ústa, kněz (biskup) vlil jim lžičkou několik kapek nejsvětější krve do úst, kněz přísluhující jim utřel šátkem ústa, a odcházeli zpravidla ihned po svých záležitostech. Bezprostředně před sv. přijímáním se bavili a ihned po sv. přijímání ještě v kostele dali se do řeči o běžných světských věcech. Ku sv. přijímání vodily nebo nosily na rukách matky i své děti. Viděl jsem matku s nemluvnětem přistupující ku stolu Páně. Po-něvadž dítě patrně nemocno velice křičelo, rozevřela přede všemi prsa a kojila jej, zda skutečně, či zda mu podávala jen prs bez mléka, nevím. Když mělo dítě přijati nejsvětější krve, odstavila je od prsou a v okamžiku, kdy otvíralo ještě ústečka, hledajíc prs matčin, kněz vlil mu lžičkou sv. přijímání do úst. Mnohdy děti bojí se a velice křičí, tak že s nepořízenou musí matka s ním odejít. O nějaké zvláštní úctě, jakou shledáváme u katolíků věřících, není ani řeči v kostele pravoslavném.

U nás čistotě a výzdobě svatostánku, ciboria, monstrance a posvátných rouch věnuje se největší péče, kdežto tam chudoba, ubohost a nečistota mocně každého věřícího zaráží. Bylo mi sdě-

leno, že uschovávají pravoslavní kněži nejsvětější Svátost do zcela nedůstojných nádob a nechávají ji nepovšimnutou i měsíce, až mnohdy ztvrdne nebo zplesniví. Úcta k Ježíši svátostnému tam schází. Až ta ve východní církvi oživne, přiblíží se pravoslavní nám, a Ježíš svátostný dokoná dílo spojení, obrodí východ.

Jakou změnu života a horlivost náboženskou vzbudilo častější svaté přijímání, poznáváme z života bulharského mnicha Panteleimona, jež tuto podáváme dle úpravy od vdp. P. Jana Tagliaferra.

V době francouzské revoluce žil v městě Odřínu chudý, prostý chlapec, jenž po ulicích vedl obchůdek s černými olivami, sušenými rybami a bílým sýrem, jež nosíval v pytli z kozí kůže. Byl sice původem Bulhar, narodil se ve vsi Sudšaku pod horami Sakar-Dagh, ale měl řecké jméno Panteleimon.

Za oněch dob nebylo ještě řeči o Bulhařích. V chrámech křesťanských zazníval řecký zpěv, a mladíci z balkánských hor sloužili v řadách hellenských. V celé říši ottomanské byl řecký jazyk rozšířen. Tak byl Panteleimon Bulharem, nevěda o tom. Křesťanem byl též, ale z křesťanství znal toliko kříž. Tu vypukl v Odřínu černý mor; obyvatelstvo bylo poděšeno, neboť mor vyžadoval si denně na sta obětí. Celé čtvrti města se prázdnily. Co chvíle ubíraly se po osamělých ulicích pohřby. Kdo mohl, utíkal před skorem jistou nákazou. Mladý obchodník »bakal« s hrůzou též prchal ze smutného místa, kde smrt tak hrozně řádila. Šel bez cíle; vyžebrał si kousek chleba, když měl hlad, aneb sytil se ovocem, jež pod stromy nasbíral, zaujat jedinou myšlenkou nalézt místo, kde lidé neumírají. V každé vesnici, kterou procházel, tázal se: »Umírají tu též lidé?« Slyše, že ano, prchal dále. Všude slyšel stejnou odpověď, a mnohý vysmál se chlapci pro jeho naivní otázku. Říkával mu: »Což neumírají všude, hloupý kluku? I ty umřeš dříve, nežli nalezneš, co tak usilovně hledáš!« Jednoho dne potkal chudása, jenž asi byl stejně prostomyslný jako on sám. I tomu předložil svoji otázku a dostal odpověď: »Zde hochu, lidé také umírají, jako všude jinde; ale slyšel jsem, že na posvátné hoře Athos jsou mniši, kteří neumírají.« Ihned se dal náš Panteleimon na cestu na Athos. V klášteře ho přijali. Líbilo se mu, a proto tam zůstal. Chtěl se stát mnichem. Jsa nadán duchem vnímavým a maje dobrou vůli, naučil se brzy čísti, psáti, žalmy zpívat. vědomosti to, které mu mnohý starý mnich záviděl. K tomu měl srdce nevinné, čisté, jež tak rádo Boha hledá a nalézá: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.«

Řehole v klášteřích na hoře Athos zachovávaná obsahuje tak četné modlitby a dlouhé obřady, že i nejhorlivější sluhové Boží by s tím se mohli spokojiti, a v té příčině byl i náš mnich spokojen. Jenom jedno mu bylo proti mysli: Mohl totiž mši sv. obcovati, nesměl však k sv. přijímání tak často, jak by si byl přál. V řecké pravoslavné církvi dovoleno jest totiž přistoupiti k sv. přijímání jenom jednou za čtyřicet dní, což činí do roka pouze devět sv. přijímání. Panteleimon po každém sv. přijímání cítil stále větší touhu po tomto chlebě nebeském. Zdálo se mu, že občerstvuje se ve zdroji života;

vždyť právě proto přišel do kláštera, aby tam vyhledal lidi, kteří neumírají. Ve sv. přijímání našel Panteleimon vyplněny všechny své tužby dle slov P. Ježíše: «Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný.»

Častěji než bylo zvykem chodil Panteleimon úkradkem ke stolu Páně. Mnozí začali proti tomu reptati, staří se nad tím horšili, a představení ho kárali. Ano přišlo to tak daleko, že kněz, sloužící mši sv. jej od stolu Páně odpudil a, poněvadž znova užil zbožné lsti, byl konečně z kláštera propuštěn.

Na posvátné hoře Athos jest druh mnichů, kteří žijí jako poustevníci. Jsouce prosti společných závazků, mají jisté svobody, takže jest jim volno putovati k četným svatyním, jež jsou po různu rozestaveny na posvátné hoře. Panteleimon napodobil tyto, putuje s břehu poloostrova na břeh; každý den obcoval v jiném kostele mši sv. a přistoupil k sv. přijímání. Nějaký čas se mu dařila tato zbožná lest, a Panteleimon cítil se při tom nesmírně šťasten! Přísloví však praví: «Tak dlouho se chodí se džbánkem pro vodu, až se ucho utrhne.» Panteleimon byl prozrazen, obžalován, a když vina se mu dokázala, byl z Athosu vypovězen. Tak octnul se opět ve světě, před nímž v mládí prchal, protože se mu zdál kořistí smrti.

(Pokračování.)

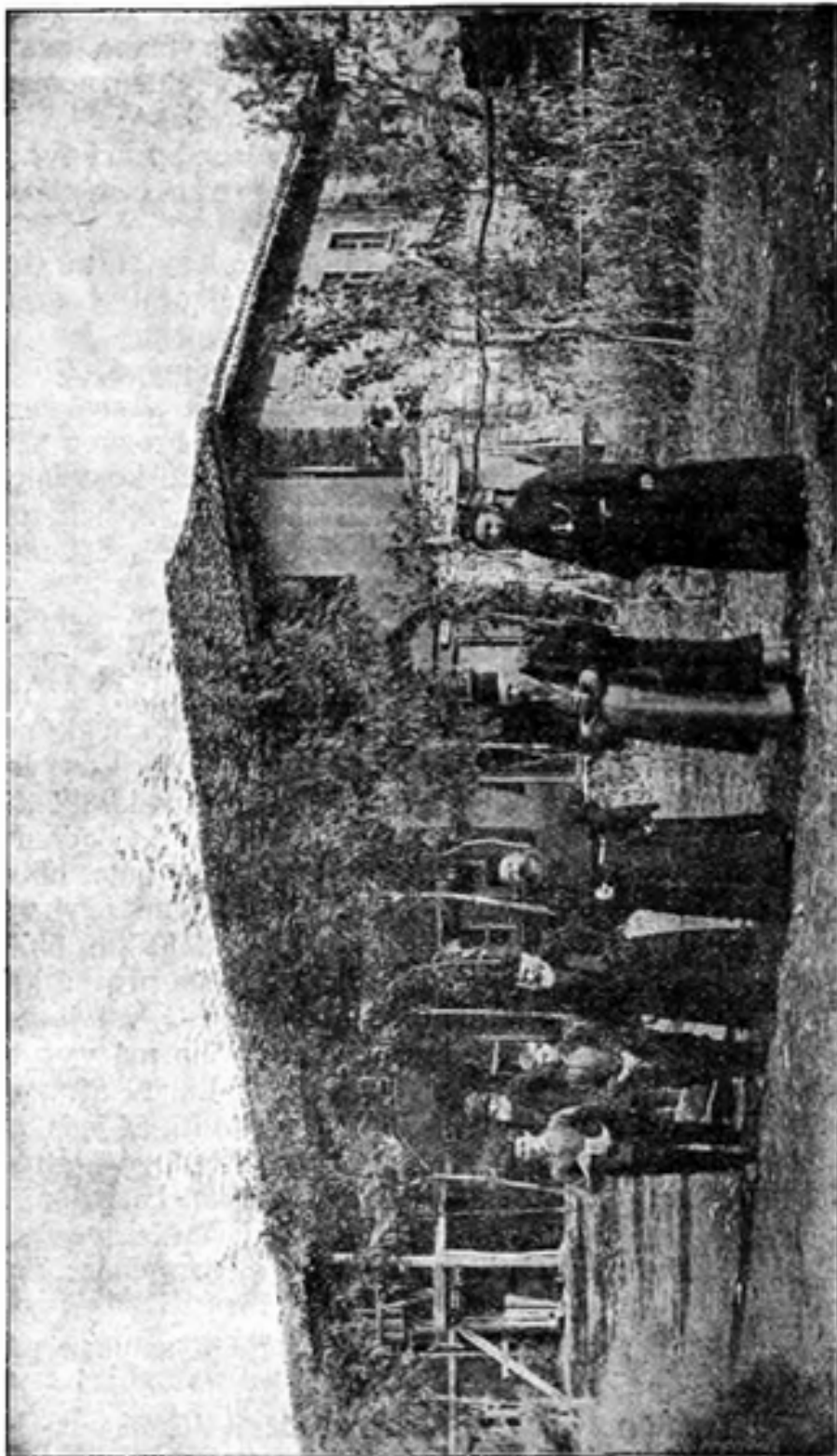

Naše poměry v Poznaňsku.

Dle «Ateneum Kaplańskie» podává Kaz. Ljubotinski.

Národnostní boj, který dnes zachvátil celou Evropu, nikde není veden tak prudce a tak úporně a houževnatě jako na staré půdě polské pod vládou dnes pruskou mezi Němci a Poláky. Když německé školství a zákaz veřejných polských promluv nepřinesly žádoucího výsledku, sáhli protestanští výbojní Němci k novému prostředku, jehož dosud neužíval žádný národ, aby si zajistili postup germanisace a protestantisace, umínivše si totiž vykupovati z rukou polských pole a předávati je obyvatelům německým. Marně protestovali proti takovému násilí i sami Němci katoličtí. Oni to byli jediní, kteří se nedali strhnouti všeobecnou náladou chvílkovou a ujali se Poláků i na sněmě i v tisku, ačkoli jim bylo mnoho spíláno. Již po 2 desetiletí zuří v Poznani urputný boj o půdu. S jedné strany pruská vláda opřená o všemocnou byrokracii, zámožné měšťanstvo ve městech a něm. velkostatkářstvo na venkově, kolonisační zakupovací komise s prostředky vzrostlými postupně téměř až na jednu miliardu marek a silné německé pozemkové banky jevící vždy ochotu úvěru a porozumění pro věc poněmčovací na druhé straně spravedlivá věc naše polská, opírající se pouze o několik malých peněžních ústavů s prostředky nedosahujícími dohromady ani celých 10 milionů marek. Soupeři to příliš nerovní. Nemá tudíž divu, že přes všechnu polskou až krajní obětavost jeví se ztráta naší půdy.

V sekretariátě Związku katolickich towarzystw robotnikow polskich v Poznaniu visí mapa Království Poznaňského, na níž pohled boľně dojímá každého účastníka z různých krajů naší otčiny polské.

Slovanský klášter bulharský v Mostrati u Odřinu.

Jest to prostá mapa zeměpisná, na které jeden z našich sekretářů dělnických označil různými barvami kraje nemající již 60 proc. polského obyvatelstva, to znamená kraje, které dle zákona pozbyly práva konati veřejná shromáždění jazykem polským.

Jest jich třináct i s městem Poznaněm — to znamená z celého pásma od jihu na západ a na sever odňala nám němčina po bocích Království po jednom nebo dvou krajích. O ty kraje i se stanoviska zeměpisného otčina naše se ztenčila.

Ale jest ještě jiná mapa rovněž při pohledu zarážející a ve spojení s první ještě bolněji působící, jest to mapa znázorňující úspěchy kolonisační komise německé. Kdo ji neviděl, nemá ani po-
něti, jak naše země piatovská již není naší, jak velké prostory v srdci Velké Polsky již na vždy pro nás jsou ztraceny, jak celý kruh měst starodávných otočili se všech stran cizinci — prote-
stanští Němci. —

Patříce na německé vlastnictví, obrovské lesy státní (bývalé to královské polské, statky arcibiskupské a klášterní) i državy za-
brané komisí, hrozíme se úsudku, že my tvoříme jen výspy a Němci tvoří moře, které mocně zemi naši podmývá. Rok z roku usouvá se vždy nejeden břeh do hlubin hltavého živlu, jenž zažírání se vždy hlouběji a hlouběji do srdce země. Tuto hroznou skutečnost potvrzuje nám pohled na naši zemi, byť jen s věží kostelních anebo z oken železničních vozů. Všude v naší zemi, na našich rozlehlých druhdy jednotlivých polích a usedlostech otočili se sady, majíce své hostince, své školy, své kostely

Naším otcům, kteří pějice: »co nam obca (cizí) przemoc wzięła, mocą odbierzemy« věřili, že moc ta spočívá v šavli, kose a koňských kopytech a Bůh musí žehnati zbrani polské — nebyl by tento pohled tak bolný a příkrý; nejeden z nich též s lehkým srdcem pln oné naděje, ujímal se dědictví otců, ale pro nás, kteří jsme pře-
svědčeni, že jest tu možný boj toliko na poli hospodářském a osvě-
tovém, pro nás nemůže býti zoufalejšího pohledu do budoucna. Vše, co isme nad vlastní život cenili: naše země, naše pole, luka a lesy, naše cesty i stezky, naše chaty i dvory s rodnými zvyky, s celou minulostí s milovanými tradicemi, přestává býti naším. Právě proti katolickému národnímu našemu duchu jest vedena pruská kolonisace — duchem protestantským německým, tvářností vsí i statků ně-
meckých, stavbou i barvou naší zemi cizí — ona má vyrvat z naší země naši polskost a stvořit v ní »Deutsches Land« a na něm »ein deutsches Dorf«. Kdo si toho nedovede představit, ať jeda z kongre-
sovkij rozhledne se v okolí, kde stavěli Mečislavové a Boleslavové kdysi hrady a svatyně, a u Mogilna, Třemešna, Hnězdna, Poznaně uzří okoličně obce takové, jaké jsme zvykli viděti ve Vestfalsku, Hessensku, Oldenburku a pak povzdychne si zamyšlen: Tak nevy-
padá otčina moje — to je kraj cizí!

A jak to stojí s věrou naší, která učinila spolu s národností Polsku i u nás, čím jsme byli a čím jsme?

Jak spravedliví Němci sami dosvědčují (články v Kölnische Volkszeitung), vede tento násilně poněmčující směr neodvratně k veliké mravní zkáze národa. Děti polské neznajíce ni slovíčka ně-
meckého, jsou nuceny učiti se pravdám náboženským jazykem ne-
srozumitelným, nevniknou ve škole do ducha náboženského, ne-
naučí se ani nejnutnějších modlitbám a pravidlům, jež by si odnésti měly do života. Kostel již není s to, aby dohnal a napravil, co bylo

ve škole zanedbáno. Ostatně i tam jeví se u mladšího pokolení nechuť k náboženství a k jeho úkonům, neboť s písni kostelní dítě má růsti již ve škole, a ve škole pruské se jí neučí. Německy nezpívá a nemodlí se, poněvadž tomu nerozumí a nejde to od srdce. Tak odcizuje se národ polský v Prusku náboženství, stává se v tom ohledu lhostejným a, poněvadž nemá základů náboženských ze škol, snadno dává se sváděti podvratnými hesly a uzrává tím pro protestantismus pruský.

Jest dokázáno, že Polák-evangelík spíše podlehne poněmčení nežli Polák-katolík. Sčítání lidu výmluvně dosvědčuje, že Poláků katolických jak v Prusku tak ve Slezsku stejnoměrně přibývá, kdežto Polákův evangelických rozhodně ubývá. Nedá se to jinak vysvětliti, než že Poláci evangeličtí se neustále poněmčují. Podobný zjev shledáváme i u Srbů lužických v Sasku, kde katoličtí Srbové zůstávají věrni jazyku i kroji, ale evangeličtí se poněmčují. Odtud snaha poněmčovací komise, Slovany odvrátiti napřed od katolicismu, přivesti k protestantismu a tak je snáze poněmčiti.

Nejinak ovšem daří se Polákům v království v Rusku jak v ohledu národnostním tak i náboženském: Po nešťastné revoluci r. 1863 vláda ruská skonfiskovala statky církevní, ale, aby vykážala aspoň z těchto bývalých peněz církevních odměnu za vyučování náboženství kněžím, neuznala za dobré. Vždyť kněz dovede lid nejlépe udržeti při náboženství, mravech, zvycích a mluvě po předcích zděděné. Proto vládou ruskou je neráda viděna jeho působnost na nejmladší pokolení. Tu mají Poláci zase přikloniti se k úřednímu ruskému pravoslaví.

43 nové sbory protestantské vznikly na naší prakatolické zemi — ponurné, cizí nám myslí, náboženstvím i vkusem, v mnohém zvláštní a vždy nepřátelské našim polským kostelům venkovským. 373 školy protestantské pro děti německých kolonistů byly zřízeny uprostřed našich usedlostí. I nejvíažnější katolíci nemohou býti lhostejni vůči výsledkům kolonisační komise protestantisace kraje dřevně katolického, jakým byla Velkopolska. Do r. 1909 usadila komise 16.529 rodin kolonistův, z nich toliko 613 čili 3·7 proc. katolíků. V r. 1909 bylo mezi osídlenými 1386 rodinami toliko 27 čili 1·9 proc. katolických. Kostelů vystavěla toliko dva, škol 12 katolických.

Poněvadž protestantismus je duši polské naprosto cizí, a Poláci tudíž zůstávají k němu chladni přes všechny výhody pozemské, pokouší se vláda pruská rozrážeti řady polské sektářstvím, jak to činí vláda ruská v království sektou mariavitů, šechistů a kotů, snažíc se takto oslabiti sílu církve katolické a tím seslabiti i národní vědomí. V celém Německu zakázaná sekta anabaptistů má výsadu působiti mezi Poláky. Hlavní vůdce anabaptistů Jan Petráš nejen že je trpěn, nýbrž bez překážky smí po zemi chodit a přes zákaz § 12. pořádati schůze po polsku. Hlásá církevní anarchismus, předpovídá blízký konec světa a svět líčí jako sídlo a soujem všech bēd a všeho zla. Rozdává množství brožurek polských, aby obeznámil lid se svou naukou a založil i nový časopis pro polské anabaptisty: *Przewodnik* (= průvodce) *Chrześcíański*.

Ukončení činnosti komise je v nedozírné dálce! I kdyby nevešel v činnost zákon o vyvlastnění, přece naše společnost není ještě dosti silná, aby zabránila dalšímu úbytku. Jest sice pravda, že toliko naprosté neuvědomění a nečestnost obyvatel předává dnes své statky kolonizaci — takové případy jsou vskutku již řídké — ale majetník náš polský nemající dostatečného národního vědomí ulakomí se někdy na jidášský groš. Roku minulého přešlo tak z ruk polských do německých 3.816 jiter půdy.

Tento smutný stav náboženství, církve a katolicismu ukládá zvláštní povinnosti i knězi. Čím méně jest země v rukou katolíků, čím méně jest katolických usedlostí, tím více ztrácí i církev v zemi polské, a lid, jenž ji opouští, ztrácí víru i národnost, jsa odkázán na cizotu.

Jsou farnosti, které několik set ano i tisíc duší ztratily činností kolonizační komise a na které jest třeba dnes přispívati, neboť samy nemají dosti prostředků, aby si vydržovaly svůj kostel. V nejedné farnosti jest sotva polovice obyvatelstva čísla před kolonizací. Kněžstvo ovšem většinou nezasluhuje ni neimenší výtky, neboť mnohdy nemělo dosti moci nad obyvatelstvem, by nezaprodávalo svých osad, jinde farář dost se napřemlouval svého farníka, aby nevydával své rodné země, ale přece někdy možno zlu předejiti. Kde je kněz v neustálém osobním styku s farníky, kde pěstí společenského ducha, pospolitost a vědomí národní, kde se stará o úvěr potřebný někdy rolníkovi v nouzi, kde bedlivým okem střeží každou změnu majetkovou, kde prostřednictvím spolků křesť. matek domohl se vlivu na muže, tam nedaří se Němcům protestantským jich »kulturní« práce. A i kdyby sám nemohl uhlídati někdy ovčí prašivých, přece oddaní jeho farníci nedopustí, aby jejich soused zaprodal hospodářství své kolonizaci, neboť bylo by jim líto pídě vlastenecké země a styděli by se před jinými za jednoho ze středu svého. Stalo se nejednou, že hospodáři spořádané farnosti vetřelého Němce protestanta vykoupili, čímž nejedné vsi byl ráz polský navrácen a uchován. Činnost kněžstva polského jest tu obdivuhodná; v obranu a boj za jazyk mateřský šikuje mužstvo až do posledního chłopa, vyzývá ženy, válčí přímo o každé dítko, sotva že počíná žvatlati. Nebýti dnes katolického kněžstva polského německým hakatistům ubylo by víc než polovice práce a přibýlo o polovic úspěchů za menší počet pruských marek. Ale tak ono požívajíc veliké důvěry u lidu, zakřikuje jej, kdyby se zapomínal a chtěl zradit rodnou půdu polskou, rodnou řeč, zděděné náboženství.

Kdysi budily v domácnostech k vytrvalosti a statečnosti obrazy mučnictví Polsky — kříže, mohyly, supi i vlci a mezi nimi mučenice s okovy na rukou — byla to poesie. Dnes víme, že okovy zůstaly, ale co horšího, z těla Polsky jsou urvány kusy a rány její se nezacelují, neboť jsou veliké.

Z Bodulije.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

Ostrov Krk jest nejsevernější, největší a nejvíc zalidněný ostrov v Jadranském moři. Povrch jeho měří 428 km², obvod pak 140 km. Pobřeží jest dosti rozvinuto, a ostrov tvoří jakýsi trojúhelník. Nejlepší zálivy jsou Omišljanský a Košljunský vedle jiných menších. Celé pobřeží jest kamenité. Místy se kamení nakupilo velmi vysoko, vždyť mořské nábřeží u Omišlja, Vrbnika až do Bašky a u Staré Bašky tvoří pravé nestvůry skalnaté, a všude, kde se na břehu mořském nahromadily chromné balvany, všude jest též moře velmi hluboké, tak že se až člověk hrozí v ně zírati. Vzhledem k této skutečnosti těžko jest mně věriti, že celý ostrov souvisel kdysi s charvátskou pevninou a že následkem mocné kataklizmy oderval se od souše. Snad ostrov souvisel s ní pouze v mořské soutěšce, kterou Talijané nazývali »Canale Maltemps«, neboť jest zde ostrov velmi blízko u charvátské pevniny. Za krásného počasí mohou se přátelé bavit jeden z charvátské pevniny a druhý z ostrova Krku. Avšak ona veliká hlubina, která je v průlivu Senjském, jak je to přípustno, aby ta bývala rovinou? Možná, že to byla souš, ale ni jeden člověk, ani dějiny o tom nepsaly. Naproti tomu v jistých dobách dávných i větší díl ostrova byl asi pod vodou, neboť pod vrcholkem nejvyšší hory Triskavce vyskytují se mořské zkameněliny. Před nedávnem viděl jsem zkamenělého mořského ježka, jež našly děti na hoře. Zkamenělina je tak tvrdá, že ji děti při nejlepší vůli nemohly rozbiti, až se k tomu nahodil jakýsi člověk, jenž za nepatrný penízek koupil od nich onu vzácnou zkamenělinu.

Krk, jak nám jej dějiny ostavily, nebyl takový, jakým jej nyní spatřujeme. Krásné lesy zdobily v prošlosti ostrov. Ba dokonce dočítáme se o těch lesích, že byly neprostupné. Ale čas i nepřátelská drzá ruka provedly svoje dílo. Benátčany nebolela proto hlava, vždyť se jednalo o slávu Benátek. Kde jen mohli bráti a odnáseti, všechno nosili do Benátek. Zničili dalmatské lesy, a jaký div, že neušetřili ani ostrova Krku. A když vyplenili ostrov, a nic více na něm nezůstalo než kámen na kameni, ostavili jej bez velikých bolestí. Kdo se chce přesvědčiti, jaké to byly lesy na ostrově, stačí, navštívit Franjevački samostan (františkánský klášter) na ostrůvku Košljunu; zde v jídelně lze viděti na stropě prastaré silné trámy, o nichž se má za jisto, že rostly na blízké stráni ostrova, kde dnes nenajdeš nic leda holý kámen, a z pozadí zídky vykukuje sem tam zakrnělá maslina (oliva) nebo smokva. Ano, ještě i dnes bylo by

krásných lesův aspoň na některých místech, ale obchodníci je skupují a po lodích přeplavují do Benátek, jako by chtěli dokázati Benátčanům, že tito ještě dosti toho zanechali.

Vzdor tomu ostrov, jak jest i nyní, dosti lahodí oku. Žádáš-li si kamení a strží? Toho zde nepochybí, toho jest zde až až! Kdyby se dalo jísti, sotva by bylo potřebí, aby se ostrovjané trápili a bloudili světem, neboť by ho za tisíce let nepojedli. Přeješ-li si krásné země, úrodných polí a lučin? Ani v tom není Krk pozadu. Mezi vrchy příroda mu utvořila krásných polí. Toužíš-li po horách? Hoj, iak by mohl Krk jich postrádati. Stačí připomenouti Triskavac, Hlam, a celá jihovýchodní strana jest protkána holými vrchy a balvany rozpukanými žárem jižního slunce, kde hnízdí řídké exempláře »lješinara« (sup mrchožrout), neomezený pán těch holých vrcholků.

Jakkoliv celá příroda jest zde mrtva, bez života, oživují ji přece údery křídel těchto supů i třeskot pušek cestovatelů, kteří zdaleka přicházejí sem, aby zbraní obohatili se kořistí, poněvadž se nemohou dostat k jejich hnízdům.

Jihovýchodní strana jest kamenitá a pahorkovitá. Západní kraj jest však mnohem příznivější. Zde vidíme všechna úbočí ověněna zelenými lesíky, pravý to kontrast. Jsou sice také na jihovýchodní straně obděláná pole, ale za to nutno děkovati částečně přírodě, která deštěm oprala vrcholy a splakla všechnu prst. Tak utvořila krásné doliny, jako na př. dolinu Dragobaščánskou (u Baščina zálivu). A částečně nutno vděčiti také pilné ruce rolníkově, který nešetří potu ani času, ale od ranního šera až do tmavé noci svým »pikunem« (druh motyky) odvaluje a přerývá kamení, by nakopal hrstku hlíny, přenáší ji do dolinek a v těch sadí vinnou révu. Tolik tu neobyčejné trpělivosti, že se nemůžeme vynadiviti a téměř ani nevěříme svým očím.

(Pokračování.)

Český hospic a česká kolej v Římě.

Jos. Matocha v Římě.

Věčný Řím je katolickým — všeobecným! Tu srdce naší sv. Církve, z něhož se nový život, nová síla do všech údů proudí, kde se zase vše obrozuje, co v proudu světa, starostech pozemských umdlévá — tepny víry se odsud rozcházejí do celého světa — a zde se zase scházejí, by zde našly své očisty. — Řím byl a je zázračným ohniskem, jež paprsky nebeské milosti, věčného světla soustřeďuje, aby je v celý svět sálalo. — A proto od prvních dob jeho až do dneška oči všech národů jsou k němu upřeny, přítel i nepřítel k Římu — skále Petrově — se obrací, tento ve své zášti, onen v

lásce a vděčnosti. Tu síla, které brány pekelné nepřemohou, ze které všichni národové od pradávna čerpali. Šťastní byli však národové, kteří bezprostředně z tohoto pramene »vod živých« čerpali mohli! Sta tisíce poutníků, nesčetné zástupy šly proto ku hrobům sv. Apoštolů — nesčetní národové všech věků navazovali přímá spojení s věčným Římem. A toto spojení vyžadovalo různých zařízení. Národové si zde stavěli chrámy svým svatým zasvěcené, zřizovali sobě zastupitelství, poselstva, zakládali hospice, útulny; církve stavěla školy, ústavy ku vzdělání missionářů, kněží. Z dějin víme, že i náš národ českomoravský se hodně stýkal s Římem a že hojně poutníků již v prvních dobách chvátało do věčného města z našich vlastí. Vždyť nejpřednějšími vůdci poutníků našich byli sami svatí věrověstové naši Cyrill a Method. Na své první pouti do Říma nesli drahocenné ostatky sv. Klementa a to jistě v četném průvodu našich předků, neb tato první pouť byla skvěle v Římě uvítána: sám papež s duchovenstvem a věřícími z města jim vyšel naproti. A za 13 let podruhé se ubíral sv. Method ku hrobům sv. Apoštolů; upřímná, vřelá láska našich předků k věčnému Římu nám nedá myslet, že by sv. Methoděj šel i nyní sám. Kromě toho víme ještě o jiných určitých výpravách římských. Tak Mlada sestra Boleslava II. s četným průvodem přišla do Říma a delší čas zde pobyla. Nedlouho po ní vidíme jiného římského poutníka, patrona české země, sv. Vojtěcha, zase s četným průvodem. Okolo roku 1090 putoval Božetěch, opat slavného kláštera Sázavského ku hrobům sv. Apoštolů, nesa za pokání z vlasti své po celou cestu těžký kříž, který složil až na hrobě sv. Petra. To jsou krásné příklady, jak Čechové hojně do Říma putovali již za dávných dob. Později byl styk mnohem živější, a poutníci ještě hojnější — proto není divu, když mnozí mínili, že český poutnický dům již v těchto dobách byl zřízen.

Někteří spisovatelé vypravují, že Bořivoj, vévoda český, dal v Římě vystavěti špitál a sv. Methodějovi jej věnoval. Jiní jmenují původcem domu knížete Spytihněva († 912), jiní zase sv. Václava. Avšak to jsou více méně domněnky, jež nemají pevného podkladu. Jisto je, že teprve Karel IV. pořídil domácí útulnu Čechům v Římě. Dům tento má zajímavé dějiny a byl základem české kolleje, ústavu ku vzdělání bohoslovců z Čech. Podobné ústavy mají v Římě skoro všichni národové, a je to velké dobrodiní, zvláště za nynějších dnů, kdy v nepřátelském táboře všechno jest proti katolickému Římu a vše se hanobí, co s Římem souvisí. A za toto dobrodiní Čechové děkují Karlu IV. a velkému papeži Lvovi XIII., jenž nadchnut jsa pro naše věrověsty, z lásky k nim mnoho dobra Slovanům prokázal. Dějiny české kolleje to dokazují. Proto podáme jejich krátký nástin.*)

Roku 1355. přibyl Karel IV. s velkou slávou do věčného Říma, by na hrobech sv. Apoštolů dal se korunovat za římského císaře. Velké zástupy, 15 tisíc rytířů a oděnců na statných koních ve zbrani a lepém odění, Čechů, Němců, Vlachů stkvělo se v jeho průvodě.

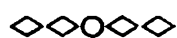
*) Dr. Klement Borový: Národní dům český v Římě.

Dr. Anton de Waal: Das böhmische Pilgerhaus in Rom.

Mnohá knížata a hodně prelátů jej do Říma provázelo, mezi nimiž byl Arnošt z Pardubic, arcibiskup pražský, Očko z Vlašimi, biskup olomoucký a j. Bylo 1. dubna ve středu o Velkém týdni; zbožný panovník zanechav svého průvodu v táboře před městem, sám se odebral v rouše poutnickém ve svaté město, by navštívil v tichosti a klidu místa svatá a prosil za své poddané a blaho jejich vlastí. Na Hod Boží Velikonoční byl slavný vjezd — celý Řím šel naproti. Jásotu nebylo konce a byl tak velký dle tehdejších zpravodajů, že by i rachocení hromu byl přerušil. Památkou na tuto slávu stojí český hospic v Římě. Neb již tehda při prvním pobytu svém v Římě se jistě Karel IV. k tomuto činu odhodlal.

Roku 1300 slavilo se v Římě první, r. 1350 druhé milostivé léto, a tu býval ve věčném městě nesmírný nával lidstva. Z našich vlastí též mnoho poutníků do Říma zavítalo, avšak při takovém návalu lidstva pohřešovali zvláště citelně vlastního útulku. Vrátivše se domů jistě sobě nařikali. Po pěti letech měl tedy Karel IV. jistě pevný úmysl, založit svým poddaným též útulek ve věčném městě. Provést svého úmyslu však nemohl, poněvadž dlel jen krátkou dobu v Římě. Teprve za druhého pobytu r. 1368. skutkem dokázal, že byl pečliv o své poddané i v cizině. Vypravuje se, že český hospic právě v tom domě byl zřízen, kde Karel IV. za prvního svého pobytu r. 1355. o velkém týdnu jako neznámý poutník přebýval. Tento dům tedy Karel IV. zakoupil; upravení hospice svěřil bratřím z Rožmberka, kteří asi v deseti letech s dílem byli hotovi, přičinivše se všemožně, aby byl dům pro poutníky co nejdříve upraven a otevřen. Jak byl zařízen, poznáme nejlépe z psaní těchto šlechtitných bratří k Janu Očkovi, tehdejšímu arcibiskupu pražskému, kde popisují, jaká opatření z rozkazu Karla již učinili. Dopis v opisu jest nejstarším dokumentem českého hospice v Římě. Zní takto: »Ctihodnému v Kristu otci a pánu, panu Janovi, arcibiskupovi chrámu pražského a legátovi apoštolské stolice — poslušnost vzkazují v povinné úctě bratři Petr, Oldřich a Jan z Rožmberka. Ježto do města Říma, zasvěceného mučenickou krví sv. apoštolů Petra a Pavla . . na pokání za hříchy a na spasitelné jich odpuštění ze všech světa končin jako k matce své se utíkají věřící, mezi nimiž někteří jsou churaví, nemocní a nuzní, d á v n o již o tom bedlivě přemýšlel nejjasnější náš kníže Karel, římský císař a král český, jako vladař katolický a laskavý utěšitel všech ubohých a sklíčených spolu s jasnou manželkou svojí, římskou císařovnou Alžbětou a maje vždy horlivou péči o skutky milosrdné, koupil za jistou cenu nedaleko pole květného (campo dei fiori) v Římě dům a budoucně ještě hojnějšího nadání přislíbiv, ustanovil, věnoval a odevzdal jej onemocnělým, chudobným poutníkům ze zemí českých . . .» Dále se mluví v dopise a nadacích hospice, o nařízení, aby se na útěchu nemocných v pravidelný čas služby Boží konaly v kapli hospice, aby oltář byl zasvěcen sv. Václavovi a sv. Martě, hostitelce Páně. Následují potom ustanovení pro správce hospice, jenž má býti knězem. Na konci dopisu prosí, by arcibiskup pražský tato nadání a ustanovení schválil

a vrchní dohled nad hospicem převzal. Podobné psaní poslali bratři z Rožmberků i apoštolské stolici s prosbou, aby papež toto nové zařízení potvrdil a schválil, což též Urban VI. učinil r. 1380. — Tím byly českému hospici zajištěny budoucnost a hmotné jeho poměry.

Svatotrojická Sergijevská lavra.

(Píše Karel Jindřich.)

K výzvě velikého knížete moskevského přivedli mu tentokráte všechna údělná knížata, kromě rjažoňského Olega, své pomocné pluky a Dimitrij chtěje předejiti spojení Mumaje s Jagajlem pospíšil se spojenci proti Tatarům. 8. září 1380 setkala se nepřátelská vojska v zemi Tulské za hořejším Donem u říčky Nepriadvy. Bojištěm bylo památné z toho času Kulikovské pole, rozprostírající se přes deset verst, a zuřivá bitva, rozhodnuta útokem ruského záložního voje, skončila úplnou porážkou sveřepých Tatarů. Dimitrij obdržel od tohoto vítězství příjímí Donského.

Svatopověst zaznamenává četné vidění a zázraky sv. Sergije, mino jiné zjevení Bohorodičky v průvodu sv. apoštolů Petra a Jana a předzvědění jeho smrti, o níž sezvaným bratřím oznámil šest měsíců napřed, ustanoviv za svého nástupce dřívějšího mnicha Nikona. Zemřel po krátké nemoci 25. září 1392, jako stařec 78letý. Kromě dne jeho smrti světí pravoslavná církev jeho pomátku ještě 5. července, kdy po 30 letech jeho tělo shledáno neporušeným a přeneseno do založeného jím trojického chrámu, kde odpočívalo zprvu v dřevěné uměle vyřezávané rakvi; za cara Isaka IV. Hrozného pak položena do věnované jím stříbrné, bohatě pozlacené rakve, po jejíž stranách polovypoukle vyobrazen život světce a nad níž vznáší se na sloupcích stříbrný návěs, vážící přes osm centnýřů, jež r. 1708 dala zhotoviti cařice Anna Ivanovna. Rakev nemá víka a tělo světce zahaleno v ní skvostným pokrovem s jeho vyobrazením, před nímž se nábožní sklánějí a je libají. Přes dvacet zlatých a stříbrných lamp, věnovaných různými panovníky a jinými dárci hoří tu dnem i nocí. Vedle rakve chová se ve zvláštní skříni chudičský oděv a náčiní sv. Sergije, režná říza, epitachelion (stola), náručníky, dřevěný pósoch (berla), obrázek sv. Mikuláše z jeho cely a dřevěná lžice. —

Svatý Sergij nebyl sice pravoslavnou církví obvyklým způsobem kanonisován, nicméně náleží k nejvíce uctívaným ruským světcům a vedle chrámů Bohorodičky a sv. Mikuláše setkáváme se na Rusi nejčastěji s církvemi zasvěcenými svatému Sergijovi.

Sláva a význam trojické lavry vzrostly ještě tím, že sloužila vícekrát hradbou a útočištěm při vpádech Tatarů, zvláště však za obležení Poláky r. 1608—1610. Po smrti cara Feodora Ivanoviče r. 1598, posledního přímého potomka z rodokmenu Ivana Kality, vládl do r. 1605 jeho ujec Boris Godunov, po jehož náhlém skonu nastaly pro Rus těžké časy Lžidimitrů čili Samozvanců. Byly to časy vnitřních válek, rozbrojů a velkého ponížení ruského národa trvající celých devět let.

(Pokračování příště).

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Kroměříže. (Akademie Velehradská). Akademie Velehradská počne vydávati tímto rokem *Acta Academiae Velehradensis* směrem, obsahem a rozměrem podobné jako *Slav. litt. theol.* Členové zakládající a řádní dostanou je zdarma. Letos, a to do III. sjezdu unionistů, vyjde již první díl *Palmieriho Nomenclatora*.

Za členy A. V. zakládající přistoupili dále (viz I. ročník st. 192 a letoší lednové číslo str. 8.): Vysoce důst. pán Vinc. Tesař, kanovník v Olomouci, vdp. dr. Frant. Klobouk, kaplan v Mor. Ostravě. Za členy řádné vdp.: se splátkou 250 K jednou pro vždy Nejmenovaný horlivý příznivec náš kněz z Moravy, Oskar Malý, katecheta v Uh. Brodě; s ročním příspěvkem 12 K: dr. Bern. Šustek O. S. A. v Brně, dr. Titus Myškovskij, professor ve Lvově, Jos Segeť, farář ve Veselé u Valaš. Meziříčí, Frant. Odvalil, kurát v Praze na Pankráci, dr. Rich. Špaček, univ. professor v Olomouci, dr. Maryan Zdziechowski, prof. univ. Jagell. v Krakově, dr. Jan Kubíček, univ. professor v Olomouci, dr. K. Kyselý, professor v Prostějově, Ed. Domlivil, professor v. v. v Meziříčí n. B., K. Dostál, farář v Prostějově, Frant. Špička, kanovník a děkan v Mor. Ostravě, Tom Dadák, farář v Hradisku u Kroměříže, J. Tichovský, farář v Bratvanicích.

Přispívajícími členy stali se vdp.: dr. Frant. Příkryl, farář v Týně u Lipníka, G. A. Dvořák, převor na Strahově, Jos. Pírek, koop. v Budišově, Tomo Kajdiž, stolní kanovník v Ljublani, O. Šilinger O. S. A, poslanec v Brně, Ferd. Schubert, farář v Pruchné, dr. Frant. Perné, professor v Kranji, Frant. Žlábek, farář v Nadějkově, Emilie Mayerova v Kouřimi, Jakub Knapp, farář v Nákle, Kar. Seif, kaplan v Kouřimi, Frant. Fučík, farář v Měrovicích na Hané, Prokop Holý, farář v Jankovicích, Jos. Vývlečka, vikař v Olomouci, dr. Jan Kögler, farář ve Fulštejně, Frant. Kozumplík, koop. v Jevíčku, Jan Pernica, farář v Domaníně, Ant. Koblíha, čestný vikař a assessor v Olomouci.

Další členy přijímá: P. Ad. Jašek, t. č. tajemník A. V. v Kroměříži na Moravě.

Z Mostaru v Hercegovině. († Biskup P. Buconjić, františkán.) Dne 8. prosince r. 1910 vypustil šlechetnou duši mostarský biskup P. Paškál Buconjić, františkán. Ačkoliv tělem nežije již mezi svým stádem, přece vzpomínka na tohoto horlivého a šlechetného charvatského biskupa potrvá dlouho po celé vlasti. Zesnulý biskup narodil se 1. dubna r. 1833 v dalmatské vesničce Slivně. Již v mládí pozorovali v něm rodiče a učitelé ducha neobyčejných vlastností a řídkého nadání. Vyznamenával se též zbožností k Panně Marii a láskou k františkánskému řádu. Proto již v 11 roce svého věku poslán byl do františkánského semináře v Čerigaju, kdež též přijal roucho sv. Františka. Na další studie poslán byl do Itálie, kdež složil i přísné zkoušky v ústavě v Aracoeli. Pro svou učenost obdivem naplňoval nejen své žáky, nýbrž i ostatní professory. Když roku 1866 vrátil se z Itálie do své vlasti, jmenován byl professorem na bohosloví v Širo-

kém-brijégu. Roku 1866 zvolen byl za generálního komisaře pro Hercegovinu. Roku 1874 zastupoval místo kustosa provincie hercegovinské. Roku 1882 zasedl na uprázděné biskupské místo v Mostaru, které 3 roky bylo neobsazeno. Nadání svého uměl upotřebiti jako biskup vydatně pro svoje stádo a vlast. Tak na příklad v Mostaru postaven jeho zásluhou veliký, krásný klášter se seminářem pro řád františkánský. Pomáhal vydatně ubohým a chudým, ujímal se opuštěných, každý od něho vracel se potěšen. Roku 1899 pozval z Maribora »Školské sestry« třetího řádu sv. Františka a odevzdal jim chudobinec, který sám zbudoval a i na dále jeho štědrá pravice podporovala. Mnohé chrámy hercegovinské hlásají, že horlivý biskup Buconjić je postavil, nebo aspoň opravil a o výzdobu jich se postaral. Nezapomněl při všem tom ani katolického tisku, zpěváckých a hudebních spolků. Právem tedy oplakává zbožný lid svého pastýře, který tolik obětoval se pro církev, národ a vlast. Odpočívej v pokoji, charvátský Leonido!

Ze Splitu v Dalmacii († Biskup Frant. Filip Nakić). Biskupství splitské je nejobsáhlejší z biskupství v Dalmacii, nejstarší v celé říši a nejslavnější mezi biskupstvími charvátskými. Dějiny jeho zahrnují z velké části dějiny křesťanství v Charvatsku. Byvši založeno sv. Dujmem za dob apoštolských, po dlouhé věky bylo sídlem biskupa, později metropolity latinského. R. 650 stalo se sídlem prvního arcibiskupa přistěhovalých Charvatů, Jana z Raveny, a od té doby je Split střediskem církevní provincie charvátské. Dlouho zněla v katedrále a v chrámech jeho diecese slovanská liturgie.

Biskup Nakić řídil tuto slavnou diecesi plných 20 let. Činnost jeho byla velmi horlivá a rozsáhlá. Vzorně upravil seminář, v němž studuje dnes na 100 bohoslovců. V katolickém ruchu byl vždy mezi prvními a nejhorlivějšími. Založil »knjižaru (knihtiskárnu) sjemeništa« a »Leonovu knjižaru«, aby mohl vydatně podporovati a šířiti katolický tisk. Pečlivě se staral o katolický týdeník »Dan«.

Byl zastancem slovanského jazyka v bohoslužbě, ale když podrobil se rozhodnému nařízení v té věci papeže Pia X., bylo mu mnoho pohany trpěti od svobodomyšlných Charvatů. V politice činně nevystupoval, ač dobře sledoval veškeré hnutí lidu svého.

Diecese jeho osiřela 19. prosince 1810, a těžko bude lze najíti nástupce, který ostražitostí, učeností, osvětovou činností a oddaností ku sv. Stoliči by se vyrovnal † biskupu Nakići.

Z Kara Agače v Turecku. (Slovanský seminář.) Prodlévaje v srpnu t. r. v Kara Agači prosil Jste mě, abych Vám napsal někdy o vzniku našeho slovanského semináře.

Laskavostí jednoho spolubratra nabyt jsem nějakých zpráv, jež Vám posílám. Není toho mnoho, poněvadž velmi málo písemných památek dochovalo se nám o počátcích našeho díla.

Slovanský seminář sv. Josefa, jenž později nazván seminářem sv. Petra a Pavla, založen byl v Kara Agači r. 1878. P. Viktorem

Galabertem, představeným Assumptionistů a rádcem Msgra. Rafaela Popova. Víte snad, že Msgr. Rafael Popov, nástupce Msgra. Josefa Sokolského, byl tenkrát apoštolským správcem sjednocených Bulharů v Tracii a Macedonii.

Prvních 20—25 chovanců vybral si P. Galabert z chudých, osiřelých dětí za války rusko-turecké.

R. 1883. byl seminář rozpuštěn. Část chovanců odešla do Cařihradu (Kum Kapu), část do Srědce, kde jeden z našich klášterních bratří, P. Jan Pichtěv, založil katolickou školu.

Brzy však vrátili se chovanci ze Srědce do Kara Agače. Obdržel totiž P. Galabert z Říma písemné povolení, aby kongregace Assumptionistů směla přijímati zvláště pro missie východní bratry řádové a seminaristy východní s tím však závazkem, že jim ponechá obřad východní. Seminaristé mohli studovati až do rhetoriky v Kara Agači a pak odcházeli do semináře vyššího v Kadi Kei (v Cařihradě na asijské straně).

Tím nabyl apoštolský vikariát kněží obřadu východního, vychovávaných u Assumptionistů.

R. 1885. přesídlil východní seminář z Kara Agače do Cařihradu (Fanaraki), ale již za dvě léta a to trvale zřízen opět v Kara Agači. Po svém návratu odevzdán byl výhradně obřadu východnímu. Menšíně chovanců obřadu latinského bylo se přispůsobiti většině seminaristů bulharských. Nabyv takto jednotnosti seminář slovanský stále se zdokonaloval a přinášel hojného ovoce. Jest již více kněží obřadu slovanského, již nabyli v něm svého vzdělání. Někteří jsou kněžími řádovými kongregace Assumptionistů, někteří kněžími světskými diecese Msgra Michala Petkova, ale obojí stejně horlivě pracují o vznešeném díle sjednocení, jež společným úsilím pokračuje, ač velmi četné překážky brání jeho postupu.

V Sudžaku, Mostratli, Derviše, Mogile, Gadžilově, Topuzlari, Dovpokli, Slivně, Jamboli, Kajudžiku, Pokrovaně pracují již kněží obřadu slovanského o návratu svých rozkolných bratří k jediné církvi Kristově.

Než vraťme se do Kara Agače.

Na místě staré nepatrné kaple seminární postaven pěkný kostel r. 1898 obřadu východního, jenž je zároveň farním kostelem sjednocených věřících v Kara Agači. Zasvěcen je sv. apoštolům Petru a Pavlovi.

Sem rád spěchává biskup Msgr. Petkov, buď aby udílel svěcení, neb aby o slavnostech sloužil mši sv., již seminaristé provázejí velebnými zpěvy slovanskými.

R. 1907. dokončilo 7 seminaristů studia nižší a odešli buď do vyššího semináře v Kadi Kei, nebo do noviciátu Assumptionistů v Belgii.

Sami rozhodují se pro světský nebo řádový stav kněžský. Před nastoupením do vyššího semináře nebo do noviciátu odchází-vají navštívit svých rodičů.

V srpnu letošního roku vrátil se již jeden z chovanců do Kara Agače, aby byl Msgr. Petkovem posvěcen na kněze v kapli, kde naučil se Boha znáti a k Němu se modliti. Všichni jeho učitelé byli přítomni posvátným obřadům a snadno si domyslíte, jak zářilo jejich oko radostí, když viděli své práce a námahy tak stkvělým způsobem korunovány. Mladý kněz působí již horlivě v katolické farnosti bulharské mezi Turky.

Slovanský seminář v Kara Agači.

R. 1908. opustilo 14 chovanců seminář sv. Petra a Pavla, aby se dále vzdělávali ve Fanaraki, kdež jest seminář pro Řeky a Bulhary. Mše sv. a posvátné obřady konají se tam střídavě řecky a slovansky. Tři z těchto 14 dokončili letos v září studia humanitní a vstoupí do kněžského semináře v Kadi Kei nebo do noviciátu Assumptionistů v Belgii.

Odchodem chovanců do Fanaraki klesl počet žáků v semináři Kara Agačském na 12. I bylo třeba postaratí se o nové. Proto byl vyzván náš kněz slovanského obřadu a profesor semináře v Kara

Agači, aby provázel Msgra Petkova na jeho visitačních cestách po sjednocených osadách bulharských a vybral z hochů nadaných a místními kněžími doporučených nové chovance, aby se stali jednou také kněžími obřadu slovanského.

Třicet přišlo jich v září po prázdninách do Kara Agače a ihned s mladistvým zápalem dali se do práce. Jak mnohým věcem zdánlivě malicherným jest se jim učit s počátku! Jísti lžicí a vidličkou, nespěchati po schodech, spávat na loži, jest jim zcela neznámo a jest třeba veliké a dlouhé trpělivosti, nežli tomu navyknou. Ale zoufati netřeba. Jak se tomu naučili jejich starší spolužáci, tak se tomu naučí i oni. I oni naučí se uctívati Nejsvětější svátost, blahoslavenou Pannu, i oni modliti se budou za své dobrodince, kteří svými milodary jim umožňují věnovati se studiím.

Kéž by jenom vytrvali. A tu pomůže jedině modlitba. Proto Vás prosíme, důstojný pane, abyste i se svými přátely vzpomínal ve svých modlitbách našeho díla. Modlitba jest nezbytnou podmínkou zdárného prospěchu našeho semináře.

Děkuje Vám i všem dobrodincům našim již předem za vše dobré, jež konáte pro náš seminář v Kara Agači, znamenám se Vám v dokonalé úctě oddaný
P. Hildebert.

Z Kijeva. (Ruské missie v pravoslavných obcích.) Úpadek mravního a náboženského života jest dnes citelný na všech stranách. Jest to nejen polovzdělaný svět městský, který upadá v náboženskou lhostejnost, nýbrž i do nedávna zachovalý příkladně zbožný lid venkovský upouští od chvályhodné horlivosti náboženské stává se vlažným. Tato nákaza, »pohroma budoucího pokolení« rozežírá se mezi ruskou intelligencí a ruským lidem daleko více nežli u nás. Ruská intelligence nestojí sice přímo proti náboženství, ale toto není ničím jiným pro ni než obtížnou formou bez obsahu pro duši a pro srdce. Prostý lid zase tone v naprosté nevědomosti. Neosvojil si ani nejzákladnějších pojmů křesťanských. Nechtějte po něm jemných theologických rozdílů mezi pravoslavím a katolicismem, nedovede vám odpověděti ani na nejjednodušší otázky základní, společné všem křesťanům. Víra jeho jest jen povrchní, náboženství úplně zevní, pozůstávajíc skoro výhradně z ustavičného dělání křížů, poklon víc či méněkrátě opakovaných.

Všeobecný ruch na Rusi obrací zřetel i k náboženské stránce a tu stojí nad hroznou skutečností. »Jestliže je u nás málo skutečných neznabohů«, praví jistý pisatel, »to ať nás nemate o věci; právě tak málo nebo ještě méně máme lidí »církevních«, lidí nábožensky horlivých, opravdově nadšených, lidí nábožensky citících, jednajících, oduševnělých«. S nynější soustavou je jich velmi málo spokojeno, odtrhují se od církevní obce úředně pravoslavné, a někteří žijí dle »svých« názorů, jiní přidávají se k různým sektám, které bují na všech stranách. V tomto krušném postavení hledá církev ruská prostředků, aby si uhájila svého dřívějšího postavení a odvrátila své podané od lhostejnosti nebo zcestí náboženského. Správně tu chápou vlivní činitelé, že jest třeba rozvinouti i doma missijní činnost mezi

«svými», aby se jich netklo moderní pohanství. Touto missijní činností zabývaly se některé eparchiální sjezdy, dávaly návod k ní, stanovily způsob její a i listy ji vřele doporučovaly. Netřeba mnoho, praví někteří, jen seznámiti lid se vznešenou a lidstvu nejpřiměřenější naukou Kristovou a ukázati mu, jak má dle ní prakticky žítí. Jako Kristus Pán nevyhledával učených formulek a neužitečných hádek, tak ani nynější hlasatelé slova božího toho potřebí nemají, ale mají povinnost slovem i příkladem lid poučovati a povzbuzovati. Jest nutno, aby duchovní pastýř lidu se ujal, šel mezi něj, jej poučil, sbíral lid nejen v kostele, nýbrž i po domech, pořádal mu zábavně poučné večírky a tak s ním přicházel do styku a jej získával. Ovšem platí tu plnou měrou: «Slovo zní, příklad hřmí». Nevidí-li lid dobrého příkladu u svého pastýře, marné všechno kázání. A toho ruské církvi nejvíce schází. Pop, ruský svjaščeník, liší se od obyčejného mužíka jediným šatem. Pop vydělává si chleba v potu tváře jako sedlák, pracuje na poli sám, sám si vodí dobytek na pastvu, žena jeho pracuje jako selka. Když své žalmy si odzpíval a požehnání odříkal, hledá si mimo kostel výživy jako každý jiný občan. Kdo má ducha obchodního v sobě, otevře si třeba obchod s vodkou. Jsouce nuzní, přetížení rodinou nedostávají přiměřeného služného ani od státu ani od obce, která jim mnohdy neposkytne ničeho kromě obydlí a pole; proto jsou nuceni, aby si uhájili živobytí, obraceti se k všemožným způsobům a prostředkům, otvírati obchody s modlitbami, vyráběti ostatky, využítkovati důvěřivosti a pověrčivosti lidu. To by však nebylo příliš na ujmu jejich pastýřské činnosti, kdyby jejich soukromý a veřejný život byl dle slov evangelia. Ale lpí na nich nejhrubší neřesti, především alkoholismus. Jsou osady, kde právě duchovenstvo ruské žije mezi věřícími nejpohoršlivěji.

S takovými missionáři tedy začít ovšem je těžko. Tu vězí největší obtíž. Proto též ony sjezdy vždy na prvním místě žádají bezúhonného, příkladného života popa v osadě a pak teprve možno prý mluvit o nějaké činnosti směřující k nápravě pokleslosti náboženského citu a mravního života lidu. Kdo však zná, jak hluboce jest zakořeněno zlo v těle ruského kleru, jak tento je následkem toho neschopen velikého díla reformatorského, ten přisvědčí, že marné jsou tu pokusy církve ruské, vlítí do dnešních hnijících poměrů kus opravdového života, obroditi kdysi svatou nyní polopohanskou Rus svěžím pravým evangeliem Kristovým.

Rozmanitosti.

Záležitosti katolíků na Černé Hoře. R. 1886 byl ujednán konkordát mezi knížectvím (dnes královstvím) černohorským a sv. Stolicí. Až do tohoto roku katolíci neměli vlastních práv, nemohli se odvolávat na nějakou úmluvu, nýbrž všechny jejich záležitosti závisely od vůle knížete. Za posledních let však ústava černohorská doznala některých změn a vynešeny i zákony, které neshodují se s konkordátem, byly katolíkům ku škodě. Tak na př. přijala skupština zákon, jenž zmenšuje počet katol.

farností nebo knězi přiřknuto právo v rozepři proti rozsudku biskupa odvolati se k ministerstvu. Ježto sv. Stolica přála si míti záležitosti katolíků na Černé Hoře lépe uspořádány, vypravil král Nikola poslance Mijskoviče do Říma, aby tam věci sporné projednal a zároveň se dohodl o jmenování nového metropolitu v Baru. Budiž řečeno o králi Nikolovi, že vůči katolíkům choval se nejen spravedlivě, nýbrž i příznivě a laskavě. Jest to jediný pravoslavný vládce, do něhož katolíci nemají příčin ku stížností. —

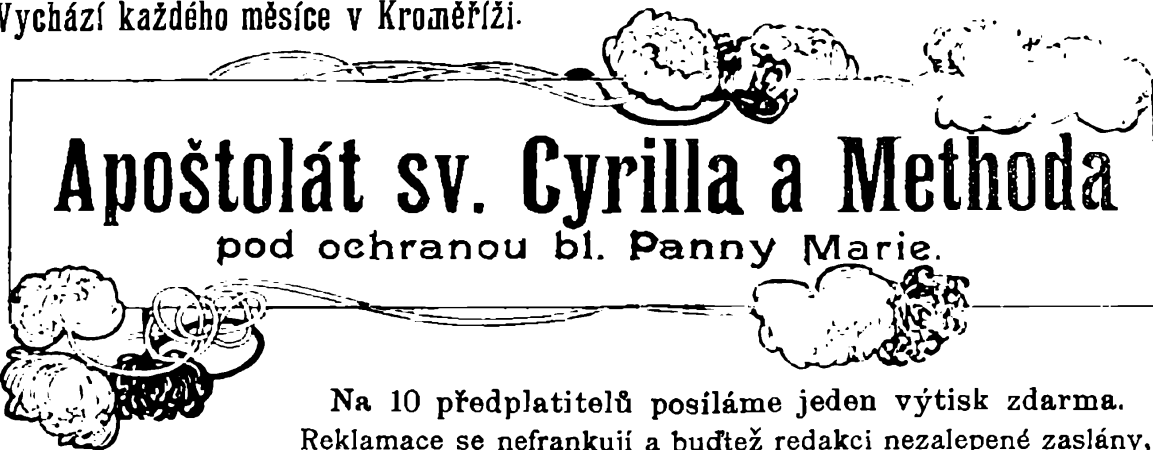
Dějiny Čechů amerických právě dokončil pilný a svědomitý jich zpracovatel chicagský český lékař, Ian Habenicht. Objemná práce čtrnáctidílná podávajíc zajímavou historii vystěhovalectví příslušníků národa českého a vypisujíc jejich práce a snahy, jejich život kulturní a náboženský na novém světě, zůstane cenným příspěvkem k dějinám českého jména a české práce mimo korunu svatováclavskou. S největším zájmem jsme sledovali v americkém Hlase, kde dějiny ty byly uveřejňovány, jaký krušný život a jaké tuhé boje bylo čes. vystěhovalcům mnohdy prodělávati, nežli se domohli utěšenějšího postavení. Dějiny ty jsou však i výmluvným důkazem české pracovitosti, přičinlivosti, spořivosti, lásky ku staré vlasti a důvěry v Boha českého lidu amerického. Zajímavá ač bolná jsou slova spisovatelova v doslovu; praví: «Skončil jsem dílo, na němž jsem po 30 let neuvěřitelně s láskou k věci samé a k Čechům americkým pracoval. Jsem znaven. Oči prací tou skoro osleplé, síla duševní a tělesná vyčerpána a péro vypadlo z ruky malátné. Práce dlouhých třiceti let leží před Vámi —. A jak málo lásky a porozumění dostalo se mi za tuto ideální snahu a námahu! Skoro všude ve své poctivé snaze a touze, zbudovati českému živlu ve Spojených Státech Severoamerických trochu trvalejší pomník, setkával jsem se s lhostejností, nekrajanskou odmítavostí, ba i s nepřátelstvím, opovrhováním, očeňováním, podceňováním. Bolno je mi při vzpomínce na krušnou tu práci, ale trpkosti k nikomu nechovám». Přes všechny nesnáze a nevděk, jakého se panu spisovateli dostalo, může ho upokojiti blahé vědomí, že vykonal nezištně kus práce vlastenecké, kulturní. Máme totéž přání, jako pan spisovatel, aby jeho životní dílo — Dějiny — «všem Čechům v Americe prospěly, aby lid náš z nich poznal jako v zrcadle sebe sama a uvaroval se budoucně všeho, co mu bylo a je ku zkáze, aby se již jednou vzpamatoval a žil, pracoval a trpěl pro národ svůj a zanechal zlovolné hašteřivosti, nesvornosti a zášti k vlastní krvi».

Katolíků v říši ruské je celkem dle posledního sčítání lidu 11,468.000 duší, z nich 4,341.930 v Rusku samém, 7,032.000 v Polsku, 97.400 na Kavkaze v Asii. Po pravoslavných, jichž jest na 90 milionů a po mohamedanech, jichž tam žije přes 14 mil., jsou katolíci nejčetnějším vyznáním v Rusku. Petrohrad má přes 60.000, Moskva přes 20.000 katolíků. Biskupství katol. je v Rusku 13.

Svatá Helena, matka Konstantina Velikého, byla původem pravděpodobně slovanka, pocházejíc z nízkého rodu. Dle svědectví sv. Ambrože byla čišnicí, když ji poznal Konstantin Chlorus isa důstojníkem římských legií. Zaujat její krásou a laskavostí vzal si ji za manželku. V srbském Niši dala život prvnímu křesťanskému císaři římskému, Konstantinu Velikému. Tehdy byla ještě pohankou. Křesťankou stala se až za vlády syna svého Konstantina. Její něžná láska mateřská, její trpělivá povaha, zbožnost, lidumilnost a neobyčejná hluboká nábožnost prozrazují mnohý rys jejího slovanského původu.

OBSAH Dr. Ant. C. Stojan O zneuznaném účelu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie. — Ad. Jašek: Vznešení jubilanti. — Ad. Jašek: Panteleimon. Kaz. Ljubotinski: Naše poměry v Poznaňsku. — O. V. Vukonić: Z Bodulije. — Jos. Matocha: Český hospic a česká kolleje v Římě. K. Jindřich: Svatotrojická Sergijevská lavra. — Zvěsti: Z Kroměříže, z Mostaru, ze Splitu, z Kara Agače, z Kijeve. — Rozmanitosti. — Obal,

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamacie se nevracují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

O pomoci, která má sloužiti účelu „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel apoštolátní Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Prosili jsme v posledním článku »O zneužití účelu apoštolátní«, by čtenáři a dobrodinci mezi podniky, které hodlají podporovati, vřadili i účel apoštolátní. Do svého láskou planoucího srdce mají uzavřítí pobratimý slovanské. Nesmí ochladnouti jejich láska účinná k jiným podnikům, než nemají též zapomínati na své. Poukázali jsme na kostely na Balkáně, jak jsou chudičké, bídné a chatrné. Stále docházejí prosby kromě příspěvků peněžních i o bohoslužebná roucha, prádlo kostelní atd. Při dobré vůli snadná pomoc, dosáhnouti i tohoto účelu apoštolátního.

V živé, dobré a blahé paměti máme my starší svatomethodějský jubilejní rok 1885. Slavena tu památka tisíciletá úmrtí velkého apoštola sv. Methoděje. Středem oslavy té byl posvátný náš Velehrad. Velehradský chrám byl vyzdoben a okrášlen jako nevěsta. A tu scházely se dary od všech stavů a povolání, i od těch, kteří nyní bohužel na Velehrad a působnost i činnost sv. apoštolů zapomínají. —

A že při žádném větším díle nescházejí naše paní a dívky, nescházely ani zde. Roznesla se zvěst, že není dosti bohoslužebných rouch a prádla na posvátném Velehradě pro chystanou velkolepou oslavu. Netrvalo dlouho a zařízena »Jednota paní a panen« v čele s předsedkyní hraběnkou Schönbornovou, chotí tehdejšího moravského místodržitele.

Nastal závod v práci, až srdce radostí usedalo. Bohaté i nuzné paní a dívky z blízka i daleka hlásily se o práci. Hlásily se z Moravy, Čech, Slezska ale i z Charvatska a jiných slovanských zemí. Jedny vyšívaly zlatem, jiné zhotovovaly prádlo. V době krátké bylo všeho hojnost. Dosud přemnohé předměty na posvátném Velehradě vydávají svědectví o tehdejší nevšední a horoucí nadšenosti pro práci na oslavu našich sv. apoštolů. Připomínáme toliko koberec, na němž pracovalo tolik šlechtných dám z různých krajů. Jednotlivé kusy se vzorkem dodány byly do různých krajů a pak byly sešity v jeden koberec vkusný a krásný.

Z dobroditelek přemnohé již odešly od nás, aby vzaly odměnu ve slávě nebeské za skutky účinné lásky své. Avšak máme za to, že se snadno najde za ně náhrada. Vždyť láska účinná nevymírá, dokud víra nevyhyne. Snad ten neb onen útvar lásky účinné pomine, avšak ihned v jiném způsobě účinná láska činnost svou provozuje, a takto nikdy nevymírá. Nevymřela zajisté láska ani nadšenost. A co tenkrát bylo možná, bude možná zajisté i nyní. Nežádáme toho pro posvátný Velehrad, ale pro chudé a bídne kostely pobratimů našich. Dovedných a šlechtných paní a dívek dosti i nyní. Nežádáme po nich peněz, ale toliko práce. Dodáme jim látku a čeho třeba. Bude to práce převzácná, vždy každý stech hlásati bude lásku k Bohu. Co tu lásky všito bude pro Boha a miláčky jeho k časnému prospěchu a věčné spáse pobratimů. »Lásko, Boží lásko, kde tě lidé berou? Na poli nerosteš, v zahradě tě nesejí!« Berou ji z Božského Srdce Páně a odtud zajisté ji bráti budou i naše paní, panny a děvy a poskytnou pomoc na dosažení účelu »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«.

Která ze šlechtných a obětavých paní, pannen a děv by chtěla zhotoviti nějaké roucho bohoslužebné, pro obřad náš či pro obřad východní, milerádi jí pošleme látku, po případě vzorek, zvláště pro roucha východního obřadu, jichž jest citelný nedostatek. Přihlásiti se může u Msgra. dra. Ant. Cyr. Stojana, poslance a probošta v Kroměříži.

Nová legenda o sv. Konstantinu-Cyrillu.

(Dr. František Příkryl.)

Viktor Grigorovič, prof. literatury slov. v Kazani, pátral 4 měsíce, od 24. září 1844 do 26. února 1845, ve všech monastýrech a skytech na Athoně po památkách o sv. Bratrech soluňských bez výsledku.

Vypravuje se z jara 1910 do Soluně, dopsal jsem bibliothekáři v monastýru Chylandarském na sv. hoře Athoně otci Sávovi tázaje se, zdali se od této doby stal nějaký objev v této příčině. Odepsal, že prošel archiv 20 monastýrů athonských bez výsledku. Učený slavista pan Vlad. Sís, Moravan, během léta objevil v archivu chylendarského monastýra u Perevloky na břehu východním rukopis:

«Paměť i žití blaženago učitelja našego Konstantina filosofa prvago nastavnika slovensku jazyku.»

Palaeograficky mnohem starší, asi z X.—XII. stol., vložen jest do Miney únorové ze XVI. stol., očividno srbské redakce. Jsou v ní mnohé zajímavosti k objasnění legend. Na př.: disputace s obrazoborcem, patriarchou Janem VII., uvedena k r. 842. Hned po ní věnoval se Konstantin missiím. Umřel dle toho 52 let stár. Akademie Velehradská zavděčila by se nemálo, kdyby legendu z ruky p. Vladimíra Síse vydala s převodem.

Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.*)

V posledních létech vždy více hýbá mysli upřímných katolíků v celém světě slovanském a ohlasu a účastenství doznává hojně i mimo nás u věrných dítek církve katolické i národností jiných idea čili myšlenka zvaná Cyrillo-Methodějskou. Má se vyložití stanovisko či lépe povinnost Marianské Družiny k této idei.

«Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská» jest tudíž předmětem přítomné řeči. Jest to sice předmět dle jména v našich schůzích a sjezdech posud snad neobvyklý, ale přece Družinám Marianským vůbec, a zvláště našim Mar. Družinám slovanským velmi blízký, neboť úzce souvisí s účelem, jaký vytkla sobě každá Marianská Družina, totiž: chovati a šířiti vynikající úctu k Panně Marii, vynikající, vroucí, účinnou, všestrannou lásku k blahoslavené Panně» (Mar. Druž. P. J. Opitz, T. J. str. 5.). Jest to předmět i vhodně volený právě pro letoší sjezd náš; neboť připadá na tento rok 1025. ročnice úmrtí sv. Methoděje († 6. dubna 885.) na Velehradě, a my takto zároveň památku blažené smrti apoštola našeho vděčně oslavíme. —

Z Moravy od hrobu, v němž ve stínu oltáře Marie Panny uloženo bylo tělo sv. Methoděje, přišli jsme mnozí k vám, bratři čeští, do drahé nám Prahy, ku hrobům světců a patronů vašich i našich, abychom společně pod praporem Panny Marie vyznali a osvědčili, jak věrně a vroucně ctíme a milujeme naši nebeskou Matku, jejíž úctu našim předkům jakožto vzácnou část dědictví přinesli a odevzdali svatí Cyrill a Methoděj, abychom neohroženě ukázali, jak velice vážíme sobě celého svatého dědictví Cyrillo-Methodějského a Svato-Václavského, sv. víry katolické, se všemi jejími poklady; přišli jsme, abychom se zde vespolek povzbudili a posílili k další trvalé věrnosti v zachovávání, hájení a rozšiřování tohoto přesvatého odkazu a to ve jménu a pod mocnou ochranou naší nebeské Královny, neboť jak u nás na Moravě na oslavu sv. našich věrověstů o kolébce naší víry svaté Velehradě tak rádi pějeme v důvěře k Panně Marii:

*) Řeč, která měla býti pronesena na marianském kongresu v Praze, avšak pro nedostatek času jen úryvkovitě mohla býti sdělena.

Velehrad víry bez pohromy stojí;
apoštolů to dílo požehnané.
Velehrad náš ten rozkvétá vždy znova,
nižádná moc už nám jej nerozboří,
pokud náš národ v hloubi srdce chová
důvěru k Matce, která divy tvoří.
Maria za nás prosit neustane:
Dědictví otcův zachovej nám Pane!»

Drazí sodálové! **Toto »dědictví otcův«, celé, neporušené, stojící pod ochranou Panny Marie, jest právě hlavním obsahem oné idey, myšlenky Cyrillo-Methodějské**, o níž hodlám k vám promluvit. Kéž Maria Panna dítkem svým božským žehná nám, abychom jakožto sodálové blíže se poučili o předmětu tom, jeho sobě všímali a pro něj dle sil svých horlivě pracovali, jak toho zajisté právem zasluhuje zvláště z naší strany, a jak toho očekává od nás naše nebeská Královna, s jejíž větší úctou idea Cyrillo-Methodějská velmi těsně souvisí.

I.

Idea Cyrillo-Methodějská jest jak jméno naznačuje — idea čili myšlenka svatých našich věrověstů, svatých Cyrilla a Methoděje. Jest to myšlenka veliká, svatá, božská, vyšlá ze Srdce Páně a vložená do šlechetných srdcí těchto svatých bratrů, vyznívající v jejich úmyslu, jenž byl: **přinéstí národům slovanským sv. víru katolickou na jediné pravém a pevném základě, ve spojení se skálou Petrovou, v jednotě se svatou římskou Stolicí, s římským papežem.**

Myšlenku tuto naznačuje životopisec sv. Cyrilla dle legendy staroslovanské počátečními slovy: »Milosrdný a dobrotivý Bůh, očekáváje pokání lidí, aby všichni lidé spasení byli a ku poznání pravdy přišli (I. Tim. 2, 4. .) nedopouští, aby pokolení lidské zahynulo, nýbrž každého času neustává udělovati svou milost mnohonásobnou, jak od počátku, tak i do naší doby . Zná zajisté Hospodin svoje, kteří jsou jeho, jakož pravil: »Ovce mé hlas můj slyší a já znám je, a následují mne; a já život věčný dávám jim.« (Jan, 10. 27. 28.) Což učinil i národu našemu vzbudiv nám tohoto učitele, jenž osvětlil národ náš. Život jeho nám ukazuje, jakým byl, aby, kdo chce, o tom slyše, připodobnil se jemu, ochotnost přijímaje, ale lenost odmítaje, jak dí apoštol: »Buďtež následovníci moji, jakož i já jsem Kristův.« (I. Kor. 4, 16.)

Milosrdný a dobrotivý Bůh smiloval se nad národem naším, nad celou rodinou slovanskou, když nadešla doba Prozřetelnosti jeho k tomu ustanovená, abychom z temností pohanstva přivedeni byli ku světlu víry pravé. I vzbudil nám učitele věrověsty, kteří právě v oné době pro tehdejší poměry církevní i státní vůbec a postavení národu slovanského zvlášť, hlavně pak na rozsáhlé tehdy říši Velkomoravské, byli k dílu tak důležitému co nejvíce připraveni a způsobilí, jsouce obdařeni od Boha vlastnostmi a prostředky pro úkol ten nejpříhodnějšími. Byli to oba bratři, sv. Cyril a Methoděj.

Byli předně oba pevní a osvědčení ve víře pravé katolické, která má svůj základ v jednotě s viditelnou hlavou církve sv. s římským papežem. Neboť, ač své vysoké vzdělání a vychování obdrželi v Cařihradě, kde již v době té byla mocná strana jednotě církevní s Římem nepřátelská, přece byli oba věrně oddáni svaté Stoliči římské a osvědčili tuto oddanost četnými důkazy zvláště v době svého apoštolského působení. Ze života jejich jest nám zajisté známo, když Prozřetelností Boží sv. Cyrill na své apoštolské cestě mezi Kozary na Krymu našel ostatky římského papeže sv. Klimenta, že oba bratři, byvše později povoláni na Moravu, tyto sv. ostatky s sebou vzali jako na důkaz, že chtějí hlásati

Msgr. M. Petkov, bulharský sjednocený biskup v Oděsně.

všude víru sv. v jednotě s papeži římskými. Pravověrnost svou potvrdili pak i v Římě samém, když tam z Moravy povoláni byvše, rozkazu náměstka Kristova se ochotně podrobili, a proti nepřátelským nařknutím obhájili se nejen slovy, nýbrž i tím, že ostatky sv. papeže do Říma přinesli. Tam ve věčném městě, ve středu jednoty církevní, svatý Cyrill vstoupil do řehole, přijav významně jméno velikého obhájce pravověrnosti a jednoty církevní, sv. Cyrilla Alexandrijského, slavného učitele církevního, tam dokonal svůj svatý život, tam i odpočívá tělo jeho ve svatyni sv. Klimenta, papeže, jak byl papež Hadrian II. sám nařídil. V pravdě jeví se nám takto sv. Cyrill jako druhý Cyrill Alexandrijský velikým prostředníkem mezi církví řeckou a římskou a to celým svým smýšlením a jednáním zvláště ku konci svého života i s bratrem svým Methodějem ukazuje ku středu jednoty — k Římu. I hrob, v němž odpočívá sv. Cyrill v Římě, ve stínu sv. Klimenta, jest toho stálým důkazem a hlasatelem.
(Pokračování.)

Panteleimon.

Život bulharského mnicha. J. Tagliafero.

(Pokračování.)

Odešed z Athosu neodložil Panteleimon svého řeholního šatu, nýbrž cestoval tak od města k městu a navštěvoval řecké popy (duchovní) nabízeje jim svoje služby.

Popové tito žili tehdy ve městech pohromadě, střídali se u oltáře a tak se stávalo, že někdy celý měsíc nesloužili mše sv. Nedbali tedy o sv. přijímání, a Panteleimon musil si je od nich rozmanitými službami vykupovati. Dělal zpěváka v kostele, vyučoval dítky, obstarával popům jejich písemnosti, a za to vyprosil si od nich dovolení, že mohl přistoupiti k stolu Páně. Dlouho to ovšem nešlo na jednom místě; proto střídal místa, vyhledávaje dobrosrdečné popy. Při všech těchto obtížích vedl mnich Panteleimon život modlitby a umrtvení. Zbožnost jeho přivedla mu učeníky. Na ostrově Thassu v moři Egejském založili si klášter. Nejprve se postarali o kněze, jenž by jim podával sv. přijímání; nebylť žádný z nich ani knězem ani jáhnem. Panteleimon však se vyznal v Písmě svatém a i v řeckých církevních spisovatelích, a to velice mu prospívalo v jeho apoštolátě. Výroky Písma sv. měnily se na rtech jeho v jasné paprsky, jež duše osvětcovaly a srdce zahřívaly. Tak jeden z prvních jeho učeníků, Mikuláš Kanaris, jehož získal v Athénách, byl poněkud svobodomyšlný. Jakmile však nějaký čas obcoval s Panteleimonem, spálil všecky své špatné knihy.

Generální vikář hlavního chrámu v Athénách vážil si velice Panteleimona pro jeho ctnosti, neschvaloval však jeho častého přijímání. Kdysi ráno povolal si ho k sobě, chtěje se s ním pobaviti při kávě. — «Milerád přijímám vaše pozvání», odpověděl mnich, «ale dovolte, abych napřed odběhl ještě domu a tam něco důležitého pořídil; pak jsem ihned k vašim službám». Obdržev dovolení spěchal rychlým krokem do kostela, kde měl již od popa slíbené sv. přijímání, a pak po kratším díkůvzdání vrátil se k hodnostáři očekávajícímu jej již netrpělivě.

Tento obořil se na něho hned pro jeho názory o častém svatém přijímání. «Jest ohavností», pravil a «bezbožností tak často přijímati nejsv. Svátost; nelze ji přece na roveň stavěti s polévkou, kterou každý den požíváme!»

«Odpusťte, pane generální vikáři, že odporuji, já myslím, že nejsv. Svátost jest duši tak potřebna, jako každodenní pokrm tělu. Ona má býti každodenním pokrmem duševním. Vždyť praví Pán Ježíš: Kdo neji těla mého a nepije mé krve, nemá života v sobě».

«Nesmysl! A pak my popové nejsme mnichy, nýbrž muži ženatými; jak pak bychom mohli tak často mši sloužiti a přijímati? Pan Ježíš patrně o nás nemluvil, když vybízel k častému požívání svého těla a svojí krve».

«Komu tedy Ježíš kázal? Míníte, pane generální vikáři, že kázal v pralesích? Nikoliv, mluvil k lidem žijícím v manželství, jako vy,

k lidem své doby, žijícím ve světě. Tehdy sotva byli na světě mniši. Pak naši otcové, první křesťané slova Ježíšova v tomtéž smyslu pojímali, jako já, chodiliť každý den k svatému přijímání».

«Ach to jsou důkazy zastaralé. Co se dalo doporučit za dřívějších dob, nemá ceny pro dnešek. Ubylo víry i pobožnosti, časy se velice změnily»

«Co mi potom», zvolal Panteleimon rozhorleně, «Pan Ježíš se nezměnil. Ježíš Kristus byl včera, jest dnes a bude na věky!»

«Jen pomalu, otče Panteleimone, nerozčiluj se tolik, zůstaň chladnokrevným a rozumným. Moudrost záleží v tom, že dovedeme se přizpůsobiti době a okolnostem. Proto církev jako dobrá matka zanechává starých zvyků, nemá-li příčiny, aby je zachovala».

«A proč jste se dnes tolik ráno rozčiloval», odvětil Panteleimon s úsměvem kolem rtů, «že jste jako vichr opustil své místo, abyste kněze obětujícího veřejně a tak přísně pokáral? Co zavinil?»

«Zapomněl zpívatí pobídku jáhnovu ke katechumenům, aby vyšli z chrámu před obětí».

«Ale, otče můj, mně zdá se zbytečným při mši sv. toto napomenutí, když dnes nemáme katechumenů?»

«Na tom nezáleží, jest to starý, ctihodný zvyk, jehož si třeba vážit».

«Podivné», odvětil mnich. «Ale jak to přijde, že hájíte s tak chvalitebnou horlivostí zvyky týkající se katechumenů, jichž nemáme, kdežto za zastaralé prohlašujete obyčeje týkající se eucharistie, která trvá stále?»

«Ale», odvětil nevrle vikář, «vždyť jsou přece katechumeni; zastávají je malé děti chodící do kostela».

«Děti? Zdaž nejsou věřícími, jako my? Jsou přece pokřtěny a dostávají sv. přijímání jako dospělí.*) Ale proč se hádáme o častém přijímání? Aníž se k tomu přiznáváte, pane generální vikáři. Jste vlastně mého mínění! Často jsem slyšel z úst vašich, jak jste v kostele věřícím časté přijímání doporučoval».

«Dobíráš si mne, Panteleimone? Mluv zřetelně, kdy jsi slyšel, že jsem o tom mluvil?»

«Dnes ráno, při mši sv.»

«To se ti zdálo; anebo jeden z nás pozbyl rozumu».

«Nikoliv, otče, nejsem šilencem, ani nesním. Neřekl jste dnes ráno, když kněz zpíval: «Pijte z toho všichni, toť jest krev, která za vás vyliita bude,» se všemi přítomnými hlasitě: «Amin», což má znamenati: Tak jest, já to přijímám? Pak když kněz podával kalich a volal: «Přibližujte se s bázní boží, s vírou a láskou», neodvětil jste opět: «Zajisté, požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně?» Není-liž z toho jasno, že schvalujete s církví toto pozvání k častému přijímání? A jest tím také nade vši pochybnost postaveno, že církev vyzývá tím věřící k sv. přijímání, kdykoliv obcují mši sv.»

*) Jak jsem se již v úvodě zminil, uděluji pravoslavní sv. přijímání i dětem nemluvňátkům.

«Při mši obvyklé modlitby nejsou ani zákony ani pravidla víry; a není vůbec ani zákona, ani jakého nařízení církevního, jež by svědčilo ve tvůj prospěch».

Mýlíte se, milý pane; uznáváte přece »kanony dvanácti apoštolů?« (Canones apostolorum) jest spis, jenž přičítá se sv. Klementovi pap. a muč. Církev římská však neuznává ho za autentický, ač obsahuje mnoho důležitých zpráv z dob apoštolských»).

«Uznávám je a schvaluji právě tak, jako kanony sedmi sněmů církevních.»

«Pak musíte také za správné uznati, když jeden z nich kárá těch, kteří obcují mši a nejdou k přijímání.»

Po té se oba rozešli; a třebaš byli i na dále různého mínění, zůstali si dobří přátelé. Když po několika letech generální vikář byl volán do Cařihradu, aby před synodem svědčil proti Panteleimonovi, prohlásil: »Nikdy jsem nepoznal ctnostnějšího pravověřícího nad Panteleimona; jeho zlovyk často přijímati jest jedinou výtka, kterou mu lze činiti.«

(Pokračování.)

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Kroměříže. (A k a d e m i e V e l e h r a d s k á.) Dne 27. února konala se za předsednictví msgra dra Ant. Stojana schůze výboru Akademie Velehradské, již účastnili se vdp. assessor J. Vychodil, farář z Choliny, rektor velehradské kolleje P. Wirsig, P. Šup O. s. B. z Brna, P. Baltazar Hřiva z Napajedel, P. Ad. Jašek z Kroměříže. Písemné rozhodnutí k projednávaným otázkám zaslali J. E. hrabě Szeptycki, metropolita Lvovský, dr. Frant. Grivec, prof. z Lublaně, P. Ad. Špaldák T. J. z Prahy. Porady týkaly se vědeckých publikací vydávaných Akademií Velehradskou a příprav pro III. sjezd unionistický na Velehradě. Akademie Velehradská, jejíž prvními publikacemi jsou Acta II. conventus Velehradensis (jako členský podíl za rok 1910) a dílo P. Snopka, Konstantinus-Cyrillus und Methodius, die Slavenapostel, bude vydávati vědecký latinský čtvrtletník (Acta Academiae Velehradensis), jehož 1. čís. vyjde v dubnu. Ještě do III. sjezdu unionistického vydá I díl Nomenclatora od P. Palmieriho. Jak časopis tak i Nomenclator dostanou zakládající a řádní členové jako členský podíl zdarma, přispívající za sníženou cenu.

Třetí sjezd unionistický bude se konati na Velehradě ve dnech 26.—29. července, na to v sobotu 29. a v neděli 30. července bude míti Apoštolát slavnostní schůzi. Mnoho vzácných domácích i cizích řečníků hostí jest již zajištěno.

Za členy Akademie Velehradské přistoupili dále: za řádné se splátkou 250 K jednou pro vždy dr. Jak. Hodr, domácí prelát Jeho Svatosti a kanovník v Brně; s ročním příspěvkem 12 K: dr. Frant. Ehrmann, kanovník v Olomouci, J. Mottl, kaplan v Sušicích, Prokop Šup O. S. B. v Brně, Jak. Hrabinský, koop. ve Zborovicích u Kroměříže, Prokop Holý, farář v Janovicích; za přispívající: Jindř.

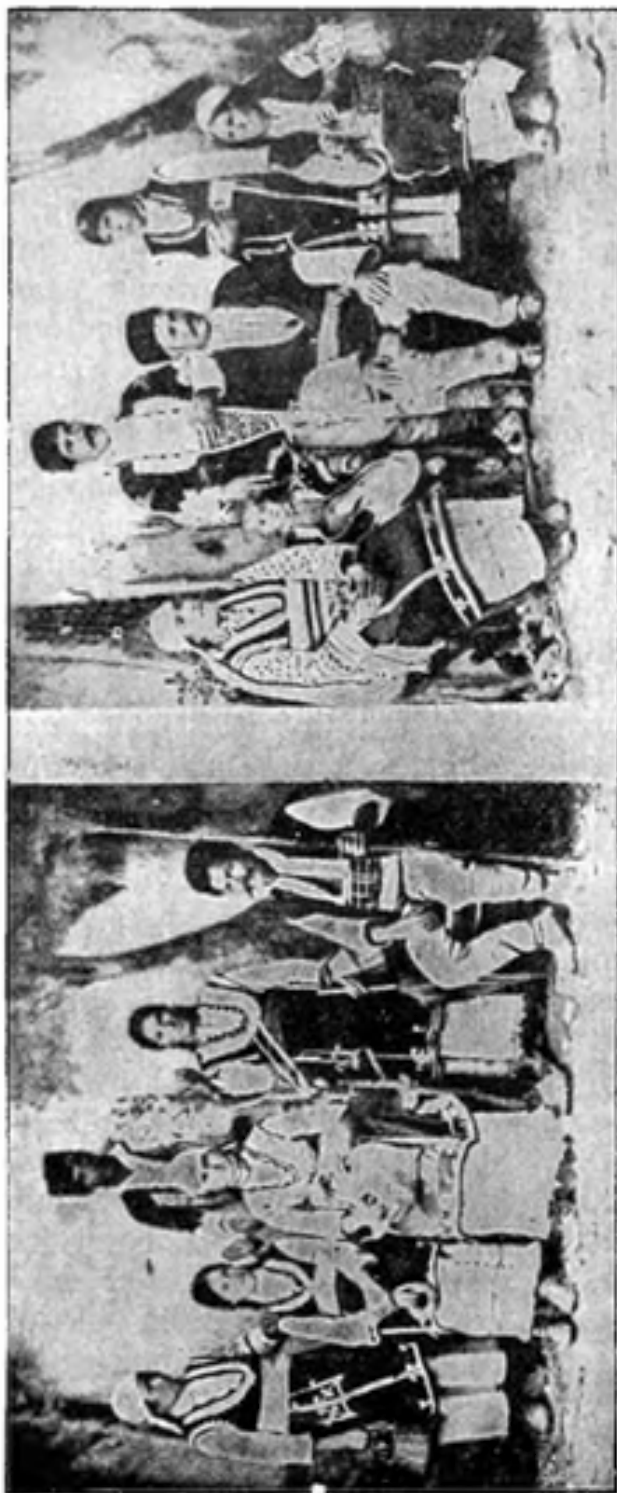
Geisler, kanovník v Olomouci, Frant. Pospíšil, spirituál v Olomouci, C. k. universitní knihovna v Praze, Knjižnica šk. zavoda sv. Stanislava v Sent Vidu nad Ljublano. Další členy přijímá: P. Ad. Jašek, t. č. tajemník Akademie Velehradské v Kroměříži.

Ze Záhřeba. (Konsekrace J. M. arcibiskupa koadjutora Dra Ant. Bauera.) V neděli 29. ledna přijal v kolleijním kostele (Sv. Jana Berchmanse) Germanika biskupské svěcení J. M. Dr. Ant. Bauer, nově jmenovaný arcibiskup-koadjutor Zálřebský. Narodil se 11. února 1859 v Březnici ve farnosti Sv. Martina na Humu. Rodiče novosvěcence, Antonín a Barbora (roz. Robinicová) byli tehdy ve službách na panství hr. Erdödyho; později se uchýlili do ústraní a žijí jako soukromníci ve Varaždínu. Dr. Bauer, vystudovav gymnasium a pobýv jen krátkou dobu v bohosloví záhřebském (kde byl tehdy professorem nynější arcibiskup sarajevský dr. Jos. Stadler), byl poslán do budapeštského ústředního semináře, kde absolvoval studia bohoslov. Byv r. 1879 vysvěcen na kněze, byl ustanoven kaplanem ve farnosti sv. Marka v Záhřebě. R. 1880 poslán byl do Frintanea, kde měl kollegy nynějšího vídeňského arcib. koadjutora Dra Nagla a biskupa gorického Dra Sedeje. Působiv krátkou dobu na různých místech jako kaplan a katecheta, zastával od r. 1884—1887 úřad katechety na prvním zemském gymnasiu v Záhřebě. Roku 1887 stal se docentem, r. 1888 mimořádným a r. 1905 řádným professorem fundamentálky a filosofie, ve školním roce 1905—6 byl děkanem, 1906—7 rektorem university. Od r. 1886—1891 byl redaktorem «Katol. Listu». Byl horlivě činným jako redaktor, spisovatel, filosof a politik. Kromě mnoha článků a menších knih napsal kritickou studii «O metafysické soustavě Wundtově» a přísně dle sv. Tomáše Akv. «Ontologii» a «Přírodní bohovědu». Zmínky zasluhují jeho práce proti materialismu, atheismu a darvinismu, o staroslovanské liturgii v Černé Hoře a o otázce unionistické, v níž hájí pozitivní stanovisko víry katolické. Byl delší dobu poslancem na uherském sněmě a vynikl na poli sociálním zvláště jako organisator charvatské agrární banky. Od r. 1896 byl dopisujícím, od r. 1899 skutečným členem Akademie Jihoslovanské. Za své zásluhy byl vyznamenán již r. 1889 papežským křížem pro ecclesia et pontifice. R. 1910 jmenován kanovníkem a října 1910 arcibiskupem-koadjutorem s právem následnictví arcibiskupa dra. Jiřího Posilovice. Sv. Otec Pius X. milerád vyhověl prosbě, aby byl konsekrován v Římě. Konsekraci vykonal J. E. kard. stát. sekretář Merry del Val za asistence Msgr. Dominika Taccone-Galucciho, titul. arcibiskupa Constanzského a Monsg. Huberta Max. Fioda, biskupa Bovinského. Chorální zpěvy se čtyřhlasnými vložkami, jakož i obřady, které řídili papežští obřadníci Msgr. Caringi a Monsgr. Respighi, provedli se vzornou bedlivostí chovanci kolleje. Konsekrace se účastnil vyslanec h. Mikuláš Szécsen s prvním radou svým h. Mořicem Pálfiym, choť rakouského konsula Kwiatskowská (roz. bar. Orczy) se dvěma dítkami, Monsgr. Lohniger, rektor Animy, dr. Jan Csiszárik, církevní rada při vyslanectví, Msgr. Lucidi, správce a dr. Borkovic, rektor u sv. Jeronýma, P. Zec, gen. prokurátor řádu Minoritů, jakož i jiné osobnosti z německého a char-

vatského duchovenstva dlícího v Římě. Po konsekraci byla pro všechny hosty společná posnídanka v kolleijním sále, při níž zapěly chorálně dva sbory chovanců střídavě tak zv. Chvály Hinkmarovy jakožto přípitek vznešeným hostům a upřímné přání novému hodnostáři; tento pak účastnil se i společného oběda v Germaniku s několika hosty a se svým průvodcem drem Ruspim, prof. kanovnického práva v Záhřebě. Celá slavnost byla povznášející a dojemná; zvláště dojímalo při tomto posvátném úkonu, že stařícký otec novosvětcův doma ve vlasti ležel nemocen. A skutečně, ještě ve slavnostní tento den došel právě po obědě J. M. telegram zvěstující úmrtí jeho drahého otce. Milující syn odjel ještě 29. ledna večer, aby možno-li dojel ještě na pohřeb otce svého. Charvaté též vítali s radostí jmenování dra. Ant. Bauera arcibiskupem a považují je za velkou posilu v životě církevním i vlasteneckém. Dr. K. D.

Ze Soluně. Zarmucující je dnešního dne pohled na východ. Kde za času sv. Cyrilla, sv. Jana Zlatoústého svaté obřady konávaly se tak slavnostním způsobem, kde skutečná přítomnost Ježíše Krista v Nejsvětější Svátosti Oltářní statečných našla obhájců i po rozluce ještě ve století XVII., kde oběť mše sv. jest jedinou pobídkou ku zbožnosti, tam dnešního dne zavládla lhostejnost k Nejsvětější Svátosti, tam Ježíš Kristus ve Svátosti přítomný jest zneuctíván, zanedbáván nebo zcela opuštěn. Příčiny neblahého tohoto stavu jsou hlavně čtyři: 1. Přijímání bez předchozí svaté zpovědi jest zde zvykem všeobecným. 2. Uschování sv. způsob nevěnuje se žádná péče. V dřevěné krabici, leckde mezi ostatním domácím náčiním bývají pohozeny, aby byly na dosah, když jest třeba zaopatřiti nemocného. 3. Velebná Svátost nebývá navštěvována, neboť kostely jsou zavřeny, když není služeb božích. 4. Úplná neznalost učení o Nejsvětější Svátosti jak mezi lidem prostým tak i mezi vzdělanými, takže mnozí ani potuchy nemají o skutečné přítomnosti Páně ve svatých způsobách. K hlavním těmto příčinám druží se ještě mnohé jiné rovněž neblahé jako: nedbalá příprava způsob a nešetrné zacházení se zbytky jejich. Toto mizení úcty k Nejsvětější Svátosti zasaďilo hluboké rány rozkolnému východu. Jemu dlužno přičísti hlavní vinu, že se octl rozkolný východ v úpadku náboženském, jehož stopy lze pozorovati i u sjednocených, zvláště kde sjednocení s církví římskou není dávné. Má-li východ z tohoto úpadku povstati, bude třeba začíti obrod obnovením úcty Nejsvětější Svátosti Oltářní. Bude třeba naučiti obyvatele východní, co jest Svátost Oltářní, bude jim třeba vštěpovati úctu k této Svátosti a napraviti častými návštěvami urážky, jež Ježíši Kristu v Nejsvětější Svátosti byly způsobeny. Náprava věřících sjednocených bude míti blahodárný vliv také na nesjednocené, a tak obnova úcty k Nejsvětější Svátosti přinese hojného požehnání dílu sjednocení. Úkolu tomu plně vyhovují eucharistické společnosti duchovní. Spojující vyučování s návštěvami Velebné Svátosti, vyplňují rázem dva nedostatky na východě tak bolestně pocítované. Jedna ze společností těchto zasluhuje zvláště zmínky a vydatné podpory dobrodinců; jest to společnost sester Nejsvět. Svátosti v Paliorci v Macedonii. Řídí se pravidly »dcer

Božské lásky», ale chtějíc získati obyvatele východní, hledí se co možná přizpůsobiti řádům východním. Účinné lásce k bližnímu a úctě k Nejsvět. Svátosti posvěcen je veškeren život sester. Společnost povstala z tak skromných počátků a za takových okolností, že nelze

Bulhaři v národním kroji.

neviděti ve vzniku jejím řízení božské prozřetelnosti. Kristina Alloati, prostá dívka z Turina v Itálii, spíše vnuknutím božím než z vlastního důmyslu pojala úmysl založiti ženský řád pro Bulhary. Tři dlouhá léta bylo jí čekati na schválení církevní vrchnosti, jež konečně na radu a prosby Doña Bosco obdržela. Veliký světec piemontský před-

pověděl jí před svou smrtí duchem prorockým neobyčejný rozkvět a jako záruku doporučil jí úplné odevzdání se do vůle boží. Byl bych příliš rozvláčným, kdybych chtěl dopodrobna líčiti všechny obtíže a překážky, jež bylo ubohé dívce překonat. Provázena pouze svým bratrem knězem, odebrala se do země úplně cizí, kde právě v té době zuřily krvavé vzpoury a kde často i sama napadena byla loupežnickými rotami. A předce po patnáctiletém trvání má řád 22 sester, 3 mladší a 4 novicky. Sestry mají sirotčinec, ošetřují nemocné, vyučují v pěti osadách, založily hospodářskou stanici, a zbylý čas denní věnují návštěvám chrámů, péči o jejich čistotu a výzdobu. Vznešený úkol, jemuž se zaslíbily, připomíná jim stále jejich šat. Jest celkem podoben šatu »sester Naší Milé Paní Sionské«, jen konce širokého černého pásu nesou paprsky ozářený odznak obět-ního chleba, jak se ho užívá při obřadu východním: křížem rozdělený kruh, do něhož vepsána jsou slova: Jesus Kristus Nika t. j. Ježíš Kristus vítězí. Ve svých školách učí sestry dívky bulharské nejen vědomostem potřebným pro pozemský život, nýbrž ukazují jim také cestu ku věčné spáse. Žena nepožívá na východě veliké vážnosti. Mravy a obyčeje turecké a zvláště turecké zacházení se ženou našly hojných napodobitelů i mezi křesťany. I ženě bulharské se žádného vychování nedostávalo, takže málo jest žen a dívek, jež umějí čísti a psát. Školy a ústavy vzdělávací pro dívky teprve se zakládají v době nejnovější. Také náboženská výchova dívek byla dosud zcela zanedbána. Odsouzeny k těžké práci a utrpení, neznajíce ani slůvka modlitby a nečerpajíce žádné útěchy z učení víry, nahrazují si náboženství pověrami. Toť vinice, na niž povolal Pán slabé dívky, sestry Nejsvětější Svátosti. Sestry mají již v Macedonii 5 domků: v Paliorci dům mateřský, v Gérgeli, Bogdanci, Stojakovu a Piravu. Pro svou zbožnost a horlivost jsou velmi oblíbeny a všude vítány. Svým apoštolováním po domech získaly celé rodiny pravé víře a vzbuzují nejlepší naděje do budoucnosti. Poněvadž řád je čilý, pomýšlí se na to zavésti jej také v jiných krajinách východních. První krok kolonizační učiniti má do Rumunska, volán jsa obětavým a šlechtným knížetem Vladimírem Ghikou. Také jest mnoho kněží, kteří si přejí, aby podobný řád založen byl pro kněze obřadu slovanského. Než nesmím zapomenouti zmíniti se o veliké bídě, v níž sestry se právě nacházejí. Neoplývaly ani dříve velikým bohatstvím nemajíce jiných příjmů než výtěžek ze statků v Paliorci, jež zakladatelka koupila za svůj dědičný podíl, letos octly se však na pokraji záhuby. Stálým zemětřením v letech 1903, 1904 a 1905 byl jejich mateřský dům v Paliorci skoro rozbořen, a co nezničilo zemětření, to odnesly letošní povodně. Na zříceninách těchto pláčí ubohé sestry nevědouce, kam se obrátiti o pomoc, aby mohly aspoň poněkud zříceniny opravit. Na postavení domu nového nesmějí zatím ani pomýšleti. Věda, že Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda má úkolem rozšiřování pravé víry Kristovy mezi Slovány, doufám pevně, že dle možnosti přispěje na pomoc nešťastným sestrám, jež již tolik dobrého vykonaly mezi Slovány v Macedonii.

P. Ivan Nikolov, gen. vikář soluň. biskupství.

Z Balkánu. Půlstoleté jubileum bulharské unie*) bylo na návod msgr. M. Petkova, uniatského biskupa bulharského v Odříně, v bulharských uniatských obcích radostně oslaveno v duchu církevním. Velice dojemně působila upřímná, ale prostá, jak dovolují bulharské chudícké poměry, slavnost v biskupském kostelíčku v Odříně. V den oslavy shromáždili se kolem svého staříckého pastýře biskupa všichni věřící, aby s ním poděkovali Všemohoucímu za milost, že přes všechny obtíže udržela senadějná větev bulharská spojená s církví katolickou, a poprosili vroucně Pána Boha, by konečně přestali pykati Slované v církevním ohledu za cizí viny a spojil je všechny v jednom ovčinci. Slavnostiúčastnili se OO. resurrekcionisté (zmrtvýchvstalců), nejstarší průkopníci balkánské unie, assumpcionisté, nynější její vůdci, milosrdné sestry záhřebské, sestry oblatky assumpcionistky, všichni se svými chovanci. Seminaristé z Kara-Agače zpívali chorové zpěvy při mši sv. a chovanci zmrtvýchvstalců přísluhovali při oltáři; msgr. Petkov sloužil liturgii za asistence čtyř kněží. Byla to chvíle velebná, radostná a šťastná, všichni cítili jsmě se jako jedna rodina nadšená pro jedinou velikou, svatou věc — sjednocení všech členů dobrého národa bulharského s námi. Avšak přece jedna myšlenka kalila naši radost, že totiž rodina naše uniatská není tak četná, jak bylo přáním naším. Po dobu padesáti let bylo tu změn mnoho . . . Ale i tu jako při všech dílech božích dlužno odevzdávati se do vůle Nejvyššího a důvěřovati v moc oběti a modlitby. Nevzdáváme se pevné naděje, že Pán Bůh konečně přestane trpce zkoušeti nás a že z našeho malého semena hořčičného vyroste mohutný strom unie, v jehož stínu spočinou všichni Bulhaři. V semináři kara-agačském vychováváme mnoho nadějných kněží, kteří ozdobeni zbožností, horlivostí a učeností budou zalévati a Bůh popřeje vzrůstu

Ačkoli liturgie sv. Basila trvala dlouho, přece msgr. Petkov měl případnou promluvu jubilejní. Po něm slavnostní kazatel, P. Josafat Šiškov, mladý bulharský kněz assumpcionista, odchovanec a nyní profesor kara-agačského semináře, navazuje na slova evangelia promluvil o unii, jejích vlastnostech a významu. Řeč jeho krátká sice, ale ohnivá, jadrná a vhodná působila na přítomné hlubokým dojmem a celé slavnosti dodala patrného nadšení pro dílo sjednocení. Ku konci ujal se slova opětně nejd. pán biskup, děkuje četně shromážděným věřícím za jejich účast při slavnosti a povzbuzuje je k vytrvalosti a horlivosti pro unii. Msgr. Petkov dopsal všem farářům své diecese, aby oslavili případně památné jubileum padesátiletého spojení části národa bulharského s Římem. Dle přání jeho se též stalo. Faráři z okolních vesnic přicházející do našeho semináře dosvědčují, s jakou radostí účastnili se věřící jubilejní oslavy. Byly konány různé pobožnosti a modlitby, za unii, a věřící přistupovali ku sv. svátostem na ten úmysl. Prvních padesát let bylo jen zkušebních, měly se položit základy, na nichž druhých 50 let bude dále budovati. Kéž základ pevně stojí a budova rychle roste, kéž sv. Cyrill

*) Viz v I. roč. našeho »Apoštolátu« článek: »Bulharské hnutí k Římu r. 1860.«

a Method žehnají práci všech, kteří pomáhají budovati toto obtížné a vznešené dílo. Bohužel nesjednocení činí nám neustále překážky. Aby činnost naši co nejvíce zdržovali a vliv našeho semináře se slabovali, zřizují si svůj pravoslavný seminář v Odříně, aby měli dostatek kněží pro okolní vesnice. Nedostatek vesnických popů je v našem kraji citelný. Aby měli vůbec nějaké kněze, byli dosud nuceni světiti mladíky, kteří sotva uměli čísti a psát. Noví seminaristé pravoslavní cvičí se po tři leta pro svůj úřad. Před svěcením se ožení a pak je posílají řídit nesmrtelné duše, které se chtějí svěřiti jejich ochraně a správě. P. Hildebert.

Z Gadžilova, bulharské vesnice na jihovýchodním pomezí bulharsko-tureckém, píše nám pan farář rodem Polák z Poznańska, O. Tomáš Przibylski, jenž se zvláštním svolením sv. Otce Lva XIII. přešel z obřadu latinského na slovanský s podmínkou, že zůstane na východě, o tamní oslavě jubilejní. Ku sv. přijímání přistoupili všichni dospělí farníci, počtem 137, slavnostním způsobem přijali do své náboženské obce nového člena a založili na památku 50letého jubilea bulharské unie odbočku našeho «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené P. Marie». Ihned dalo se zapsati 53 členů. — Kéž se ujme náš Apoštolát u národa bulharského a přinese žádoucí ovoce *)

Rozmanitosti.

Bulharský národní kroj ve zmenšeném stříhu zaslali nám OO assumpcionisté z Plovdiva pro velehradské museum. Bulharský kroj býval v každém kraji jiný, lid pracuje v něm i na poli, jen bohužel v poslední době jej hojně odkládá a přidržuje se módy západoevropské.

Tolstojova znalost náboženství nešla do hloubky, ač jeho ctitelé jej nazývají třináctým apoštolem. V «Ruské Pravdě» (čís. 8.) uveřejňuje Gerovski rozmluvu s Tolstojem týkající se i otázek náboženských. Tolstoj neznal nejen dějinného vývoje různých vyznání křesťanských, nýbrž ani rozdílů mezi sjednocenými a pravoslavnými.

Spolek sv. Vladimíra byl založen a sv. Stolicí potvrzen se sídlem v Římě v nedávno vysvěceném chrámu ruském sv. Vavřince. Účelem jeho jest pomocí členův udržovati slovanskou bohoslužbu v onom kostele a podporovati počiny, které budoucně s ním by mohly souviseti. Členové, jimiž mohou se státi katolíci bez rozdílu národnosti a obřadu, modlí se denně za připojení národa ruského k církvi katolické (kněží slouží ročně též mši sv. a ostatní věřící aspoň pětkrát za rok obětují sv. přijímání na úmysl spolku) a platí příspěvky určené dle různých tříd. Zakládající členové platí jednou pro vždy 5000 fr., dobrodinci 120 fr. ročně, obyčejní členové 60 fr. ročně. Ředitelem spolku jest správce chrámu sv. Vavřince v Římě jmeno-

*) Aby «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blah. P. Marie» byl zaveden i u národa bulharského, dali svolení všichni nejdůstojnější bulharští biskupové: arcibiskupové Msgr. Rob. Menini v Sofii-Plovdivě, Msgr. M. Mirov v Cařihradě, Msgr. Petkov v Odříně, Msgr. Doulcet v Ruščuku a totéž mi slíbil gen. vikář nejdůst. soluňského biskupa Msgra. Šanova, O. Ivan Nikolov. Na některých místech náš Apoštolát již byl zaveden a členové jeho dle zpráv jsou velmi horliví; ba v jednom katolickém ústavě hlásili se i pravoslavní za jeho členy. Stanovy a text ku přijímacím obrázkům právě se překládají do bulharštiny. Tak jest «Apoštolát» náš zaveden mezi všemi národy slovanskými vyjma Srby.

vaný J. E. kardinálem vikářem. Každým rokem v prosinci sejdou se členové ku společným poradám a k revisi účtů. Každoročně na druhou postní sobotu bude se sloužiti slavná mše (liturgie) za zemřelé členy a jejich rodiče.

Církevní statistika polských diecesí v Prusku. Arcidiecese poznaňská jest od smrti biskupa Stablevského r. 1906 osiřelá. Spravuje ji biskup sufragán dr. Ed. Likowski (nar. 1836, ord. 1861, prekan. 1887). Kapitula poznaňská skládá se z 9 členů, 4 Polákův a 5 Němců. Diecese má 26 děkanátů, 350 kostelů farních, 107 filiálních, 85 kaplí. Kněží má 556, řeholnic 377, věřících necelý milion. Metropole hnězdenská — biskup sufragán byl právě 19. února posvěcen. Jest jím Wilh. Kloske, narozen v Hlubčicích v arcidiecesi olomucké v Pruském Slezsku z rodičů moravců. Ukončiv bohoslovná studia ve Vratislavi, odebral se do Prahy, kde se přiučil spisovnému jazyku českému, a pak působil v kraji polském, kde se zdokonalil v polštině, již dobře ovládá. Kapitula hnězdenská skládá se ze 7 kanovníků, 3 Poláků a 4 Němců; děkanátů má 17, kostelů farních 208, filiálních 29, kaplí 58. Kněží čítá 273 a věřících skoro půl milionu. Diecese chelmská v záp. Prusku s biskupským sídlem v Pelplině má 27 děkanátů, 362 farních kostelů, 69 vedlejších, 25 veřejných kaplí a 20 kostelů nebo kaplí při dobročinných ústavech. Kněží čítá 494, věřících přes 818.000.

Rusíni v Kanadě. Rusínů v Kanadě v sev. Americe je značný počet, avšak náboženské postavení jejich jest velice stíženo jednak pro nedostatek rusínských sjednocených kněží, jednak pro silnou propagandu protestantskou a pravoslavnou. Poněvadž dosavadní péče o dorost rusínského duchovenstva nepotkaly se s úspěchem, dovolil sv. Otec některým tamním kněžím latinským přestoupiti k obřadu východnímu slovanskému a působiti mezi kanadskými Rusíny. Prvým takovým latinským knězem stavším se před 10 lety slovanským byl A. Delaire, igumen kláštera redemptoristů v Jorcton v Kanadě. Jeho příkladu následovali jiní dva redemptoristé a nedávno čtyři světští kněží. Rusínsky se učí a na obřad slovanský se připravují u O. basilianů v Haliči.

○ ○ ○

Literatura.

Jan Vychodil, Z otázek Cyrillo-Methodějských. Vzpomínky na jubileum sv. Methoděje r. 1885. V Olomouci 1911. Stran 48 «Jubilejní rok 1885 zůstane v dějinách Slovanstva zářící hvězdou první velikosti a bude vydávati zřejmé svědectví o neoceněném dosud velikém významu posvátného Velehradu» zněl celkový úsudek o náboženské a národní slavnosti všech Slovanů na posvátném Velehradě, jež o tisíciletém výročí úmrtí sv. Methoděje navštívilo: 1 kardinál, 1 arcibiskup, 7 biskupů, 16 infulovaných prelátův a opatů, 3.000 kněží, přes 100.000 kajcníků a nejméně přes milion slovanského lidu. Všechny oslavy tohoto požehnaného roku líčí nesmírně dojemně, srdečně a vlastenecky vdp. assessor, jenž již tehdy zasvětil celé šlechtné srdce své kolébce křesťanské víry u Slovanů, byl očitým svědkem dosud nepřekonaného onoho hnutí cyrilomethodějského, všechno spolu prodělával a svým mladistvým zápalem sám nemálo přispíval k nadšení poutníků. Vzácné jsou to vzpomínky, o nichž by měl věděti každý Slovan, neboť z nich možno tušiti veliký a důležitý význam Velehradu v náboženském a národním životě lidu slovanského. Nesklamaly ony oslavy nadějí do nich kladených slavným biskupem Jos. Jiř. Strossmayerem, neboť sešel se u hrobu sv. Methoděje celistvý národ český, aby načerpal nadšení pro víru, jazyk a hrdost národní, připutovala tu četná čeleď slovanská, citíc se vespolek jako jediná rodina jedné matky slovanské a jednoho duchovního otce, sv. Methoděje. V těchto oslavách byli isme za jedno. Na svaté Rusi všude svátek cyrilomethodějský oslavován byl 18. dubna s velikou okázalostí. V Petrohradě náboženského průvodu z Kazaňské kathedrály účastnilo se duchovenstvo, mezi nimiž i černohorský biskup Ban a bulharský biskup Kliment, městské zastupitelstvo, živnostenská společenstva, slovanský dobročinný spolek, zástupcové Rusínů, selská deputace rusínská a žijící tam

Čechové. Slavnostní bohoslužby účastnili se car a carevna, členové císařského domu, vojenští i civilní hodnostáři, řecký a srbský vyslanec. Ve všech pravoslavných chrámech konány současně služby boží. Ve školách pořádány též slavnosti, vojsko sprostěno služby. V Bulharsku děla se okázala oslava po celé zemi dle programu, který uveřejnil časopis «Tirnovskaja Konstitucija». Protektorem slavnostního výboru byl sám kníže Alexandr a výbor sestával ze zástupce bulharského exarchy, z předsedy ministerstva Karavelova a ostatních ministrů, z předsedy skupštiny Suknarova a j. U Přeslavi byl položen základní kámen ku chrámu na místě, kde pokřtěn byl dvůr bulharský od slovanských apoštolů. Životopis byl rozdělán mezi národ ve 20.000 výtiscích. Na paměť slovanských apoštolů zřízena 2 stipendia státní: pro náboženské nauky a pro jazykozpyt. Tak pronikly a zachvěly tyto nábožensko-národní oslavy celým světem slovanským. — Jsme vděčni vdp. assessoru Vychodilovi, že nám, mladšímu pokolení, hledí zachovati tyto vždy oživující a nadšení plodící vzpomínky. Když je čteme, zachvívá se duše naše a ssaje z nich přímo lásku a úctu k našim sv. apoštolům, k Velehradu a k «dědictví otců». Kéž by nám vdp. assessor zanechal svých bohatých vzpomínek co nejvíce, neboť kdo je povolanejším, aby nás poučil o plodném hnutí cyrillo-methodějském od dob našich nezapomenutelných buditelů než on, který tak dlouho věrně a pečlivě střežil kolébku jeho a sám život svůj svatěm dílu cyrillo-methodějskému zasvětil.

«**Missionar v Brasilii**». Pod tímto názvem počali vydávati OO. basi-liáni v Prudentopoli v Brasilii nový rusínský časopis pro tamější sjednocené Rusíny.. Právě vyšlé prvé číslo je nevelikého úhledného formátu s bohatým a poutavým obsahem. Účelem jeho jest poučovati nábožensko-mravně rusínský lid roztroušený po široširé jižní Americe. Redaktorem jest O. Rafael Krinickij a stojí ročně 4 K pro nás.

Věra i Žizn'. Ruští katolíci vydávají v Petrohradě již čtvrtý rok svůj nábožensko poučný obrázkový měsíčník: «Věra a Žizn'» za redakce kněze Ant. F. Okolo-Kulaka, známého účastníkem druhého velehradského sjezdu unionistů. Skrovný dosud časopisek vstupuje letos úhlednou formou a pečlivě volcným obsahem na novou dráhu. Přidal i náboženskou přílohu «Duhovnaja besěda». V předmluvě k novému ročníku praví redakce: Co še týče obsahu, budeme v jednotlivých člancích věnovati pozornost především otázkám souvisejícím s velikým dílem sjednocení církví. Ruští katolíci, pro něž časopis vydáváme, svým postavením jsou považováni za sprostředkující pojítka mezi církví západní a východní, neboť jednak věrou úplně jsou jednostejni s církví katolickou, jednak národností jsou spjati s ohromnou massou ruského národa lpícího na řeckém pravoslaví. Takto přirozeně připadla jim úloha nositelů sjednocení církevního mezi Západem a Východem. Proto i náš časopis utvrzuje čtenáře ve víře katolické. bude přinášeti zprávy o církvích východních, jejich životě, učení, jich minulosti a pokusy o jejich sjednocení s církví katolickou. Tím přejeme si dosíci i jiného cíle, totiž seznámiti katol. duchovenstvo působící ve středu Ruska s náboženským stavem obklopujících je jinověrců. Na druhé straně. vykládající učení katolické jazykem ruským dáváme i pravoslavným Rusům příležitost, aby se mohli seznámiti blíže s církví katolickou. — Byv několikrát dotazován, zvláště mladším kněžstvem našim, po vhodném ruském časopise, mohu «Věru i Žizn'» doporučiti všem, kdo si přejí čísti rusky a chtějí se seznamovati s tamějšími náboženskými poměry. Adresa: Petrohrad. Ušakovskaja 22. Za Narvskoj zastavoj. Svjašč. Ant. F. Okolo-Kulak, redaktor-izdatel' «Věra i Žizn'». Celoroční předplatné 2 rub. 30 kop.

O pomoci, která má sloužiti účelu »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou P. Marie«. (Podává jednatel apoštolátní Dr. Ant. Cyr. Stojan.) — Nová legenda o Konstantinu-Cyryllu. (Dr. Frant. Prikryl.) — Mariánská družina a idea Cyrillo - Methodějská. — Panteleimon. (J. Tagliafero). — Zvěsti z Kroměříže, ze Záhřeba, ze Soluně, z Balkánu, z Gadžilova. — Rozmanitosti. Literatura. — Obal.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Reklamacie se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa 1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

O novém způsobu milosrdenství pro „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie“.

(Msgr. Dr. Ant. C. Stojan).

V úvodním článku posledního čísla vyzvali jsme paní a děvy, které dovedou vyšívati aneb roucha bohoslužebná zhotovovati, by se přihlásily a odpomohly prací svou bídě v katol. kostelích na Balkáně. Látky potřebné i vzory bychom jim poslali. Zajisté jest to dílo převzácné a záslužné. Předměty ty budou i tím milejší, čím více ruk z různých krajů na nich bude pracovati a čím více lásky a obětavosti bude v ně všito.

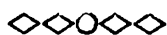
I Pánu a Spasiteli, jenž odporučoval skutky milosrdenství, bude i tento nový důkaz lásky účinné a nový způsob tělesného milosrdenství přemilým a tak záslužným jako skutky lásky prvních křesťanů.

Neboť třeba uvážiti, že ne litera ale duch příkázání že platí a že oživuje. Nové časy, nová doba, nové okolnosti vyžadují nový způsob skutků tělesného i duchovního milosrdenství. Sotva jeden způsob čili forma milosrdenství, ať tělesného ať duchovního, se přežije aneb odumírá, již láska účinná jiný způsob vynalezá. Vždyť sv. apoštol Pavel tak krásně líčí lásku a o ní dí, jak že je vynalezavá.

Ve sv. zemi roste strom terebint, o němž možno říci, že je v jistém smyslu slova na svém místě věčným. Přetrvá dlouhá léta, snad i tisíc roků. A sotva že začíná odumírat, již z něho vzrůstá dědic, mladý terebint, a tak možno říci, že jest věčným na svém místě. A tak se to má i s účinnou láskou — koná divy v tom neb v onom způsobě dlouhá léta. Když jeden způsob tělesného neb duchovního milosrdenství pro nové poměry již není vhodným, přežil se, odumírá, lid jiný způsob vyžaduje, a tu již vzrůstá jiná instituce,

jiný způsob účinné lásky, čili milosrdenství. Tak věčně trvá účinná láska, když víra ji podněcuje a oživuje.

I jesti zhotovování bohoslužebných rouch a šatstva též nový způsob tělesného a duchovního milosrdenství, které svým pobratimům prokazovati chceme. A Pán, jenž odměňuje hlt vody, zajisté nenechá bez odměny dílo takové, ano tím více je odmění a to jak tělesným, tak i duchovním dobrodiním.

Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.

(Pokračování.)

A sv. Methoděj byl stejného smýšlení se svým bratrem; v jeho duchu pak dále na Moravě pracoval. Oba sv. bratři byli apoštoly pravé víry a jednoty.

Nejvíce však potvrzuje jejich pravověrnost a oddanost k sv. Stoliči římské pravda, že oba byli mužové s v a t í; dokazuje to veliká úcta k nim, kterou jim jakožto pravým světcům prokazovali ode dávna naši předkové, kteroužto úctu schválila a potvrdila sv. církev a ji v poslední době nařízením sv. Otce Lva XIII. rozšířila po celém světě křesťanském, tak že o svátku jejich aspoň v hodinkách církevních a ve mši sv. v celé sv. církvi vzdává se našim sv. věrověstům zasloužená pocta dle vyzvání krásného hymnu nešporního:

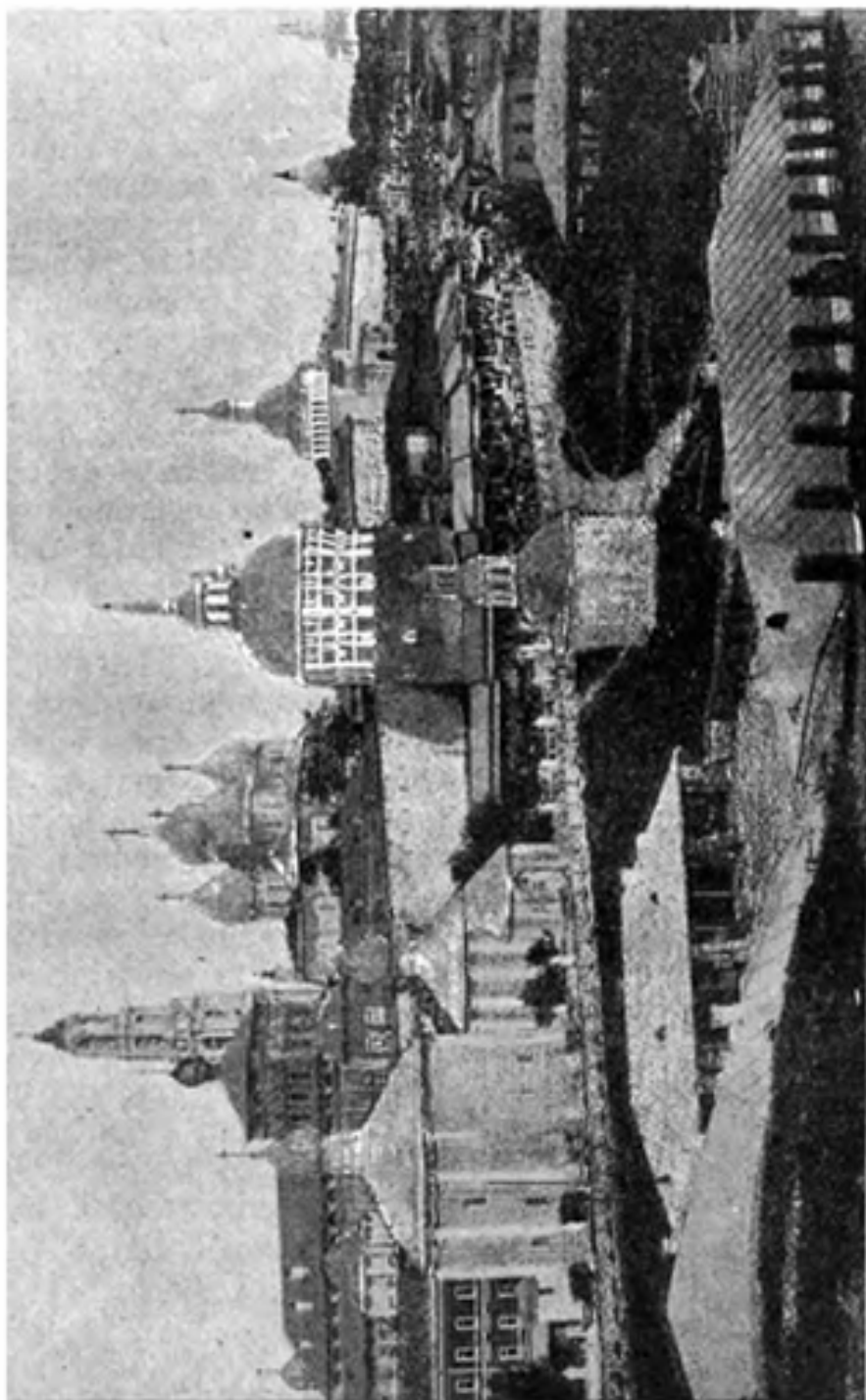
»Do sídel nebes přebлаžených vzaté
oslavte bratry věrné, reky svaté,
zdobu, sloup rodu slovanského dvojí
písní dnes svojí.«

(Hymnus k I. nešporám. Dr. Kupka, Círk. rok, str 581.

Svatí naši věrověstové byli též velmi vhodnými nástroji v rukou božích pro blahodárnější a trvalejší rozšíření víry sv. u národů slovanských, poněvadž byli důkladně znalí jazyka slovanského. Na jazyk slovanský v písmenech nových, jazyku tomu zvláště přizpůsobených, přeložil sv. Cyrill, v čemž později sv. Methoděj pokračoval, části Písma sv.; čin ten měl velikou důležitost nejen pro zdárné rozšiřování křesťanské víry mezi Slovary, nýbrž i pro jejich vlastní písemnictví a vzdělání.

A když přišedše na Moravu poznali blíže stav říše Velkomoravské a důležité postavení této země a okolních zemí slovanských mezi jinými národy a celým východem a západem, uznali vhodným pro zdárnější rozkvět díla započatého, vyznamenati jazyk slovanský tím, že jej posvětili užívajíce ho při bohoslužbě i při oběti mše svaté; takto stal se tehdejší jazyk slovanský s povolením a potvrzením sv. Stoliče římské jazykem církevním, jakýmž byl do té doby na západě jedině jazyk latinský a na východě řecký. Co se týká obřadu samého, přijali celý církevní řád římský a zákony církve latinské, majíce moudré zření k ostatním křesťanům latin-

ského obřadu, s nimiž bylo jim se bezprostředně stýkati; tak totiž soudí novější badatelé na základě věrohodných pramenů a dlouholetých důkladných studií. (Fr. Snopek, Studie cyrillo-methodějské).

Svatotrojická Sergijevská lavra.

Úmysl svatých našich apoštolů směřoval od prvopočátku a vždy na dále jako při apoštolských pracích jejich u jiných národů, než ku Slovanům se obrátili, tak i na vinici Páně velkomoravské mezi předky našimi předně ku sjednocenosti celého světa u víře s Římem; toť byla idea jejich.

Tento úmysl jediný byl jim též pohnutkou, že použili u Slovanů zvláštního, mimořádného prostředku, jako bylo zavedení bohoslužby v jazyku slovanském. Prozíraje význam a důležitost Slovanů v oné době pro jednotu církevní, již zasvětili svůj život, směřovali při tomto novém zařízení k tomu, aby vytvořili mezi Slovany obrátice je na víru křesťanskou novou, vydatnou a věrnou posilu pro celou církev katolickou v jednotě se sv. Stolicí. Proto dbali toho, aby Slované nebyli závislí církevně ani od západních ani od východních sousedů (diecesi), nýbrž, aby, tvoříce samostatný obvod církevní, tím volněji mohli se nábožensky i kulturně vyvíjeti a posilovati v ochranné jednotě s Římem. A svatá Stolica poznavši upřímné a nezištné záměry a snahy sv. bratří, jejich úmysly a jednání schválila, hájila a podporovala naproti mnohým překážkám a nesnázím i protivenstvím, jež apoštolskému dílu jejich a zvláště samému metropolitu velkomoravskému, sv. Methodějovi, byly činěny od lidí závistných a nepřátelských, neb aspoň šlechetných snah jejich nechápajících.

Svatí naši apoštolové vykonali dílo jim Bohem uložené a sprovázené požehnáním náměstka Kristova; uskutečnili onu myšlenku, kterou dle nich nazýváme «Cyrillo-Methodějskou». Odevzdali našim předkům a celému národu slovanskému ono dědictví, za něž jim povinni jsme vděčností ustavičnou, v pravdě synovskou. To připomíná nám autorita v otázce Cyrillo-Methodějské nejvyšší, slavné paměti sv. O t e c L e v XIII. v památném okružníku «Grande munus» («Vznešený úkol»), jež na oslavu našich sv. věrověstů vydal r. 1880. «Neboť jejich (sv. Cyrilla Methoděje) pracím a námahám děkovati jest» — píše Lev XIII. — «že národové slovanští uzřeli světlo evangelia a z pohanské divokosti přivedeni byli k mravnému a lidskému živobytí . . . Přejeme sobě také, aby víc a více šířila se úcta oněch sv. mužů, kteří hlásajíce katolickou víru, slovanské národy od záhuby zachránili a nyní na nebesích jsou mocnými jejich přímluvčími. Jsou pak zásluhy jejich o všecek slovanský národ tím větší, ježto jim národ ten díky povinován jest nejen za křesťanskou víru, nýbrž i za dobrodiní světského vzdělání; vždyť Cyrill a Methoděj vynalezli písmena, kterýmiž jazyk slovanský se označuje a vyjadřuje a proto právem také pokládají se za zakladatele tohoto jazyka». (Jubileum encykliky cyrillo-methodějské «Grande Munus» napsal J. Vychodil).

Dobrodiní, jež prokázali nám sv. Cyrill a Methoděj, má cenu tím větší. a tím více žádá uznání a vděčnosti naší, čím více uvažujeme, že vše, co vykonali, učinili z lásky svaté, z lásky k Bohu a spáse národa našeho, a takto s darem převzácným víry, darovali nám takřka sebe samy, jak připomíná krásně p a s t ý ř s k ý l i s t vydaný v jubilejním roce 1885 na památku tisícileté ročnice úmrtí sv. Methoděje, od tehdejšího biskupa brněnského a nynějšího nástupce sv. Methoděje, arcibiskupa olomouckého, F r a n t i š k a S a l. B a u e r a: «Aby nám sv. bratří solunští daru tohoto uštědřiti mohli a trvání jeho při nás zapečili, bylo třeba, aby nám s ním darovali i sebe, své schopnosti, své vědomosti, své zkušenosti, svou práci a

píli, zkrátka všecek život svůj předkům našim v oběť přinesli» a pak líčí zevrubněji, jak ochotně a věrně takovouto lásku osvědčili.

Proto vděčně modlíme se a pějeme:

„Na Velehradě bratří ze Soluně
Cyrill a Method kázali nám spásu,
ochranu skytli v církve svatém lůně,
učili národ znáti ctnosti krásu.
Od doby té nám světlo víry plane:
Dědictví otcův zachovej nám Pane!
Jazykem rodným Boží chválu pěli,
mateřskou řečí knihy svaté psali,
získali láskou Kristu národ celý,
život nám na vše věky zachovali.
Nezhyne rod, jenž věřit neustane:
Dědictví otcův zachovej nám, Pane!

Z Bodulije.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

(Pokračování.)

Pohlížíme-li zdaleka na Krčská brda, vypadají pustá, sám kámen; ale kdo zblízka popatří, uvidí zeď na zdi. To rolník vykopal kamení a nevěda, kam s ním, srovnal je v zeď, jež mu dvojnásob prospívá. Nepřekáží mu ve vinohradu a zároveň chrání vinohrad před borou, která jest tak mocná, že svou silou by roznesla všechnu pršť. Takové zdi vidíme všude i pod samým vrškem, neboť rolníci nenechávají ani kousku země neobdělané.

A kam nemohou s motykou, tam pouštějí ovce, jež dnem i nocí poskakují s kamene na kámen a hledají trsy trávy, by se napásly.

Západní strana ostrova jest v tom mnohem šťastnější a honosnější. Tam jest lepší země pro hospodářství. Než západní ostrované nejsou tak příčinliví. Východní ostrované vstávají s prvním rozbřeskem a spěchají do práce pilně, zatím co západní obyvatel v létě teprve kolem 7. hodiny ubírá se na vytrvalém oslíku za svým zaměstnáním. A není divu. Vždyť mají zemi dobrou, která jim dobře rodí i při malém trudu. A poněvadž jest tu poměrně k východní části ostrova málo obyvatelů, obdělávají, co jest lepšího a ostatní ponechávají zalesněno.

I zde jest pastýřský život, ale velmi rozdílný od jiných pastýřských krajin. Každý dům téměř má svoje pastviny, zdmi ohrazené. Do těch se vžene stádo a bránka se uzavírá. K večeru se tam dojí v chrásti. Kdož zase nemají svých pastvin, poznačí své ovce nějakou

značkou a pustí je po kopcích. Tam žijí dnem i nocí bez pastýře. Rozumí se, že mnozí tak chovají ovce, a častokráte sta a sta ovec libovolně toulá se po kopci. Zajímavost jest procházeti se v noci po těchto stráních. V usínající přírodě ustavičně nás pozdravuje bekot ovcí a stonásobný na všech stranách se ozývající zvuk zvonků zavěšených na jejich hrdlech. Jestliže jim odpovíš nápodobným bekotem, tu celé stádo ovec sběhne se k tobě, že tě až strach obejde.

Zdaž to není výtečná příležitost pro zloděje? Sta ovcí. Jak mnohý by si smlsnul! Než ostrovan jest dosti poctivý; zřídka lze doslechnouti o nějaké ztrátě. Kdysi vyskytli se na ostrově takoví pobertové, kteří si tam po nocích několik ovcí upekli, ale k tomu je dohnal spíše hlad nežli zloba.

Snad se někdo podiví, že dravá zvěř neroztrhá ovec. Než kde by se ta zde nabrala! Nemá zde úkrytu. Kdysi byly zde i lišky, ale už jsou vyhubeny. A bělohlavý sup mrchožrout hostí se pouze na mršinách (odtud jeho jméno).

Co se týče podnebí a rostlinstva, blíží se jižnímu podnebí. Obyčejné lesní stromy jest dub zvaný »cer«. Nedosáhne zde té výšky jako v severních krajích, ale přece jen vyrůstá do značné výše, když ho nepoškodí zdejší silná bora. Naši ostrované jsou dost praktičtí. Vrcholky dubův osekávají a ponechávají pouze pně, a když po několika letech obroste hojnými výhony, sekají je pro domácí potřebu i na prodej za palivo. Tak najdeme tam často pně metr silné, plné bujných letorostů. Jiný druh stromů dubovitého jest »crnika«. Ostrov Krk tvoří jeho nejsevernější hranici. Na charvátském pobřeží už s tíží najdeme nějakou stopu po něm, neboť náleží již k jižnímu stromu, které miluje kámen a slunce. Místy vyrůstá dosti vysoko. Nejkrásnější crnikový les najdeme na ostrůvku »Košljunu«. Ostatní lesní stromy jsou: jasan, bříst, (jilm) a habr. V lesích roste též jižní druh jalovce. Roste zde rovně do výšky a dosahuje až 8 m. Jižní květena zde zastupuje: smokva (fík), maslina (oliva), loza (réva), bajam (mandlovník) a z obyčejnějších zvláště třešně, která zde bohatě rodí, dále jabloně a hrušně, které se však zde nedaří velice, poněvadž holý kámen a plytká země jim nesvědčí. Maslina (oliva) a smokva jsou bohatstvím ostrova. Zle by zde bylo, kdyby těch nebylo. Když před 12 léty fyloxera zničila všechny vinohrady, veliká část národa rozešla se světem. Nyní jsou vinohrady opět znovu založeny. Ostrovanům však hrozí velké nebezpečí krupobitím, neboť to zza několik hodin zničí i nejbohatší žně. Tak minulého roku 1910. lidé nesklidili ze svých vinohradů téměř ani stápce. I smokvoní jest zde hojně, ale i těm uškodila nemoc. Dříve ze smokví utržili Krčané

pěkný peníz. — S mandlemi se lid zde tak nebaví jako jinde, ani nepotřebuje nijakých louskáčků, poněvadž má zdravé a silné zuby.

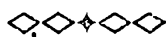
Vedle vinné révy věnuje lid hlavně péči »žit« (= ječmen), pšenici a kukuřici. Již v listopadu naseje ječmene, který již »na Petrovo« zraje. Lidé dosud rádi seli ječmen, poněvadž dříve dozrává, a mohli pak znovu rychle přeorati půdu a znovu zaseti kukuřici, zelí a řepu. Tak jim pole rodí celý rok.

Kukuřici v jeseni nesklízají do sýpek, nýbrž celé palice zavěšují na stropě a dle potřeby namelou si na domácím mlýnku. Jest známo totiž, že až podnes v každém domě byl domácí mlýn na kukuřici a jiné obilí. V nejnovější době se lid už popanštil, a již mu nechutná ječný chléb; kupuje si raději bílou mouku. Proto se už také málo ječmene seje.

Podnebí pro jižní rostlinstvo jest zde dosti příznivé a mírné. Velikým bičem však pro ostrov jest nešťastná bora. Tak zběsile se spustí s vrcholů horstva Velebitu, že vše láme před sebou a odnáší. Kam ona dotře, tu málo co dobrého. Proto brda vystavena boře jsou holá jako dlaň, kdežto v chráněné poloze jest velmi příjemně i v zimě. A věru, když není bory, tak jest zde krásně jako na vesno, ale honem pryč, když ona zahulá. Ještě dobře, že má své meze i svůj čas, jinak by vše zničila. Když tak doopravdy zafouká, tu zvedá vlny a metá mořskou vodu i 500 m vysoko. A mořská voda velice škodí rostlinstvu, neboť ostavuje na něm sůl, která spaluje listí.

Z větrů jest také všem známý »jug« (jižní vítr). O jeho dovednosti též lidé na severu mají dosti výstižný pojem, neboť i zde tak jako na severu zlomí i nejmocnější dub. A »jug« natropí ještě více škody na moři než bora, neboť nejednu loď vrhne na úskalí, aby jí vyhladil boky.

(Pokračování.)

Český hospic a česká kollej v Římě.

(Josef Matocha v Římě.)

(Pokračování.)

Již po krátkém čase počal český hospic utěšeně zkvétati. Poutníků přicházelo vždy hojněji a mezi nimi byli mnozí vznešeného rodu, kteří nezapomněli v Římě na český dům a, čím mohli, přispěli. Krásný příklad táhl — jiní přinesli jiné dary — bohužel však nemáme podrobných zpráv z těchto dob. Hmotné poměry hospice od r. 1457—1480 byly jistě skvělé, neboť o jeho ředitelství závodil kanovník Vratislavský s italským biskupem. Budova sama však utrpěla před r. 1457 značné pohromy, takže musela být obnovena českým prokuratorem (prokurator byl tehdy asi jako nynější vyslanec u apoštolské stolice). Z doby té se nám zachoval latinský nápis na mramorové desce. Česky zní:

«Karel IV. císař, král Český mne založil a Jindřich Rorov, ochránce domu tohoto poutnického i národa českého, mne ze zřícenin znovu pozdvihl roku 1457.»

Kolem tohoto roku přišly na naši vlast smutné časy. A smutné dějiny našeho národa neblaze působily i na český hospic v Římě. Boje a bouře, jež přinesl protestantismus v pozdějších stoletích, dusily lásku k Římu, tak že pouť do Říma byla mnohdy úplně nemožná. Český hospic římský býval bez poutníků, proto upadal. A když nebylo Čechů, skýtal i synům jiného slovanského národa útočiště až později přišel úplně do rukou Poláků (kol r. 1602). Když však v Čechách nastala za Ferdinanda protireforma a jesuité k nám byli povoláni, tu byla zřízena v Praze akademie Klementinská (jinak Ferdinandská). — Té scházela stipendia, věnované podpory nestačily, a proto se vzpomnělo na český hospic římský, jenž v té době stal se skoro bezúčelným: chudých poutníků v Římě nebylo, bohatší do něho nešli. Proto se určilo, by důchodů českého hospice bylo užito k výchově a vzdělání vědeckému bohoslovců. Přání tomuto papež Pius V. kolem r. 1570. milerád vyhověl a ustanovil, by z příjmů českého hospitálu každoročně 200 dukátů na ten účel se vynaložilo, by čtyři jinochové čeští do německé kolleje (Colleg. Germanicum) v Římě byli přijati a tam ku stavu duchovnímu připravováni. Dle příkladu Pia V. jednali také nástupcové jeho na stolici papežské. V Praze byl od pánů Lobkoviců r. 1559. zřízen seminář pro chudé studující, jenž byl později nazván seminářem sv. Václava. Příjmy jeho byly však tak skrovné, že r. 1580 se tam jen devět chovanců nalézalo. Pánové z Lobkoviců požádali tedy r. 1584. papeže Řehoře XIII., aby veškeré jmění hospice římského přidělil nyní semináři sv. Václava v Praze. Prosbě té mohlo býti tím spíše vyhověno, poněvadž Poláci prostřednictvím slovutného kardinála Hosia r. 1580 sobě též vlastní dům poutnický v Římě zařídili a z té příčiny českého domu již neužívali.

Řehoř XIII. z části ihned vyhověl prosbě pánů z Lobkovic a z pokladny papežské daroval r. 1584 semináři pražskému roční důchod 200 dukátů, k nimž brzy potom nových 400 dukátů připojil. Okamžitě a úplně věc vyřízena býti nemohla. Papež rozkázal, by vše bylo vyšetřeno a listiny upsány, avšak 10. dubna 1585 zemřel, a proto se záležitost protáhla. V dopisu k papeži páni z Lobkovic odůvodňují svou prosbu takto: «Nemnozí za našich časů z nábožnosti aneb následkem slibu učiněného podnikají pouť do svatého města; z lidí chudých však docela nikdo se na tak dalekou cestu odvážiti nemůže; a protože téměř nížádný Čech nyní neužívá onoho dobrodiní, kteréhož hospital český jindy krajanům našim poskytoval . . . Psaní pánů z Lobkovic podporoval i císař Rudolf II., napsav též přímluvný dopis papeži, v němž praví: «Zalíbila se nám zbožnost tato a horlivost pro víru zděděnou po otcích a tudíž v ne snadné době této vítané příležitosti ochotně užiti chceme k tomu, abychom horlivost onu chválili a k ní všelikou pomoc svou připojili.» Po smrti Řehořově prosili znovu páni z Lobkovic nového papeže Sixta V., a císař Rudolf jejich prosbu zase podporoval.

5. února 1588 byla věc výnosem papežským rozhodnuta. Papež Sixtus V. potvrzuje ustanovení svého předchůdce Řehoře XIII. a přidává ještě příjmy jiného hospice k důchodům českého hospitálu. Švédové měli též svůj dům v Římě a poněvadž byl též opuštěn, přiřkl papež i jeho důchody jako dar českým studujícím. Ve svém breve dí papež: «Aby jim (studujícím) lepší opatření poskytnuto býti mohlo, a oni s větším zápallem vědám potřebným se učili, vykázali jsme témuž domu (semináři) příjem každého měsíce 50 skudů ve zlatě. Polovice té sumy pochází z příjmův hospitálu sv. Brigity; druhých 25 skudů ve zlatě ze statkův, příjmův a důchodův hospitálu národa českého v Římě. — Bylo tedy v té době ročně 690 skudů ve stříbře — v našich penězích 2967·80 K — do Čech posíláno. A kromě toho ještě z papežské pokladnice dle ustanovení Řehoře XIII. každého roku 600 skudů ve zlatě papež daroval. —

Od té doby český hospic přestal býti útočištěm poutníků, ačkoli vždy zůstal majetkem českého národa. Nicméně papež Sixtus V. přece pamatoval také na poutníky, kteří snad z Čech do Říma zavítali, neboť ponechal proto částku důchodů českého hospice v Římě a nařídil, by v hospici u Marie P. in Capella za řekou Tiberou nacházeli přístřeší. Ústavu tomu přiřkl Sixtus zbytek onen z příjmů českého hospice. Toto nařízení bylo však jen prozatímní.

Změna nastala za papeže Innocence X., jenž soustředil všechny hospice, útulny a pod. ústavy římské v jediný hospic, jež řídilo arcibratrstvo «Nejsv. Trojice», které založil sv. Filip z Neri v jubilejním roce 1550. Tento ústav a jeho arcibratrstvo hostilo v jubilejních letech 1625 a 1650 asi 500.000 poutníků. Proto byly i příjmy českého hospice ústavu u Marie P. in Capella odňaty a «Nejsv. Trojici» přiřknuty. Do Prahy se však posílal jen obnos 345 skudů z českého hospice. Tímto novým nařízením papež nemínil český hospic zrušiti, naopak pomýšlel na jeho obnovení, avšak tehdy nebylo to možným. Svědčí o tom nám spisovatel Piazza, který nedlouho po roce 1654 takto píše: «Ačkoliv Čechové vypověděli poslušnost sv. stolici apoštolské, Řím přece na vzdálený ten národ vždy s láskou vzpomínal; protož se také hospitál, jenž jindy poutníkům českým sloužil, ustavičně pro ně ponechává a to v nadějném očekávání, že jednou přece opět uznají mateřskou lásku církve římské. Ovšem nyní hospitál český netrvá již v předešlém stavu svém, jelikož z rozkazu Innocence X. připojen byl k obecnému hospitálu poutnickému (u nejsv. Trojice). Spolu však bylo tenkrát určeno, že se dotyčné příjmy zase navrátí národu českému, jakmile u větším než nyní počtu opět do Říma (Čechové) počnou přicházeti, buď že by starodávné nábožné poutě znovu zavedli aneb že by se synové téhož národa v značnějším počtu zde (v Římě) trvale usadili». V kanceláři tajemníka brev papežských je připojena výnosu Innocence X. listina, jež podává příjmy českého hospice. Podle ní patřilo českému hospici 7 domů, nedaleko hospice samého, roční nájemné domů těch činilo 427 skudů, úroky ze státních papírů vynášely ročně 100 skudů. Poutníkům z Čech do Říma přicházejícím zbývalo 182 skudů. Proto asi nebyl hospitál u nejsv. Trojice nikdy v rozpacích, když mohl poctit české poutníky, ba že je i penězi podělil. (Pokračování.)

Svatotrojická Sergijevská lavra.

(Píše Karel Jindřich.)

(Pokračování.)

Za těchto válečných bouří stála jediná trojická lavra jako osamělá skála uprostřed rozlíceného moře. Jsouc obehnána čtyři sáhy vysokou a tři sáhy hrubou zdí, mohutnými věžemi a hlubokým příkopem, bráněná ozbrojenými mnichy, několika sty střelců a kolem dvou tisíc jiných vojinů, jimž veleli kníže Dolgoruký a Golochlastov, statečně odrážela útoky kozáckých, ruských a nevelkého počtu i polských vojsk, celkem do 15.000 mužů, která pod velením usvjatského starosty, knížete Petra Šapichy a sveřepého Lisovského od 25. září 1608 do 12. ledna 1610 marně obléhala klášter a konečně odtáhla s nepořízenou.

Zbožné legendy připisují veškeren válečný úspěch pomoci sv. Sergije, jenž prý se obleženým i nepřátelům několikrát zjevil, oněm dodáváje odvahy a vytrvalosti, tyto naplňuje strachem a hrůzou, když společně se sv. Nikonem objížděli v noci na bílých ořích lavru. Těmito a jinými pověstmi dosáhla lavra netušené slávy, a k oživení těch upomínek koná se každoročně 12. ledna, den, když nepřítel odtáhl, kolem velekláštera slavný krestný chod čili procesí. I později osvědčila se prý několikrát ochrana lavry jejím svatým zakladatelem. Smrtonosné nemoce zuřivaly v okolí lavry, ale jí se netkly. R. 1812, kdy vnikaly oddíly francouzské armády z Moskvy daleko do kraje, ale do lavry nedošly, zůstala jimi ušetřena.

Význam lavry jest zajisté nejen pro ruský národ ale též pro panující dynastii veliký, a svatý Sergij ctěn jako její zvláštní ochránce. Sem putovali několikrát ročně všichni carové z rodu Romanovců. — Do Trojické lavry prchl v noci 7. srpna 1689 mladý car Petr s manželkou, matkou i sestrou, když se vládychtivá Sofie spikla později se střelci proti němu a jejich vůdce Šaklovitý chystal se úkladně je zavraždit. Zde se skrýval, střežen svými preobraženskými soudruhy, dokud škotský katolík jenerál Serdon nepřikvapil s vojskem k jeho osvobození. Za to těšila se lavra za panování Petra I. jeho stálé přízni, jí jediné ponechány všechny její statky a obročí, když jiným klášterům byly odňaty. A dosaváde neomešká žádný ruský panovník navštívit po své korunovaci též trojickou lavru a poklonit se tam hrobu ruského národního světce.

Já sám byl jsem v lavře čtyřikrát, kromě jiných též v r. 1867 se slovanskými hostmi, přibylými na etnografickou výstavu, ale nejsilnější dojem učinila na mne za mé první návštěvy r. 1862., kdy právě byla k ní dostavěna železná dráha. Do té doby putováno k ní, jako za starých dobrých časů u nás, jen pěšky nebo na třasavých tělegách a tarantasech. Nestála sice již ani tenkrát osamotněle uprostřed hustých lesů, úplně vzdálená od světského hlomozu a ruchu, jak si ji představuje obraznost za časů jejího zakladatele, přece však

byla ještě tichým klášterním ústraním, skutečným samostanem, jehož klid nebyl rušen městským hlukem.

Ze stanice «Sergijevský Posad» dovezl mne venkovský izvoščík prášivou silnicí, jen spoře vroubenou selskými chatrčemi, na velkou travou porostlou pláň, po jejíž levé straně čněly mohutné hradby a věže kláštera a zastavil před «svatými vratami», hlavní branou, nad níž visí lesklá ikona Spasitele a před ní velká lampa.

Byl jakýsi císařský svátek, poutníků sešlo se valně a ti s holemi, kotómkami (ranečky) a uzlíčky, z části bosí, z části ve slamených šlapkách rozhostili se většinou na trávníku podél zdí. Nescházeli ani toulaví žebráci, slepci s provodyrami (chlapci-vodiči) a jiní mrzáci, jichž celý život není leč neustálé putování od kláštera ke klášteru. U vrat seděli u výkladních skříní dlouhovlasí mniši v prostých černých rjasách opásaných řemenem, s černými sametovými skufekami na hlavách, prodávající knížky s popisem lavry a života sv. Sergije, obrázky, růžence, kovové a cypřišové křížky, medailky a jiné devocionalie.

Avšak marně jsem se ohlížel po seřaděných zástupech poutníků s kněžstvem a korouhvemi, s obrazy Panny Marie v šatě modrém, s hlaholcm vroucí modlitby a nadšeného zpěvu jako v krajích katolických. Toho věřící a zbožný ruský lid postrádá, a kdykoliv jsem se na různých poutích setkával, připadal mi vždy jako rozptýlené stádo, nemající pastýře. Z jeho úst nerozléhají se prostorem chrámovou zvučné chvalozpěvy, nedostává se mu tam útěchy slova Božího, nepřistupuje očistěn svátostním pokáním k stolu Páně. Obcuje nábožně obvykle velice okázalým, ale zároveň dlouhým a unavujícím bohoslužbám, pilně se žehná a činí zemní poklony, líbá uctivě posvátné ikony a ostatky «svatých ugodníků», staví před nimi svíce, obdivuje krásu a lepotu klášterních svatyň, ale tím vyčerpána je po výtce všechna jeho pobožnost, omezena jeho duševní obnova.

Neminím popisovati podrobně všechny památnosti trojického velekláštera, podotknu jen, že jest v něm nyní 11 církví, z nichž nejváženější jest výše zmíněný trojický sobor, místící rakev s tělem sv. Sergije. V jihozápadní jeho části jsou hrobky několika bohubilým životem zvláště proslulých mnichů, mezi nimi hrobnice znamenitého archimandrity Dionisia, jenž svými ohnivými listy povzbuzoval ruský národ k osvobození Moskvy od nepřátelských vojsk. K trojickému soboru jest přistavěna církev blaženého Nikona, kde v bohaté stříbrné rakvi uloženy ostatky tohoto učně a nástupce sv. Sergije. Vedle trojického soboru nachází se kostelík seslání sv. Ducha, kde v jižním přídělu sv. Filareta milostivého pochování jsou dva vynikající moskevští metropolitové: Filaret a Innokentij.

V samém středu kláštera stojí hlavní sobor Nanebevzetí Panny Marie s pěti modrými, zlatými hvězdami ozdobenými kopulemi a 41 sáhů vysoká pětipatrová lehou pozlacenou tání krytá zvonice s velkými zvony, z níž jest rozkošná vyhlídka do širého okolí. Zvláštní zmínky zasluhuje t. zv. trápezná církev, velkolepý refektář, v němž všechna klášterní bratř každodenně obědvá, za výjimkou prvního a posledního týdne velkého postu. (Pokračování.)

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Kroměříže. (Do Ústředního výboru Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda) byli zvoleni od zástupců odborů: olomuckého, brněnského, vratislavského, lublaňského a záhřebského a nejdůst. knížearcib. ordinariátem olomuckým potvrzeni tito nejdůst. pp.: Jeho biskupská Milost Dr. Karel Wisnar, světící biskup v Olomouci, dr. Jan Pospíšil, prelát a kanovník v Olomouci, dr. Jan Schneider, kapitulní děkan v Kroměříži, dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec v Kroměříži, Assessor Jan Vychodil, děkan v Cholině, Ignác Zavřel, farář v Přerově, Alfons Sauer, professor v Uher. Hradišti, dr. Tomáš Hudec, prof. v Brně, dr. Frant. Grivec, professor v Lublani. Za náhradníky: Jos. Krátký, farář ve Ptení, Baltazar Hřívá, kaplan v Napajedlích, Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži. Výbor si zvolil za předsedu vdp. dra. Jana Pospíšila, preláta v Olomouci, za místopředsedu dra. Jana Schneidra, kapitul. děkana v Kroměříži, za jednatele dra. Ant. C. Stojana, probošta a poslance v Kroměříži, za pokladníka assessora J. Vychodila, děkana v Cholině.

Z Lublaně. (Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda v lublaňské diecesi) čítá okolo 19.000 členů. Řádných příjmů měl r. 1910 5450 K a okolo 600 K vydání za obrázky a jiné tiskopisy. Z těchto řádných příjmů jsme věnovali 300 K Velehradské Akademii, 250 K náboženským účelům Slovinců v cizině, vše ostatní jsme rozdělili katolickým missiím na Východě: v Macedonii, Bulharsku, okolí Odřína, Cařihradu a Bosně. Kromě těchto řádných příspěvků jsme sebrali za uplynulý rok na 4000 K příspěvků mimořádných a darů pro katol. missie na Východě. Náš Apoštolát chce působiti úplně v duchu velikého slovinského biskupa Slomška, zakladatele «Bratovščine sv. Cirila in Metoda» a otce našeho «Apoštolátu». Přesvědčili jsme se, že Apoštolát může úspěšně rozvíjeti se, jestliže pracuje jako pravé missijní bratrstvo. Není potřeby u nás, aby polovice příspěvků zůstávala v diecesi na domácí potřeby, poněvadž máme jiné spolky a bratrstva, jež nasbírají více příspěvků než Apoštolát. Kdyby «Apoštolát» byl zaveden ve všech moravskočeských diecesích a tak blahodárně působil jako u nás, lehko bychom se postarali o náboženské potřeby našich katolických bratří na Východě. Dosud však sbírky «Apoštolátu» pro missijní práci katolickou na Východě zdají se býti poměrně nepatrné, čteme-li na př. v Katholische Missionen, že některý německý soukromník dává na katolické missie slovanské někdy více, než kolik nasbírá Apoštolát ve všech diecesích dohromady. Slovinský odbor Apoštolátu vydal r. 1910 pět vhodných lidových brožurek, které mnoho přispěly k známosti, rozšíření a nadšení pro Apoštolát. Jsou to: «Marijino kraljestvo na Jutrovem¹⁾», «Sv. Ciril in (a) Method, apostola prave vere in cerkvene edinosti (jednoty)», «A. M. Slomšek o sv. Cirilu in Metodu», «Slovanská apostola», «Mater dolorosa» v sedmi dramatických obrazech.

F. G.

Z Moskvy. (S v o b o d a s v ě d o m í.) Hasnou v Rusku červánky svobody náboženské, jaké církvi katolické počaly vzcházeti carským úkazem z r. 1905. Co den množí se smutné případy, že kněží katoličtí bývají vysokými pokutami trestáni za vše, co nese na sobě jen stín rozvoje katolicismu mezi Rusy. Pravoslaví má zůstatí nedotknutelné, ani těm nemá býti dána svoboda přestupu ke katolicismu, kteří dosud jen mocí byli přidržováni k úřední církvi anebo kteří z vlastního přesvědčení zatoužili po spojení s Římem. S rozhořčeným výpadem na Jesuity rozepsaly se nyní pravoslavné listy o propagandě, jakou prý provozoval P. Felix Wierciński T. J., rodem Polák (vychován byl však na Helgolandě a dlouhá léta působil v Rumunsku), za podpory a pomoci Čecha p. Karla Jindřicha, typografa v Moskvě, dopisovatele do českých časopisů, jmenovitě do Vlasti, Hlídky, Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda a j. Jest nesporno, že ruská intelligence dnes pravoslaví stojí naprosto cize a veliké procento její ztratilo již zastaralé ničím neoprávněné předsudky proti katolicismu, ba že právě od něho očekávají někteří náboženský obrod na Rusku. Sama »Nov. Vřemja« (čís. 12.587) doznává, že »ruská aristokracie odvrátivši se od národní víry velmi často končí svou duševní nejistotu tajným přikloněním se ke katoii-cismu.« A »Cerkovnyj Věstník« (č. 14—15 str. 450) dává katolicismu krásné svědectví, an píše: »Katolická církev jako spořádaná náboženská síla s vyspělou kázní dobyla si v některých kruzích moskevské pravoslavné společnosti značných sympatií. Rovněž i u některých staroobřadců jevíci se ke katolicismu tatáž přízeň a náklonnost tíhnoucí k Římu v poslední době nabyla jasného výrazu.«

Mnohoslibný totiž katolicismu ruch zavládl a oprávněná naděje na novou ruskou unii počala vzcházeti u staroobřadců. Úřední církev, od níž se staroobřadci odtrhše, jsou považováni za pravoslavnou sektu, chovala se k nim macešsky, proto pomýšleli někteří hledati podpory a posily ve spojení s Římem. V čele tohoto hnutí stojí přední dva biskupové staroobřadců, kteří jsou ochotni uznati primát papežský a spojití se s Římem. Tím by získala unie na Rusku 10—12 milionů duší.

To vše příliš rozrušilo a pobouřilo oficielní svět pravoslavný, který shání všemožná úřední opatření, aby byl zabráněn postup katolicismu. Bohudík, ten je přirozený, samočinný, ani mocí státní nezadržitelný. Hleděli pravoslavní staroobřadce získati po dobrém, svolávajíce do Nižního Novgorodu sjezd, na němž chtěli ujednati spojení staroobřadců s úřední církví. Než tito návrh ten odmítli. Proto se vší silou vrhly se ruské listy v čele s Nov. Vřemjou jako lační vlci na hozenou jim kostku na úspěchy katolicismu získané hlavně P. F. Wiercińskim v Moskvě.

Příčinu k tomu zadaly národnostní rozmlíšky mezi Poláky a Litvíny v katolické farnosti sv. Petra a Pavla v Moskvě. Farnost čítá asi 20.000 katolíků, z nichž skoro polovici tvoří Poláci a na pětinu Litvini. Tito cítíce se zkrácováni ve svých právech národnostních, utvořili si vlastní tovaryšstvo dobročinné a chtěli zasahovati účinně do správy farnosti. Jejich zástupce Markunas činil různé výčitky faráři P. Wasilewskému a pohaněl člena duchovní rady, zač byl biskupem z rady vyloučen. Stěžoval si však do nepořádků

a domnělého bezpráví u ruského ministerstva vnitra, které nařídilo přísné vyšetřování. Tak katolíci sami vlastní nesvorností vtáhli mstivou ruku ruskou na sebe.

Současně však vypukly spory mezi P. Wiercińskim a ruskými kněžími uniáty P. Tolstojem a P. Storoževem, kteří vyčítali P. Wiercińskému, že proti papežským výnosům převádí ruské uniáty k obřadu latinskému. Tolstoj i Storožev též pravděpodobně oznámili státnímu úředníku vyšetřujícímu záležitosti katolické, že P. Wierciński náleží řádu Tovaryšstva Ježíšova, jemuž jest přístup do Ruska přísně zakázán. Jak «Rus. Vědomosti» sdělují, našel úředník Tjaželnikov kromě písemného dokladu i fotografii P. Wiercińského v šatě řádovém v kruhu jesuitů.

Nyní nastalo rozsáhlé vyšetřování vlastní jen úřadům ruským i ve všech ženských katolických pensionátech, při kostele sv. Ludvíka a v domech soukromých. Shledány byly pro Rusko «strašlivé» věci, že totiž učitelky oněch pensionátů jsou sestřičkami klášternými kongregace sv. Josefa a Božského Srdce Páně a že při svých gymnasiích mají i své kláštery ženské. Tak strašná věc — v srdci pravoslavi v Moskvě.

Původci «katolické propagandy» P. Wierciński byl vypovězen do Německa a K. Jindřich, jenž již 50 let se zdržuje v Moskvě, na jednu stává se říši ruské nebezpečen, má ji opustiti a vrátiti se do Rakouska. Za vinu P. Wiercińskému kladeno, že staroobřadce získával katolicismu. Přešlo k němu 370 žen a 322 mužů; dále že chtěl zosnovati na Rusi unii. K. Jindřich stal se vinným, že přechovával věci P. Wiercińského.

Správci arcibiskupství mohylevskopetrohradskému biskupu Denissavičovi bylo nařízeno, aby sesadil faráře kostela sv. Petra a Pavla v Moskvě P. Wasilewského. Na jeho místo byl jmenován charkovský katol. farář Čajewski, ale ani ten se vládě ruské nezamlouvá pro jeho přichylnost k Polákům. Vláda ruská pronásleduje totiž velkopolskou myšlenku, ale s tou i katolicismus stejně horlivě a ochotně, poněvadž katolicismus jest na Rusku úzce spjat s polonismem.

Tresty na «příliš polské» duchovní jen se sypou. Vypovídání do vzdálených gubernií, přesazování, zavírání, pokutování. A příčiny jsou agitace proti pravoslaví a proti státu, nešetření předpisů zákonných, neptají se úřadů, neohlašují přestupů, urážejí ne snad pravoslaví, ale i sekty — sekty vlastní Mariavity (Dembowski a Nowacki dostali za to 3 a 2 měsíce!) Ba kanovníci Borowski a Žongolowicz nepotvrzení proto, že trvale projevují smýšlení polské! Kaplan Jazdowski z Kušek musil býti přesazen ze smíšené farnosti do čistě katolické osady, že je příliš nesnášlivý. Ba redaktoři vilenského týdeníku «Přítel Lidu», kněží Zawadzki a Makarowicz pokutováni pro urážku rus. posl. Bobrińského (bez jeho žaloby) — urazili prý tím celou dumu. — Obnova chrámů bez dovolení také zakázána, jakmile znamená nějakou sebe menší přístavbu nebo přestavbu.

Bez tresu nenechala vláda ani biskupa Denissaviče, kladouc mu za vinu, že trpěl P. Wiercińského, dovolil mu «propagandu», připouštěl přestup ke katolicismu pravoslavných dětí pod 14 roky a

dopustil prý se jiných odporujících zákonům jednání vůči podřízenému duchovenstvu. Byl zbaven všech svých úřadů. Tak katolické arcibiskupství mohylevskopetrohradské jest dvojnásob osiřelé: ode dvou let nemá arcipastýře a nyní je zbaveno i generálního vikaře.

O této »propagandě« rozepsaly se široce skoro všechny listy ruské a chválí vládu ruskou, jakým dobrým policajtem se osvědčila v této věci na záchranu pravoslaví. Cerkovnyj Věstník však vážně se táže: »Co pak učinila proti jezuitské propagandě církevní moc, její missionáři a pravoslavní pastýři? V úředním sdělení podaném na základě vyšetřování záležitostí s Wiercińskim oznamují se příliš charakteristické údaje, že římsko-katolická církev v poslední době požívá v některých kruzích pravoslavné moskevské společnosti značných sympatií, jako dobře spořádaná náboženská síla s osvědčenou kázní. U pravoslavné církve tedy není oněch vlastností získavajících těchto sympatií?« Na tuto otázku neodpověděl Cerkovnyj Věstník, neodpovídáme ani my, ale odpovídají pravoslavní sami tím, že opouštějí svou církev a tíhnou k Římu. Pomalu ale jistě zraje celé Rusko k významné unii s Římem a k velikému obrodu obou církví.

Olga T.

Z Nového Hradce v sev. Americe. Asi tam, kde Missouri počíná sbírat vody své, mezi dvěma indiánskými územími, as 1000 českých duší rozhozeno nás kolem kostela jako kuřata kolem matky slepice. Jsme všichni rolníci s rukama od práce ztvrdlýma. Jak mnoho mohly by ty naše ruce mozné vypravovat . My všichni byli kdysi hradeckými diecesány. Jenže byli jsme té naší diecese dětmi snad nejbědnějšími. Bída a hlad nás před 40 lety z vlasti vyhnala. Pěšky, jen malé děti se skrovňoučkým majetkem společně na vozíku vezouce, mezi dobrými lidmi se živíce, vydali jsme se hledat si práci a — chléb. Tak proputovali jsme Rakousko, Rusko a až na březích Černého moře našli si na čas domov. Na čas. — Našli jsme domov, ale zato brali nám naši víru. A my v našich útrapách jsme poznali, že ona je nám pokladem nenahraditelným. A my vydali se na novou pouť, nový domov si hledat. Snad by ani nám mnohý neuvěřil, co jsme vytrpěli. Co potu, slzí, zápasu s divokou přírodou, s cizím národem to stálo, než mohli jsme říci, že máme — domov. To víme jen my a Bůh, který slyšel naše modlitby. A díky Jemu, konečně můžeme se pochlubit, že ten náš Nový Hradec, nejzápadnější město na zeměkouli, kde v kostele, ve škole, v občanských schůzích naše drahá mateřština se ozývá, není k necti naší bývalé hradecké diecesi. Hlásáme tu svojí přítomností, že Čechové jsou národ přičinlivý, že i v cizině jsou věrni své národnosti a svojí víře. A to je zásluhou — a to Vám vlastně říci chceme — církve svaté. Ne my, ale všechny ty kvetoucí české osady po Spojených Státech jsou toho důkazem. Čeští kněží to byli a jsou, kteří nám a našim dětem víru i řeč chrání, nás a naše děti nejen Boha, ale i národnost milovati učí, naši mateřštinu v kostelích, školách, spolcích, v tisku pěstují, osady, bratrské jednoty organisují a tím v požehnané svornosti nás chrání před odnárodněním a zánikem v moři ciziny. Ať vyvrátí někdo tuto skutečnost. A proto my všichni jsme a chceme býti katolíky upřímně

lnoucími k církvi sv., jelikož ona jediná svými hiskupy nás se ujímá, nám obětavé vůdce-kněze vychovává. To nejsou jen planá slova, naše obětavost pro naše náboženské účely, ty statisíce, ba miliony, uložené v našich českých kostelích, školách, pokladnách podpůrných spolků to dokazují. Milí bratři naši, my američtí Čechové směle můžeme Vám říci: V náboženském uvědomění je naše síla a budoucnost.

Rozmanitosti.

Ruský mnich Ilidor nadělal mnoho hluku a starostí státním i církevním úřadům ruským. Jedni ho prohlašovali za pomateného, jiní ho považovali za politikáře chtějícího těžiti z hlouposti lidu, jiní zase vzdorovitého a pyšného demagoga a výstup jeho nazývali komedií, jiní dramatem neb i tragedií jeho života. Ilidor jest vzláštním zjevem. Je mu teprve 25 let, prodělal nejodbornější ruské duchovní školy, má dar skvělé, uchvacující výmluvnosti, jejíž často lidový tón davy přímo uchvacuje. Kázal ostře proti nevěře, jiným náboženstvím, často napadal i vládu, tvrdě o ní, že jest ďáblem posedlá. Dostal se tuhého sporu s náčelníky bohatého obchodního města na dolní Volze Caricyna. Když jeho vlivem by byla vznikla téměř občanská válka, byl na nátlak vlády přesazen sv. synodem do diecese Tuly a uzavřen v samotě do opuštěného kláštera. Než i tam shromažďoval kolem sebe četné zástupy svých obdivovatelů. Marně pokoušela se zabrániti tomu světská i církevní moc. Ilidor o své újmě opustil v noci klášter a odebral se do Caricyna, přijat jsa nadšeně davem lidu. Nic nespomáhá vyjednávání a domlouvání arcibiskupovo, nic napominání a hrozby vládní, Ilidor jedná dle své vůle a lid je na jeho straně. Sv. synod žádá, aby aspoň na nějakou dobu opustil Caricyn, než se ukonějí vzrušení mysli lidu, ale Ilidor sotva povolí. Svaz pravých ruských lidí žádá, aby Ilidor byl jmenován převorem velkého kláštera služovského v minské diecesi, kde by měl působiti proti utěšeně se vzrnávajícímu vzrůstu katolicismu.

Rusíni v Americe. Velmi horlivě ujímá se náboženské práce mezi vystěhovalými Rusíny v Americe jejich biskup Ortyňski, jenž zakládá ve Filadelfii kněžský seminář ku vzdělávání kněží. Bude míti tříletý kurs bohoslovný, čtvrtý rok mají prodělati rusínští bohoslovci v Iorktownu, kde si zakoupili Rusíni veliké lány polí a chtějí si zříditi útulek pro starce a průmyslovou školu. Ve Filadelfii už též zřídil biskup útulnu, povolal z Haliče Basiliány a svěřil jim její správu. Tam má býti postavena škola dívčí. Na půdě americké nemá síly ani významu bratrovražedný boj mezi Poláky a Rusíny, jakého jsme svědky v Haliči.

Charvatští kapucíni v Riece jsouce malou oasou v odnarodnělé Riece, rozvinuli v posledních letech blahodárnou činnost na poli kulturním a národním. Z dobrovolných příspěvků věřících stavějí velkolepý chrám, na nějž bylo sebráno již na 600.000 K. Zřídili si neimoderněji vypravenou knihtiskárnu «Miriam» a knihařství. Vydávají různé knihy a noviny, založivše «Dům dobrého tisku» (Kuća dobre štampe). Jejich laciný obrázkový měsíčník «Naša Gospa (Paní) Lurdská» tak se rozšířil mezi lidem, že dnes po třech letech má 25.000 odběratel. V něm vycházejí též články o našem «Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda», který po příkladě slovinském blahodárně se ujímá i u Charvatů.

Polští kolonisté v Bosně, jichž jest tam na 12 tisíc, žádají, aby bylo dostatečně postaráno o jejich kostely, kněze a školy. Polští poslanci slibují, že se ujmou svých krajanů v přivtěleném území. Již v minulých desíletích přicházeli mezi Poláky usedlé v Bosně polští missionáři, aby se jim neodnárodnili a neodcizili katolickému náboženství. I arcibiskup sarajevský Stadler přál si kněze polského, než chudé poměry bosenské mu toho nedovolovaly. Snad nyní dojdou tužby polské aspoň částečně splnění.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamacе se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa 1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dollaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Přemili členové Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Sídlem hlavním Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie jest posvátný Velehrad, »perla otčiny, moravský náš Betlém, kde Pán zjevil se nám všemohoucí, jehož obraz v srdci nosíme.« Velehrad jest hlavním působištěm našich apoštolů. Zde konávají se od založení »Apoštolátu« slavnostní schůze. Na nich o Apoštolátě pronášívají se nadšené řeči o sjednocení našich pobratimů. Zastoupeni na schůzích těchto bývají z pravidla všechny kmeny slovanské a mluvívá se ve všech řečích »čeledi Cyrillo-methodějské«.

Nescházívájí ani rodáci naši z dálné Ameriky. Srdce radostí plesá a usedá při pohledu na schůze ty.

Zároveň to bývá dámská pouť, kteréž se účastňují paní a panny z různých krajů a měst Moravy, Čech, Slezska a Vídně.

A když zakončuje se sv. požehnáním pouť a slavnostní schůze a zapěje píseň: »Dítky na odchod se strojme, loučení nám nastává. Líbáme tvé svaté prahy, s Bohem Velehrade drahý«, tu oko zvlhne a prolévá slzy radosti a roznícenosti. Se zmužilostí a nadšeností odchází z Velehradu účastnice, aby byly apoštolkami uprostřed svých a rozsévaly požehnání.

I letos konati se bude slavnostní apoštolátní schůze, která leskem zevnějším má přestihnouti všechny předešlé.

Konát se před ní ve dnech 26.—30. července třetí unionistický sjezd, t. j. sjezd za protektorátu nejdůstojnějšího kníže-arcibiskupa Olomouckého o sjednocení našich pobratimů u víře. Budouť na něm věhlasní bohoslovci z různých a dalekých krajů, skoro z celé Evropy. Budou se raditi, jak by se toužebné unii, kýženého sjedno-

cení dojít mohlo; jednati se bude o odchýlných člancích víry o cestě, jakou by se mohlo dojít jednoty náboženské mezi Slovany. Závěrkem všeho bude slavnostní apoštolátní schůze.

A proto přijďte na slavnostní schůzi apoštolátní na posvátný Velehrad, která se koná 29. července odpoledne a 30. července dopoledne. Přijďtež a súčasťte se díla Bohu milého. Přijďtež, bude Vám to ku prospěchu a přítomným k radosti a k povzbuzení! (Vše ostatní potřebné udáno na poslední stránce).

Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.

(Pokračování.)

II.

Drazí sodálové! My všichni zde shromáždění a s námi velická část bratří našich slovanských těšíme se bohudík z milosti, že drahé dědictví otců našich, sv. Cyrilla a Methoděje, máme posud celé: svatou víru katolickou se všemi jejími poklady milostí zabezpečenými v jednotě se sv. Stolicí římskou; třeba nám jen pečlivě o to dbáti a vroucně se modliti: Ó »kěz poklad ten, dědictví to také věrně zachováme«! »Nechť tvůj oltář nikdy neuhasne v našich zbožných vlastech slovanských!«

Třeba nám všem plniti, k čemu napomínal své diecesány zmíněného již roku jubilejního 1885 metropolita moravský kardinál Bedřich Fürstenberg v pastýřském listě: »Nuže, milení diecesáni moji: přidržte se pevně a nezlomně odkazu! Buďtež věrnými syny a dcerami svaté, římské katolické církve, přiznávejte se zřejmě nedbající jazyků lidských k víře, kterouž sv. Methoděj otcům našim hlásal, a nevěřte prorokům lživým, již podrývají víru naši zděděnou, jakoby pro doby naše nedostačovala. Přijímal-li geniální Konstantin ochotně pravdy křesťanské, jistotně zpozdilou opovázlivostí by bylo, kdybychom my jim odpírali, jako by se nám nehodily«.

Bohužel ne všichni Slované zachovali sobě svatý odkaz, dědictví svatých našich otců v oné celosti a neporušenosti, jak nám všem oni je odevzdali. Někteří z bratří našich největší část dědictví toho ztratili, nejen odtrhnuvše se od skály Petrovy, od církevní jednoty, nýbrž zavrhnuvše i mnohé sv. pravdy a milosti sv. katolické církve jako jest na př. oběť mše sv. s novozákonním kněžstvím, tak že u nich »oltář Páně skutečně již »uhasl«, úctu a pobožnost k Panně Marii a Svatým a j. Jiní z nich šli a jdou ještě dále, ani všechnu víru zamítli a nevěrci a odpůrci všelikého náboženství stali se. Než o oněch i těchto nemíníme se šířiti.

Máme však ještě jiné bratry, kteří jsou nám ve svaté víře velmi blízcí, vyznávající s námi v podstatě všechny články víry, kteří však jsou od nás odděleni neblahým dlouhotrvajícím rozkoem.

«Neboť veliká část velké rodiny slovanské, jež svatého Cyrilla a Methoděje také sice apoštoly svými nazývá, od jednoty svaté církve, mající v Římě střed svůj, slavně uznávaný svatými apoštoly našimi, byli odtrženi od této skály Petrovy ctižádosti a panovačností svých vládcův a pastýřův. Právě již za doby sv. Cyrilla a Methoděje připravoval se v Cařihradě onen rozkol, který na krátkou dobu byl sice zacelen, ale později znova propukl a netoliko celou říši cařihradskou, nýbrž i celou říši ruskou a sousední křesťany od nástupce sv. Petra, náměstka Ježíše Krista, viditelné hlavy jeho Církve odtrhl, zvláště pak východním a jižním národům slovanským přítoky římskokatolické vzdělanosti překopal.» (Past. list J. bisk. Mil. Dra. Frant. Sal. Bauera, biskupa brněnského k jubil. sv. Methoděje r. 1885.) Pokusy pozdější se strany papežů římských, získati rozkolníky pro církevní jednotu, unii. (na sněmu Lyonském r. 1275 a Florentinském r. 1439) nezdařily se trvale, jen malá část z těch, kteří vrátili se k jednotě, zůstala jí věrnou. Přes všechna opětná láskyplná vyzvání nejvyšší viditelné hlavy církve k návratu do ovčince jediného pastýře rozkol trvá posud v rozměrech velikých.

Sami sebe nazývají tito rozkolní křesťané východního obřadu orthodoxními (pravoslavnými či pravověrnými) oproti nám katolíkům a všem s Římem sjednoceným, jež ve své nenávisti proti sv. Stolicí nebo v domýšlivosti i v nevědomosti neuznávají za pravověrné, pokládajíce nás za bludaře.

Všech křesťanů východního či řeckého obřadu (mezi nimiž prevelikou většinu tvoří Slované východní a jižní) jest nyní přes 115 milionů; z těchto asi 6 milionů jest sjednoceno s církví katolickou, pročez je nazýváme sjednocenými řecko-katolíky, uniáty. Mezi nimi jest na 4½ milionu sjednocených Slovanů nejvíce v naší říši a to v Haliči, v Uhrách, Charvatsku, Dalmacii a Bosně. Tedy skoro 110 milionů křesťanů východních, ponejvíce našich bratrů slovanských žije v neblahém rozkolu a to dlouhou dobu, mnohá a mnohá staletí! Ach, kolik škody a zkázy způsobil rozkol těm milionům duší nesmrtelných od doby, kdy odloučení byli od pravé církve Ježíše Krista, od jejího středu, od jednoty se stolicí sv. Petra! Nejsouce sjednoceni v ovčinci Ježíše Krista, jsou zbaveni tak mnohých dober, jichž my bez mnohých obtíží hojně požíváme.

Ač mají oběť mše sv. a s ní tedy i nejsvětější svátost oltářní a sv. přijímání i sv. zpověď, používají až na malé výjimky málo těchto milostí anebo způsobem, který jest často jen na překážku spasitelnému působení bohoslužby a sv. svátostí. Scházíť náležité poučení, povzbuzení a vedení. Toto může dáti jen sjednocení s jednou nejvyšší viditelnou hlavou duchovní, která vedena Duchem svatým, celý život náboženský a duchovní řídí a jemu pravého ducha dodává.

Proto jsou oslabeni v životě náboženském, který, ač jest u nich okázalý a jeví se veřejně bez ohledu lidského, přece nemá síly, aby přinášel vydatné ovoce. Nemajíce nad sebou nejvyšší samostatné neomylné moci duchovní, která by je jako nás mohla spasitelně řídití, snášejí i v duchovních věcech tím trapnější jeho moci světské na

škodu duší, jak se děje v říši ruské. Táž moc světská činí překážky duším, které upřímně dle lepšího poznání touží po blahodárném spojení s římskou církví a je pronásleduje, tak že ve vlasti své volně k církvi katolické mohou se přiznávatí jen s velikými obtížemi a obětmi. Táž moc zaslepeností i nenávistí vedená odmítá, jako dříve vždy i posud pomocnou ruku laskavě podávanou od matky sv. církve a na otcovská pozvání papežů římských nemá sluchu a zarputile zvláštními zákony, celým zařízením a mocným vlivem na duchovenstvo udržuje v rozkolu se všemi jeho neblahými následky pro život duchovní i společenský i na dále své poddané ochotné jinak ku sjednocení; překáží a zabraňuje lepšímu a pravému poznání naší sv. církve a šlechetným snahám oněch věřících, kteří jsou přáteli sblížení a sjednocení s námi. Táž moc snaží se až příliš pečlivě, aby poddané udržela v nevědomosti ba v předpojatosti a nenávisti a v zastaralých předsudcích oproti církvi katolické. To třeba říci hlavně o veliké slovanské říši ruské, o té říši, která sv. Cyrilla a Methoděje, věrověsty stolici římské tak oddané, uznává a ctí rovněž jako své apoštoly a prvoučitele, od nichž obdržela též dědictví sv. víry celé nedotknuté rozkolem, který teprv později vlivem rozkolnických Řeků do říše ruské a k jiným Slovanům východním a jižním byl uveden způsobem nekalým. Říše tato nevděčně zapomíná, že za nesmírný poklad víry křesťanské má děkovati římské stolici, která povolila bohoslužebný jazyk slovanský: takové výsady ze strany církve cařihradské by se jí nikdy nebylo dostalo.

Rozkol v říši ruské, jenž má tak neblahé následky pro poddané její, naše bratry, dotýká se nás tím více bolestně, poněvadž s rozkolem Rusů souvisí těsně rozkol ostatních Slovanů, ba celé církve východní. Neboť Rusko svou rozsáhlostí a mohutností, svou velikou mocí a svým celým postavením má veliký vliv na celém východě, a proto má i nesmírnou důležitost v otázce sjednocení východu s církvi katolickou, v uskutečnění idey Cyrillo-Methodějské. To uznávali vždy a uznávají všichni přátelé sv. unie i jiných národností a proto poukazují při snahách a pracích pro sjednocení církevní hlavně na Rusko.

Tak pravil kněz princ Max, vévoda saský, na světovém Mariánském sjezdu v Einsiedelnu r. 1906:

»Kdyby tato země (Rusko) se Církvi otevřela, mělo by to větší význam, nežli v některé jiné zemi; neb snadno by pak jiné země za Ruskem následovaly. Tam (v Rusku) bylo by těžiště nadějí pro budoucnost, kdyby země tato se otevřela. Hluboce nábožný lid ruský mohl by církvi připravit krásné dny a ji odškodniti za nevděčnost národů západních. Naučme se rozehráti se pro Rusko a jeho spásu; učme se modliti se za ně!«

Slova ta zajisté mile překvapují, dojímají a povzbuzují každého věrného katolíka, tím více pak katolického Slovana! Ano, když povážíme postavení a důležitost Ruska na východě, snadno pochopíme, jak pravdivými jsou uvedená slova o významu ruské říše pro církevní sjednocení východu se západem, uznáme, jak od této říše velice závisí uskutečnění idey Cyrillo-Methodějské též pro ostatní

Slovany nesjednocené zvláště na Balkáně, pochopíme též, jak od Ruska závisí návrat i ostatních křesťanů východních k pravé církvi. Ano, za touto říší budou následovati i jiné země východu. Říše ruská má zajisté moc a vliv největší na celém východě křesťanském ba i mezi nevěřícími mohamedány. Není nebezpečí a překážek větších od Cařihradu jako dříve bývalo za veliké moci turecké; ba naopak právě v oněch krajinách pro příznivější poměry již od delší doby (na př. v Bulharsku od r. 1860) utěšeně vzkvétají missie katolické; proto jest naděje, že s ruskou říší, bude-li získána pro unii, i další východ a jih v říši a krajích sténajících ještě pode jhem Turků, ano i Svatá Země celá aspoň v duchovních věcech bude konečně vydobyta a získána sv. církvi.

Důležitost Ruska v záležitosti unie jest tím větší, povážíme-li že říše ta ovládá v době nové vědu pravoslavného bohosloví na celém východě, majíc celou řadu učenců bohoslovecky vzdělaných, a to i mezi laiky (neboť v Rusku i někteří laikové studují výhradně bohosloví a pracují pro tuto vědu, ač duchovními nejsou). Bohoslovní učenci ruští vzbuzují i na západě četnými a důkladnými spisy theologickými obdiv a patřičné povšimnutí katolických bohoslovců; zároveň však nastává obava, že právě z této strany vědy pravoslavné bude se činiti mocná překážka církevnímu sjednocení.

Než i přes to, ba právě pro tento důležitý zjev třeba se obracet i ve snahách sjednocení k říši ruské s blahou nadějí, že přece bude získána pro dílo sv. unie a v něm bude sama pokračovati, působíc na všechny země a národy odloučené od Říma, na které má vliv a s nimiž se stýká.

Ovšem překážky a odpor proti dílu tomu jsou právě se strany pravoslavného Ruska mnohé a veliké, tak že dle soudu lidského naděje na uskutečnění díla toho v nynější době jsou jen slabé. Než nesmíme zapomínati, že při unii nejde o dílo lidské, nýbrž o dílo v pravdě božské, jehož žádá sám božský Spasitel, jež přislíbil své církvi a za něž se modlil ve své velekněžské modlitbě, když před smrtí svou volal k svému nebeskému Otci: «Otče svatý, zachovej je, které jsi mi dal, ve jménu svém, aby byli jedno jako i my. Neprosím pak toliko za ně, ale i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i v nás jedno byli: aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal» (Jan 17, 11, 20, 21.) Proto dříve nebo později jednota celé církve Spasitelovy stane se jistě skutkem. Kdy doba ta nastane, kdy zvláště ruská říše konečně k jednotě té se ochotně a trvale připojí, jest v rukou «Prozřetelnosti a moci Boží». Můžeme však o urychlení doby té aspoň prositi, jak to činil již slavné paměti papež Lev XIII. v encyklice, v níž rozkolné východany otcovsky zval ku sjednocení, slovy: «Pospěš, ó Pane, vyplnit zaslíbení, Tebou dané». Můžeme doufati, že Bůh prosbu takovou vyplní i dříve, než důmysl se chvíle té nadá, zvláště pak může nás v naději té posilňovati jeden důvod, každému ctiteli mariánskému velmi potěšitelný, který jest zároveň s to, aby nás pro ideu Cyrillo-Methoděj-

skou a její snahy po sjednocení církevní ještě více povzbudil a nadchl. Důvod ten spočívá ve veliké pobožnosti rozkolnických křesťanů východních, hlavně pak Rusů k Panně Marii.

Z Bodulije.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

(Pokračování.)

Než vzdor tomu, že v zimě zde vane dosti větrů, přece jest teplota dosti příznivá! Zřídka klesne teploměr pod 5°. Při boře jest obyčejně 0°, — 2° až — 3°, ale to trvá kratinkou dobu. Samo zřejmo, že nutno se tu ukrýti, jinak uši zčervenají jako rak a nos zmodrá. Za to léto jest teplé. Na kameni rozžhaveném sluncem jest až 40° C. Přirozeně, že by se člověk musel roztopiti horkem; než ostrovan má dva blahodárné prostředky, aby se uchránil před slunečním žářem, předně moře, v němž se může vykoupati, a letní vánek západní »mae-stral«, který se zvedá mezi 10. až 11. hodinou předpolední a trvá až do západu slunce. To se opakuje pravidelně každý den. Kam nemůže tento západní vítr, tam vytrpí lidé mnoho vedrem.

Deště jsou na ostrově Krku jako ve všech ostatních jižních krajinách. Léto jest velmi skoupé dešti, nedává rolníku ani kapky rosy, ne tak blahodárného deště. Po několik měsíců v létě neprší, a jako v zimě trpí příroda borou, tak v létě trpí zase suchem. Za to když v zimě začne pršet, tož tak hned nepřestane, a Bodulové (obyvatelé ostrova Krku), zvyklí krásným časům, ztracují déšť. Ostrov má málo živé vody. Jedině Baška a Baščin záliv oplývají svěžími a krásnými zřídly, ostatní Bodulové mají každý svůj »zdenac« (zděnou studni s nachytanou vodou) a někteří se spokojí i se solnatou vodou a často i vodou z bařin, plnou všeliké havěti — a chvála Bohu, jen když mají často aspoň takovou.

Košljun.

Před lety čítal jsem nejednou o »charvátském Athosu«. Abych řekl pravdu, nevěděl jsem, kde jest ten »charvatský Athos« a proto nemálo jsem se podivil, když jsem seznal, že zesnulý Štěpán Hartman, veliký to a zasloužilý pracovník o katolické uvědomění lidu, nazval tím jménem Košljun.

A v pravdě, nemohl vhodněji přezvati krásný ten ostrůvek. Vzdálen jest od světa i světského hluku. V jeho tiché samotě najdeme zamyšleného poustevníka řeholníka, jak sám se prochází. Odřekl se

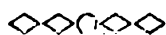
světa i všeho, co by mohlo rozptýliti jeho mysl a chtěje pro své ideály nalézti vhodné útočiště, vyvolil si tento tichý příbytek.

Krásný jest i čarovný tento ostrůvek i z vesna, kdy jeho lesík rozléhá se pěním ptáčků zpěváčků, kdy jeho stezky roní tropickým kvítím, kdy slovem vše kolem plesá; krásný jest též v zimě, když mořské vlny se vzpění, když bora se vzteká a láme kmeny, kdy neslyšíš na něm nic než cvrlikání samotníka vrabce i drobné sýkorky, neboť z jara též duše řeholníka se povznáší omlazenou přírodou a v zimě zase v onom vichru, v onom zběsilém vlnění má příležitost, by rozjímal o rozvášněných dobách lidského života, o nadlidském boji, který očekává každého člověka, o nicotnosti tohoto světa. Nutno přiznati, že ostrůvek tento jest právě jako stvořen pro řeholníky, neboť samota utváří teprve člověka, samota chrání a vychovává nejvznešenější ideály.

Jak mnozí závidí řeholníkům našim, že okoušejí toho štěstí, že mají tak vzácnou samotu. Mnozí rádi by si vystavěli na Košljunu letohrádky, než zde nemá nikdo práva leč řeholníci. A proto, když nelze zde letovati, tož aspoň za krásných dnů přichází na ostrůvek cizinců bez počtu, by se obdivovali jeho kráse, jeho rozkošnému stínu. I králové a nadvojvodové nezřídka zabloudí sem. A v neděle a svátky až 50 lodí plaví se na Košljun se zbožným lidem, by se účastnil mše sv.

Kdyby Košljun byl majetkem soukromníků, možno směle tvrditi, že by se velice obohatil. Má překrásnou polohu (jenom jest trochu mnoho uzavřen), nábřeží výhodné pro koupele i sluneční lázně, a krásný stín i západní větrík zlahodňuje v létě žár jižního slunce.

Jak jest půvabný tento ostrůvek, o tom svědčí okolnost, že na něm chtěl vystavěti císař Maxmilian svůj zámek »Miramare«, ale řeholníci nechtěli jemu povolit, neboť Košljun potom už by nebl útočištěm znavených lidských duší, které hledají klidu, nýbrž zavládl by zde velkoměstský ruch místo klidu. (Pokračování.)

Svatotrojická Sergijevská lavra.

(Píše Karel Jindřich.)

(Dokončení.)

Církev trápezná jest velká, 35 sáhů dlouhá a 9 sáhů široká, kaple ozdobena bohatě pozlacenou ikonostazí, krásnými freskami a uměle postříbřenou štukaturou, vše to nákladem věhlasného metropolity Platona. Její podlaha vystlána kovanými dlažicemi, kolem ní jest nekrytá galerie a nad ní klášterní biblioteka.

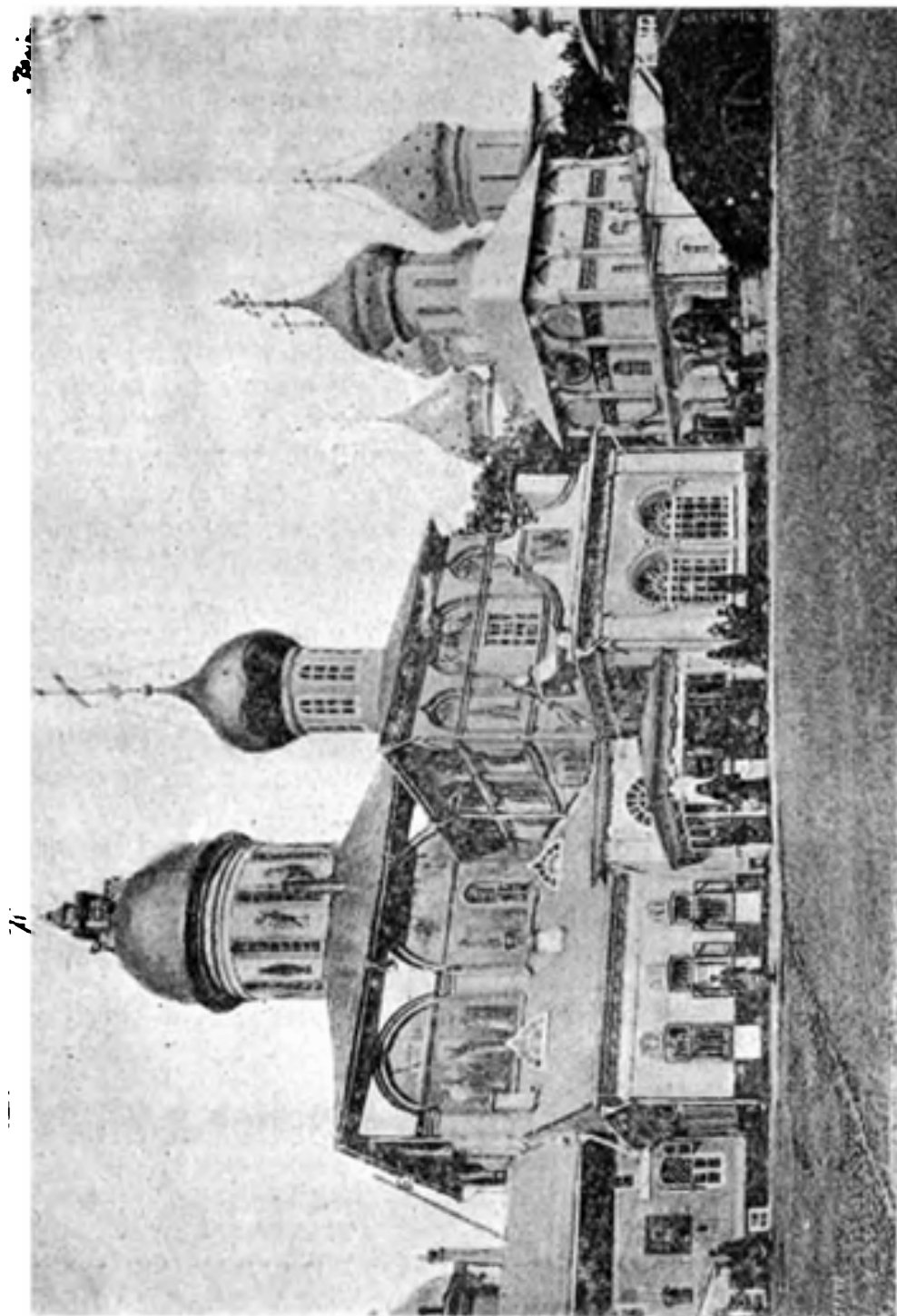
Jakmile odbila na věži dvanáctá, zavzněl zvonec zvoucí brať k obědu. Ze všech cel vycházeli jeromonachové, prostí mniši a poslužníci, stoupající po širokých kamenných schodech do trápezně, po jejíž obou stranách byly dlouhé kryté stoly a na nich vedle jídelního náčiní pro každého stravníka krajíc rezného chleba a plechová nádoba pro domácí kvas, oblíbený ruský nápoj. Před ambonou byla dlouhá příční tabule pro náměstka lavry a jiné klášterní hodnosty. Po odzpívání modlitbě usedli všichni k stolu, hodnostové na křeslách a židlích, ostatní na čtyřhraných stoličkách a kuchtíci jali se nyní ze sousední přístavby přinášeti krmě, které za příčinou carského svátku byly vybranější: rybí polévka s řádnými porcemi ryby, pirohy nadívané kaší, smažené ryby a k tomu chutného kvasu kolik libo. Uprostřed refektáře, blíže k presbytáři, četl hlasitě jeden mnich z rozložené na analogiu knihy, buď prólogu nebo Čet'i Miněi (připadající na ten den života svatých) a nějaké poučení. Ve vedlejší síni bylo rovněž několik pokrytých stolů pro příchozí a také mně bylo nabídnuto klášterní pohostinství, za něž jsem však zdvořile poděkoval. Po obědě zase odzpívána modlitba, načež brať vracela se buď do cel nebo se procházela klášterním stromořadím. Vše klidně, tiše a vážně, jak mnichům přísluší.

Jako v žádném ruském klášteře, neschází ovšem ani zde krytá studánka, z níž prý na prosbu sv. Sergije vyprýštěla voda. Že ve skvostné riznici (klenotnici) jest množství drahocenných bohoslužebných rouch, zlatých a stříbrných drahokamy posazených nádob, že jsou tu mitry, berly, dary carů, careven, velikých knížat a jiných dobrodinců, vzácné historické památky atd., jichž podrobnější popis vyžadoval by několika stránek, rozumí se samo sebou. Ze všech vzácností, které jsem tu viděl, vzpomenu jen na plochý průzračný křemen, v němž divnou hrou přírody vytvořilo se vyobrazení poustevníka modlícího se před křížem. Za tento neobyčejný zjev nabízeli prý kdysi Angličané celý milion rublů, což však lavra nepřijala.

V klášteře nachází se též duchovní akademie, dřívější klasická škola, založená r. 1683 v Moskvě při zaškonospasském klášteře pod názvem slavjano-greko-latinskaja akademija a převedená později do trojické lavry. Největšího rozkvětu dostihla za metropolity Platona (Petra Levšina), proslulého bohoslovce a spisovatele, jenž ještě jako professor založeného r. 1742 semináře obrátil na sebe pozornost Kateřiny II., když po své korunovaci navštívila trojickou lavru a byl jí dán za učitele náboženství pro nástupce trůnu Pavla Petroviče. Stav se posléze moskevským metropolitou a tudíž i archimandritou trojické lavry, velice ji zvelebil, při akademii pak zřídil bohatou bibliotéku s vzácnými staroslovanskými rukopisy a prvotisky a též archeologické museum. Z rektorů akademie slynul tam v letech sedmdesátých svojí učeností známý neženatý kněz ze světského (bílého) duchovenstva Alexander Gorskéj.

Asi hodinu cesty od lavry stojí uprostřed lesů na blízku řeky Kočury tímž metropolitou Platonem vystavěný Sfaso-Bethanijský mužský klášter, mající název od svérázného dvoupatrového chrámu. Jehož hořejší část zasvěcena památce Proměnění Páně, dolejší pak

Vzkříšení Lazara v Bethanii. Hlavní oltář představuje zdola horu, pokrytou mechem a křovinami, hořejšek oblak a z obou stran hory vedou k němu schody. V klášteře tom, při němž jest velkolepý

Svatotrojická Sergijevská lavra.

seminář, trávil Platon poslední léta svého žití jako churavý již stařec; zde i skonal 11. listopadu 1812 a pohřben v chrámě sv. Lazara. Komnaty, v nichž býval, zůstaly dosud tak byly za jeho života a vše připomíná zde činnost tohoto znamenitého muže.

Nedaleko Bethanie jest Getsemanský skit, klášter na způsob «obščežitelného», kde mniši vedou život uzavřenější a podrobený přísnější kázni. Ženy mohou jej navštívit jen jednou v roce. Klášter obývá kolem 200 mnichů a jest při něm několik pešcer čili jeskyň a několik poustev, jichž obyvatelé přibližují se svým tuhým a samotářským životem ke vzorům starých kajcníků a postníků. Mnozí ze starců revycházejí již téměř po celý svůj život ze svých cel a poustev. Požívajíce pověsti svatosti jsou velice ctěni a z blízka i z daleka přicházejí sem lidé nejrůznějších stavů prosit «svaté schimniki» o radu a požehnání. Do tohoto skitu dal proslulý moskevský metropolita Filaret (Vasilej Drozdov), zemřelý r. 1868, přenést dřevěný kostelík, vystavěný v okolí lavry ještě jejími slavnými obhájci z časů obležení v létech 1608—1610, archimandritou Dionisijem a kelarem Avramijem.

Ještě jiné skity s poustevnami jsou na blízku lavry, zejména Černigovské Matky Boží a Paraklit (sv. Ducha Utěšitele), kterýžto poslední zvláště slyne přísným, vzorným životem jeho bohonaděných obyvatelů, jichž jest zde kolem padesáti. Celé ovzduší prosyceno tu jakoby kadidlem vroucích modliteb, bohulibých skutků života zasvěceného cele službě Bohu a péči o spásu duše. Zde skutečně vane pravý duch Kristův, duch nelíčené pokory, prostoty, zbožnosti, vzory všech těch evangelických ctností, které jsou ozdobou věrných sluhů Kristových.

Dojem z návštěvy takových poustělí i pozdější vzpomínky o nich naplňují duši věřícího člověka zvláštním blahým pocitem a povznešením mysli. Tam ještě není místa k náboženským sporům, není známa nekřesťanská nesnášlivost, kterou nyní i některé ruské kláštery a zvláště pověstná Počejevská lavra místo křesťanské lásky pěstují.

S takým blahým pocitem opouštěl jsem také já po první návštěvě skit a trojickou lavru a nechť jest třeba něco pravdy, co se nyní nepřekněného o životě různých mnichů hlásá, tolik jest jisto, že v nejednom ruském klášteře ještě klíčí příklady vznešených asketických ctností a zraje v nich blahodárné ovoce života zasvěceného Bohu.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Ruska. (Svoboda svědomí.) Když Rusko, poslední ze států křesťanských, ohlásilo před šesti lety volnost svědomí, zdálo se, že již nikdy v dějinách nebude se opakovati násilné státem podporované nucení k jistému vyznání náboženskému. Ukaz cara Mikuláše II. ze dne 17. května 1905 dával možnost obyvatelstvu ruské říše aspoň v okruhu křesťanských vyznání přidati se k tomu, k němuž nejvíce tíhlo srdce a přesvědčení. Pro mnohé katolíky byl tento výnos tak významný jako milánský edikt prvního křesťanského císaře Konstantina Velikého, neboť na dvě stě tisíc lidí čekalo po desítilétí na tento Ukaz, snášejíc trpělivě kruté pronásledování za to, že si nedali ani násilím ani útlakem vyrvatí víry otců. Právem se očeká-

valo, že budoucně volnost volby křesťanského vyznání bude obyvatelům dána a zabezpečena. Zásadu tu hlásal i konstituční manifest ze dne 17. října. Porovnáme-li však tehdy živené naděje s dnešní skutečností, musíme doznati, že jsme se trpce sklamali. Šest let od té doby již uplynulo, a hle zásady toleranční dosud nevešly v život. Návrhy zákonů o vyznáních neodpovídají ani skrovnému pojetí náboženské svobody přešly v Dumě, ale uvízly na stolcích ministerských. Šest let místo Ukazu o volnosti svědomí provádějí se různé předpisy a oběžníky ministerské. Dnes bolně dlužno doznati, že díky těmto předpisům a cirkulářům z «velké charty» volnosti náboženské zbyly jen caparty. Ne na jednou, ale po částech postupně ji rozervali. Trhali všichni, kdo cítil v sobě jakouž takouž moc, aby mohl svobodu udusiti. Car povoluje pravoslavným přechod k jinému křesťanskému vyznání, nikoho nevyjímá a nijak té svobody neobmezoval, ale již za několik měsíců po vydání Ukazu ohlásil sv. synod, že Ukaz nevstahuje se k vojsku, ano odpadnutí od pravoslaví jest poskvrou praporu, pod nímž slouží. Ukaz toleranční žádal toliko plnoletí od těch, kdož zaměňují vyznání, a s počátku klonila se mínění k názoru, že se myslí plnoletí žádoucné při sňatku manželském (18 a 16 let), ale brzy věk obmezili, vykládajíce, že jest tu rozuměti plnoletí občanské nastupující pro obě pohlaví 21. rokem. Ženich a nevěsta mohouce si vybrati druhou polovici, s níž až do smrti jsou povinni žíti, nemají práva voliti si vyznání, o jehož pravdě jsou přesvědčeni a jemuž věří. Ukaz dovoloval, že rodiče pravoslavní přijímající jiné vyznání křesťanské, mohou dáti do něho zapsati i děti do 14 let, dodáno toliko «jestli obojí opouštějí pravoslaví». Tento výraz «obojí» stačil k výkladu, aby zákon netýkal se případů, kdy jeden z rodičů náležel již dávno katolicismu a druhý jej teprve přijímá, neboť «obojí» prý pravoslaví neopouštějí.

Přechod z pravoslaví k jinému křesťanskému vyznání jest stížen mimo to celou řadou různých formalit. Osoby chtějící vystoupiti ze státní církve jsou nuceny prositi o to politické úřady. Tyto dostavše žádost uvědomují o ní dosavadní duchovní vrchnost žadatelovu, která ovšem horlivě ujímá se «vinníka», aby ho zachránila od jeho «bludného» kroku a přidržela při dřívějším jeho náboženském vyznání. Během měsíce však žádost má býti vyřízena a žadatel má dostati konečné její vyřízení; avšak ve skutečnosti děje se jinak. Úřady na takové žádosti zpravidla neodpovídají a katoličtí biskupové jsou bezmocni. Netřeba podotýkati, že ubohý žadatel mnohdy musí přestáti pravá muka, jsa povinen poslouchati «naučení» duchovního vyznání, od něhož srdcem se již oddálil. V krajích, kde se vede proti katolicismu urputný boj, pravoslavné duchovenstvo užívá nejednou i slibů a terroru, aby jen odvrátilo žadatele od jeho záměru. Někdy i pomocí policie dosahuje, že takový vyhrůžkanu zastrašený žadatel beře svou žádost d' úřadů zpět. Běda, mají-li úřady nějaký důkaz, že na žadatele měl nějaký vliv katolický kněz nebo mu pomáhal při zhotovení jeho žádosti. Stačí to již, aby takového kněze katolického stíhali soudní cestou pro «savrašenie» (svedení), kterýžto přestupek západnímu právníctví jest naprosto neznám. Třeba ovšem věděti, že přes toleranční Ukaz proselitismus

jest výlučnou výsadou státního vyznání. Katolíci nejen nemají práva apoštolovat mezi jinými vyznáními, zvláště ne mezi pravoslavnými, nýbrž nesmějí přijímati do své církve ani dobrovolně se k ní hlásících židů bez výslovného pro každý případ zvláštního povolení ministerstva vnitra.

Aby unikly všem těmto nepříjemnostem, některé majetnější osoby přestupovaly ke katolicismu za hranicemi říše ruské. Tu však ruské konsulaty (především lvovský) nechtěly ověřiti listin změny vyznání, spatřující z počátku urážku pravoslaví ve výraze «schismatický» (rozkolný) a nyní vůbec je odmítají, byť i nic «urážlivého» neobsahovaly. Tak ruská vláda omezuje Ukaz volnosti svobody a ztěžuje přechod ke katolické víře i za hranicemi carství, v cizině.

Toleranční Ukaz výslovně sliboval, že změna pravoslavného vyznání nebude míti v zápětí žádných ztrát, ani osobních ani měšťanských práv, avšak ve skutečnosti osoby ve službách státních nebo jakkoli od státu odvislé bez obavy ztráty chleba nemohou se odvážiti k přechodu ke katolické církvi. Známe případy, že i četnictvo střehlo, kdož chtěli zaměnití vyznání, a cíle svého dosáhlo. Dítka ze smíšených manželstev musí býti pokřtěny v církvi státní a k ní přináležeti i přes výslovné přání obou rodičů. K tomu písemně se musí zavázati ženich a nevěsta před oddávkami, které rovněž jen v kostele pravoslavném jsou dovoleny. Církev katolická za takých podmínek nemůže tu udíleti dispense ani sňatku požehnat, což má za následek, že manželství taková jsou neplatná. Počet jejich roste den ode dne.

Poněvadž přechod ke katolicismu byl stěžován tolika formalitami a nepříjemnostmi, zkoušeli jednotlivci různě obejít nebo i přestoupit dotyčné předpisy. Z toho ovšem vzniklo na sta soudních processů, hlavně katolickým kněžím, jimiž se kladlo za vinu, že přijímají do lůna církve katolické pravoslavné před dokončením plnoletosti nebo před uplynutím měsíční lhůty od podání žádosti úřadům nebo i po uplynutí její, ale bez povolení vlády nebo že křtí děti z manželstev smíšených a j. Ve většině případů rozsudky již byly vynešeny, v jiných se teprve očekávají: kněži byli odsouzeni k různým pokutám až do 300 rublů a zbavení úřadu po dobu od tří až do šesti měsíců. Farnosti v takových případech zůstaly bez pastýře. Rodiče, z nichž jeden je pravoslavný, za pokřtění dítěte v katolickém chrámě byli trestáni vězením.

Za dobu od března 1910 až do března 1911 bylo potrestáno přes 80 kněží katol. buď soudem nebo administrativně. Nejvíce náleží jich diecesím vilenské, mohylevské a lublínské. Ve vilenské (Litva) potrestáno 36 a 14 ještě je pod soudem, čili stíháno bylo 11% všech (počet kněží všech 450). Příčiny odsouzení a trestu byly velmi často: pokřtění pravoslavného dítěte, přijetí pravoslavných do církve katolické, sdávky, poutní processí (totiž vše to bez povolení úředního, na místě neúředním, na osobách úředně ke katolictví nepřipsaných). Méně časté příčiny byly: tajná škola polská nebo litevská, agitace proti ruské škole, propaganda samostatné církve litevské, nedovolený tisk a letáky polemické, agitace protiruská vůbec. Pokuty peněžní byly od 6 rublů (za tajnou školu) do 200 rublů (za nedovolené processí). K pokutě se často družil zákaz úředních funkcí farních na

3—6 měsíců. Také sama suspense z funkcí farních často jmenovitě administrativní cestou ukládána. Jeden odsouzen do vězení. V mohylevské diecesi nejčastěji trestáno pro křest a sdávky pravoslavných (smíšená manželství). Tu také velmi mnoho tajných škol nalezeno. Tak v samé gubernii minské v letech 1906—1910 prý jich objeveno 161 se 1739 žáky. A v 27 případech založili je kněží. V lublinské diecesi trestáno mezi jiným dokonce i za to, že na kříži (veřejném) vyryt polský nápis, že farář pobil střechu fary šindelem bez svolení úředního; za odsuzování policie ruské a jejího chování při biřmování; za processí při svěcení pole; za vynechané bohoslužby v carský svátek; za znaky a prapory na triumfální slavobráně při vítání biskupa. — V království polském trestání kněží obyčejně za urážky mariavitů; mariavité jako úředně přiznaná církev jsou chráněni paragrafem «o rouhání».

Tak vypadá svoboda svědomí v šestém roce po vydání tolerančního Ukazu. X. T. J.

Z Budapeštu. (Boj Rusínů o slovanskou bohoslužbu.) Již od několika let vedou Rusíni v Uhrách úporný boj o slovanskou bohoslužbu. Jest jich tam celkem dobře přes půl milionu. V Budapešti měli kostel pro svůj východní slovansko-katolický obřad. Farář tohoto kostela je povinen konati bohoslužby slovanské, avšak on je koná v maďarštině s neschváleným textem. Uherské ministerstvo kultu to schválilo. Rusíni stěžovali si do tohoto necírkovního jednání u primasa uherského, podali zprávu i do Říma, než dosud bezvýsledně. Z Říma přišel sice zákaz konati bohoslužbu po maďarsku, ale přece dosud změna nenastala. Když zakročení ani u primasa uherského ani v Římě nepřineslo žádoucích úspěchů, obrátili se katoličtí Rusíni o pomoc a ochranu ku svému metropolitu ve Lvově, rusínskému arcibiskupu Ondřeji hrab. Šeptickému. Tento poslal do Budapeštu dva missionáře, dra. D. Jaremka a A. Redkoviče, aby poznali na místě stav věcí. Po jejich návratu poslal Lvovský rusínský ordinariát prosbu na ordinariát ostráhomský, aby mohla býti zřízena v Budapešti nová fara rusínská, hlavně pro dělníky, jichž jest tam přes 1000 a neustále z Karpat a Haliče se stěhují. Ostráhomský ordinariát odpověděl sice na tuto žádost záporně, ale nařídil budapeštskému faráři, aby každou druhou neděli byla konána bohoslužba po slovansku.

Nebylo sice tímto všeho dosaženo, ale přece byl to veliký úspěch v boji o slovanskou bohoslužbu. neboť nejedná se tu o sám Budapešt. Neboť za budapeštským příkladem šlo ne méně než 200 farností rusínských v munkačské a prašivské diecesi, kde rovněž konají bohoslužby po maďarsku s nechváleným textem. Rusíni katoličtí zahájili tu tedy boj o nadužívání bohoslužebného jazyka nejen v srdci Uher, nýbrž ve všech maďarských rusínských farnostech. Aby dosáhli svých cílů, obrátili se ku všem uherským biskupům s otevřeným listem, jehož obsah tuto úryvkovitě podáváme:

«Jsme proniknuti horlivostí pro dědictví otců svých, avšak za to nás vyhánějí, očerňují a nevýslovně pronásledují, nazývajíce nás vrahy své otčiny. Před šesti lety péčí sv. církve římské byla zřízena v Budapešti farnost obřadu řeckokatolického. Avšak k ve-

likému žalu našemu rusínský farář v naději, že prospěje Rusínům jich pomaďarštění, vyloučil náš staroslovanský jazyk z bohoslužby a nic nedbaje zákazu nejvyšších pastýřů se svými kněžími až do dnešního dne koná mši sv., zpívá hodinky a uděluje sv. svátosti, žehná a pohřbívá v řeči maďarské z knih neschválených, ledabyly přeložených a sv. kongregací zapovězených. Obrátili jsme se již desetkrát do Ostřihomského ordinariátu, pod jehož pravomoc rusínská farnost náleží, ale dosud bez úspěchu, neboť vikař téhož ordinariátu dal r. 1905 povolení konati bohoslužbu po maďarsku a povolení to nechce za svého života zrušiti.

Vláda celkem, ač to schválila, přece na tom nestojí, neboť nikdy nedělala těžkostí 600 rusínským farářům, kteří při bohoslužbách užívají jazyka staroslovanského. Kromě toho pravoslavní v samém Budapešti mají dva kostely, v nichž bohoslužba se koná po staroslovansku. Přece však jsou považováni za nejlepší vlastence a zaujímají i vysoká postavení.

Bohoslužba v maďarském jazyku nebyla zavedena z nějakého vlastenectví, nýbrž z osobních důvodů, aby totiž takto maďarisující kněží dopomohli se u vlády osobních dober, jsouce považováni za lepší vlastence než kněží obřadu latinského nebo slovanského. Ne-protestujeme proti maďarštině jako takové, nýbrž vystupujeme proti nadužívání moci se strany rusínského faráře v Budapešti s jeho kaplany, kteří zakázanými knihami klamou věřící. Toto nadužívání moci má nedozírné následky pro církev katolickou. Věřící slovanského obřadu jsouce vydědění ze svého kostela, jdou s roztrpčeným srdcem do chrámů pravoslavných a tam přijímají sv. svátosti a obcují bohoslužbě.

Naše stížnosti na toto bezpráví do ordinariátu zůstaly bezvýsledny, naopak rusínský farář dostal povolení konati bohoslužbu v maďarském jazyku z knih výslovně sv. Stolicí zapovězených za assistance chovanců z ústředního duchovního semináře. Rusínští faráři následují tohoto zvrhlého příkladu, jaký beztrestně metropole maďarská jim podává, a již skoro ve 150 rusínských farnostech, jak sami se přiznávají, konají se bohoslužby po maďarsku. Dopus-til-li by se podobného přestupku kněz obřadu latinského, ihned stihá ho nejtěžší trest, avšak onino přestupníci rusínští nejen že zůstávají bez trestu, ale chlubí se ještě, že moc Říma až na ně nesáhá.

Když jsme se postavili na obranu práv církve, byli jsme za to napadeni a nařknuti z nevlastenectví a z nenávisťi proti maďarštině. Otevřený tento dopis končí slovy: «Kněži, smilujte se nad námi! My zhyne, ale neustoupíme. Věrně splnili jsme svou povinnost»

Z Černé Hory. (Nový primas černo-horský.) Na místo v loni zesnulého Šim. Milinoviče (viz I. r. str. 95) jmenoval sv. Otec arcibiskupa v Baru ctihodného a záslužného františkana fr. Matěje Karduna. Pocházeje z Dugopolje v Dalmacii, má nyní 51 let, byv na kněze vysvěcen r. 1884. Byl dvakráte provinciálem a několik let profesorem řeholní mládeže. Než skromný klášterník, chtěje sloužiti dále své vlasti Dalmacii jako rázný bojovník pro víru Kristovu, prosil sv. Otce, by ho nevyznamenával hodností arcibiskupa. Než

z Říma právě dochází zpráva, že resignace jeho nebyla sv. Otcem přijata. Oplakávala-li Černá Hora vloni ztrátu miláčka svého, může se těšiti pevnou nadějí, že v novém arcibiskupu dostává důstojného nástupce † Milinoviče. Dle konkordátu z r. 1886 je barský arcibiskup hlavou všech katolíků na Černé Hoře, jsa podřízen přímo sv. Stolicí. Arcibiskupa jmenuje sv. Otec, vládě černoohorské oznámí se pouze jeho jméno. Arcibiskup však přísáhá věrnost králi černoohorskému, vláda uznává jeho titul «illustrissimus» a dává mu roční plat 5000 fr. Poněvadž katol. biskupské sídlo v srbském Bělehradě (od r. 1751 spojené se Smederovem) není již dlouho obsazeno, jsouc udíleno jen titulárně, má barský arcibiskup i titul «primas Serbiae».

Z Říma. (Spolek sv. Vladimíra.) Rozhodnutí J. Em. kardinála kněze Petra Respighiho, Jeho Svatosti papeže našeho vikáře generálního atd., atd. Zbožné sdružení věřících, zvané «Spolek sv. Vladimíra» v kostele sv. Vavřince na Horách zřizujeme a kanovnícky zřízeným prohlašujeme; stanovy spolku, výnosu tomuto připojené schvalujeme, vyhrazující Sobě a Svým nástupcům právo je pozměniti, když to v Pánu za dobré uznáme. Dáno v Římě, dne 20. ledna roku 1911. Petr Respighi, kardinál vikář. Frant. Faberi, sekretář. — **Stanovy.** 1. Spolek sv. Vladimíra, prvního knížete křesťanského na Rusi, má své sídlo v ruském katolickém kostele sv. Vavřince na Horách v Římě. 2. Jeho účelem je zajistiti mravním a hmotným přispěním členů důstojnou bohoslužbu dle obřadu řecko-slovanského v témže chrámě, jakož i udržování mohovitostí, které v budoucnosti na něm budou snad záviseti. 3. Především však zapsaní členové skutkem a modlitbou podporují sjednocení všech Rusů s katolickou církví; proto mají zvláště v Římě toto apoštolské poslání dobře vykonávati mezi Rusy v Římě dlícími neb poutníky do Říma cestujícími, kteří by jevíli touhu po tomto sjednocení. 4. Spolek závisí úplně na řediteli chrámu sv. Vavřince na Horách, jmenovaném od J. Em. kardinála vikáře. Ředitel pak si vyvolí ze členů tří prvních tříd dvě osoby sobě oddané za rádce, by mu pomáhali vyřizovati záležitosti spolku. 5. Do spolku mohou býti zapsáni katolíci náležející jakékoliv národnosti a jakémukoliv obřadu. 6. Členové se dělí na čtyry třídy: První třídu tvoří «zakladatelé», kteří složí jednou pro vždy nebo po částkách obnos 2225 rublů, čili 5000 italských lir, nebo 4.800 K. Druhou třídu tvoří «dávající», kteří platí měsíčně po 4 rublech = 10 lírách = 9.60 K, t. j. 48 rublů = 120 lir = 115 K ročně. Do třetí třídy patří «údávající», kteří platí měsíčně po 2 rubl. = 5 l. = 4.80 K, t. j. 24 rubl. = 60 lir = 57.50 K ročně. Do čtvrté třídy patří «členové přidružení», kteří bez zvláštního závazku k určitému obnosu přece ročně nějakým darem přispívají. — Nic nepřekáží, by někdo přešel ze třídy nižší do vyšší třídy, zapraví-li příslušný příspěvek (obnos). 7. Kněží

spolku slouží aspoň jednou v roce obět mše svaté na úmysl spolku; obyčejní věřící přijímají aspoň pětkrát do roka svaté přijímání na tentýž úmysl. 8. Na konci každého roku v měsíci prosinci se svolá valná hromada členů tří prvních tříd spolku. V ní podají radové (viz čl. 4.) zprávy o mravním a hmotném úspěchu vykonané práce roční. Kdokoliv ze shromážděných může projevit návrhy a pokyny, jež za vhodné uzná. Zpráva tato i protokol valné hromady se pak předloží J. Em. kardinálu vikáři k schválení. 9. Každý rok druhou sobotu v postě se slouží slavné bohoslužby se zádušními obřady za všechny živé i zesnulé členy, jakož i za jejich příbuzné. 10. Kdo svrchu zmíněným závazkům neučiní zadost nebo z katolické církve vystoupí, bude vyloučen ze seznamu členů a pozbývá práva na náhradu zapravených příspěvků. 11. O každém dodatku nebo změně těchto stanov musí býti s vědomím rady nejdříve rokováno ve valné hromadě; dodatek nebo změna zde schválená se konečně předloží J. Em. kardinálu vikáři k schválení. Zápis a příspěvky se přijímají v »Duchovní správě rusko-katolické« v Římě (Rev. Procura Russa Cattolica, Piazza S. Lorenzo ai Monti, 16-A [Foro Traiano]). Úřadovna je otevřena v úterý a v sobotu od 2.—3. hod. odpolední. Po ukázka a jiné vklady musí býti na jméno dp. Cyrilla P. Karalevského, assistenta chrámu s.v Vavřince, jež v tu dobu každého přijme, by vlastním dotazům dal nutné vysvětlivky.

Rozmanitosti.

Zvon z dob pokřtění Rusi chová nepatrná viska K menka v Nižně Novgorodské gubernii. Nese datum 1003, tedy z dob sv. Vladimíra, posvětilce Ruska. Latinský nápis na něm: Ave maris stella Dei mater alma semper virgo atd., ukazuje, že byl zhotoven na západě.

Náboženské těžkosti v Rusku rodí se stále jen z politicko-národnostních svárů. Mají sice i Finnové své politické ostré spory s Ruskem, a jsou jak Švédové tak Finnové vesměs evangelici, a prece ruské úřady se proti evangelikům neobrací tak prudce jako proti katolíkům. I to se dá vysvětliti. Evangelici nejsou jen Finnové a Švédové, ale Lotyšové, Estové, Kuronci a Němci, politicky jdoucí vždy s vládou. Katolicismus však a polonismus jsou úzce spojeny. A katolicismus skutečně i popolštjuje — vlivem přirozených poměrů a tím, že církev má jen polské kněze a biskupy. Knězi němečtí, ruští a jinonárodní v té masce zanikají a jdou na konec poměry donuceni s Poláky i politicky! A politika ruská a polská, city a snahy obou národů jsou zatím protichůdné — pekusy rozumných lidí s obou stran dosud zatím historických tradicí nezmohly. (»Hlidka.«)

O »Bratovščině s. Cířila in Metoda« čteme v katalogu kněžstva labudské (Lavant) diecese ve Štýrsku: Založena r. 1852 při farním chrámu Páně sv. Josefa v Celji, čítá 25.864 členů. Jako první člen jest v knize členské vlastnoručně podepsán blahé paměti kníže biskup Antonín Martin Slomšek, za jeho podpisem následují jména všech tehdejších kapitulních kanovníků. Členové modlí se za sjednocení pravoslavných s katolickou církví. Ředitelem »Bratrstva« jest nynější superior u sv. Josefa v Celji, pro Maribor spiritual kněžského semináře. Všechn členů čítá 157.260.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamáce se nefrankují a buďtež redakci nezalepené zaslány.
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa 1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

O Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Podává jednatel msgr. dr. Ant. Cyr. Stojan.

«Saul a Jonathas, milí a krásní v životě svém», tak chválu vzdává král David Saulovi i Jonathovi. Co David o Saulovi a Jonathovi ku chvále pronesl, vším právem obrátiti se může na sv. Petra a Pavla. Ano, mnohem slavnější, milejší a krásnější bylať tato apoštolská knížata, kterážto tolik prací apoštolských na rozšiřování sv. evangelia vykonali a to s neunavnou horlivostí. Nesčetné nesnáze a přemnohá protivenství pro Krista milerádi snášeli. «O zásluhách a ctnostech jejich», dí sv. Lev, «kteříž všecku výmluvnost převyšují, nelze něco rozdílného souditi, aniž lze je od sebe děliti, jelikož zásluhy činí je oba sobě rovné.»

A vše, co hlásá David o Saulovi a Jonathovi, co sv. Lev tak vzácně pronáší o sv. Petrovi a Pavlovi, možno bez upřílišňování pronést i o sv. Cyrillu a Methodu, jejichžto svátek 5. července konáme a jimž takřka zasvěcen měsíc červenec. «Milí a krásní byli v životě svém!» Písmo sv. velebí, kteříž zvěstují pokoj a slova spásy. A my bychom neměli velebiti otce své duchovní, kteřížto našimi po Bohu největšími dobrodinci jsou?

Zajisté třeba k srdci připustiti pravdu slov sv. apoštola Pavla: «Pamatujte na správce své, kteříž vám mluvili slovo Boží.»

«Jsou tedy», dí sv. Otec Lev XIII. v přepamátném listě okružním «Vznešený úkol» («Grande munus»), «zásluhy těchto mužů o všecken národ slovanský tím větší, ježto jim národ slovanský děkuje nejen za křesťanskou víru, nýbrž i za dobrodiní, že nabyl jimi světského vzdělání.» Přinesliť s křížem svatým i první knihu a řadu spisovatelů co nejdůstojněji započali. Položiliť základ k literatuře a umění.

Stali se dle sv. Pavla národům slovanským všem a vším. Láska jejich objímala všechny naše pobratiny. V srdci svém svatyni, a to ctnosti, míru a pokoje, nosili celý národ slovanský. Láska za lásku dána, proto miloval je celý národ slovanský a nosil je v srdci svém.

Nejšťastnější, nejpožehnanější a nejblahodárnější převrat, převrat do celého života zasahující, od nich vykonán! Získání Kristu, připojení ku tajemnému Tělu Kristovu a shromáždění okolo skály Petrovy. Nové dráhy, nové směry v duchovním i v hmotném životě otevřeny. Připravena doba zlatá, doba Cyrillomethodějská!

A z požehnání přineseného těšíme se i my. Stavíme Apoštolát náš pod jejich ochranu, by prospíval nám i budoucím, by prospíval i těm, jenž se od nás odbočili.

«Víra bez skutků jest mrtvá», volá sv. apoštol Jakub (2. 26.) a «spravedlivý z víry živ jest», dokládá sv. Pavel (Zid. 10. 38.). Ať tudíž veškeré naše smýšlení, jednání a chtění ve víře sv. koření a ze srdce věrou osvěceného, rozníceného a vděčného ať zavznívá stálá prosba obsahu slov: «Orodujte sv. Cyrille a Methode, ať slaví s námi hostiny všechny slavské rodiny!»

Třetí unionistický sjezd na Velehradě.

Adolf Jašek.

Ve dnech 27.—30. července t. r. sjedou se po třetí na posvátný Velehrad skoro z celé Evropy vynikající učenci v bohoslovných vědách k společným vážným poradám, jakými cestami by se mělo jíti, aby se překlenula osudná ani minulostí neodůvodněná propast mezi církví západní a východní. Nebudou bráti účasti na těchto dějinně velevýznamných poradách pouze zástupci jednoho národa jedné krajiny, nýbrž velehradské sjezdy jsouce jak povahou tak obsahem internacionální čistě náboženské, shromáždíjí povolane interesity nejrozličnějších národů a zemí a odtud jejich veliký význam, široké, vážné, čistě náboženské hledisko mající na zřeteli jedině uskutečnění Kristova proroctví o jednom ovčinci a jednom pastýři aspoň mezi těmito dvěma sesterskými církvemi, hledisko prosto vši sobeckosti, strannictví, úzkoprsosti, náboženské vášně a jakéhokoli nacionalismu. Účastníci obou sjezdů, vůdčí a na obou stranách vysoce vážení bohoslovni spisovatelé a činitelé v řešení církevní otázky východní byli vedeni v celém průběhu sjezdů jedině opravdovou křesťanskou láskou, čistou snahou, upřímnou vůlí, nestrannou hlubokou vědou. Tyto vlastnosti ovládaly oba sjezdy a byly patrný zvláště na druhém kongresu, kde při choulostivých sporných otázkách utkaly se rozdílné názory bohoslovců katolických i pravoslavných. Důstojný vážný skoro překvapující průběh zajistil jim budoucnost a získal všeobecných sympathií.

V Římě o naše sjezdy jeví živý zájem (sv. Otcem byl již určen delegát, jenž však pro různé intriky liberálních listů se nedostavil), pečlivě je sledovali v Pětrohradě, Moskvě, Cařihradě, Sofii,

způsobily rozruch jak na katolickém západě tak i na pravoslavném východě. Sv. Otec jim žehnal, petrohradský metropolita Antonius s požehnáním poslal zástupce pravoslaví, a ona obávaná trpkost, nedůvěra se nedostavila, naopak nastalo radostné sblížení, jak ne jednou projevily pravoslavný zástupce, učenec Malcev, ústně na Velehradě i písemně v listech německých a ruských. Když jsem vloni cestoval po Balkáně, přesvědčil jsem se, že bulharský exarcha Josef v Cařihradě i jeho státní sekretář archimandrit Boris dobře byli zpraveni o obsahu a průběhu našich kongresů velehradských, kněžstvo sofijské i plovdivské mělo o nich známost a jevílo patrný zájem na nich. Nejupřímněji radovalo se z jejich úspěchů ovšem katolické duchovenstvo balkánské obojího obřadu.

O prvních dvou sjezdech unionistických jako o důležitých krocích a velevýznamných činitelích ku vzájemným stykům mezi oběma odloučenými církvemi rozepsaly se vážně skoro všechny světové listy na kontinentu evropském i v Americe, jedny slibující si od nich veliký úspěch pro řešení církevní otázky východní (posudky se strany katol. franc., ital., čes., slovin., něm., angl.), jiné obávající se jich ve své úzkoprsosti, aby se nestaly pravoslaví osudnými (hlavně časopisy ruské, srbské a bulharské). Ale ani ony, ani ty neupřely velehradským kongresům světodějného významu. Některé pravoslavné listy přinesly dokonce objektivní a sympatické posudky. Pravoslavný farář na berlínském ruském velevyslanectví, Vas. Goeken, účastník II. sjezdu, přiznává, že sjezdy velehradské náležejí mezi nejvážnější události světových i církevních dějin.

Jaká je dnes nálada k předmětu velehradských sjezdů na západě a na východě? Nepřeháním, tvrdě, že vyjma snad ojedinělý případ unie florentské sotva kdy byla otázka významu katolicismu pro východ a spojení církví více přetřásána, nežli dnes. Přispěly k tomu ovšem značně i okolnosti, které nikterak nejsou ve styku s našimi kongresy, jako pověstný článek prince Maxa v novém unionistickém časopise *Roma e l' Oriente*, encyklika sv. Otce hierarchům východu, poslední události katolicismu v Moskvě a Petrohradě a jiné podružnějšího řádu, jichž světový tisk pečlivě si všímal, je přetřásal a s nimi seznamoval široký kruh čtenářstva. Sotva kdy více než dnes ruský tisk zabýval se katolicismem, a byť jej sebe více hleděl sesměšnit a snížit, čtenářstvu o jesuitech snažil se namluvit, že jsou svobodní zednáři, nevěrci, intelligence pravoslavné Rusi chová se ke katolicismu sympaticky, zná katolické kněze jako lidi mravů jemných, uhlazených, vzdělání imponujícího, snah šlechtěných, jako průkopníky a obhájce pravé svobody Kristovy. Takové skvělé vysvědčení musila dáti pravoslavná úřední komise vyšetřující nemilé záležitosti katolické v Moskvě. Rusové dnes čtou poprvé v rodném jazyce a přímo rozjímají spisy nejideálnějšího svého filosofa Solovjeva, jenž svým přísným životem a svými spisy stal se neumlčitelným apologetou katolicismu na svaté Rusi. Rusové dnes studují a poznávají kulturní dílo a význam církve katolické na západě, s níž žádná východní církev nemůže se srovnávat v práci a úspěších. Rusové vidí vzornou organizaci, důslednost, v boji s nepřítelem pohotovost a vyspělost u církve katolické. Proto přes

všechny pomluvy pravoslavného tisku rostou ke katolicismu sympatie. «Dejte a zaručte na Rusku úplnou náboženskou svobodu, a v brzkou po celém široším císařství v městech i dědinách budou se k nebi tyčiti nádherné uniatské ruské svatyně», děl mi před měsícem z Ruska uprchlý missionář, zasvěcenec v jeho poměry.

Nejlepší synové ruského národa, Homjakov a Solovjev, věstili zaručenou budoucnost jedině katolickému Rusku, veliký Tolstoj viděl novou éru národů slovanských ve spojení na podkladě náboženském, v jehož uskutečnění jedině věřil z různých teorií a přání slavjanofilských, právě nově jmenovaný vrchní prokurátor sv. synodu ruského Sabler, od něhož očekávají ruské církevní listy obrod pravoslavi, jasnými slovy označil významný obrat smýšlení na Rusi i na rozhodujících místech, když se projádlil: «Třeba přemýšleti o tom, co nás spojuje a ne co nás rozdvouje. My pravoslavní nechceme se podříditi vám katolíkům a vy katolíci nepodřizujte se nám. Jsem pro spojení, ne podřízení.» Který prokurátor sv. synodu kdy tak příznačně příznivě pro unii mluvil?

Jeden z neplodnějších, bystrý, byť i liberální kritik o náboženském životě a hnutí na Rusi Menšikov uveřejňuje v Novoje Vremja článek, z něhož vyjímám jeho myšlenky svědčící pro unii.

Menšikov pozoruje s dějinného hlediska rozkol Armenů, praví, že jej zavinily nahodilé události. Byla to válka s Kosroem, jež nedovolovala účastniti se vyslancům armenským IV. všeobecného sněmu. Tak církev založená sv. Tadeášem byla odtržena od ostatního křesťanského světa a obklíčena pohany a mohamedany, čímž se osamotnila a pak odtrhla. Jsouc zůstavena sama sobě, nemohla rozvinouti a vykristalovati svého učení, jak se stalo na západě. Sjednocení s ní nebylo by nemožno, avšak překážely tomu sebeláska a touha po samostatnosti.

Tyto dvě příčiny pokládá Menšikov za dvě největší překážky sjednocení církví křesťanských. Dle něho příčiny, které zavinily rozkol, jsou naprosto malicherné. Před rozdělením církví uznávali i Řekové římského papeže za prvního mezi patriarchy. Bylo velikým neštěstím pro křesťanství, že Řekové proti tomuto primátu vystoupili a jej zavrhl. Pro dobro církve všeobecné bylo by velmi užitečno zachovati primát a povýšiti římského papeže za zástupce Kristova na světě, t. j. učiniti papeže hlavou celé církve. «Základní myšlenku o papežství — praví dále — pokládám za oprávněnou, avšak způsob, jakým byla provedena, nebyl šťastný. «Aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř», toť skutečně myšlenka velkolepá svou krásou, oprávněností a pravdou. Kdyby ve 13. stol. křesťanství nebylo bývalo rozděleno, nebyla by snad bývala Rus napadena hordami Tatarů a o dvě století později Cařihrad nebyl by se stal kořistí Turků. Vždy jsem jevil odpor proti směru, jenž zastíral ctižádostivost toho kterého patriarchy anebo jeho vladychtivost, které zasívaly vždy símě rozkolu. Vždy jsem nenáviděl zákoníků a fariseů, kteří zneužívajíce moci své, trhali víru a štváli národy proti sobě. Kdybych byl přesvědčen o budoucnosti křesťanství, zasazoval bych se o sjednocení církví na základě primátu papežského. Odstranění rozkolu, jenž trvá již tisíciletí, nemůže záviseti od libovůle nějakého

biskupa anebo od vlivu cizinců na národ, který je hostí, nýbrž bylo by třeba svolati sněm a na něm projednávatí rozdíly duchem lásky Kristovy, stanoviti jasné a určité zákony pro všechny věřící. Pak nebylo by nelibosti na žádné straně, nebylo by pokrytectví a liberalismu, jenž zakrývá nedostatek náboženského ducha». Významná to zajisté slova jednoho z nejbystřejších pozorovatelů ruských náboženských poměrů.

Nejzřetelněji však promluvil pro unii beyrutský pravoslavný metropolita Gerasimos, jenž za souhlasu patriarchy antiochenského před nedávnem obrátil se pastýřským listem ku všem pravoslavným křesťanům, vítaje co nejupřímněji snahu po spojení církví a pojímaje ji jako příkaz Kristův. Podáváme jeho vzácný láskou dýšící okružník dle překladu (originál vydán byl arabsky) p. Jos. Zobela, profesora ve Slivně v Bulharsku.

«Boží církve musí býti sjednoceny v téže víře i v téže lásce, jak si toho přeje Pán náš, Ježíš Kristus, Jenž v předvečer Svého utrpení bezprostředně po ustanovení velikého tajemství své lásky a svornosti prosil Otce svého za splnění, aby všichni ti, kteří věří ve jméno Jeho, byli jedno, jako Otec Jeho i On jedno jsou, a Jenž zemřel, aby založil jednotu mezi dítkami božími, jak pravil evangelista sv. Jan. Církve boží na východě i západě trvaly několik století v této jednotě. Nejvěrohodnějším i nejskvělejším důkazem jednoty veškerých církví božích jsou ony vznešené sněmy církevní, na kterých všichni biskupové, nástupci apoštolů, zasedávali kol patriarchů těchto čtyř apoštolských sídel za předsednictví papeže římského, jenž jest prvním z patriarchů.

Prohlašujeme před celým křesťanským světem, že naším nejvšelejším přáním jest obnovení této staré jednoty na zdravých a trvanlivých základech učení apoštolských i podání, která jsou zachována ve spisech svatých Otců i v nepodvržených záznamech všeobecných sněmů církevních. O člancích dotýkajících se dogmatického rozdílu mezi východními apoštolskými církvemi i apoštolskou církví římskou prohlašujeme důrazně, že několik těchto článků, třebaš by představovaly hlavní rozdíly mezi církvemi, jsou nad všechnu pochybnost založeny přece jen na prostém nedorozumění mezi oběma stranami a nikdo nemůže popřítí možnosti odstranění tohoto nesouhlasu, a obnovení jednoty vzhledem k ostatním článkům společným, opíraje se o Písmo svaté a svatá učení; není pochyby, že na tomto základě zcela jistě uskuteční se toužebné sjednocení církví. —

Věříme a vyznáváme, že Ježíš Kristus sám založil ve Své církvi jeden apoštolský sbor, aby spravoval křesťanské národy, a že sv. Petr byl jedním z prvních v tomto sboru.

Přiznáváme se sv. Řehořem Velikým, papežem římským, že sv. Petr založil v církvi tři hlavní sídla, nazvaná proto sídly apoštolskými, a to: antiochenské, alexandrinské a římské, i že tato tři sídla jsou jedno i totéž. (Církev jerusalemská děkuje svoji hodnost i svoje důstojenství okolnosti, že ve svatém městě Pán náš žil a umřel, že tam Duch svatý sestoupil na apoštoly, jakož i že odtamtud vyšla víra křesťanská.) Věříme a vyznáváme taktéž, že Pán náš, zpomněv

církve své, pravil: »Králové vládnou rádi nad národy dávajíce jim pocíťovati své moci. Není tak mezi vámi; vy jste bratři, a první mezi vámi je služebníkem všech«. Těmito slovy Kristus Pán vytkl správcům církví hlavní pravidla, jak mají užívatí své moci a plniti povinnosti. Ohledně dodatku Filioque v symbolu, lépe by bylo, kdyby západní křesťané nečinili tohoto dodatku symbolu víry, který jest společný církví východní i západní, dokud se neporadí s východní bez plnomoci sněmu zastupujícího obě církve. Proto také i někteří papežové, mezi nimiž Jan VIII. a Lev III. se opřeli proti tomuto dodatku učiněnému bez plnomoci všeobecného sněmu církevního. Tento přídavek byl příčinou rozkolu v těle církve a vyvolal dogmatický spor o vycházení Ducha Svatého, spor, jehož církev mohla býti ušetřena«.

Vyloživ učení obou církví o očištění — jiného rozdílu neudává — končí vzácnými slovy: »Po tomto výkladu přiznáváme, že víra západní i východní církve byla ve starém věku tatáž a že později se odchýlila; **i vřele si přejeme, aby se odstranil veškeren rozdíl ať již podstatný či jen zdánlivý, by západ i východ vrátily se ku staré jednotě, téže víře a lásce, odpouštějící si vzájemně, čím se rozhořčily v dávnověku** a připomínajíce si přikázání Nejvyššího učitele: »Po tom ať poznají všichni, že jste moji učeníci, budete-li se vespolek milovati«.

Jest samozřejmo, že obnovení jednoty mezi řečenými církvemi božími stane se na základě zaručení a zachování veškerých výsad i práv těchto církví. Každá z nich vyhradí si svá práva samosprávu, jak tomu bylo za dob starých t. j. jak bylo stanoveno na všeobecných sněmech církevních a zvláště na sněmu nicejském.

Činíme toto slavné prohlášení před celým světem křesťanským, doufajíce, že najdeme ozvěnu svých snah a přání v srdcích všech; zůstalo-li by však naše očekávání, čeho nedopustí Bůh, klamným a tak toužebné sjednocení se neuskutečnilo, pak aspoň my budeme upokojeni na myslí, že jsme dostáli své bratrské povinnosti, čímž svalujeme s beder svých zodpovědnost za rozkol před Pánem, jenž jest Bůh svornosti«.

Ani církev řecká, tato pramatka všech církví rozkolných, není naprosto nepřístupná snahám po unii, byť i tam podobné hlasy ozývaly se jen ojediněle. Jeden z průkopníků této myšlenky N. X. Ambrazes píše redaktoru časopisu Harmonia (VIII. duben 1910 str. 76.) tato pozoruhodná slova:

»Kdyby křesťané obou církví věděli, že propast mezi nimi je daleko menší, než jak ji neznalost společných dogmatických základů učinila, byl by poměr mezi nimi užší a přátelštější, láska vřelejší, obcování církví častější a sblížení jejich ochotnější. Proto jest nutno, aby věřící obou církví byli poučováni, že vedle otázek, které je dělí a které čistá láska snadno by mohla odstraniti, jsou tu otázky, které je obě spojují, a to otázky základní a hlavní. Jako kdysi nedostatek čisté lásky rozkol přivodil — tak láska upřímná a čistá by uskutečnila i dogmatické sjednocení křesťanů«.

Zajímavý a významný dopis pravoslavného Řeka Nikolaidy přinesla athenská Akropolis. Význačná jest též okolnost, že list propůjčil místa pro nás katolíky tak lichotivým slovům a příkře odsuzuje původce rozkolu Focia, jež Řekové jsou zvykli pokiádati za polosvětce.

«Na druhé straně Tibery mezi mausoleem Hadrianovým a Janikulem vypíná se velechrám křesťanství, jenž vyjma chrám Šalomounův jedině tu stojí v dějinách lidstva. Šalomounův chrám může se snad co do velikosti rovnati basilice sv. Petra, avšak vnitřní krásou tato jej daleko překonává, jakož i slavné chrámy řecké a efeské. —

Bulharský mnich O. Panteleimon, zakladatel kláštera v Mostratli.

«Do vzduchu jej postavím», děl nepřekonatelný Michal Angelo a ve vzduchu jest zbudován nádherný velechrám sv. Petra. Nejslavnější malíři, sochaři architekti renaissance, jimiž všem v jedné osobě byl Michal Angelo nedostižným vzorem, po půldruhé století spojovali své síly, jsouce výtečně podporováni řadou znamenitých papežů, aby předvedli národům země velikost křesťanství spojenou s hellenskou krásou, a to právě na místě, kde kníže apoštolů za Nerona s hrdinnou láskou objímal svůj kříž a radostnou smrtí vydal svědectví pro svého mistra.

V pravdě, před tímto veledílem křesťanského ducha a hellenského umění umlkají malicherné hádky theologů a obmezených hlav. Tu namanuje se Řeku otázka: Jaké chyby byly spáchány na národních dějinách, že řecké umění bylo vyhostěno z vlastního krbu, že hellenismus nenabyl dosud ve svých politických hádkách pevného základu, aby mohl vybudovati pomník své nacionálně politické velikosti; jest to otázka, jež po pět století čeká rozřešení.

Výrok Irenea Asopia, velikého jazykozpytce a řeckého dějepisce XIX. stol., dlouho zůstával mi hádankou, výrok to, jež jsem považoval za rouhání, který však on ve svém bystroduchu učinil po vzetí Plevna od Rusů: «Kdyby nebyl žil Focius, nebyl by se dožil hellenismus takového mučednictví».

Dle názoru nejjemnocitnějšího z našich moderních spisovatelů nebyl by býval hellenismus odkázán na katolický západ, na královnu měst, věčný Řím, kdyby nebyl nastoupil osudný rozkol. A tato stinná stránka rozkolu pronásleduje hellenismus od dob dobytí Cařihradu až po žalostné pro nás poslední dny otázky bulharské. Připojení 50.000 Bulharů k církvi katolické, jež událo se v jednom dni bez součinnosti Vatikánu, přimělo Rusko po delším zdráhání a odporu, že se ujalo věci bulharské.

Zde před velechrámem svatopeterským člověk nahlíží, **jak jest obmezeným, kdo ospravedlňuje malicherné hádky, které Řecko odloučilo od katolického západu.** Člověk mimoděk se táže, jaké by to bylo bývalo neštěstí, kdyby křesťanské svědomí jen se zřetelem na vyšší, lidumilné, osvětové a národní otázky bylo přijalo vycházení Ducha sv. z Otce i Syna místo toliko z Otce. Vždyť světskou moc papežovu podmínily poměry časové, jež se vyvinuly z neustálých bojů mezi císaři římskými a republikami italskými. **Primat jest oprávněn slovy Písma sv., slovy, která dokonce v řeckém jazyku lesknou se na bání svatopeterského chrámu: «Ty jsi Petr a na této skále vzdělám církev svou».** Když je Kristus proslovil, pak měla a mají nějaký smysl podobně jako i «Pasiř beránky mé, pasiř ovce mé», a «Petře, miluješ mne víc než titos» «Ano, Pane, ty víš, že Tě miluji».

Jsou-li tyto texty původní — a pochyby nemůže býti ani nejmenší — pak připouštím s Ireneem Asopiosem, jenž náleží k našim veleduchům, že každý jiný výklad jejich jest vyloučen.

Proto bylo tím pošetilejším, že právě táž církev se přela o tyto texty, která svůj osud více spjala s hellenismem a která tíhu této velké zodpovědnosti musí nésti pro sebe a pro svůj národ. Ale snad měl se tu ukázati ještě jednou nedostatek politického ducha, kterému se svět obdivuje od Tukidyda až po Grotta. A za trest, že východní církev pravoslavná pěstila tak úzký rozhled myšlenkový, musí dnes pykati celý národ. Tato základní chyba její staví ji proto do trapných rozpaků činiti se národní, ačkoliv stojí psáno: «Nejsou Židé, nejsou Řekové», přestala totiž býti církví bojující, jak zůstává do dnes církev katolická, jež jest neustále v boji s knížetem tohoto světa.

Obdivujeme řecké vlastenectví Fociovo, jenž především hleděl zachániti řecký národ. **Staletí však ukázala, že se zmýlil, an ještě nezahynul národ pro svůj příklon k církvi římské».**

Z těchto projevů je patrné, že na všech stranách rozkolu bytí ne všeobecně přece hlasy vážnými a vlivnými stará nekřesťanská nenávisť puká a mizí, onen dosavadní ledový chlad k církvi katolické proměňuje se v hřejivou lásku, v samovolně vytryskující touhu po upřímném spojení, sesílení a zmohutnění křesťanského živlu. Že na východě není tato touha všeobecná, nic nás nesmí másti v našich snahách. Schází dosud v církvích východních soustavná práce pro

sblížení církví, schází prostředí, které by unionistické myšlenky pěstilo, živilo a šířilo, síly pro ně vychovávalo, schází tu iniciativa, opora a vedení, což my katolíci máme vše v papežství. Byť ony hlasy jednotlivců nebyly s to, aby hned převrátily veřejné mínění, přece nesmějí se podceňovati, any pocházejíce od mužů vážných, odborně vzdělaných a vysoce postavených, jsou mnohdy vodítkem v nazírání na celou akci a vtiskují ráz celé době, celé sporné otázce.

A jaký jest stav, mínění a práce pro unii u nás na západě? Jako vůbec papežové římský nikdy s myslí nespouštěli a za svou povinnost si pokládali pracovati o uskutečnění rozkazu Kristova o jednom ovčinci a jednom pastýři, tak zvýšenou měrou zvláště poslední tři papežové pevně upírali prosebné zraky k východu, aby jej připojili

Bulharští mniši O. Genadij a Gnariton, žáci Panteleimonovi.

v lásce a víře ku stolci Petrovu. Pius IX. jako starostlivý otec veškerého křesťanstva s neobyčejnou láskou, iakou pálilo šlechetné srdce jeho, pozval biskupy celého světa rozkolnického k všeobecnému sněmu vatikánskému, aby konečně jednou pro vždy odstranil osudné dělení křesťanstva a spojil je všechny v pravém ovčinci Kristovu. Encykliky a skutky velikého papeže Lva XIII. směřující ku spojení církví jsou dosud v živé paměti. Nedal si ujíti žádné příležitosti, aby neukázal své obzvláštní lásky k východňanům, vydával po vždy památné okružníky, otevřel je častěji vyslovoval přání po spojení církví, zakládal ústavy, které by pracovaly ku sblížení jejich. Lev XIII. hojně zaséval, a my vidíme dnes nadějný vzrůst jeho semene, neboť dnešní mnohoslibné hnutí bylo vyvoláno jeho snahami a kráčí v jeho intencích. Bystrý duch jeho předbíhal dobu, zvláště my Slované nebyli jsme ještě připraveni, abychom dovedli pochopiti, ujeti se a těžiti z jeho vznešených myšlenek. A ve šlépějích Lva XIII. snaží

se kráčet i nyní sv. Otec Pius X., jak zřejmě svědčí okázalá oslava v Římě patnáctistoleť památky sv. Jana Zlatoústého, nadšená promluva Jeho Svatosti k poutníkům sjednoceným a posledně okružník k hierarchům východu.

Tyto snahy římských papežů vyvolaly na západě řady odborných věhlasných učenců, kteří se kupí kolem vážných časopisů ať čistě odborných ať lidových, jichž úkolem jest východní otázku církevní řešiti přesně vědecky v duchu církve a učiniti potřebu jejího rozřešení přáním a majetkem širokých vrstev lidových. A hle k osvědčeným, na slovo vzatým, vysoce i na východě ceněným časopisům Bessarione, Echos d' Orient a Slavorum litterae theologicae¹⁾ druží se letos vážný nový konkurent odborný internacionální měsíčník Roma et l'Oriente, vydávaný péčí mnichů grottaferratských u Říma. Němci vedle lidového měsíčníku Missionen der Augustiner von Maria-Himmelfahrt založili si letos ještě čtvrtletník Unions-Stimmen, u nás vznikl náš časopis Apoštolát, u Slovinců a Charvátů rozšířily svůj obsah o program unionistický některé lidové listy atd.

Ohniskem a korunou všeho hnutí unionistického jsou naše velehradské sjezdy unionistické. Vydařily-li se první dva nade vše očekávání, ač byly jen jaksi pokusné, lze právem doufat, že významem, účastí a obsahem je překoná letoší sjezd třetí.

Z církevních hodnostářů kromě nejdůst protektora J. E. metropolity moravského a J. E. metropolity lvovského, jenž se nadějně pozdravuje, zavítá určitě na náš sjezd sjednocený biskup bulharský, Msgr. Epifan Šanov, apoštolský vikař v Macedonii se sídlem v Soluni, rodišti to našich věrověstů sv. Cyrilla a Methoda. Někteří biskupové pošlou své zástupce.

Za řečníky s odbornými přednáškami jsou pozváni osvědčení již pracovníci v naší otázce a jiní noví nadšenci pro svatou unii. Pravoslavný farář Vas. Coeken z berlínského ruského vele vyslanectví promluví o možnosti sjednocení církve východní s řeckokatolicou, P. Bournaert Claeys z Bruxellu proběře, jak jest psychologicky působiti k dohodě u víře mezi zastánci různých bohoslovných názorů, a P. Urban T. J. z Krakova: «Pokud jest odštěpena církev východní od západní a jakými páskami by obě měly navázati spojení». P. Aug. Palmieri objasní, zda možno vytýkati církvi katolické «juridismus» v učení o dostižení, P. Martin Jugie z Cařihradu přednese o podstatě a významu modlitby pro sjednocení církví, záhřebský professor dr. Šimrak vyličí příčiny a překážky jakož i dějinný vývoj unie v království charvatskoslavonském a bulharský professor O. Meth. Ustičkov z Fanaraki (na maloasijské straně Cařihradu) naznačí postup, jakým by se měla bráti práce unionistická v Bulharsku. Pl. de Meester z Říma srovná důvody pronášené proti papežské neomylnosti za sněmu vatikanského s oněmi, které proti ní uvádějí pravoslavní. Bulharský sjednocený hegumen O. Pavel Christov z Mostratli u Odřína podá význam Otce Panteleimona (viz články v Apoštolátě) a úcty k Nejsvětější svátosti oltářní pro sjedno-

¹⁾ Od r. 1911 vycházejí na jejich místě Acta Academiae Velehradensi

cení církví, rumunský professor dr. Jul. Hadzsega z Ungvaru vysvětlí rozdíl mezi míněním pravoslavných theologů a učením sv. Jana Zlatoústého o primátu sv. Petra.

Mimo to jsou oznámeny kratší informační řeči pro jednotlivé sekce. Účast cizích interessentů hlavně od Jihoslovanů a Rusínů dle dosavadních přihlášek bude značná daleko převyšující počet cizích účastníků prvních dvou kongresů. Bra'o-li naše kněžstvo živou účast na dřívějších sjezdech, patrně dostaví se v hojném počtu i letos k třetímu kongresu, aby ukázalo prvenství zájmu a porozumění pro ideu cyrillomethodějskou, jež připravuje zmohutnění západní a obrod církve východní na posvátné půdě velehradské. Jest však nutno, aby účastníci se napřed přihlásili u Msgra dra Ant. C. Stojana, poslance a probošta v Kroměříži, by se každému vše potřebné na Velehradě mohlo zajistiti. Poněvadž bude společná strava, bude se platiti za stravu a nocleh denně 7 K. Přihlášení budou částečně i hosti v klášteře, aby byl umožněn vzájemný styk s cizími hostmi.

Ze života bulharských řečníků na III. unionistickém velehradském sjezdě.

Adolf Jašek.

Mezi Bulhary, již letos zavítají na náš III. unionistický sjezd, jest i Otec Methoděj Ustičkov, professor semináře ve Fanaraki (na asijské straně Cařihradu), jeden z nejvzdělanějších, povahou nejpříjemnějších a nejmilejších, smýšlením nejideálnějších bulharských domácích kněží, které jsem poznal za svého pobytu na Balkáně. Je Bu'harem tělem i duší a nadšenec pro dílo unie horlivý; vládne obratně i pérem obohacuje lidovými náboženskými spisky chudičkou katolickou literaturu bulharskou. Posledně vydal v dubnovém a květnovém čísle »Žitie na svetiitě« vycházejícím ve Slivně za redakce O. Germaina Reyдона známého z II. sjezdu unionistického »Sveti Ivan Rilski, pustinožitel«.

O. Methoděj jest jedním z prvních kněží, kteří vyšli ze slovanského semináře v Kara-Agači. Zvláštním způsobem povolal jej Bůh k úřadu apoštolskému. Byl synem pravoslavného popa a bydlel se svými rodiči v odlehlé bulharské chatě na úbočí divokého pohoří rodopského. Otec přál si, aby jeho synáček následoval ho v popske hodnosti a úřadě, iak jest zpravidla zvykem u pravoslavných na východě. Důstojnost a úřad kněžský přechází jako při nějakém světském zaměstnání s otce na syna, zda tento cítí se povoláním a způsobilým k tomu čili ne.

Kdysi přišel jeden z missionářů z Kara Agače na svých apoštolských cestách po Bulharsku i k obydlí popa otce P. Methoděje. Na palouku hrálo si několik 6—10 letých opálených bulharských hochů. Missionář dav se s dětmi do rozgovoru, ihned upozoroval, že jeden z hochů jest neobyčejně čilý, živý a budící o vše zájem. Missionář tázal se ho po rodičích, jejich chaloupce, a hošík již doprovázel ho ku skromnému obydlí svých rodičů.

Otec a matka byli nemálo udiveni nad zjevem cizího popa ve své chatě. «Posaď se a vykládej své přání!» poroučel domácí pán, zatím co jeho žena obstarávala dle bulharského známé pohostinnosti nějaké občerstvení. «Rád bych vzal vašeho hochu s sebou do slovanského semináře v Kara Agači, aby tam vystudoval na popa», vykládal missionář svému hostiteli.

Oba rodiče byli mocně překvapeni nad touto zprávou, a pop vykládal svůj záměr se synáčkem: «Proč by měl choditi můj syn tak daleko do ciziny, já si ho už vychovám na popa». «Nepřál bys sobě, aby tvůj syn naučil se něčemu více než ty umíš?» namítal missionář. «Ano», zněla odpověď, «ale zda-li by pak hoch šel s tebou? A pak školy stojí peníze, já jsem docela chudičký a musím ještě několik dětí a ženu živiti». «Buď bez starosti», ujišťoval ho missionář, «Pán Bůh se již postará, abychom ti syna na studiích uživil, zeptej se ho sám, zda by chtěl se mnou jíti.

Hošík byl s návrhem missionářovým úplně srozuměn, a rodiče dali konečně svolení, aby jejich syn směl vstoupiti do slovanského semináře v Kara Agači.

Brzo po jeho příchodu do semináře zemřel mu otec, a jak na jedné straně truchlil sirotek nad jeho úmrtím, tak na druhé straně pocítoval vnitřní radost, že ubylo překážek, aby dle touhy srdce svého mohl se věnovati studiím a připravovati se na stav kněžský.

Pět let uplynulo od té doby, a náš kandidát měl příštím rokem začíti studa bohoslovná. S jitra kdysi zavoval jej ředitel do hovorny. Jaké bylo jeho překvapení, když viděl před sebou matku státi. Tím větší byla radost jeho, že vůbec neočekával jejího příchodu. Avšak brzo srdce jeho se zarmoutilo, když z úst matčiných slyšel rozkaz, aby opustil seminář a s ní šel domů. Prosil, něžně odporoval, ale matka když viděla, že její domluva na syna jest marná, obrátila se na bulharského konsula, aby tvrdošíjného a umíněného hochu násilně do domova dopravil. Ubohý hošík jsa neplnoletý musil ustoupiti násilí. Poslední slovo k P. rektorovi bylo: «Musím jíti, ale modlete se za mne, aby má nepřítomnost dlouho netrvala, přijdu zase».

Tři měsíce po jeho odchodu obdržel P. rektor dopis tohoto obsahu: «Milý Otče! Již tři měsíce uplynuly a mně zdají se věčností, neboť mé srdce bije a žije pro váš seminář. Kdybyste jen věděl, jak truchlím nad ztrátou života seminárního, krásných obřadů, bohoslužby, společenského života s kamarády a studij! Jaký rozdíl mezi tam a tu! Moji současníci vyrůstají beze všeho vzdělání a náboženství, v neděli chodí sice do kostela, poněvadž je to zvykem, ale neumějí ani psáti ani čísti, jejich mysl těší se jen nad hrubými požitky. Jejich duše neví nic o štěstí při sv. přijímání, nemají ani potuchy o pokoji, jaký rozhostí se v duši člověka po sv. zpovědi, zpověď zdá se jim nepotřebná, neboť mladí lidé nemohou prý zhřešiti. Jaká zaslepenost! Cítím ve svém srdci, co jste mi dobrého prokázali. Po milém Pánu Bohu děkuji Vám, Otče, za vzdělání svého rozumu a zušlechtění svého srdce. Uplynulo sice již několik let od mého vstupu do semináře, ale dosud dobře se pamatuji na onen okamžik, jak pozdravoval jsem budoucí své kamarády ve svém národním kroji, maje nohy v roztrhané jakési látce zamotány místo

obuvi a hlavu máje pokrytou hrubým kalpakem. Doma vidím své současníky dosud podobně oděny. Při pohledu na ně myslívám si v duchu: má duše, mé srdce, má mysl odpovídaly asi mému zevnějšku. Není sice těžkým zaměnit šat, ale Vám děkuji, Otče, že jsem změnil nejen svůj zevnějšek, nýbrž hlavně své nitro, svou duši.

Dosud jsem nebyl doma v pravoslavném kostelíčku, ač mi to náš pop velmi zazlívá. Raději chodím v neděli 12 km do katolického chrámu, kde posluhuji s největší radostí knězi při mši svaté.

Pravoslavný pop, jenž výhrůžkami mou matku přiměl, že jsem musil domů přijít, již zemřel. Znovu jsem prosil matku, aby svolila k mému návratu do semináře. Ačkoli nemám ještě jejího svolení, přece doufám, že brzy přání mé se splní.

Rád bych s vámi sdělil něco o volbě a ustanovení nového popa u nás. Poslední neděli shromáždili se nejstarší občané vesnice a radili se: «Nemáme popa, proto si musíme někoho ze svého středu vyvoliti. Ty, Dimitrije, umíš čísti a zpívati, byl jsi již kostelníkem, proto budeš nyní naším knězem». Vyvolený činil s počátku sice nějaké námitky, ale konečně volbu radostně přijal. Byl sedlákem, ale při tom může býti i popem, neboť to něco nese a žena s dětmi bude míti aspoň pohodlnější život. Nově zvolený pop odebere se na 14 dní k despotovi t. j. k pravoslavnému biskupu, jenž ho dá trochu vycvičiti v obřadech a v udělování svátostí. Za dva týdny se vrátí, a dědinka naše bude míti svého popa.

Jak smutný to stav! Kolik dobra by mohl prokázati těmto prostinkým lidem, kteří jsou spíše nevědomí než zlí, kněz vzdělaný, zbožný, horlivý, který by se toho lidu ujal, jejich řečí mluvil, v jejich obřadech sv. svátosti udílel!»

Tolik dopis zaníceného, ideálního bulharského studenta. Pán Bůh splnil jeho šlechetné přání. Brzo přibyl do Kara Agače, aby pokračoval ve svých studiích. Dnes jest již dlouho u svého cíle, cítí se šťastným a obšťastňuje zvláště bulharskou mládež, která mu tolik k srdci přirostla, aby z ní vychoval pro svůj lid řadu nadšených a obětavých apoštolů. Neboť dobře znaje poměry bulharské, ví, že jedině vzdělané, zbožné a horlivé domácí kněžstvo může v lidu bulharském radostný obrat k nim přivést a takto mu šťastnější budoucnost náboženskou dáti a zabezpečiti. O prázdninách chodíval O. Methoděj po bulharských vískách a sbíral mládež hochy i děvčata, aby je zasvětil v klášteřích tajům katolického náboženství a vychoval z nich apoštoly unie na Balkáně.

P. Methoděj působil jako jeromonach ve Slivně, až byl povolán za profesora semináře ve Fanaraki. Jest oblíben nejen u svých žáků a u ostatních kněží řádových (assumpcionistů), nýbrž veliké vážnosti požívá i u kněží pravoslavných, jak jsem seznal při návštěvě bulharského exarchy, kam mne doprovázel. Otec Methoděj spojuje v sobě vlastnosti, které nikoho neodpuzují, ale všechny získávají.

Jiný bulharský assumpcionista, řečník na III. sjezdě unionistickém jest O. Pavel Christov, představený missie v Mostratli slovenského obřadu. Otec Christov může se vykázati dnes největším úspěchem missionářské práce na Balkáně. Tento neobyčejně

činný a horlivý kněz v pravdě apoštolského ducha zažil radostné, ale i hrůzoplné chvíle ve své farní osadě.

Mostratli (viz klášter i s Otcem Pavlem na str. 33.) leží asi 40 km severovýchodně od Odřína v cípu, jímž Turecko zabíhá do jižního Bulharska. Vesnička není starého data. Mostratli v turečtině značí místo, kde jest nějaký klášter. Klášter Mostratli založil mnich Panteleimon (viz článek); okolo kláštera je rozestavena bez ladu a skladu asi 70 chýžek (400 duší) živících se skromně obděláváním polí a chovem dobytka.

Neobyčejně horlivým působením O. Pavla vzrůstá utěšeně počet věřících; v osadě dály se četné návraty k církvi katolické a katolíci uniaté jsou v náboženských povinnostech velmi svědomití. V loňském dopise O. Pavel píše: »Tři vynikající rodiny naší vesnice počtem asi 30 duší staly se katolickými. Tyto tvoří s osmi již dříve přestoupivšími krásnou korunu srdcí, jichž si vydobylo božské Srdce Páně. Jeden z přestoupilých připravil mu jistě zvláštní radost. Jest to stařeček, mnich ze slavného kláštera zakladatele řádu Panteleimona jménem Otec Chariton. Vystoupil ze dvou pravoslavných klášterů, kde zaujímal místo archimandrity bulharského. Dotčen milostí boží přišel tento ctihodný stařec ku dveřím našeho kláštera, prose o přijetí, aby u nás jako katolický mnich mohl zemřít. V noci složil v kostele do mých rukou přísahu věrnosti k církvi katolické. Od té doby denně přistupuje ku sv. přijímání a tento dřívější pravoslavný hodnostář snižuje se nás k nejhlubší pokoře, přijímá tělo Páně na pravou ruku jako diakoni a líbá vždy při tom ruku celebrantovu. Prostinký, skromný a při tom veselý stařec stal se nám všem miláčkem. Jeho navrácení bude patrně působiti na rozkolné v Mostratli, tak že se oddáváme nejlepší nadějí. I klášterné, jichž představeným byl O. Chariton, žádaly nás za přijetí do lůna církve katolické. Podobně byl přijat do lůna církve katolické i O. Genadij. (viz oba na obrázku.)

Za neúrodných let nebo v dobách neštěstí jest klášter jediným útočištěm obyvatelstva. Když v minulém desetiletí nastal v celém okolí veliký hlad, přicházeli zemdlení vesničané prosit dobrotivých Otců aspoň o hrst ovesné mouky, již mísíce s rozmělněnou slámou, připravovali si z toho pokrm, který pokládali za sváteční jídlo.

Před třemi lety prožil O. Christov smutné krveprolití svých osadníků způsobené rozvášněnými Turky z blízké vsi Evdžilera. Obsadili totiž proti všemu právu pastviny Mostratli a chtěli se zmocniti i jeho hřbitova. Konečně počali ničiti i les náležející křesťanům. Na snažné prosby O. Christova byla posílána komise za komissí čtyřikrát, ovšem na útraty křesťanů, ale vždy bezúspěšně. Všechny úřady po dlouhých průtazích potvrdily, že pastviny i les náleží obci Mostratli. Občané vypravili se jednoho dne, aby sesbírali odpadky, které Turci tam nechali, když mnoho dříví si byli odvezli. Ale hle! »Se starostou vydali jsme se«, vykládá O. Christov v dopise, »poněkud dále do lesa, abychom jej shledli. Tu najednou starosta vykřikne: »Rychle odtud pryč, Turci z Evdžileru ozbrojeni jdou houfně proti nám!« Sotva to dořekl, zmizel v houštině lesní. Po krátkém rozmyšlení, co počít, chtěl jsem podobně se dát na útěk, když tu najednou obklíčilo mne šest Turků ozbrojených dubovými klacky.

Snažil jsem se jich prositi o spravedlnost, ale odpověděli mi jen skřípěním zubů a křikem: »Zbijte ho, usmrťte toho džaura (křesťana).« Žádný však se neodvážil zasaditi první ránu.

Když dále doráželi, pak vzbudiv dokonalou lítost jsem jim mužně pravil: »Jen mne zabijte, ale pak uvidíte, co se vám stane!« Sotva jsem to dořekl a již cítil jsem ze zadu ránu na svém těle. Napjal jsem všechny síly a dal se do útěku, abych ušel jisté smrti. Pustili se za mnou, držíce klacky vzhůru, aby mne dobili. Mířili na mou hlavu, ale vždy selhalo, dostal jsem jen několik ran na ramena a na záda. Turci vyli jako smečka psů, ale já zatím sotva popadáje dechu, dospěl jsem až na pokraj lesa, a když Turci viděli, že jsem z lesa ven, ustali od mého pronásledování a táhli proti křesťanům sbírajícím dříví. Sotva dechu popadáje, polovysílen dospěl jsem do kláštera, necítě se od ran a vyslal jsem dva Otce na koních do blízkých vesnic zjednat pomoci proti zuřivcům.

V lese zatím nastala řež. Turci po křesťanech stříleli z pušek a revolverů, děti a ženy mlátili klacky. Několik našich pod ranami Turků skonalo ještě v lese, mnoho jich bylo smrtelně raněno, několik jich zůstalo v bezvědomí. Hned jsem telegraficky požádal turecké úřady o zakročení, ale tito si nepospíšili. Bylo sice na oko potrestáno několik Turků, ale za to přísáhali pomstu celému křesťanskému obyvatelstvu a zvláště mně.»

Takových strastí zakoušejí katoličtí missionáři na Balkáně. Ale Pán Bůh žehná jejich trpělivost a horlivost, neboť vždy novými a novými dušemi obohacuje vinici svou.

Oba dva horliví missionáři, Otec Methoděj i O. Pavel, ozdoby balkánského kněžstva, budou našimi hostmi na posvátném Velehradě o dnech sjezdových a vedle programových řečí poví nám zajisté ještě mnohou trpkou událost ze svého zkušenostmi bulharskými bohatého života zasvěceného jen obětavé práci pro blaho a spásu nesmrtelných duší našich pobratimů balkánských.

Většina cizích hostí bude přítomna i nedělní slavnostní schůzi Apoštolátní.

Panteleimon.

Píše Jan Tagliaferro.

(Pokračování.)

Po dlouhých letech vzpomněl si Panteleimon na rodné město Odřín. Zatoužil opět spatřiti krámek, kde kdysi olivy prodával. Opuštěl tedy klášter a vydal se na cestu.

Na východě nelámají si dlouho hlavy přípravami na cestu. Ovoce, melouny, nevařená zelenina jsou obyčejným pokrmem cestujících. I chleba se jim snadno na cestě dostane, za vodu se ani tam neplatí, a tak jsou se starostmi o výživu hotovi. Za přístřeší slouží jim v létě klenba nebeská a v zimě naleznou všude útrpné srdce, které jim dopřeje koutek u teplého krbu.

Bývalý higumen (představený kláštera v Thassu následoval příkladu svých krajanů a beze starosti vydal se na cestu. Jenom jedno ho cestou trápilo: touha po sv. přijímání. Konečně došel cíle

svoji cesty. Odřín jest sídlem řeckého metropolity, a proto zvyky církevní věrněji se tam zachovávají.

Po dlouhém hledání ve všech chrámech podařilo se Panteleimonovi získati si starého kněze jménem Serafína v části města Jélderém zvané. Nabídl se mu, že bude vyučovati malé děti, zpívati v kostele a sakristii obstarávati. Serafín rád svolil a to již proto, že vlídnost a ctnost mnichova mile ho dojala.

Častěji dopřával pop Panteleimonovi sv. přijímání, po němž tento stále lačněl. Za to chtl Panteleimon Serafína jako největšího dobrodince svého. Litoval toliko že shledával na něm málo kněžských ctností. Měl totiž Serafín obchod a konal služby Boží jenom zřídka, o největších svátcích. Jednou dodal si odvahy a pravil k němu: »Otče Serafíne, jak to, že nepoužíváš pro sebe vzácného pokladu, ježž mně s takovou láskou a dobrotou udě'uješ? Jsi na blízku ohně, ale tebe nehřeje. Kéž bys jednou žáru jeho zkusil, poznal bys netušené slasti u oltáře!«

Když častěji ho tak napomínal a povzbuzoval, podařilo se mu konečně, že Serafín sloužíval častěji mši svatou, pečoval o pořádek v kostele, a stal se vůbec horlivějším v duchovní správě; s častějším přijímáním mizely pomalu hlavní jeho chyby, jako vosk roztává u ohně.

V zimě navštívil Panteleimona ve světnici, sloužící za klášter malé družině; přišlo totiž několik jeho učedníků z Thassu za ním do Odřínu. »Otče higumene« oslovil jej Serafín, »zpozoroval jsem, že ty a tvoji druhové nemáte plášťů, což jest v kruté zimě nepříjemno. Tu máš peníze, jichž nepotřebuji, abys koupil látku na plášť«. S těmi slovy položil pět liber tureckých, asi 100 K na stůl.

Podivil se této neobvyklé štědrosti Panteleimon; ale řekl: »Pán Bůh tě požehnej, otče Serafíne, za tvůj úmysl dobročinný; ale nemohu peněz přijati; v tvé farnosti jsou vdovy a sirotci opuštění, kteří těch peněz nutněji potřebují nežli my. Ty jsi jejich pastýř, jdi a rozdej je mezi ně, potěšíš jejich i Boží srdce«

Tak časté přijímání z hlostejného učinilo kněze horlivého, z lakomce člověka štědrého. Za nedlouho rozdal Serafín své jmění chudým a žádal Panteleimona, aby ho přijal mezi své učedníky. Byl prvním knězem klášterů v Mostratli a Sudšaku. Svého učitele následoval v obrácení se ke katolicismu, v němž až do smrti setrval.

Náboženská nevědomost venkovanů bulharských byla tehdy veliká. I rozhodl se Panteleimon, že bude jejich apoštolem. Za tím účelem naučil se důkladně jejich jazyku a s holí v ruce procestoval celý kraj až k Sudšaku, poučuje rolníky na poli, dítky na ulicích a cestující na silnicích. To bylo ovšem zločinem v očích Hellenů (Řeků), zvláště biskupů a patriarchy cařihradského, jemuž od pěti století Bulharsko bylo podřízeno, kteří za vlastizrádce považovali každého, kdo v bulharských chrámech a školách jiného jazyka užíval nežli řeckého. Prostému Panteleimonovi zdálo se to však zcela přirozeným hlásati lidu evangelium v řeči jeho mateřské.

(Dokončení.)

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezálepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Slavnostní schůze „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ na Velehradě v sobotu a v neděli 1. jakož 29. a 30. července 1911.

Dr. Ant. Cyr. Stojan, jednatel.

Slavnostní schůze apoštolátní úpravou svou a průběhem svým bývají významnými a povznášejícími. Dlouho schůze tato utkví v paměti všech přítomných. I po létech účastníci vzpomínají s radostí a vděčností na radostné události a okamžiky při nich zažité. Vše to platí a platiti bude plnou měrou i o letoší slavnostní apoštolátní schůzi, kterážto zevnějším leskem leckterou z předešlých schůzí předčí.

V sobotu odpoledne přicházely z blízka i z daleka účastnice, neb po přednosti to dámská pouť. Jednatel Dr. A. C. Stojan a jeho pomocníci dp. Hřiva, kaplan napajedelský, bohoslovci Duda a Jašek a katecheta Jašek vykazovali příchozím byty. O půl sedmé ubíral se krásný průvod od Cyrillky. V čele průvodu doprovázeného hudbou dražovskou nesen od mladíka starosty okresního sdružení strážnického. Fr. Stanislava, převzácný prapor »Sdružené omladiny venkov. pro Moravu a Slezsko«. Za praporem ubíralo se duchovenstvo v přehojném počtu, mezi nímž z dalekých krajín vzácní účastníci sjezdu unionistického, kterýž konán předcházející dny za veliké účasti a oslavy. Následovali mužští členové a za nimi účastnice měst a míst, Prahy, Vídně, Brna, Vyškova, Přerova, Kroměříže, Hranic, Lipníka, Polské a Mor. Ostravy, Olomouce, Uh. Brodu, Těšína, Kojetína, Štramberka, Velkého Meziříče, Hulína, Dolní Bobrové, Otnic, Hu-

sovic, Senotáře, Svatoslavy, Kunovic, Strážnice, Dražovic, Řepčína, Uh. Hradiště, Hluku, Berouna, Libavy, Hustopeč, Napajedel, Uher. Ostroha, Kolína, Moštěnice, Telče, Bystřice p. H., Holešova atd. atd.

Průvod za hlaholu zvonů a písně: «Ejhle sv. Velehrad už září», vítan na návsi od ndp. biskupa soluňského, Šanofa, za assistance p. faráře Tomečka a tovaryšstva Ježíšova. Nadšenou uvítací řeč měl dp. P. Strýhal z Tovařšstva Ježíšova, navazuje na místo z Písma sv. o ženě samaritánce, již Kristus ukázal studnici vody živé a učinil ji apoštolkou mezi samaritány, připodobňuje k téže studnici samařské slovanskou studnici «vody živé» na Velehradě, prací a utrpením našich věrověstů vyhloubené, jejich mocnou přímlovou ohražené, z níž čerpat přicházejí zástupy a rozcházejí se od ní jako apoštolé Kristovi. Převzácně naznačil i účel apoštolátní. Slova přesvědčivá zajisté upevnila členy apoštolátní v předsevzetí, vytrvati při Apoštolátě a přináseti malé oběti s nim spojené. A že to též byla pouť dámská, připomenul, že kdyby matky naše nebyly bývaly zbožnými, že ani my jsme zde nestáli pod kazatelnou a kazatel sám že by nebyl mohl míti uvítací řeč. Vše to velmi dojalo přítomné a oko zvlhlo při vzpomínce na zbožné matky naše. Jednatel Dr. Ant. Cyr. Stojan oznámil po té pořádek, který po čas apoštolátní slavnosti se zachová.

Následovalo vzývání Ducha sv. a krátká návštěva nejsvětější svátostí oltářní. Úchvatný byl pohled na zástup klečící a kořící se Pánu a Spasiteli. Svatým požehnáním zakončena večerní pobožnost.

Při společné večeři u «Heroldů» chovanky řepčinského ústavu písněmi přítomné obveselovaly, takže rychle přikvačila 9tá hodina, kterážto ustanovena pro zastaveníčko pro ndp. biskupa soluňského, Šanofa. Na klášterním návsi osvětleném zapěno několik písní, i bulharská za vedení prof. Waltra od chovanek zmíněného ústavu řepčinského a za vedení dp. faráře Peksy od «dobrovolníků-zpěváků» a zahráno několik píe. Pohnutým srdcem děkovala J. B. Milost přítomným za důkaz lásky a přízně a prosí věrné Moravany, aby z vděčnosti ke svým věrověstům přičinili se o jednotu církví. Okamžiky prožité na Velehradě zůstanou z těch nejvzácnějších celého jeho života. Na to za vedení p. Dolanského provolávána ve všech řečích (11) všem přítomným hostům sláva, slavno, živio atd.

Následovala společná večerní modlitba, jakou nás naučila matka naše. Jednoduchá modlitba a tak dojíká všechny přítomné. Koná se ovšem o 10. hodině v kostele Velehradském, v prostorném a jen slabo osvětleném kostele, což zbožnost a vznícenost ještě více zvětšuje. S písní: «Odpočiňte v pokoji» odebírá se vše na odpočinek.

V neděli o půl páté ráno rozezvučely se zvony Velehradské. Je to nevýslovná mluva! Hudba hraje: «Bože, chválíme Tebe!» Vše pospíchá se upravit a vše pospíchá na ranní modlitbu do chrámu Páně. Zpovědnice záhy byly všechny obleženy. Mše sv. slouží se u všech oltářů jedna po druhé, neboť bylo přemnoho duchovenstva přítomno. O půl šesté p. předseda ústředního výboru apoštolátního vdp. prelát Dr. Pospíšil měl mši sv. za živé a zemřelé údy apoštolátní a při ní bylo společné sv. přijímání, na kteréž jednatel dr. Stojan s

přijímajícími společnou přípravu vykonal. A nyní přistupuje ku stolu Páně dáma v skvostném úboru a zase prostá venkovanka v kroji národním, muži i družky kunovské v úboru královniček atd., všichni s nelíčenou zbožností. A na kůře po celé svaté přijímání podávaném od kněží z tovaryšstva Ježíšova a probošta Roudnického V. Kotrchy, chovanky řepčinské jednu píseň vzácnější po druhé prozpěvují. Vše rozrývá srdce roztoužené a roznícené. Slzou nevyslovné radosti zarusují oko a dostavuje se pocit radosti jindy nepocítované, snad možná říci, předtuchy to nebeské. V pravdě přešťastné to chvíle, chvíle pokoje, jehož svět dáti nemůže! Následovalo poděkování po sv. přijímání, při němž v nejsvětějším to okamžiku nezapomenuto na hlavní účel apoštolátní, na modlitbu za sjednocení všech slovanských národů u víře. Po společném snídání zahájena od p. předsedy ústř. výboru Dr. J. Pospíšila srdečným proslovem valná hromada na nádvoří před připraveným oltářem na řečniště zvláště upraveném. Jaký to vzácný pohled na valnou hromadu. Tu převládá ještě slovácký кроj a údivem naplňuje zvláště vzdálenější příchozí. Na řečniště vystupuje akademik filosof Zíbal ze Znorov a pronáší chvalořeč na sv. Cyrilla a Methoda, v níž líčí sv. Cyrilla a Methoda jakožto největší dobrodince po Bohu. Nenucený potlesk byl mu odměnou vděčnou. Paní Lžičarová z Vyškova pronáší řeč s neobyčejnou nadšeností, přímo unáší posluchače svými vývody. Zapřisáhá matky, aby střežily dítky své jako zřítelnicí oka svého. Nabádá ku srdnatosti, by se nedaly ničím a ničím svéstí od plnění svých povinností náboženských, by nedbaly výsměchu, ústrků a potupy. Řečnice neobyčejným řečnickým talentem a řečnickým půvabem pravou bouří potlesku vyvolala a přemnohou slzi radosti vykouzlila.

Přesrdečné pozdravy vyřídili: Akademik Horký za katolický spolek akademiků v Brně, Fr. Stanislav ze Strážnice v krásném slováckém kroji za «Sdružení omladiny venkovské na Moravě a ve Slezsku», dp. Křikava, praem. farář ze Želiva za Čechy, jenž vybízel ku zakládání odborů apoštolátních hlavně v Čechách. Svižný poslanec M. Bartoň v kroji slováckém pozdravil valnou hromadu za klub poslanců katolicko-národních. Hosté cizí mohli na něm oči ztratiti a opětně se jednatele dotazovali, je-li to poslanec, takť byli zjevem jeho překvapení. Slovinskou řečí dojmavou pozdrav vyřídil profesor Krajňák za her. Slováky. Vřele a nadšeně promluvil po rusínsku professor Dorosžinski ze Lvova, po bulharsku vp. Ustičkov, jenž si přeje, abychom se více poznávali, což bude nám posilou a útěchou; dovolával se pomoci naší pro missie východní. Ruskou promluvu měl laik redaktor z Petrohradu, jenž tlumočil myšlénku, že bychom se všickni my i pravoslavní protestanté věřící měli zjednotiti u víře proti společnému nepříteli nevěře.

Po francouzsku oslovil valnou hromadu dp. Kayser z Elzaska, jenž neobyčejnou chválu přítomným vydal. Připomenul, že byl v 3 dílech světa, že ale také zbožnosti, jaké byl svědkem na Velehradě, nikde ještě neviděl. Nemálo byl překvapen, když ze zástupu mu po francouzsku provolávána sláva, ať žije. Horlitél pro «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie» na jihu, dr. Grivec,

pronesl pozdrav po slovinsky, p. kanovník Kyselka z Prahy za Prahu, za žurnalisty vp. Šup z Rajhradu, jenž zároveň podal zprávu o missiích v Bulharsku, na nichž «Apoštolát» hlavní podíl má. Hlučným potleskem uvítán ujal se slova slavnostní řečník dr. Nábělek,

Msgr. Epifani

bulharský sjednocený biskup apoštolský vikář
v Macedonii ze Soluně.

c. k. školní rada z Kroměříže. Počíná citátem z Kollárovy «Slávy dcery», jenž líčí ohromnou oblast vlasti Slovanů rozdělených. Nemůže je spojit politika ani násilí, jediným možným pojítkem jest jednotná víra katolická. Nastaly nyní zlé doby kulturního boje. Leč jako už dříve v národě českém, kdy téměř byl až na pokraji záhuby, vyvstali vzácní mužové a zachránili národ, tak i dnes

povstávají ve hnutí katolickém mužové, kteří s obdivuhodným sebezapřením staví se v čelo a odrážejí prudké útoky tábora nevěreckého. Jsou to generálové, vojskem jste vy všickni bez rozdílu stavu a důstojnosti. Vedle prostého rybáře sv. Petra pracoval na vinici Páně filosof sv. Pavel a tak musí býti i dnes. Dokazuje potřebu modlitby, dokazuje, jak mylné jest mínění, že náboženství vědě překáží. Řeč odměněna neutuchajícím potleskem.

Vdp. Dr. Dočkal po chorvatsku tlumočí city radosti, jaké má z takého shromáždění a vyzývá ku společnému působení a k společným modlitbám za sjednocení u víře.

Vdp. assessor Vychodil, pokladník apoštolátní podává stručnou zprávu pokladniční se srdečným doslovem.

Rídící učitel Kořínek z Bílovic ujišťuje za spolek katol. učitelů, že věrně napomáhají budou snahám zde tlumočeným a projádřeným. Přijímá se návrh s radostí, by se poslal holdovací telegram J. kn. arcib. Mil. nejdůst. p. knížeti arcibiskupovi Dr. Bauerovi. Jednatel Dr. Stojan oznamuje krátce došlé písemné pozdravy a telegramy. A už v slavném průvodě za krásného zpěvu ubírá se z chrámu ndp. biskup Šanov v průvodě desíti kněží sjednocených, by sloužil na návsi mši sv. slavnou, dle obřadu staroslovanského. Nový život všechny projel, nikdo nepocítuje únavy, ač horko převeliké zavládá a slunce jen jen praží. Oko nikdo nespustí z ndp. biskupa a jeho assistance. V ruku mají účastníci knížku: «Mše svatá podle obřadu církve východní, jak se konává u sjednocených katolických Východanů». «Dobrovolníci-zpěváci» za řízení cthp. bohoslovce Řezníčka provádí mistrně zpěvy. Vdp. rada a spirituál Pospíšil upozorňuje vždy na jednotlivé části mše sv. S neobyčejnou pozorností přítomni byli mši sv. zástupové, k nimž přibýly mariánské družiny a průvod ze Starého Města za vedení vp. kaplana hradištského Horáka s 50 družičkami. Po 2 hodinách skončena mše sv., po níž rozdával ndp. biskup posvěcené chleby (antidor). Jest to památka na «agapé», hody lásky duševních prvních křesťanských dob.

Že kde kdo chtěl něco dostatí a že byl veliký tisk okolo p. biskupa, netřeba při naší slovanské povaze a letoře ani dodávati. Jeho biskupské srdce nemálo se potěšilo z toho upřímného dovolávání se antidoru.

Po společném obědě pospíchali jsme na sv. požehnání na rozloučenou. Bolně nás dojímala píseň na rozloučenou se svým refrainem: «Líbáme tvé svaté prahy, s Bohem Velehrade drahý». — Ano drahým se nám stal Velehrad a srdce nechtělo ani rozloučiti se s ním. Než třeba dodati slova z písně: «Nuže staň se vůle Páně, kraj nás volá daleký, teprv nebeská nás báně spojí kdysi na věky». S rozlúostněným srdcem kráčíme do Cyrillky, kde uctili jsme ostatky sv. Cyrilla, bychom vzali do sebe aspoň část lásky k Bohu srdce jeho. Z tě duše a z toho srdce pomodlili jsme se za sjednocení u víře a u tiché rozmluvě s Bohem, s Matkou Páně, sv. Cyrilem a Methodem odcházíme z Velehradu.

«Pohlédněme ještě jednou na velebný onen chrám, odkud s Matkou milohlednou Cyrill, Method žehná nám. S provázejte, hvězdy jasné, zástup, jenž vás velebí, po pouti by této časné s vámi stkvěl se na nebi. — Libáme tvé svaté prahy, s Bohem, Velehrade drahý!»

Velehradské slavnosti 1911.

Ad. Jašek.

Velehrad náš náležel vždy mezi nejpřednější místa posvátná všem Slovanům, již naši předkové přilnuli k němu celým zbožným srdcem svým, rádi a četně putovali k této kolébce víry a osvěty všech plemen slovanských, ale dnes tato nepatrná velikostí vesnička slovácká roste důležitostí pro rozdvojené u víře Slovanstvo, nabývá významu světového. Od r. 1907. každý druhý rok hostí nejen nejoddanější syny skoro všech národností slovanských, nýbrž i vzácní cizí hosté a na slovo vzatí učenci v bohoslovných vědách skoro z celé Evropy putují sem, abyúčastnili se vážných vědeckých porad a bohubíbe práce směřující k uskutečnění prosby Kristovy: «aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř», a «všichni jedno byli».

Nejosudnější v dějinách událostí pro celou církev Boží na zemi jest přenešťastný rozkol — oddělení se církve východní od západní počínajíc 9. stoletím. Toto rozštěpení zavinila nejen různá učení a názory náboženské, nýbrž hlavně poměry kulturní, politické a církevní. Sv. Cyrill a Methoděj chtěli Slovanstvu vyhraditi před důležitý úkol v dějinách církve Boží na zemi, stavějíce je jako most, jenž by pojil západ s východem a jednotil je u víře. Než nepřízní okolností toto jejich svaté a velkolepé dílo bylo ztroskotáno a slovanští národové východní a jižní nejkřutěji pocítili toho smutné následky. Rusové, Bulhaři a Srbové odloučili se od Říma a přitulili se k východnímu křesťanskému středisku Cařihradu a tím také přetrhli spojenectví a úzký bratrský svazek se západními slovanskými národy katolickými. Toto jejich odštěpení u víře bylo jednou z nejposlednějších příčin, že po staletí musili snášeti kruté tyranské jho tatarské a turecké a v osvětě vždy daleko pokulhávali za západem.

Dnes, kdy nepřítel proti všemu, co nese jméno Kristovo, urputněji a mocněji než kdy jindy doráží, a jasněji se poznává, jak malicherné byly příčiny rozkolu a jaké nezměrné škody z něho vzešly celému křesťanstvu, vytryskává na obou stranách čistá touha, aby odloučené církve se spojily a ve spojení (v unii) novým křesťanským životem omládly národy. A za tím účelem shromáždují se každého druhého roku na unionistickém sjezdě biskupové nebo jejich zástupci, vznešení církevní hodnostáři a učenci v bohoslovných vědách skoro z celé Evropy, aby se vážně poradili o cestách a prostředcích, které by vedly k tomuto žádoucímu cíli církevní jednoty. Poněvadž práce ta týká se po předně národů slovanských, přicházejí též jejich zástupci a přátelé na Velehrad k těmto poradám. —

Letos ve dnech 27.—30. července konal se třetí takový unionistický sjezd. První dva vydařily se nad očekávání, byly důstojné a vzácné svým obsahem, průběhem i účastí, pro třetí jevil se již zájem světový, svedl na Velehrad nejčilejší a nejprohloubenější pracovníky o církevní jednotě mezi západem a východem a upřímné její přátelé z nejdlehlších končin a přilákal i značný počet především našeho moravského kněžstva.

Vzácní hosté dostavili se většinou již v úterý odpoledne, aby po dlouhé únavné cestě mohli si trochu odpočinouti a zotavení mohli sledovati odborné latinské přednášky a porady.

Bezprostředně před kongresem unionistickým měl sjezd nadějný náš kněžský dorost bohoslovci. Byly to právě velehradské sjezdy bohoslovecké, které vypěstily již dříve živou myšlenku pracovati pro vtělení všech čeledí slovanských do církve katolické. Bohoslovecké sjezdy spojovaly všechny skoro semináře slovanské, odchovaly řadu kněžstva různých diecesí, které vzájemnou známost navázalo na sjezdech bohosloveckých a pak dále si ji udržovalo, ony stávaly se každoročně dostaveníčkem především mladšího nadšeného kněžstva, zvláště když přednášky na nich o časových a důležitých otázkách byly svěřeny nejpřednějším pracovníkům na poli vědy nebo v životě veřejném.

Plni svatého zápalu a nejčistšího ideálu každý rok noví a noví obstaravatelé těchto velehradských slavností jako by závodili, kdo z nich dovede sjezd nejlépe a účelně připravit. Od r. 1907 jest vždy již spojen sjezd bohoslovecký s unionistickým, aby nadějná myšlenka cyrillomethodějská našla nové pěstitele a příznivce v dorostu kněžském. Letos dodávala bohosloveckému sjezdu zvláštního slavnostního rázu přítomnost četných učenců a vzácných hostů přibylých na Velehrad na zítřejší sjezd unionistický z různých končin Evropy.

Sjezd začal průvodem od Cyrillky u slavnostní brány, která byla postavena na počest nejdůst. protektoru J. Ex. knížete arcibiskupu olomouckému a vzácným hostům sjezdovým. Ve chrámě vyslechli účastníci promluvu vdp. P. Strýhala, jenž pěkně nastínil bohoslovcům Krista Pána jako ideál a vznešenost idey cyrillomethodějské. Když si vyprosili v kostele požehnání Ježíše Svátostného pro své snahy, byl sjezd zahájen ve velkém sále a zvoleno předsednictvo. Kromě všech slovanských řečí až na srbštinu a lužičtinu bylo tu mluveno i francouzsky, italsky a poprvé albánsky.

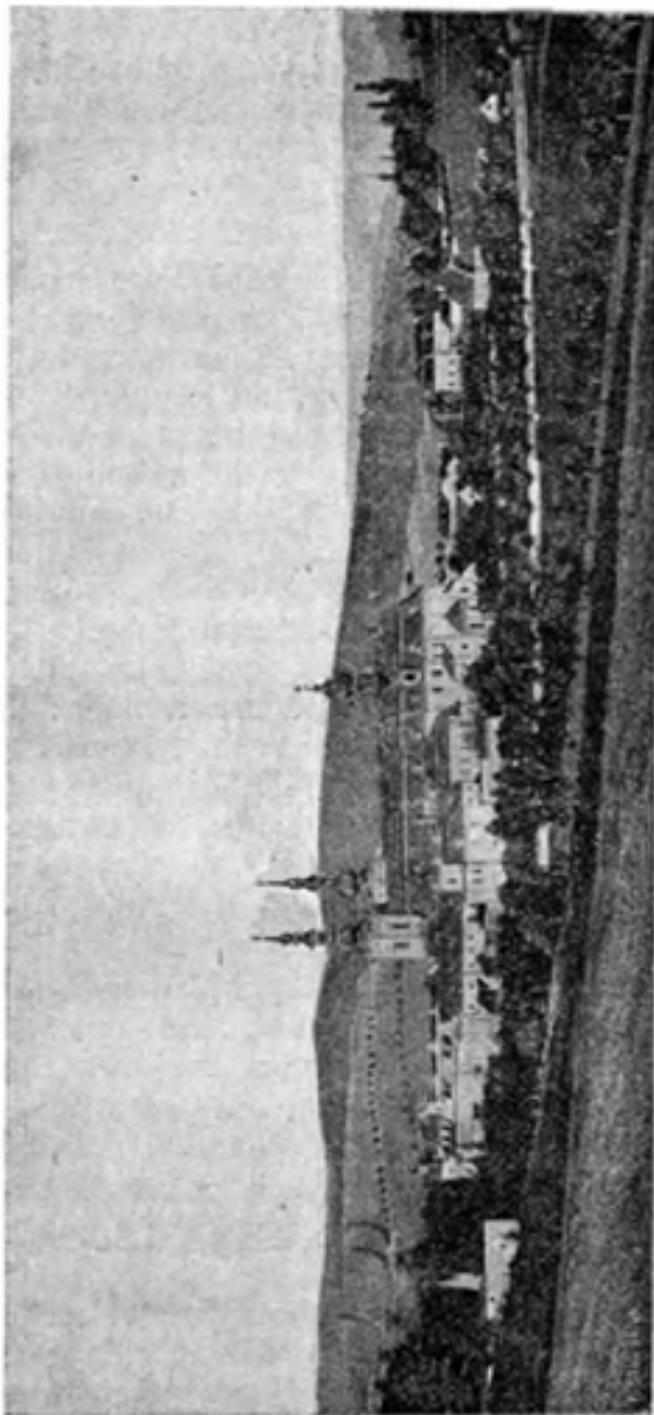
Přečetné krátké a jak obsahem tak i formou případné pozdravy stupňovaly zájem a v živém napjetí a slavnostní náladě udržovaly všechny přítomné. Zdálo se, jako by i na ty starší ba i na vetché kmety přecházel mladistvý zápal, svěží síla a hodrá mysl z těch mladistvých nadšených srdcí, jež onino řečmi svými ještě více rozohňovali a svými důraznými slovy přesvědčujícími o vzácné bohaté zkušenosti dodávali odvahy, aby nedali se oloupiti o svůj duševní ideál a pustili se statně v boj o jeho uskutečnění.

Večer středeční byl vyhrazen jen pozdravům cizích hostů. Nálada byla povznešena, na tvářích všech zračila se radost a spokojenost.

Ve čtvrtek dopoledne po vykonaných obvyklých pobožnostech ve chrámě v pozdravech za své kollegy rozevřeli ideálů plné srdce své bohoslovci z četných seminářů rakouských, a jim pomoc vydatnou při jejich práci za «víru a domovinu» důrazně slibovali zástupci mladých, ale čilých katolických akademických spolků českých.

Slza radosti kalila oko, když jsme viděli bujaré mladíky plné ohně, ani si podávají přátelsky ruce, aby neohroženě podle sebe kráčeli a udržovali národ náš v zásadách Kristových.

Za těchto pozdravů přibývali neustále noví a noví cizí hosté, jichž příchod býval vítán nadšeným potleskem.

Velehrad.

Na to přednesl s vroucím citem formou dokonalou a obsahem hluboce promyšlenou jadrnou řeč P. Al. Jemelka T. J. o činnosti kněze ve spolkovém životě. Důrazná slova jeho plynoucí z čistého přesvědčení a rady mladým kněžím nasbírané z bystrého pozorování dnešního života a opřené životní zkušeností byvše za napjaté pozornosti přítomnými přímo hltány, zanechaly hluboký dojem. Kéž

nevymizí nikdy z mysli těch, kdož je slyšeli, a budou mocnou vzpruhou zvláště oněm, kteří osamoceni v životním boji bez rady nebo zklamání prvním nezdarem, budou ztráceti nadšení a sílu a počnou jen chlebařiti .

Pěkně plynula a duši sytila řeč bohoslovce Fr. Cinka, který za těžkých dnešních bojů vedl kněze před Krista Svátostného, aby tam hledal útěchy, pomoci a síly ve svých potřebách.

Po několika ještě pozdravných promluvách vyšli účastníci k portálu chrámovému, aby uvítali nejdůstojnějšího arcipastýře olomuckého. Uvítání Jeho Milosti s cizími hostmi bylo velmi srdečné.

Zatím shromáždili se všichni zase ve velikém sále, aby se pokračovalo v akademii. Nastal slavnostní okamžik.

Duší všech slavností, poutí a schůzí velehradských je msgr. dr. Ant. C. Stojan; on je rozmnožil, on je dovedl k dnešní výši, on je činí tak milými, vábivými, v pravdě lidovými, on umožnil a uskutečnil i světové sjezdy unionistické, on věnuje dle slov Sušilových Velehradu a Hostýnu každému srdce půl a přece Velehradu srdce celé. Rok co rok je dr. Stojan volen za výkonného předsedu akademie bohoslovecké, našemu dorostu kněžskému jest vždy obětavým příznivcem a upřímným rádcem, a proto vděčnost chtěli mu projevit bohoslovci dle sil svých k jeho šedesátinám, že ho jmenovali prvním čestným členem «Literární Jednoty bohoslovcův olomuckých». Odevzdali mu vkusný originelní diplom s mistrnou kresbou významných míst v životě dra Stojana: kněžského semináře, Hostýna a Velehradu. Neobyčejný bouřlivý jásot, v nějž mísil se mohutný chorál «na mnogaja ljeta», jako by chtěly ubezpečiti oslavence o upřímnosti všech a podati důkaz tajeného citu: «Že naše sjezdy tak zdařilé — Tvé dílo, že Velehrad tak slavný a krásný — Tvá námaha, Tvá je práce». Dlouho neutuchaly srdečné a nadšené ovace. —

Na to vstoupil do sálu nejdůst. p. kníže-arcibiskup dr. Frant. S. Bauer, provázen prelátem drem Frant. Ehrmannem, opatem Drápalíkem a ředitelem Frintanea dvorním kaplanem drem Lad. Dvořákem. Všichni jsou nadšeně vítáni a pozdraveni. Poprvé dostalo se cti sjezdu bohoslovců, že mezi ně zavítal jejich biskup.

Po několika kratších proslovech a písních byla za nadšené nálady pobožností v Cyrilce skončena krásná pouť a akademie bohoslovců.

Sjezdy bohoslovecké těšily se vždy oblibě našeho hlavně mladšího kleru, v posledním desíletí — dřívějších jsem nebyl svědkem — byly vzorem sjezdů akademické mládeže, ale nejsem jediný v úsudku, tvrdě, že tomuto sjezdu přísluší jak co do návštěvy domácí i cizí tak i co do obsahu a pořádku prvenství.

*

Spojení církví jest dílem více milosti boží než úsilí lidského. Proto v chrámě před Ježíšem Svátostným vyslavše vroucí modlitby a vyprosivše si na Něk požehnání pro snahy své, začali jsme třetí unionistický kongres.

Naplněn největší radostí, vítá všechny, prohlašuje, že je vyloučena každá politika, všeliký panslavismus a jakákoli forma modernismu, zahajuje sjezd msgr. dr. Ant. C. Stojan. Dle jeho návrhu jsou zvoleni za protektora metropolita olomucký, nejdůst. p. kníže-arcibiskup dr. Frant. S. Bauer, za čestné předsedy soluňský biskup msgr. Epifan Šanov, a lvovský metropolita dr. Ondřej hrabě Šeptickí, za výkonného předsedu dr. Stojan.. Slova ujal se J. Ex. nejdůst. p. protektor a srdečně všechny takto pozdravil: «Jako biskup místa všem Slovanům nejmilejšího, posvěceného stopami sv. Cyrilla a Methoda cítím velikou radost a pokládám si za významnou čest, že mohu vás přivítati všechny, kdož jste za tak velkým a vzácným cílem sem přišli, aby každý svým způsobem přispěl k uskutečnění proseb našeho milovaného otce Lva XIII., které pronesl v okružníku «Aeterni Patris». Buďte vítáni a opět pravím vám, buďte vítáni! Kéž Duch sv. na přímluvu blahosl. Panny Marie, sv. Cyrilla a Methoda mysl Vaši osvíti, vůli posílí, řady vaše rozmnoží, porady a snahy vaše řídí a vše přivede ku zdárnému cíli».

Slova ujal se nejd. biskup Šanov řka: «My všichni, kdož milosti boží jsme se tu sešli, stavíme se pod ochranu Matky boží a apoštolů našich, sv. Cyrilla a Methoda. Přišli jsme sem za vysokým cílem, jež možno shrnouti ve tři body: aby se utvrdila jednota, aby se za ni rozhojnily modlitby a abychom si vyprosili milosti Spasitelovy pro svaté dílo své». Když ujistil opat řeckého kláštera Grotta-ferraty u Říma, že i jeho mniši pracují za stejným cílem jako my na Velehradě, počaly učené přednášky a debaty, jichž obsah jindy obšírněji a lidově v listě svém podáme. Poněvadž na sjezdě bylo zastoupeno asi třináct národností, byla zvolena za jednacích řeč latina.

Ve čtvrtek večer bylo na počest nejdůst. protektoru uspořádáno zastaveníčko za slavnostního osvětlení Velehradu ozdobeného prapory barev národních, církevních a slovanských. U Cyrillky postavena byla nádherná slavobrána s nápisem: «Na uvítanou protektoru a hostům III. unionistického kongresu». Velehradská hudba střídala se s mohutným kněžským a bohosloveckým zpěváckým sborem, jehož písně daleko rozléhaly se večerním tichem. J. E. nejdůst. kníže-arcibiskup promluvil z okna k shromážděnému kněžstvu několik nadšených slov, vyzýváje je, aby na velepamátném Velehradě čerpalo znovu a znovu oheň a nadšení pro věrné plnění stavovských svých povinností. Když shromáždění zazpívalo národní a papežskou hymnu, odebrali se všichni do chrámu k večerní modlitbě.

V pátek ráno sloužil nejdůst. p. arcibiskup slavnou mši sv. za četné assistance. Zpěv obstaral mohutný kněžský sbor řízený vdp. farářem Peksou. Dopoledne bylo vyplněno zase učenými přednáškami. Poněvadž povinnost nejdůst. arcipastýře jinam volala, rozloučil se srdečně s účastníky III. sjezdu, poděkovav všem, kteří sjezd připravili a o zdar jeho se přičinili. Připoměl, že dílu našemu jest třeba modlitby. Tu pěstí Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda, jež vřele odporučuje. Máf mnoho milostí od sv. Otce. Právě obdržel prodloužení práva pro kněze jeho členy světiti ve stanovách vytčené devotionalie. Ku konci požehnal J. Excel. znova snahám sjezdovým a udělil klečícímu shromáždění arcipastýřské požehnání.

Po poledni byla valná hromada Akademie Velehradské, za níž jednatel podal krátký nástin rozvinu Akademie Velehradské. Po delší debatě bylo odhlasováno, aby výbor pracoval na doplnění a změně stanov a návrhy své předložil příští valné hromadě.

Za členy výboru Akademie Velehradské s právem kooptace byli prozatímně r. 1909 zvoleni a letos opět potvrzeni do příští valné hromady Akademie Velehradské: nejdůst. metropolita Lvovský Ondřej hrabě Šeptycki, P. Aurelio Palmieri, Augustinián v Římě, dr. Jan Pospíšil, prelát a kanovník v Olomouci, msgr. dr. Ant. Stojan, probošt a poslanec v Kroměříži, dr. Ant. Podlaha, kanovník v Praze, msgr. dr. Kordáč, universitní profesor v Praze, Jan Vychodil, assessor a děkan v Cholině, Method Zavoral, opat ze Strahova, Dr. Frant. Grivec, professor z Lublaně, P. Wirsig jako rektor kolleje velehradské neb jeho zástupce, dr. Jos. Bocian, ředitel semináře ve Lvově, dr. Frant. Kyselý, professor v Prostějově, dr. Frant. Nábělek, školní rada a professor v Kroměříži, Prokop Šup, člen řádu benediktinského v Rajhradě, Ad. Špaldák T. J. v Praze, dr. Kamil Dočkal, univ. professor v Záhřebě, dr. Frant. Hrachovský, katecheta v Kolíně, Baltazar Hřiva, kaplan v Napajedlích, Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži. Z těchto jednohlasně byli do předsednictva Akademie Velehradské zvoleni: Předsedou J. Excel. dr. Ondřej hrabě Šeptycki, metropolita rusínský ve Lvově, místopředsedou: Msgr. dr. Ant. C. Stojan, probošt a poslanec v Kroměříži, jednatelem: Adolf Jašek, katecheta v Kroměříži, pokladníkem: Baltazar Hřiva, kaplan v Napajedlích.

O III. sjezdě unionistickém při valné hromadě Ak. Velehr. byli adoptováni: Dr. Rich. Špaček, děkan theol. fakulty v Olomouci, Dr. Jos. Pazman, ředitel semináře a redaktor v Záhřebě, Martin Jugie, assumptionista v Cařihradě.

V sobotu dopoledne společnou modlitbou: »Tebe, Bože, chválíme« ukončen byl třetí unionistický sjezd. Byl navštíven daleko četněji nežli první dva, a to jak hosty cizími tak i domácími. Byl patrným důkazem, že myšlenka naše roste a nabývá sympatií všeobecných. O významu a osobnostech III. unionistického sjezdu příště. Poněvadž k letošimu sjezdu bylo třeba pronikavých oprav v ložnicích, sále atd., byl spojen tento sjezd i s velikými vydáními, k jichž úhradě velkomyslně darovali J. E. nejdůst. pán kníže arcibiskup dr. Frant. Sal. Bauer 3000 K, prelát dr. Jan Pospíšil, kanovník v Olomouci 1000 K, Jan Vychodil, assessor a děkan v Cholině 1000 K, Alf. Sauer, professor v Uh. Hradišti 100 K, J. E. nejdůst. arcib. Posilovič ze Záhřebe 100 K a j. Všem šlechetným dárcům »Zaplať Pán Bůh!« —

Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.

(Pokračování.)

III.

Při smutném stavu, v jakém udržuje rozkol naše bratry východní, jest potěšitelným a mile dojmajícím, že tito od nás oddělení bratři uctívají velmi horlivě a vroucně Pannu Marii, což jest zajisté i příčinou, že zachovali s námi i jiné články víry, zvláště pak o svátosti oltářní. Touto úctou k Panně Marii jsou východní křesťané i nesjednocení po mnoha staletí živým svědectvím proti protestantům, kteří úctu k Panně Marii zavrhlí a proto též marně o získání rozkolníků pro vyznání své se pokoušeli. V životě východních křesťanů jest Maria Panna hlavní osobou. Tak velice jsou navyklí na uctívání Panny Marie, že toho, kdo jí nectí, nazývají bezbožcem, nevěrcem a nepokládají ho za křesťana. Úcta k Panně Marii jest považována u nich jako nejdůležitější důkaz víry pravé. Proto i jejich biskupové, by veřejně osvědčili svou pravověrnost, nosí ještě posavad na prsou obraz Panny Marie s božským dítětem zvaný Panagia (Celá svatá, Všesvatá) na místo náprsního kříže, jaký nosívali naši biskupové římského obřadu. Při svěcení svém přísahá biskup, že chce čest a důstojnost Rodičky boží hájiti, skrze jejíž přimluvu doufá nebeské ochrany. Základem této pobožnosti mariánské jest tam, jako vůbec u všech katolíků, víra, že Maria Panna jest pravou Matkou boží. U východanů tato víra však obzvláště vyniká a co nejčastěji se jeví. Nejraději a nejčastěji ji nazývají Bohorodičkou (Theotokos). Neboť skoro každá modlitba k Panně Marii obsahuje a vyznává víru v její božské Mateřství. Proto i Zdráva s Maria jest na východě dle toho uzpůsobeno začínajíc slovy: Bohorodičko Panno, zdráva s milostiplná a končíc opět vyznáním: «neboť porodila jsi Krista, Spasitele duší našich». Při všech pobožnostech a službách božích, při hodinkách církevních, při udílení sv. svátostí i při obřadech pohřebních, vždy připojují se — a to dle nařízení církevního modlitby k Panně Marii zvané «Theotokion (Bogorodičen)». Kdykoli se vzdává pocta Pánu Ježíši, vždy činí se i zmínka na počest božské jeho Matky. Patrně to obzvláště při mši sv., kde se delší modlitby k Panně Marii často opakují. Podobně při pobožnosti lidu ku sv. přijímání. Zde každá třetí modlitba jest Bogorodičen vztahující se k té, kterou my nazýváme «Naší milou Paní nejsvětější svátostí».

Obzvláštní svou úctu a lásku k Panně Marii projevují i tím, že v pobožnostech Marii Pannu nejmenují nikdy názvem jednoduchým, nýbrž přidávají celou řadu krásných a významných výrazů, jako na př. při mši sv. «Přesvatou, přečistou, přeblahoslavenou, slavnou královnu, Bohorodičku a ustavičnou Pannu uctěme». Velmi často též děje se velebení P. Marie

chválozpěvem: »Tebe ctihodnější na Cherubíny, slavnější bez přirovnání nad Serafíny, která jsi bez porušení (panenství) Boha Slovo porodila a v pravdě boží Rodička jsi, velebíme«. V marianských modlitbách východní bohoslužby jest vůbec pozorovati pevnou víru v nesmírnou důstojnost a svatost, zvláště pak nikdy neporušenou panenskou čistotu a víru v její výsady, jako jest neposkvrněné Početí a její nanebevzetí i s tělem vzkříšeným a oslaveným; v modlitbách těch jeví se všude též veliká důvěra v dobrotu milosrdenství a ochotnou, rychlou pomoc Panny Marie; proto nazývají ji a ctí též pod zvláštním jménem: *S k o r o p o s l u š n i c a* t. j., která »brzy, rychle, skoro vyslyší!« Tato veliká pobožnost k Panně Marii jeví se na východě také velmi rozšířeným uctíváním jejích obrazů (ikonů), které vůbec na východě v bohoslužbě veřejné i soukromé zaujímají místo velmi důležité, ne-li zrovna přední. Některé jsou i nám známy a těší se i u nás veliké úctě na př. obraz Panny Marie Ustavičné Pomoci, který, jak východní obrazy vůbec, vyniká vážným, důstojným a milým výrazem jevícím se i v pečlivém upravení roucha, čímž předčí i mnohé obrazy marianské, zvláště novějších umělců západních. —

Jak velikou byla úcta k Panně Marii na východě od dávných dob, patrně i z toho, že hlavní město někdejší východní říše římské (byzantské), *Cařihrad*, byl při svém založení od císaře Konstantina Vel. zasvěcen Panně Marii (11. května 330). *Cařihrad*, Nový Řím, byl prvním městem Marie Panny a takto celá říše byzantská byla Marii Panně jakožto královně zasvěcena a odevzdána; celý východ křesťanský stal se královstvím, říší Marie Panny.

Pro tuto velikou úctu a lásku k Panně Marii dáván křesťanům východním název hypofilopárthenoi, t. j. jakoby byli až přílišní přátelé a ctitelé panenské Matky boží, začez se oni ale nikdy nestyděli a nestydí.

Z tohoto v pravdě marianského východu, zrovna ze středu této marianské říše, z *Cařihradu*, přinesli sv. Cyrill a Methoděj se sv. vírou katolickou na Moravu a do všech zemí slovanských onu velikou, vroucí lásku, úctu a pobožnost k blahoslavené Matce Boží. Lid slovanský všude přijal tuto pobožnost jako obzvláště milé a vzácné dědictví po těchto našich otcích. Ona se u něho brzy ujala, hluboce zakotvila a stále zachovala ve všech zemích slovanských.

Tuto velikou úctu a pobožnost k Panně Marii dosvědčují naše dějiny, naše četná poutní místa marianská, naše poutě na místa nejvzdálenější jí zasvěcená a obzvláštními milostmi vyznamenaná.

Tuto velikou úctu k Panně Marii dosvědčují u nás také mnohé pobožnosti s krásnými písněmi, bratrstva marianská, dosvědčují ji obzvláště Marianské Družiny v minulosti tak četné a blahodárně působící i v době přítomné opět obnovené a utěšeně zkvétající. Vše, co se týká cti Panny Marie, jest našemu lidu milé; on všeho se rád účastní, kde jedná se o oslavu Matky nebeské. A Družiny marianské proto právě se lidu našemu zamlouvají, že otevřeně nosí jméno Marie Panny, jež nikoho nemůže zarážeti, jak se jinak stává při

katolických spolcích s jinými jmény. Toho ducha mají všichni Slované, vyjma ovšem ony, kteří svedeni byvše k protestantismu, neznají bohužel předobré Matky, kterou cizí vinou byli ztratili a zapomněli. Toho ducha vroucí pobožnosti k Panně Marii mají též naši rozkolní bratři slovanští; ač se od skály Petrovy odloučili, přece zachovali sobě úctu k Rodičce Boží. Velikou pobožností k ní vynikají obzvláště Rusové. Pravdu tuto potvrzují sami pravoslavní Rusové slovy svého pravoslavného kněze, probošta O. Alexije Malceva an píše: Rusko v uctívání Matky Boží nedá se překonatí od žádné země na světě. Nelze mi blíže uváděti zvláštních příkladů. Co jsem zmínil již dříve o pobožnosti k Panně Marii v celé církvi východní, to platí v míře snad ještě větší o ruské církvi. Podotýkám jen, že v Rusku jsou přemnohé chrámy zasvěcené Panně Marii. V Moskvě, kde čítá se na 400 kostelů, v jediném Kremlu (části města toho) jsou tři kathedrály nesoucí jméno Panny Marie. V kathedrále zasvěcené «Nanebevzetí Panny Marie» jest obraz její, jehož rám cení se na ½ mil. K a drahokám jenž zdobí čelo Matky boží, má cenu asi 70.000 K. Dle O. Malceva čítá se v Rusku asi 235 zázračných obrazů marianských. Ano! Maria Panna, «která žádného neopouští, která žádným nepohrdá, kdo se k ní utíká», i u oddělených dítek svých «divy tvoří», pro tu víru, důvěru a většinou nezaviněnou nevědomost zbožného lidu. Ovšem jest v této úctě marianské na východě mnoho pouze zevnějšího, bez pobožnosti vnitřní, než to třeba přičítati právě k následkům odloučení od jednoty církevní; neboť schází zde potřebné správné poučení a vysvětlení se strany duchovenstva. Při tom všem jest však pravdou jistou: všichni východní křesťané i rozkolníci a mezi nimi největší a nejdůležitější část jejich Rusové vyznamenávají se velikou a rozsáhlou pobožností k Panně Marii. V této pobožnosti jeví se jejich pevná víra s námi nejvíce společná. Pobožnost tato proniká celý náboženský život východních křesťanů. Prozřetelnost Boží přes všecka nebezpečí se strany kacířstva a nevěry přes všechny neblahé následky rozkolu, v němž po mnoha staletí dleli, zachovala u nich tento převzácný poklad sv. víry jako základ, v němž spočívá naděje jistá na konečné sjednocení církevní východu se západem.

Když dva bratři spolu jsou nesvorní a snad zlobou lidskou se mezi sebou zneprátelili, ale mají ještě matku a ji oba stejně ctí a milují, pak jest ještě vždy naděje, že matka dobrá je opět smíří, porovná a sjednotí. Dokud má západ i východ křesťanský společnou Matku, Marii Pannu, dosud jest ještě vždy naděje, že na přímluvu a pod ochranou její docílí se sjednocení obou církví; Maria Panna zajisté nezapomene na své dítky na východě ve svém kdysi tak kvetoucím království, ona je též jistě přivede k jednotě víry ku skále Petrově.

V této okolnosti vidí právě též princ Max saský důvod ku blahé naději na sjednocení, an praví:

«Jistě v uctívání Panny Marie spočívá společný a spojující bod pro východ a západ. Vydáme-li tento ton lásky a nadšení pro Marii Pannu, tu každý východan rád se připojí v milý souzvuk.»

Jest tedy idea Cyrillo-Methodějská směřující ke kýženému sjednocení rozkolníků východních po nejvíce Slovanů se sv. církví katolickou nám sodálům velmi blízkou, neboť jest v pravdě zároveň myšlenkou mariánskou. V ní má Maria Panna velmi důležité místo. Jedná se o uskutečnění díla, jež jí jakožto společné Matce obou rozdělených církví na srdci leží, neboť závisí od něho spása tolika milionů dítek jejích v rozkolu žijících, závisí od něho obnovení úcty k ní v zemích, které kdysi byly jí zasvěceny jako její království; závisí od něho i zdokonalení pobožnosti k ní.

IV.

Nuže, drazí sodálové! zajisté poznáváme již dobře, jaké jest naše stanovisko, jaká jest naše povinnost sodálská k idei Cyrillo-Methodějské; poznáváme, že idea tato jest jedna z potřeb a záležitostí, jež mají zajímati každého věrného katolíka vůbec, poněvadž jedná se o dobro celé katolické církve; ona má zajímati každého sodála zvláště, poněvadž jedná se zde o záležitost naší nebeské královny, ona má zajímati obzvláště sodála národnosti naší, poněvadž idea ta v době nynější a za okolností doby té týká se dobra našich bratrů slovanských.

Ano, dr. sodálové máme ve věci tak důležité bráti upřímné, horlivé a obětavé účastenství zvláště my, kteří zasvětili jsme se Panně Marii v Družině její způsobem obzvláštním, sobě ustanovili a se k tomu slavnou přípovědí zavázali před jejím oltářem, že chceme k ní své Paní, Matce a přímělkyni osvědčovati lásku vroucí, účinnou všestrannou, apoštolskou.

Dějiny Mariánských Družin v našich vlastech, v zemích koruny české dosvědčují, kterak právě Družiny naše to byly, které přispěly z této lásky k Panně Marii k tomu, že víra sv. katolická, jež počala neblahým vlivem ciziny slábnouti ba i mizeti, byla zachována, a mnohým, kdož ji ztratili, opět vrácena, u všech pak upevněna.

Výrok císaře Ferdinanda III. o Štýrsku, že «Mariánské Družiny» jemu pomohly tuto zemi učiniti opět katolickou, zvtahují se neméně na vlasť naši užší. Družiny Mariánské, jež od založení Družiny pražské r. 1575 zdárně a rychle zkvétaly (— vzrostly v krátké době na 67 Družin, v nichž zastoupeny byly všechny stavy: vysoká šlechta, professori, studující, akademikové, gymnasisté, advokáti a lékaři, měšťané, rolníci, tovaryši ano i učedníci —) vykonaly u nás dílo veliké pro blaho církve i vlasti. S pomocí boží, za ochrany Panny Marie, sodálové posvěcující sebe a vedouce život v pravdě křesťanský, zachránili sami sebe oproti bludům a zkáze duše i těla; též jiné z lásky křesťanské, spojení jsouce moudrou organizací, zachraňovali, z bludů vytrhli ba samé vlasti proti nepříteli na zachránění její statečně přispěli; tak na př. Družina studujících od jiných stavů podporovaná to byla, která Prahu uchránila proti vpádu Švédů r. 1648. Takto se stala Mariánská Družina v Čechách, jak se dočítáme v pamětním spisku od P. Ant. Rejzka T. J. Jubileum 325letého zavedení Mar. kongregace do zemí koruny Svatováclavské. (str. 11.) «v dobách věků minulých organizační jednotou k pěstování křesťan-

ského života. Laikové, přední muži, bojovali s pomocí Boží a pod ochranou Matky Neposkvrněné v prvních řadách s duchovenstvem katolickým na obživu národa našeho v Čechách. Kongregace Mariánská byla jedním z mocných činitelů, že československé vlasti naše jsou katolické, zvláště též Morava, která vděčně uznává, že zůstala katolickou a zachovala dědictví Cyrillo-Methodějské hlavně pomocí Mar. Družin, které tam zřízeny působením Družin z Čech.

Mariánské Družiny obnoveny byvše nyní opět zkvétající po všech zemích téže koruny české zachovaly téhož ducha svých statečných předků — z dávné minulosti. Láska k Panně Marii sodály vždy pudí, aby dbajíce ovšem předně svého vlastního duchovního vzdělání a posvěcení «osvědčili též podle příkladu Matky milosti a milosrdenství lásku k bližnímu. Proto chápají a účastní se horlivě všeho, kde možno jim v té příčině nějak prospěti.

Vždyť náleží ku vlastnostem vzorné Družiny, jakožto jedna z pruin, které ji zachovávají v z o r n o u, život náboženský udržovaný mimo jiné prostředky též a p o š t o l á t e m. Pravý, vzorný mariánský sodál jest dle toho vždy pamětliv své povinnosti družinské byti též apoštolem předně ve svém okolí nejbližším, v družinské rodině samé, ale též mimo ni. Všude, kde se octne, při všem pamatuje a přemýšlí, jak by mohl býti prospěšným, co by mohl činiti dle účelu své Družiny, dle úmyslu a přání Matky boží, by ji potěšil, jí se vděčným prokázal. Proto i dle potřeb časových zařizuje a rozvíjí na základě a v duchu pravidel družinských svou činnost apoštolskou.

Nuže, drazí sodálové! též předmět, o nějž se nám jedná, ona idea Cyrillo-Methodějská jest zajisté jedna z důležitých potřeb časových.

Jest časovým pracovati za nynější doby na díle sjednocení církevního, jaké si vzala za úkol idea Cyrillo-Methodějská hlavně i z t é p ř í č i n y, poněvadž za našich dnů se vždy více rozšiřuje a zkvétá úcta k Panně Marii v celém světě katolickém, jak o tom důkaz podávají velkolepé s v ě t o v é, m e z i n á r o d n í s j e z d y M a r i á n s k é, při nichž opět Mariánské Družiny mívají velikou účast a úlohu. A právě i na těchto sjezdech bývá poukazováno na důležitost pobožností k Panně Marii vzhledem k východní otázce církevní jako na př. při Mariánském sjezdu ve Frýburku r. 1906.

Všeobecně se uznává a klade důraz, že církevního sjednocení bude tím jistěji a spíše docíleno, čím více bude se hledati v úctě k Panně Marii společný bod ku kýženému sjednocení a čím více se bude používati právě úcty této jakožto mocného prostředku k jeho uskutečnění: «Vydáme-li tento ton lásky a nadšení pro Marii Pannu, pak jistě každý východan rád se připojí v milý souzvuk». (Princ Max saský).

Proto všichni ti, kdož chtějí zdárně pracovati na díle církevního sjednocení konají je pod ochranou Panny Marie, odevzdávají své záměry, podniky, práce a námahy takměř do jejích rukou, v ni všechnu naději skládají a proto ji o zvláštní přímluvu vzývají. Vroucí pobožnost a láska k Panně Marii jim dodává též síly a vytrvalosti v obtížné práci získává hojného požehnání.

Za tím účelem dle návodu neb souhlasu nejvyšší hlavy Církve a se schválením jejím založili horlitéle pro církevní jednotu mimo jiné prostředky zvláštní nábožné spolky modlitební a misijní, jež všechny jsou odevzdány pod ochranu Marie Panny.

Takovými spolky jsou:

1. **Arcibratrstvo Nanebevzetí Panny Marie** s hlavním sídlem při chrámu P. «Anastasis» (Vzkříšení) v Cařihradě. Papež Lev XIII. sám spolek tento r. 1898 založil, všem věřícím snažně doporučil a stal se jeho členem. Též nynější sv. Otec Pius X. jest údem tohoto Arcibratrstva.

2. **Spolek Neposkvrněného Početí Marie Panny**, založený r. 1858. od ruského konvertily knížete Řehoře Šuvalova, pozdějšího řeholníka řádu Bramabitů. Tento spolek doporučoval a rozšiřoval u Jihoslovanů (Charvatů) znamenitý horlitel pro církevní sjednocení Slovanů rozkolnických se sv. Stolicí biskup Jiří Štrossmayer. Týž biskup založil při kostele svého kněžského semináře r. 1877 mešní nadaci za tím účelem, aby každou první sobotu v měsíci zpívána byla mše sv. na počest Neposkvrněného Početí bl. Panny Marie s výslovným úmyslem, aby Bůh co nejdříve východoslovanskou církev se západní spojil. Chtěl zároveň, aby takto klerikové jeho semináře, kteří byli povinni vždy při slavnosti družstva toho ve chrámu Páně seminárním býti přítomni, od mladosti přiučili se milovati milosrdnou a apoštolskou láskou i onu část lidu ve vlasti své, který s námi v církevním obcování posud není.

3. **Zbožná Jednota modlitební ku cti Bolestné Panny Marie** založena r. 1896. v Římě při chrámu P. sv. Marcella, služebníku Panny Marie (Servitů), jejíž účelem jest modliti se ustavičně za obrácení církví oddělených, kacířských a rozkolnických (denně 7 Zdravas Maria). (Pokračování).

Z Bodulije.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.
(Pokračování.)

Košljun zaujímá 1200 m² prostory. Podoby jest vejčité. Kolem něho táhne se hluboko zabíhající košljunský záliv mořský. Na jihozápad jest ostrůvek vzdálen od země pouze 300 m. To se rozumí, že bez lodi se nelze na něj dostat.

Lid na ostrově Krku vykládá si zajímavou pověst o Košljunu, kterou také zbásnil básník Badalić v básni: »Braća ne braća.«

Vypravuje se takto: Košljun i veškeren prostor kolem něho, kde je nyní moře, bylo kdysi pevninou. A všechna ta země připadala jistě vdově. Měla tři syny. Nejmladší byl slepý Djuradj. Matka milovala slepého Djurdja jako svého syna ale ne tak bratři. Ti ho stále klamali a rozkradávali mu jeho jmění. Kdysi oba bratři se smluvili, přišli k matce a přemlouvali ji, by se s nimi spojila a nebránila jim okrásti slepého bratra. Dlouho váhala matka, až konečně přidala se k nim. Nyní opili slepého Djurdja, rozdělili se mezi sebou o jeho peníze, obilí i víno. Jak Djuradj vystřízlivěl a seznal, že mu vše rozkradli, poklekl na zemi a proklel matku i bratry. V tom okamžiku provařilo se moře, pohltilo bratry i jejich majetek, a matka se proměnila v kukačku. A tak pouze majetek slepého Djurdja pozůstal — jest to nynější Košljun. A na Košljun přichází každoročně na »Djurdjevo« (na den sv. Jiří) matka proměněná v kukačku a kuká a nařiká pro těžký osud svůj i svých synů.

Jest tato pověst bez jakéhokoliv základu? Všechny pověsti obyčejně mají nějaký, byť sebe menší podnět. Myslím, že ani tato nevznikla nahodile, ale že se v dávné minulosti něco událo, co zapříčinilo onu pověst mezi lidem, neboť ústí Košljunského zálivu jest těsné a plýtké. Lid vypravuje, že v Košljunském zálivu na dně moře možno viděti zdi, dělicí jednotlivá pole. A Francisco Gonzaga, generál Franjevců, doslova praví v Košljunu: »U třetího kamene od města Krku překrásné, rozsáhlé a velice zalidněné údolí lze spatřiti, z jehož středu téměř pahrbek jakýsi lesy pokrytý k nebesům se týčí.« Buď se pisatel nesprávně vyslovil — nedá se však mysliti, že by neznal latinského slova pro »ostrov«, anebo záliv košljunský byl suchý tenkrát a v jeho středu vypínal se pahorek. V této otázce nechci však rozhodovati. Pozorujeme však na břehu ostrova základy mohutných zdí, jakési násypy a mezi ostrovem a pobřežím na dně mořském prastarou kamenitou cestu, která podnes překáží větším lodím, že zde nemohou proplouti.

Zanechme však minulosti. S tou ať si učenci lámou hlavy. My projdeme letem Košljun, jak nám jej věky ostavily. Celý ostrůvek jest zalesněn, les jest mladý a bujný. Kdysi byl zde les až 30 m vysoký, ale když před 40 léty zuřil hrozný orkán, zničil celý les. Po oné pohromě sám zesnulý nadvojvoda Josef vlastní rukou zasadil na Košljunu bory, jimž se dobře daří. Krásná to zajisté upomínka zvláště pro jeho dcery nadvojvodkyně, jež každý bor upomíná na jejich otce. Ony také celé hodiny tráví v tomto lesíku. Bor, crnika a vavřín tvoří zdejší lesy vždy zelené a milé. Lesíkem vinou se a křižují na vše strany stezky. Kdo navštívil Košljun, ten zajisté odnesl si nejsladší upomínky. Vše kolem je pusté, pouze Košljun se zvedá jako nějaká oaza. Kromě lesíku jsou zde též vinohrady a zahrady.

Stáří ostrova se všude odráží. Hlavní cesty jsou ohrazeny starými rozpukanými zdmi.

Košljun patrně pochází z římských dob. Na něm měl jakýsi Říman svůj letohrádek anebo pevnůstku, o čem svědčí též latinské jméno Košljunu-Castillio-castelluna. To potvrzují též dva náhrobní pomníky, které teď chová klášterní museum. Pocházejí ještě z dob před Kr. P.

Jak se měnily osudy Košljunu, není nám známo. Teprve v XI. věku vzpomínají se na něm Benediktini. Měli tu klášter s kostelem; byli to glagoláši. Jejich samostan (klášter) se poznenáhlu během časů rozpadl a jejich kostel slouží nyní pro sbírky nového musea. Vynikal-li jejich kostel něčím, není ani povědomo, vím pouze, že byl bohat lidskými kostrami. Když vloni prohlubovali jejich kostel, našli tam plný vůz lebek. Nejvíce nám připomíná zašlé časy Frankopanská kula (ochranná věž, tvrz). Vykládá se, že zde rozzuřil se krutý boj mezi Benátčany a senjskými Úskoky. V přízemí tvrze jest kaple sv. Bernardina, stavěna v gotickém slohu, asi 10 m vysoká. Oltář jest vypuklá řezba, znamenitá tím, že jest to jediný vzor zvláštní řezbářské školy. V kapli ve výši 2½ m jest hrob Kateřiny Frankopanské, dcery nešťastného Krčského knížete Ivana Frankopana. Ostrůvek ten náležel totiž Frankopánům, kteří jej odevzdali Benediktinům. Avšak když v XV. věku Beenediktini zde vymřeli, darovali r. 1848 Frankopáni ostrůvek Franjevcům (Františkánům), jimž dosud náleží. Poslední opat umřel v městě Krku a pochován byl na Košljunu. Když v r. 1894. obnovovala se kostelní dlažba a otevřeli opatův hrob, našli dělníci celé tělo jeho, avšak když se ho dotkli, celé se rozpadlo v prach.

Františkánský klášter vystavěli Frankopáni, rovněž i kostel. Avšak dříve, než byl kostel dohotoven, stihla těžká nehoda knížete vana Frankopána. Nepřátelští Benátčané zmocnili se jeho majetku a jemu nezbývalo, než v cizině žiti; tam také zemřel, kdyžtě nemohl se vrátiti na Krk. Teprve po jeho smrti přenesli jeho ostatky a pohřbili na Košljunu. Tak vypravuje lidové podání. Kostel dostavěla jeho dcera Kateřina, která před smrtí odporučila kostelu 1000 dukátů s podmínkou, že bude v kostele pochována. Nejdříve byla uložena v kostele, ale později přenesli ji do kaple sv. Bernardina, kde podnes odpočívá prach jejich šlechtných kostí. Část tohoto kameného hrobu vyčnívá ze zdi. Na spodní plošině jest vytesán lev a pod ním letopočet: MCCCCCXIX DIE X. FEBRUARII.

Do samostanu i do kostela vchází se arkádovou chodbou na kamenných sloupcích. Nad touto arkádou jest terassa. Uprostřed mezi arkádami jest starobylý »zdenac« (zděná studně).

Podívejme se do kostela. Krásný jest, třebas prostý. Jest dosti vysoký i široký o jedné lodi. Stropu nemá; na jeho místě jsou barevné trámy. Sloh jest římský. Kdysi byla v kostele vysoká, úzká okna, ale někdo je zazdil a na jejich místě upravil dvě lunety.

Především upoutá náš zrak veliký oltář. Obraz na něm jest mistrovské dílo. Maloval jej Jeroným à S. Cruce ze Splitu v XV. století. Zobrazuje neposkvrněné Početí P. Marie. Pod hlavním obra-

zem jsou menší malby představující události ze života P. Marie. Oltář jest dřevěný, pozlacen, jemné řezbářské práce. Nad oltářem jest luneta, obraz široký 10 m po celé šířce kostela; představuje ráj, očištec a peklo. Nad onou luncou vypracovanou v r. 1653. pod samou střechou jest druhý obraz po celé šířce kostela v podobě trojúhelníku a tak vysoký, že sahá až do střechy. Na něm poznáváme některé osoby, jako sv. Cecílii a jiné. Nelze však již rozeznati, co celá skupina představuje, neboť obraz ten jest již velice sešlý a po kouscích odpadává, a pomoci odnikud „řeholníci nestačí, neboť jsou sami nuzní a nemají zde na světě nic než co si vyprosí dům od domu. V kostele jest sedm mramorových oltářů. Vhodno jest zde upozorniti, že jest to domácí mramor, Talijáni jej zovou »mandulat«. Lomy jsou na ostrově. Jest pestrý, červenobílý. Mramor ten jest velmi cenný a vyváží se po Istrii, Dalmacii, ba dokonce jej vyvážejí též do Ameriky. Připomínám zde, že jest v kostele zdejším kazatelna a varhany. No, to je div, snad si pomyslíte! Vždyť u nás na Moravě v každé kapličce jsou varhany. Než zde toho není. Vyjma město Krk jsou zde snad ještě dva tři kostely s varhanami, jinak zpívají »lumine vasi«. Z té příčiny, pokud jen počasí dovolí, přichází sem na Košljun mnoho světa, by se pokochali zvukem varhan a libozvučnými zpěvy. Na Porciunkuli (2. srpna) a na sv. Antonína navštíví ostrůvek na 5000 lidí, kteří zdaleka přicházejí, by se pomodlili k sv. Antonínu, jehož zde velmi uctívají a jehož nosí v průvodě po Košljunu.

Vejděmež do samostanu. Má tři křídla. Všechno dýše dávnověkostí, vše jest starobylé, vše úzké. V jídelně jest kamenná dlažba, stoly spočívají na kamenných sloupcích a na zdi visí Vinciho »Poslední večeře Páně«. Řeholní večeře není vždy podle oné Vinciho, nýbrž jak kdy dopřeje prozřetelnost Boží. Za stolem sedí šest kněží, všichni ještě mladí, jeden pouze překročil 30. rok. To jsou vám Charváti od kosti a pohostinní po starém slovanském zvyku, zvláště když mají čím hosta uctíti. Níže sedí 7 fratrů laiků různé národnosti. Jeden dokonce se zatoulal sem až z Moravy z Vlachovic.

Od r. 1894 jest na Košljunu kolej pro chovance františkánské provincie sv. Jeronýma. Jsou to chlapci většinou z nižších vrstev národa. Za plat 10 K vychovávají je řeholníci, poskytujíce jim vše potřebné a dělí se s nimi o sousto chleba, jež dostanou od dobrého lidu. —

V rohu samostanu jest knihnice a muzeum. Knihnice chová několik tisíc knih. V ní se nachází 90 inkunabulí. Zvláště jest zajímavý první tištěný atlas Ptolomeův. V archivu jest znamenitější pergamenový rukopis z VIII. věku. Jsou zde ještě jiné pergameny z pozdějších století, než nás nejvíce zajímají pergameny a zlomky glagolice. Dříve bylo zde toho plno, svědčilo to, že řeholníci se zabývali a zajímali o glagolici, než nyní toho bylo mnoho uzmuťo a přeneseno do Záhřebu.

Nejznamenitější jest úlomek prvního tištěného misálu glagolského na pergamenu, který vyšel hned, jak byl tisk vynalezen. Zůstaly z něho pouze 2 listy totiž utrpení Ježíšovo podle sv. Matouše; ostatní listy se ztratily. Dále jsou ještě krásné a dobře uchované dva zlomky glagolské na pergamenu, jeden původem z Istrie druhý z Dalmacie. Od r. 1500 jsou zde zastoupeny glagolské misály a breviáře ve všech svých vydáních, jako na příklad Brozičův breviář z r. 1502, Charvátský misál z r. 1527, misály Levakovičův i Karamanův.

Košljunské muzeum netrvá déle než 8 let, ale přece už nasbíralo se mnoho krásných předmětů, jako dva náhrobní obelisky z dob před Kr. P., 4 hlavice (2 z VIII. století a 2 z XII. stol.). Krásný jest herbář Botterijův v 15 velikých svazcích. Pěkně jsou zde též zastoupeni měkkýši (Molusca) i skořepináci, dále Krčská zvířena, sbírka starých peněz atd.

Pozoruhodný jest zde ještě »starý Jerusálém« na Košljunu, 13. to zastavení, poslední zastavení jest sv. hrob v kapli. Zastavení se nalézají ve zříceninách. Ve sv. hrobu jest divotvorné tělo Krista Pána. Před několika léty tekly slzy z očí Kristových, když kněz pozvedal nejsv. hostii. Lid tvrdí, že kdo se provleče pod oltářem, kde spočívá ona socha Kr. P., že ho nerozbolí záda. Já jsem toho však nezkoušel. věřím však, že ono tělo Ukřižovanéh Kr. Pána jest zázračné. Když v létě připeče Boží slunéčko a nepřeje zemi ani kapky rosy, když celá příroda suchem smutně k zemi se kloní, když pochybí vody ptáčku i řeholníku, tu vynášíme P. Ježíše z hrobu a stavíme ho na oltář. Celý samostan se sejde, odívá se církevním rouchem, a mezitím co nejsilnější řeholník nese na rukou tělo Kristovo, ostatní zpívají kající žalmy. Lid přichází z Puntu, a pěje se mše sv. Obyčejně za několik málo dnů poprší. Stane-li se však, že déšť se nedostaví, jde se s tělem Kristovým až do města Krku. Kněz se obleče do alby, bere černou štolu a na svých bedrech nese sochu P. Ježíše, která je přirozené velikosti, a tak celý průvod s žalostnými zpěvy putuje do města. Před městem uvítá je druhé processí, a zpívá se mše sv. Milosrdenství Boží nikdy těchto proseb neoslyší. Jest tomu snad 10 let, kdy bylo vše vypráhlé hrozným suchem. Již se chystali s průvodem do města. Nebe bylo jasné. Ale ještě se ani z Košljunu nepřelavili na souš, a začalo tak silně pršet, že spěšně se všichni vrátili domů do niti zmoklí.

Než dosti už o tomto ostrůvku; poohledněme se po větším ostrově Krku, a pestrých jeho zvycích.

Panteleimon.

Píše Jan Tagliaferro.

(Dokončení.)

Pověst o kázáních Panteleimonových šířila se rychle po celé zemi a z blízka i z dále přicházeli lidé do Sudšaku, kde celé dny trvali, jen aby slyšeli Panteleimona kázati. Někdy mluvil od rána do večera skoro bez ustání. Sudšak, kde býval, podobal se ustavičnému trhu, a všemi cestami táhli se tam cestující. Obnovovaly se události evangelia, kdy Pán Ježíš kázal na hoře aneb na břehu jezerním.

Slova mnichova zvláštním účinkem milosti Boží působila na posluchače mocí neodolatelnou. Mnozí ihned začali jiný život. Jiní nechtěli se ani odloučiti od kazatele, žádající se slzami, aby je přijal za učedníky; prodali pole i bůvoly a začali stavěti v Sudšaku klášter.

Na slovo P. Panteleimona zbavily se ženy a dívky svých náramků, obojků, šperků do vlasů, zvláště zlatých peněz, jež se zálibou nosívaly, a kladly vše k jeho nohám. Kde kdo přičiňoval se o zbudování nového kláštera. Stavba brzy skončena, a hned na to klášter oživen mnichy. Mnozí ženatí mužové přišli s manželkami, žádající o přijetí. Tak povstal zároveň klášter mužský i ženský. Členové mužského kláštera vzdělávali pole, při tom však žili společně a oddávali se i společným modlitbám dle řehole svatého Theodora Studity, která se na východě vůbec zachovává. Ženy předly, tkaly a šily šaty pro sebe, pro své muže i syny, jako ve světě činívaly, vedly však život odloučený v klausuře, podrobeny jsouce domácímu řádu. Jenom k modlitbám se shromážděovaly.

Když mnichů přibývalo, přišla Panteleimonovi myšlenka, aby několik hodin na jih na druhé straně pohoří, tvořícího dnes hranici tureckou, založil filiální klášter. Zakoupil ihned dvory v Mostratli; «bratři» je proměnili v kláštery, kdežto «sestry» zůstaly v Sudšaku. Panteleimon sám odešel do Mostratli, aby řídil stavbu nového kláštera. Totéž, co dalo se v Sudšaku, stalo se i zde. Sedláci s radostí všecko přinášeli a bezplatně pracovali na stavbě. I zde celé rodiny přicházely, prosíce o přijetí do kláštera.

Panteleimon zavedl u svých mnichů mnohé pobožnosti a předsal přísnou kázeň. «Bratři» zachovávali přísné mlčení vyjma slavnosti, spali na holé zemi aneb ve chlévech při svých stádech, přísně se postili a za nejmenší chybičky se podrobovali přísnému pokání. Ještě dnes vypravuje se o bratru Gerasimovi, jenž prý požíval pokrmu jenom v neděli a při tom celý týden ve mlýně namáhavě pracoval.

Veliké úspěchy, jakých dodělal se Panteleimon, rozhlásily se záhy po celém kraji, budíce hněv a žárlivost řeckého duchovenstva. Hledáno tedy záminky proti němu. Žalmy zpívány sice v klášteřích Panteleimonových v řečtině, i mše sv. sloužena dle obřadu řeckého, ale kázání bylo příliš často v jazyku bulharském. A to, hlavně však každodenní přijímání, jež «bludařský» Panteleimon zavedl, roztrpčilo řeckého biskupa v Odříně. Mnoho nepřátel vzbudil si Panteleimon také tím, že s apoštolskou svobodou vystupoval proti některým nepořádkům v duchovenstvu řeckém, nešetře moderních těchto fariseů právě tak, jako kdysi Pán Ježíš starých. Tajné zášti

a nepřátelství propuklo konečně ve zjevné pronásledování. Panteleimonovi bylo vyhrožováno, byl obžalován, postaven pod dohled turecké policie a konečně užito i násilí. Panteleimon i vynikající jeho mniši byli několikrát žalářováni, na rozkaz biskupa odřínského i mrskáni, ale pokaždé je lid osvobodil z rukou trýznitelů. Turek má mnohdykrát více poctivosti než lstivý Řek, a proto turecká policie jen s nechutí plnila rozkazy biskupa odřínského a patriarchy cařihradského. Tento poslední jsa si vědom své neobmezené moci, chtěl se zmocniti stůj co stůj obou klášterů v Sudžaku i Mostratli. To pohnulo Paneteleimona k tomu, že vyhledal bulharsko-katolického biskupa v Odříně, Rafaelee Popova, a pokud možno svěřil sebe i své učeníky jeho ochraně.

Až do té doby neznal Panteleimon katolického náboženství. Mluvílo se sice tehdy mnoho o Římu, hledali totiž Bulhaři ve spojení s církví katolickou oporu pro svou samostatnost národní, ale Panteleimon si toho, jako příslušník církve řecké, mnoho nevšímal. Biskup Popov přijal jej velmi vlídně. Zvěděv, oč se jedná, přivolal ještě svého generálního vikáře, P. Galaberta, kněze z řádu Nanebevzetí Panny Marie, a výsledek celé rozmluvy byl, že Panteleimon poslal tři nejspolehlivější svoje mnichy do Říma, aby před svatým Otcem složili katolické vyznání víry ve jménu obou klášterů v Monstratli a Sudžaku. Vyslanci byli přijati od papeže Pia IX co nejlaskavěji, a vyřídívše svoje poslání, s požehnáním svatého Otce a odpovědí, která Panteleimona radostí naplnila, se vrátili; dílo jeho bylo v Římě schváleno, a učeníci jeho přijati do lůna církve katolické. Od té doby pozbyl patriarcha cařihradský i řecký biskup odřínský všechna práva nad mnichy; mniši i sestry užívajíce teď úplné svobody, začali s povolením papežovým hodinky zpívati v řeči sv. apoštolů slovanských Cyrilla a Methoděje. Posud přechovávají se v Mostratli první liturgické knihy v jazyku slovanském vídeňského a lvovského vydání. Brzo na to založil Panteleimon v Odříně třetí klášter, či lépe řečeno »metoh«, klášterní útulnu, závislou od Mostratli, kde nalézali přístřeší mniši, kteří se ubírali za obchodem do hlavního města vilajetu. Potřebné peníze k tomuto podniku sebral z dobrovolných příspěvků a doplnil ze jmění, které sedláci, vstupující do kláštera, s sebou přinesli a částečně též z výnosu práce svých řeholníků. Účtů Panteleimon nevedl žádných. Ba neměl ani skříně na uschování peněz. Kladl je pod podušku divanu, na kterém přes den přijímal své mnichy neb cizince, kteří s ním měli nějaké jednání. Hospodáři i těm, kteří měli od něho dostati nějakých peněz, říkával: »Vezmi si tam zpod podušky, co potřebuješ, aneb co ti patří«. Sám se však peněz nedotekl.

Spal jen málo a to po způsobu sedláků bulharských jen ve svých šatech. Přístup k němu byl mnichům i v noci dovolen; ano zavázal je, aby ihned k němu přišli, jakmile by byli pokoušeni k nějakým pochybnostem, k nečistotě nebo k nevěrnosti ve svém povolání. Zvláště se snažil mezi bratry rychle odstraniti malé nesvornosti, pro něž by měli bratři záminku vzdalovati se každodenního svatého přijímání. Často sám totiž jim připomínal slova sv. evangelia: »Přiná-

šiš-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeněš, že bratr tvůj má něco proti tobě, nechej tu daru svého před oltářem, a jdi prve smiř se s bratrem svým, a potom přijď a obětuj dar svůj».

Tutéž horlivost jevil Panteleimon i v řízení ženského kláštera v Sudžaku, kamž pravidelně docházel pěšky. Ve stáří jezdíval na koni. Pod planou hrušní asi uprostřed cesty se obyčejně zastavoval. Jakmile ho sedláci na sousedních polích zaměstnaní spatřili, sbíhali se k němu, aby slyšeli od něho slova poučení a povzbuzení. Majitel toho stromu udělal k němu sedátko a daroval ho klášteru. Strom stojí podnes, nazývají ho «strom děda Panteleimona». Jednou při takové visitaci spadl s koně a těžce se poranil. Odnegli ho do metohu v Odříně, kde za nedlouho zemřel. Pohřeb jeho byl slavný, ctili ho všichni jako světce. Sedláků z okolí přišlo na tisíce na pohřeb. Vyžádali si dovolení, aby tělo Panteleimonovo bylo pohřbeno v klášterním chrámě v Mostratli, kde očekává své vzkříšení.

Po smrti zakladatelově nastaly veliké nesváry v klášteřích. Ukázaly se totiž protivy mezi řeckými a bulharskými mnichy. Bulharů byla většina. Od roku 1868., kdy Panteleimon zemřel, jsou dějiny jeho klášterů smutnou řadou vnitřních bojů a odpadů. Metoh s kostelem v Odříně násilně vzali pravoslavní Řekové.

Odpad představeného kláštera v Monstratli strhl s sebou i řeholníky do rozkolu. Jména promrhána a částečně pokradeno. Bylo třeba veškerého úsilí P. Galaberta z kongregace Nanebevzetí Panny Marie, by aspoň Monstratli vyrván byl chtivým nepřátelům církve katolické. Roku 1884. uznaly úřady turecké za zákonitého majitele kláštera v Mostratli bulharsko-katolického biskupa Petkova v Odříně. Klášter v Sudžaku nebylo posud možno zpět získati pro obtíže, které bulharská vláda ponoukána synodem ve Srědci klade v cestu. Po několik let spravoval Msgr. Petkov klášter v Mostratli a založil v něm malý kněžský seminář. R. 1900 odevzdala římská kongregace Propagandy klášter Assumptionistům. Šest řeholníků obstarává služby Boží ve farním chrámě, vedou školu, obstarávají duchovní správu a vzdělávají pole. Služby Boží před i po práci plní opět se konají jako v dobách dřívějších; činnosti jejich jest však značně překáženo štvanicemi pravoslavných Bulharů, kteří se snaží obyvatelstvo do rozkolu zpět vláskati. A bohužel, dílo její se daří, poněvadž jest v tom i tureckými úředníky podporována, kteří za hojný bakšiš zpropitné — propůjčí se ke všemu.

Kéž by křesťané na západě zbožnou modlitbou podporovali své bratry v boji za věc spravedlivou, aby žeň byla hojná jako za časů Panteleimonových. Pak vlivem naší svaté víry vzkvete ctnost křesťanská tam, kde dnes vládne loupežení, útisky, podvody, nesvčdomitost a jiné neřesti.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Varšavy. (Péče Poláků o vystěhovance.) Vystěhovalecký ruch po Slovácích a Rusínech nejvíce zasahuje Poláky. Že způsobuje při značném procentu krvácející ránu na celém národě, je pochopitelné. Proto utvořily se společnosti, které by si všímaly vystěhovalectví, kde možno od něho zrazovaly, a vystěhovalců vším možným způsobem po celou jejich cestu se ujímaly, jim rady skýtaly ano i v novém domově s ním nadobro zřetele nespouštěly. Jedno takové družstvo vzniklo před třemi roky v Krakově: Polskie Towarzystwo Emigracyjne, jiné teprve v loni založené ve Varšavě: Towarzystwo opieki (péče) nad wychodzcami. Ani jedno ani druhé nepořádá vystěhovalectví, ale si ho všímá, kde možno zamezuje nebo aspoň snaží se, aby národ tak vystěhovanci sami měli z něho co možná nejméně škody. Nepůsobí bez úspěchu. V loni 90 proc. přihlášených tovaryšstvu na jeho domluvy a poučení dalo si říci a zůstalo doma. Jejich vlivem přišlo mnoho polských dělníků do Čech (r. 1909 na 4000), do Dánska a do Francie. Tovaryšstvo má sekretariát v Paříži a v Nancy. Dělníkům zemědělským ve Francii se celkem hmotně dobře daří, ale národnostně otupují, mravně klesají a nábožensky upadají, poněvadž přicházejí do prostředí beznáboženského. To dobře postřehl varšavský arcibiskup, jenž pro svou diecesi a všem ordinariátům vydal list, v němž mimo jiné praví: »Farní duchovenstvo jest povinno ex iustitia bdíti nad hmotnými i duchovními statky svých věrných ještě u větší míře, když jsou v cizině vzdáleni od svých rodin. Vystěhovalectví přítomnosti do ciziny odnímá lepší síly, především mládež obojího pohlaví, která vzhledem na svůj věk a nezkušenost snadno podléhá zlým vlivům cizího svého okolí. Tu otvírá se široké pole pro bdělost v duchovní správě«. — Poláci též ze všech národů slovanských starali se nejvíce o své souvěrce v cizině. Každoročně zájždějí polští missionáři, především z Krakova k Polákům do Bosny, Porýní (Saska), poslední dobou i do Francie a Antverp, aby je nábožensky posílili. Nyní navrhuje P. Slominski v Gazetě Kosciołnej, aby polští kněží utvořili mezi sebou sdružení a někteří z něho by na každé lodi doprovázeli polské vystěhovalce do Ameriky; kněz byl by jim po celou cestu rádcem a ochráncem, varoval by je před různými nebezpečími a v nové otčině seskupoval by je, aby Poláci nebyli roztroušeni nýbrž žijíce v jednotlivých krajích po větších nebo menších skupinách, mohli si zaopatřovati i polské kněze a kostely.

Z Ruska. (Veřejné náboženské úkony.) V minulém čísle vylíčil jsem, jak přistihována byla časem svoboda svědomí na Rusku po vydání Úkazu o volnosti náboženské a nyní zmíním se

o těžkostech činěných se strany ruských úřadů u vykonávání veřejných náboženských úkonů mimo kostel jako náboženských processí, poutí a jiných pobožností konaných mimo chrám. Týká se to hlavně oněch krajín, kde katolíci jsou pomícháni s pravoslavnými. Takové věci, jako hudba při processích, nosení korouhví a praporů ovšem nikoli vlasteneckých, ani spolkových (cechových), tím méně pak v barvách papežských považuje se za přestupek a je úřady stíháno. Důležitější je zařizování nových farností a kostelů. Sluší ovšem spravedlivě uznati, že vláda dnes již nečiní tak nepřekonatelných potíží jako kdysi, ale do úplné svobody jest ještě daleko. Aby se mohlo započítati se stavbou kostela, žádá vláda, aby polovice nákladu byla již složena. Někdy staví i jiné podmínky. Dovolila na př. sbíratí příspěvky na stavbu kostela v Opolu na Podlesí, ale toliko v obvodu farnosti a mimo něj zase v guberniích jiných vyjma sedleckou a lubelskou t. j. ony, k nimž Opole náleží. V letech pronásledování katolíků odňato bylo katolíkům na sta svatyň, z nichž jedny byly zbořeny, jiné upraveny a zabrány pro světské účely, jiné zase odevzdány bohoslužbě pravoslavné. Toleranční Úkaz stanoví zásadu možnosti vrácení oněch svatyň se svolením sborů zákonodárných. Bohužel pravoslavná církev pospíšila si ihned zabrati a posvětití pro svou bohoslužbu kostely, jichž dosud neužívala, aby znemožnila jejich návrat katolíkům; jest totiž uznanou zásadou, že budovy upravené za pravoslavné svatyně zpět vydati se nemohou, ano by se to považovalo za zneuctění pravoslavné církve. Takové případy staly se v Ušaču na Bělorusi a v Opolu na Podlesí. Místy zbořili zase starší budovy, aby se jich nezmocnili katolíci. Při visitacích nečiní biskupům dnes již vláda takových obtíží jako kdysi. Ve skutečnosti však takové visitace zvláště v krajích smíšených jsou spojeny s mnohým nebezpečím. Věrný zbožný lid, jenž v některých místech již po desetiletí neviděl svého pastýře, touží dáti na jevo svému biskupu své nadšení a svou víru při jeho slavnostním uvítání. Avšak slavnosti jako vítání biskupa banderiem, výzdoba domů prapory zvláště barev papžských vykládá se za projev polského vlastenectví a je vládou stíháno a trestáno. Divná věc, že vláda činí za podobné slavnosti zodpovědným i biskupa. Na podzim 1910 padl za obět takové úzkoprsnosti vládní biskup Cieplak, jenž visitoval diecesi minskou. Byl zbaven za trest některých hodností a velké části svého platu. —

(Ř á d y a b r a t r s t v a.) R. 1864 zůstalo v celém carství sotva několik katolických klášterů, a ty byly odsouzeny na úplný zánik. Zavírali je též dle toho, jak vymírali jejich mniši. Po tolerantním Úkaze ustanoveno nezavírat zbývajících ještě několik klášterů, avšak přijímatí do noviciátu bylo stíženo tolika požadavky, že těžko lze doufati v obrod řádového života. Kandidát má míti 24 let, má býti volným od branné povinnosti a politicky bezvadný. Povolení ke vstupu do noviciátu dávají ústřední úřady státní. Bohosloví studovati jsou povinni řádovníci v biskupských seminářích se světskými kleriky. Všechny svazky klášterů mezi sebou nebo s řádovými představenými nemají býti dovoleny, řádovníci jsou podrobeni právo-

moci biskupově a ještě více dozoru státnímu. Kdysi bylo povoleno několika zahraničním klášterníkům mužským i ženským usaditi se v Království Polském, avšak nyní ruší vláda i toto povolení. V květnu 1910 musili opustiti Varšavu OO. Redemptoristé a na podzim OO. Františkáni vystěhovati se z Lagievníku u Lodže přes usilovné prosby řádu a zvláště Říma. Cizí řádovníci po uplynutí tříletého pobytu musí opustiti říši, neboť jsou cizími poddanými a o ruské poddanství domáhati se nemohou, neboť nemeškají v Rusku ještě 5 let! Týž osud sdílejí i klášternice přibývší ze zahranič. Rovněž bylo odňato povolení konati lidové missie zahraničním missionářům, jak se dělo v letech 1906—1907. O Jesuitech není vůbec ani řeči. Od r. 1820 nesmějí do Ruska býť jen ojediněle a na krátký čas. Ničím jiným než obavou, aby do Ruska nevkradli se cizí mniši a zvláště Jesuité, nelze vyložití zákaz přístupu cizím kněžím do Ruska, aby posluhovali náboženskými úkony katolíkům cizích národností. Chceli cizí kněz do Ruska, jest mu zažádati o povolení ministerstvo zahraničních záležitostí v Petrohradě, jež zpravidla dovolení odepře. A vymůže-li si přece na krátký čas dovolení katolický kněz za nějaké protekce pak policie sleduje přesně celou jeho cestu v Rusku. Rusko v tomto případě jest na celém světě jediným státem, jenž odpírá cizincům, jsou-li kněžími, všem příslušícího práva volnosti a pohostinství. OO. Dominikánům nepovoleno zříditi klášter v Petrohradě, byť se za ně mocně přimlouval i princ Max saský. Zavření klášterů vyvolalo mnoho stálých sdružení, zvláště ženských, na základě III. řádu sv. Františka odávajících se společné práci a modlitbě, ačkoli bez nejpotřebnějšího živlu vlastních řádovníků a bez jakýchkoli zevnitřních odznaků sdružení. Vláda dosud nenašla paragrafu, jímž by se mohla míchat do těchto volných sdružení. A proč by i bránila na př. několika šičkám pospolu pracujícím, společně a více se modlicím než ostatní katolíci? Poslední dobou přinášejí časopisy zvěsti o odhaleních »ukrytých klášterů«. Domovní oltařík, nebo jiný předmět vztahující se nějak k církevní bohoslužbě stačí již policii, aby udala, že nalezla »tajný klášter«. Pátrají po nich v Kamenci, Žitoměři, Kijově a jinde. V takových pátráních pomáhají policii pravoslavní duchovní nevylučuje ani biskupů (Antonii Volyňský). Kněží, na nichž padlo podezření, že věděli o takových »klášterích«, jsou přesazováni na žádost ministerstva vnitra. Tím způsobem zbaví se lehce nepohodlných kněží pomocí policie, která se již postará, aby přišla na stopu nějakého »tajného kláštera«. Náboženský život dle vzoru duchovních řeholí, ale bez bližšího dozoru církevních vrchností vedl by přirozeně k mnohým nesprávnostem. Vždyť právě takovým způsobem vznikla sekta mariavitů. Není tu tedy nic divného, že duchovní vrchnost chtěla míti dozor nad duchovním životem svých podřízených a urovnávat jejich poměr, užívala však svého práva, pořádajíc a řídíc náboženské úkony a pobožnosti katolické. Jeden z biskupů vydal za tou příčinou i nařízení nižšímu duchovenstvu. Ministerstvo vnitra však uznalo tento krok za nesprávný, poněvadž terciářské kroužky jsou samy prý nezákonné. Všichni biskupové dostali od ministerstva oběžník varující je před podobnými kroky. Nemožno tu vytýkati správě katolické, že se ne-

postarala o zákonité uznání podobných nábožných spolků a církevních bratrstev, poněvadž tu nebylo naděje na příznivé vyřízení takových žádostí od ministerstva.

Nynější vše katolické nenávidějící ruské úřady odvážily se zavřít i čistě lidumilné ústavy a rozličné útulky, které byly založeny již před vydáním Ukazu o svobodě svědomí. Vedle jiných byla v Bogorodsku, osadě to nedaleko Moskvy, dětská opatrovna zřízená katolickým dobročinným spolkem, jež založil nebožtík děkan moskevský Ant. Wróblewski. Dne 2. dubna dostal spolek úřední oznámení, že opatrovna se zavírá, a to proto, že se v ní konaly napřenosným oltáři katolické bohoslužby a že prý směr svěřenců je škodlivý. Jak tato škodlivost se jeví, ovšem blíže vysvětleno nebylo. Kromě uzavření opatrovny byl vyzván spolek, aby se postaral u vlády o změnu vládně schválených stanov, dle nichž má spolek právo, zakládati útulny, opatrovny, školky a internáty. Důvody vlády proti opatrovně jsou bezpodstatné. Všichni jednohlasně tvrdí, že v opatrovně vůbec nebylo přenosného oltáře. Velice zřídka sloužila se tam sice mše sv., ale jen tehdy, když pro velkou nepohodu, mrazy a vance nebylo možno vésti 9—13leté děti přes hodinu cesty z Bogorodska do kostela v Moskvě. V takových případech sloužíval děkan moskevského kostela mši sv. v opatrovně, ale přinášel si vše potřebné k bohoslužbě z domu. Dodáme-li ještě, že týž připravoval děti k prvnímu sv. přijímání, jest tím udána veškerá jeho činnost v opatrovně.

Podobně prováděli přísné vyšetřování v katolických internátech moskevských a na chlapeckém a dívčím gymnasiu v Petrohradě, které již celou řadu let blahodárně působí. Jedná se jim jen o záminku, aby mohli nepohodlné katolické školy uzavřít. X. T. J.

Ze Soluně. (Missie v Macedonii.) Bulharské hnutí ke katolicismu z let 60tých minulého století bylo požehnáno i pro Macedonii. Jako by se tu byla vzkřísila nová síla působící hlavně mezi rozkolnými Bulhary utěšené hnutí k víře katolické. Když počet přestoupilých vzrůstal a naděje na nové úspěchy přibývalo, byl založen v Zeitenliku u Soluně seminář, za účelem, aby vychovával domorodé kněžstvo východního obřadu, které by nadšeně missionářsky působilo a poučovalo venkovské obyvatelstvo v Macedonii. Téhož roku usadily se milosrdné sestřičky v Kukuči a založily tam požehnané středisko pro missijní dílo macedonské. R. 1889 usadili se tam Lazaristé a nasbírali si kandidátek pro kongregaci bulharských sestřiček, které by vyučovaly dívky. Poněvadž kněží latinského obřadu nemohli tak úspěšně působiti jako kněží obřadu východního, a těchto bylo po skrovnu, zaměnili někteří missionáři r. 1892 obřad latinský za východní. Od r. 1884. až do r. 1894. počet návratů do církve katolické utěšeně zkvétal. Skoro na 60 vesnic stalo se katolickými a uznalo za svého biskupa apoštolského vikaře v Soluni. Když však tento ohromující převrat a vzrůst katolicismu pozoroval pravoslavný bulharský exarcha v Cařihradě, ihned r. 1894. nasadil všechny páky, aby učinil další přítrž rozkvětu katolicismu a roz-

vinul svými náhončími mezi neuvědomělými bulharskými vesničany čilou agitaci směru politického a náboženského. Dosud podobně jako v Rusku ztotožňuje se idea národnostní s náboženskou, tak že i většina pravoslavných Bulharů myslí, kdyby přijali víru katolickou, že by musili vzdáti se své bulharské národnosti. Tím osudným heslem dal se svést lid ano i málo vzdělaní uniatští kněží, odpadli od katolické víry a přiklonili se opět k pravoslaví. Z počtu 30.000 katolíků zbylo věrných sotva 8000. Ani sám vikař apoštolský ze Soluně nestál tu jako sloup bezúhonnosti, jako vzor všem. Takto v několika měsících bylo téměř zničeno pracné dílo několikaleté. Bylo třeba zase znovu začínat. A díky vytrvalé práci missionářů, katolíků opět přibývalo. Pře desíti lety čítal apoštolský vikariát v Macedonii za nejdůst. biskupa Epifana Šanova na 10.000 katolíků ve 20 vesnicích, 16 kostelíků, 30 kněží slovanského obřadu, 13 chlapeckých škol, 9 škol dívčích a 4 domy bulharských sestřiček Eucharistianek, které založil missionář Otec Jos. Allonti.*) I seminář v Zeitenliku byl znovu obnoven, a r. 1900—01 vyšli z něho první kněží slovanského obřadu. Sestřičky mají mateřinec v Kukuči. O nynějším stavu uniátů v Macedonii podává nejdůst. biskup Šanov ze Soluně tuto zprávu: Za neustálého víru politického jest přetěžká naše práce missionářská. Náš vikariat čítá dnes asi 7—8000 Bulharů (katolíků) slovanského obřadu, z nichž na 500 bydlí v Soluni. K těmto připojuje se ještě přemnoho uniátů »přespolních«, kteří z okolních vesnic za různými záležitostmi přicházejí do Soluně. Pro tyto nutně potřebujeme kostela, jak sami se toho dožadují. Čím spíše se tento postaví, tím ve větší úspěch katolicismu můžeme doufati. Dosud shromáždují se věřící jen ve světnici upravené v kapli u mého bytu, jež však více osob nepojme než padesát. Pohnutí nadšením papeže Lva XIII. a povzbuzení apoštolským delegátem msgrem Sardim v Cařihradě počali jsme stavěti chrám zasvěcený Božskému Srdci Páně ve svém sídelním městě, posvěceném stopami sv. Pavla, apoštola národů, sv. Cyrilla a Methoda, prvoučitelů slovanských, avšak pro nedostatek peněz přes nepatrné základy jsme se nedostali. Snad by se někomu zdálo, že suma peněz potřebná k dokončení díla není veliká, ale pro mne, jehož bohatství pozůstává v chudobě, je i to nezdobné, převeliké. Možno-li, prosím naše obětavé čtenáře o nějaký příspěvek.

*) Súčastnil se letos III. unionistického sjezdu na Velehradě.

Rozmanitosti.

Hrobka sluby božího, biskupa Nikoly Bijankoviče v Makar. Uprostřed malebného dalmatského města Makar stojí prostranný úhledný kostel sv. Marka. Za hlavním jeho oltářem jest pochován slavný dalmaský biskup Mikuláš Bijankovič. Narodil se ve Splitu 1645. Za svého života pracoval horlivě o rozvoj církve a utvrzení víry katolické, získal jí mnoho pravoslavných, obrátil značný počet protestantů a Turků. Za svého života slynul svatostí a konal zázraky, jimiž ho Pán Bůh oslavil i po jeho smrti. Charvaté domáhají se nyní v Římě, aby byl prohlášen tento jejich syn za blahosla-veného. Na náhrobku, jež si dal sám zhotoviti, jest nápis: «Ovdje (zde) leži sluga Božji Nikola Bijankovič, prah, pepeo, ništa (nic)».

Rusínů v Bosně sjednocených čítá se na 9000 duší, kterým nábožen-ské potřeby obstarává 6 rusínských kněží missionářů východního obřadu.

Náboženské poměry v Rusku. Mezi četnými ruskými sektami jest i sekta křesťanských evangelistů. V tverské gubernii byli udáni policii, že konají nezákonné schůzky, proto byli pohnáni k okresnímu soudu, kde vyšlo na jevo, že ve svých shromážděních předčítali evangelium, pojedná-ovali o náboženských a mravních věcech, zpívali žalmy a duchovní písně. Za to byl každý účastník odsouzen k pokutě 10 rublů t. j. 25 K. — Aby popi byli proti vzrůstu katolicismu vždy na stráži, odměňovala vláda jejich horlivost rubly. Poněvadž bylo jim těžko vykázati se nějakým úspěchem a peníze lákaly, udávali úřadům nebožtíky, že je přivedli k pra-vo-slaví. Dělo se to takto. Když katolický kněz konal pohřeb, přimísil se do průvodu i pravoslavný svjaščeník v církevních «ryzách» a za po-moci policie leckdy vymohl, že nebožtík, ač věrný katolík, byl pochován na hřbitově pravoslavném. Za takovou «horlivost, že rozmnožil počet pra-vo-slavných», byl odměňován 50 rublemi. Vzpírajícímu se knězi katolickému hrozilo se vyhnáním anebo aspoň zavřením v některém klášteře.

Z Monastýru ve Vestfalsku. (Šlechtná snaha.) Jednateli «Apošto-látu» Dr. A. C. Stojanovi zaslán přípis svědčící o šlechtné snaze. Stůj zde výňatek z dopisu: «Přicházím s uctivou prosbou. Rok co rok vysílá diecése münsterská své theology do slovanských zemí ku zdokonalení se v jazyku přistěhovalců do diecése. Dosavadní počet však nestačí. Postarali jsme se o rozmnožení sil, které češtinu studují, aby jako kněží pro 68 tisíc vystě-hovalých pečovali. Bohužel však prostředky diecésní nestačí. Proto obrá-cím se na Vaši Milost, zda by apoštolát sv. Cyrilla a M. nám neumožnil nějak umístění jednoho münsterského theologa na posvátném Velehradě, kde by tento bydle zdokonalil se českou konversací a výpomocí druhých v jazyku našem. České kláštery v Želivě a Nové Říši převzaly nám po dvou. Zbývá ještě jeden nebo dva. Jde o jejich sustentaci po dobu prázdnin. Snad se to dá nějak sprostředkovati». — Prání vyslovenému vyhověno.

Jednota sv. Cyrilla a Methoda bulharských missionářů. Katoličtí bul-harští kněží z missijní oblasti tracké, která zaujímá okolí Odřína a Bulhar-sko, sdružili se v pobožnou «Jednotu sv. Cyrilla a Methoda». Posvětili tak bulharští kněží svou Jednotu apoštolům a prvoučitelům Slovanstva, kteří prožili své mládí mezi lidem bulharským. Dosud byli bulharští missionáři skoro osamoceni, neměli žádného sdružení, pracovali každý na svou pěst. Tím velice trpěla i missie, neboť nesdělovali si zkušeností prací nabytých, aby volili nejlepší osvědčené již prostředky missijní, nemohli se vzájemně ani podporovati, nebylo v jejich missijní činnosti jednotného postupu. Nyní sdružení v Jednotu budou se několikráte za rok scházeti k společným po-radám, budou se navzájem podporovati a missii budou řídití jednotným směrem, čímž možno doufati v lepší úspěch katolické práce na Balkáně.

Slovanskými missionáři mohou se státi jinoši, kteří cítí se povoláni ke stavu kněžskému a vystudovaly aspoň několik tříd gymnasiálních. — Zvláště žádoucí jsou jinoši čeští, slováčtí, polští a charvatští. Bližší pod-mínky sdělí dp. dr. Koch, Direktor der Vorbereitungsschule für Priester und Missionäre, Wolhusen, Kanton Luzern ve Švýcařích.

Přestup židů k pravoslaví v Rusku jest poslední dobou velmi nápadný. Židé totiž, aby nemohli křesťanského obyvatelstva nesvědomitě příliš vykořisťovati, nepožívají ve všem s ním stejných práv. Aby však přece mohli se státi rovnoprávními, přestupují na oko k pravoslaví. Když si vymohli křestní list, jest jim celé Rusko přístupné, a po tom jediné touží, neboť i po křtu navštěvují dále synagogy a přidržují se svého židovství. Proto listy ruské varují církevní kruhy před takovými obraty k největší opatrnosti.

Útisky církve katolické v Rusku. Od 16 let katolické duchovenstvo z Moskvy koná pro svou 450 duší čítající obec v okresním městě Podolsku občas služby boží. Pro časté obtíže poukázal ředitel podolské akciové cementárny, v níž značný počet katolíků je zaměstnán, r. 1908 katolíkům obyčejnou světnici za kapli pro katolické bohoslužby, jež sotva jednou za měsíc byly v ní konány. Avšak ruská vláda, jež všude dovoluje tančírny, varieté, tingl-tangly a pod., konání katol. služeb božích zakázala a kapli jakožto prý nezákonnou zavřela. Katolickým kněžím v Moskvě bylo zakázáno podolské katolíky navštěvovati, vyjma s dovolením moskevského guvernéra a podolského popa. A dovolení to se neudílí. Tak se v Rusku provádí carem prohlášená svoboda vyznání. Sami úředníci továrny prosili guvernéra o dovolení, protože katolíci následkem služeb božích a slova božího jsou zdržlivější. Popové na své dělníky nemají vůbec vlivu. Prosba katolíků o ponechání jim katolického sirotčince byla ministerstvem zamítnuta. Likvidace na 1. června určená byla pouze o 14 dní prodloužená. Francouzský v Moskvě usazený abbé Berthelet byl z Ruska vypovězen. Týž přišel do Ruska r. 1905 jako učitel bez zvláštního dovolení ruské vlády, je již starcem, chtěl se poctivě k smrti dožít a není proto ani dost málo politicky závadný. Z Čuchonska byli tři katol. kněží, původně Nizozemci, vypovězeni. Katolíci jsou tímto postupem ruské vlády velice zarmouceni. Staříčský katolický biskup Deniševič byl vládou sesazen. Ani ušlechtilý biskup Ropp, za něhož se i protestantský list v Petrohradě přimlouval, nedošel u vlády milosti. Naproti tomu pověstný Reinbot — moskevský starosta — odsouzený a všech práv zbavený, má býti doporučen cárské milosti. Vždyť i zednářství, jak nám sdělil redaktor «Birž. Vedomosti», v Rusku nalézá ochrany. Bratři od loží nalézají úkrytu jako úředníci v různých bankách a mají své schůzky. Zákon o uznání pověstných Mariavitů s Kozlovskou v čele doznal schválení dумы. Zde bylo pracováno velmi rychle. Jelikož mariavitští kněží odpadli od církve udávají ruské vládě své bývalé spolu-bratry, jsou tito všude trpěni. Vláda je všude podporuje, aby podbívali kat. církev. Státní rada Vasil Taželnikov ve svých zprávách vládě odvolává se na svědectví mariavitských kněží. Ruská vláda v poslední době krutě pronásleduje katolíky a nejvíce katolické kněze. Celý ten úkaz o svobodě svědomí je v rukou byrokracie humbugem. Ve Francii proti katolíkům bojují sociální demokraté, v Itálii anarchisté, ve Španělsku Ferrerovci, v Portugalsku královrazi a v Rusku carská vláda. Toto veřejné bezpráví na církvi katolické v Rusku bude se kdysi na ní samé strašné mstíti. Katolická církev získá nové příznivce, ruská nové nepřátele.

Obsah: Slavnostní schůze »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie na Velehradě v sobotu a v neděli 1., jakož 29. a 30. července 1911. — Velehradské slavnosti 1911. — Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská. — Z Bodulije. — Panteleimon, — Zvěsti o náboženském otěmissiich Slovanů: Z Varšavy, z Suska, ze Soluně. — Rozmanitosti.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Reklamáce se nefrankují a buďtež redakci nezálepené zaslány.

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Čechové a snahy unionistické.

(Řeč jednatele »Apoštolátu« Dra. Ant. Cyr. Stojana na IV. katolickém sjezdě
v Olomouci.)

Vaše Excellence! Nejdůstojnější Páni biskupové! Slavné shromáždění!

Poslední dny konány přepamátané slavnosti Velehradské, a jest mně jako bych teprve přicházel z posv. Velehradu, perly otčiny, moravského to Betléma — hlavního působiště sv. Cyrilla a Methoda. A ještě mohutně zaznívají slova III. sjezdu unionistického, sjezdu horlitelů pro sjednocení slovanských národů u víře, horlitelů o sjednocení církve východní se západní. Věru, jako melodie krásné a vzácné písni pronásleduje, opět a opět v paměť se vrací, podobně prosba v různých a různých variacích na posv. Velehradě v rozdílnosti a vroucnosti ze srdce roztouženého pronášená opět se ozývá a prodírá: »ut omnes unum sint — by všichni jedno byli«.

Úkolem mým jest pronést něco o této zamilované myšlence. Pojdte, slavné shromáždění, se mnou v duchu do Říma do kostela sv. Klimenta. R. 1881 — před 30 roky klečí zde zástupci všech slovanských národů. Přišli poděkovati sv. Otcí, Lvu XIII., blahé paměti za okružní list »Vznešený úkol« (Grande munus), kterým oslavil sv. Cyrilla a Methoda, ale i národy slovanské. Vždyť kdekoliv na světě kněz modlí se breviář aneb slouží mši sv., modlí se ku sv. Cyrillu a Methodu a zví aspoň něco o slovanských národech. A sv. Otec rozradostněn příchodem zástupců těchto dává se zvláštnímu výboru starati o své miláčky, dal kostel sv. Klimenta, kde pochován sv. Cyrill, vyzdobiti převzácně. I umístěno tam též sousoší sv. Cyrilla a Methoda s nápisem: »A učinil Bůh dvě světla veliká. — Na po-

čátku bylo »tohu va bohu«, chaos. I řekl Bůh: »Budiž světlo!« Moj. I. 1. Podobně byl chaos u pohanských slovanských národů. A světla dvě, hvězdy dvě se z východu berou v slavném průvodu k slovanskému národu a nastává světlo a tma se zahání.

I vykonán převrat všech převratů, co jich tu bylo, nejvzácnější, spásonosný, až do kořán zasahující: obrácení slovanští národové na víru Kristovu, připojení k tajemnému Tělu Kristovu. — Nové směry duchovní tu otevřeny, novými cestami kráčí tu mariánský národ slovanský. S křížem přináší sv. Cyrill a Method, po Bohu největší dobrodinci, první knihu, dávají základ ku vzdělanosti, jak dí sv. Otec Lev XIII., a křesťanské osvětě světské, kterou zaroubili na kmen staré vzdělanosti domácí. Řadu spisovatelů, jak dí krásně Palacký, co nejdůstojněji zahájili. Byli zakladateli školství, umění výtvarných, stavitelství, řezbářství, malířství. Nastala doba Cyrillomethodějská. Šťastná to doba, kde povstávají, jak Středovský poznamenává, residence mariánské, kde luhem, polem, lesem, zaznívá píseň: »Hospodine pomiluj ny!«

A všechna čeleď slovanská tulí se ku sv. Cyrillu a Methodu a s nimi ku Petrově skále. Než přešel, nastal rozkol, co Bůh spojil, člověk rozdvojil. Přes všechny bouře a převraty zachováno nám jádro, jednota se sv. Stolicí, katolická víra. A tu z té duše, z toho srdce si přáti musíme, aby Bůh opět spojil, co člověk rozdvojil. Na srdce nejvyššího Pastýře dorážeti musíme, aby splnil slovo své: aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř, aby všichni národové slovanští u víře se zjednotili, aby církve východní se západní se sjednotila, jakož na velký pátek při uctění sv. kříže splývají sbor řecký i latinský.

U nás tato touha po unii hlavně od poutí římských byla obuzena a stále oživována. Je to zvláštností neobyčejnou, že u národa, který tolik svých starostí má, ujala a ujímá se tak vznešená idea, idea tak dalekosáhlá a ve svých důsledcích tak mnohoslibná a pro celou církev tak blahodárná. Též z vděčnosti ku svým duchovním otcům povinni jsme zasazovati se o jednotu církevní. Škoda, že jsem pozbyl korespondenci, kterou jsem před 30 roky vedl s P. Ambrosiem Kaesem ve Würzburgu. Tento pán obíral se touž myšlenkou a opět a opět ujišťoval, že hlavně my Češi-Moravané od Prozřetelnosti Božské jsme vyvoleni, bychom unii zahájili, na ní pracovali a s pomocí Boží ku cíli přivedli. »Buďtež vděční«, tak na nádvoří Velehradském volal njdp. biskup soluňský Šanov o poslední apoštolátní schůzi »sv. Cyrillu a Methodu a pracujte usilovně o jednotu u víře«.

A my máme po ruce prostředky, kterýmiž můžeme pracovati na unii. — Máme Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie a máme Akademii Velehradskou. I jest mně poměr mezi oběma objasniti.

První křesťané rozšiřovali víru dvojím způsobem: životem svatým a písemní obranou čili apologií. Každý byl ve svém povolání apoštolem. Apoštolem byla služka při opatrování dětí, apoštolem byl otrok, jemuž svěřena výchova dětí, apoštolem byl voják ve vojšti;

poznal postavení své a hlásal a rozšiřoval pravdy věčné; apoštolem byl kupec, jenž dalekých cest používal, aby spolucestující a jiné se-
znamoval s pravdami našeho sv. náboženství: a tak tisícerými prů-
plavy rozlévaly se pravdy věčné do společnosti lidské. Pohané na-
hlédli mnohdy do jejich shromáždění a s úžasem zvolali: »Hle, jak se
milují!« Víra, která taký život vésti velí, musí z Boha býti. To byl
jeden způsob obhajování a rozšiřování víry.

Než byli obrancové a ochrancové — apologetové, kteří slovem
psaným hájili víru proti různým nařknutím, podezřívání a osočování
dokazováním pravdy. Toť druhý způsob obhajování.

Jako první křesťané, chceme i my sobě počínati. Máme »Apo-
štolát«. I chceme dobrými skutky účinné lásky, hmotnou podporou
a modlitbou »Apoštolát« podporovati a tím se vynasnažovati, víru
obhajovati a rozšiřovati. Život dobrý vésti chceme a apoštoly chce-
me býti. Tu hlavně působí láska účinná v různých způsobech. Toť
úlohou Apoštolátu.

Akademie má psaným slovem pracovati pro unii. Já rozkol při-
rovnávám k rozvaděným vlastně rozvedeným manželům. I když
mnozí se smějí tomuto porovnání, zůstávám při něm. Dokud roz-
vedení manželé nemluví spolu, marro vše. Jak začnou spolu mluvit,
a kdyby snad i hádali se, už jest naděje, že se sejdou a že budou
svými. Rozvedeni jsme od svých pobratimů. I musíme začítí ve
spisech s nimi mluvit. Snad to budou potýčky, než již bude naděje,
že se dáme do řeči a do dalšího vyjednávání. Toť zase úkolem
Akademie Velehradské po způsobě apologetů první křesťanské doby.

Dvě cesty jsou před vámi, kráčejte, kterou chcete. Dal-li vám
P. Bůh hřivnu spisovatelství, podporujte »Akademii«, nemůžete-li
písemně pracovati, nemáte výmluvy, máte zajisté ústa na modlení
a ruku na dávání, podporujte »Apoštolát!« V době, kde hmotný svět
telegrafy, telefony se spojuje, nemohou i duchové obejítí se beze
spojení. Hmotné spojení bude míti i v duchovním ohledu své ná-
sledky.

A vraťte se se mnou ještě do Říma. R. 1881 dal sloužití sv.
Otec Lev XIII. v kostele sv. Klementa od biskupa Strossmayera, dejž
mu Pán Bůh věčnou slávu, mši sv. dle obřadu staroslovanského, by
zřejmo bylo veřejně, že co bylo hlavní překážkou ku návratu, není
překážkou; že se sjednoceným ponechá úplně obřad posavadní, že
se nejedná o to, by byli latiníky, ale aby byli katolíky.

A z Říma odejdeme a do srdce lásky plného uzavřeme s takou
touhou od sv. Otce Lva XIII. pronešená přání a modliti se budeme
za pobratimy své. Seč jsme, pracovati budeme na sjednocení u víře.
Staneme se údy Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl.
Panny Marie a členy »Akademie Velehradské«.

Jako v dobách křížových tažení odvrátili se od nacionalismu
a vzplanula láska ku víře, tak mám za to, že snahou po unii i u nás
leccos zlého se odvrátí a leccemus nedobrému se zabrání. Víra u
nás samých se obudí a utvrdí.

Před volbami mne na jistém místě před schůzí napomínali, abych vtipů nedělal, že se pak taký vtip dlouho po dědině potlouká a lecjak vykládá.

Řídl jsem se i dnes dle toho, než předce mně to nedá jaksi skončiti beze všeho. I chtěl bych býti sv. Bernardem aspoň kratinkou dobu. Tenť Vám měl výřečnost, že matky schovávaly synky a děvčata před ním, by ho slyšení nemohli a jim do kláštera neutekli. Přežel, že dob těch už pomalu není, neb nyní sami synci a sama děvčata bez matek se schovávají, by o klášteře nic neslyšeli. Kéž bych tedy měl tak přesvědčivá slova, jaká měl sv. Bernard. Kéž má prosba, byste mě nenechali bez vyslyšení, vryje se do srdce Vašeho!

Krále jistého musel každého rána sluha obuditi a mu připomínati: »Pamatuj na Řeky, ještě jsi se na nich nepomstil.« Kéž dostavuje se i k Vám každého rána — dotud, dokud neuposlechnete — dobrý duch — anděl a láskyplnými slovy, a nestačí-li to — hlasem jiným ať Vás obudí: Pamatuj na Apoštolát, na unii, ještě jsi pro ně nic neudělal, ještě bratří tvoji nejsou sjednoceni.«

Ano, pro vše, co Vám milo a drahé, súčastněte se díla tak bohumilého. Buďtež milosrdni a milosrdenství dojdete. A když sami nemůžete provésti věcí velikých, súčastněte se dle možnosti a sil svých díla velikého, aby všichni jedno byli. A Vy Muži přesvatí, stůjte při své podstatě!

Kdosi napsal knihu a na konci napsal dvojí »amen« na důkaz, jak vroucně si přeje, by se plnilo, co napsal. Podobně i já, by prosba má se splnila, končím dvojím »amen, amen« staň se, staň se!

Řeč, kterou pronesl na oslavu sv. Cyrilla a Methoděje o slavnosti „Apoštolátu“ na Velehradě akad. M. F. Zíbal ze Znorov.

Roku 863 přišli do krajin Rostislavových lidé, kteří kamkoliv vstoupili, zanechávali stopy požehnání nebes, kamkoliv slovo jejich zalétlo, všude po něm rostly nejpůvabnější květy. Bylo sice znáti, že nejsou rodem z Moravy, ale mluvili tak čistou řečí slovanskou, že se zdálo, jakoby jim na jazyku stříbro zvonilo. Prahy k německým kostelům zarůstaly trávnickem a kde se oba mužové objevili, sbíhal se lid se všech stran, pozdravuje jich, jak uměl, nejsrdečněji. Těmito slovy V. Beneše Třebízského vyličil jsem krátce příchod a činnost sv. Cyrilla a Methoděje, tímto počínám skrovnou oslavu na velké bratry národů slovanských.

R. 863. staví nás na stupeň osvěty, rovnými činí nás sousednímu živlu německému. Způsobil, že národ náš nestal se obětí politiky německé, která ukazovala nám jasnou tvář, podávajíc předkům našim učení Kristovo, aby tím spíše a jistěji porobila samostatnost kmenů slovanských na půdě moravské a české. Příchodem svým na Moravu zhatili solunští bratři plán panovníků sousedních a jejich ná-

hončích. Odtud lze vysvětliti onu zášť k nim, úklady a pletichy u dvora moravského, možno pochopiti, že biskupové němečtí dopustili se na velikém metropolitovi moravsko-panonském hrubého násilí, až bylo třeba důrazného zakročení stolice apoštolské.

Sv. Cyrill a Methoděj přišli k nám z dálného východu neznajíce lidu moravského, šli plni apoštolského nadšení, aby společně pracovali na vznešeném úkolu, aby přinesli Moravě světlo učení Kristova a naučili řádům křesťanským. Šli rádi, potěšeni řečí poselstva Rostislavova: «Lidé naši od pohanství odstoupili a křesťanský zákon zachovávají, nemáme však učitele takového, který by nám našim jazykem pravou víru křesťanskou vyložil». Spojení pravou láskou bratrskou usílovali o blaho a spásu lidu svěřeného, který poznáv čistou duši jejich, úplně přiklonil jim srdce své a viděl v nich nejlepší své dobrodince.

Pole, na němž solunští apoštolé pracovali, bylo zoráno, símě zaseto, zazelenala se země nadějným osením. Nebylo však oběma bratřím a aby uprostřed svých dokončil pozemskou pouť. Po mnohých útrapách, stihán nevděkem a příkořím od vlastního panovníka, prosí bratra, aby neopouštěl milého lidu moravského, aby vrátil se k němu, zůstal jeho přítelem a sám kráčel vytčenou cestou.

Vyplniv Methoděj přání umírajícího, zpět šel na Moravu, aby dále pěstoval krásně vzrostlý strom víry, jež vsadil v půdu se svým bratrem a aby uprostřed svých dokončil pozemskou pout. Po mnohých útrapách, stihán nevděkem a příkořím od vlastního panovníka, který nepochopil důležitost snah jeho, umírá, žáci jeho vyhnáni a tím mizí slovanská liturgie v zemi naší.

Brzy po smrti apoštola moravského pokryla se obloha vlasti naší děsivými mraky a rozpoutala se nad ní zkázonosná bouře. Učiněn konec říši velkomoravské, rozbořen Velehrad a neznám až dosud zůstal hrob největšího biskupa moravského.

Hrob sice skryt jest zrakům našim, avšak duch jeho a bratrův dlí mezi námi, jest strážcem Moravy, kterou tak miloval, již obětoval své síly, v níž dokonal svatý život svůj.

Skrovničkou tuto oslavu zakončuji prosbou, by svatí bratři žehnali tomuto moravskému Betlému a celé zemi, veškerému Slovanstvu a nedali zahynouti nám, ni budoucím!

Ruský hlas o velehradských slavnostech.

(Ad. J a š e k).

Třeba že pravoslavní činně se nesúčastnili — až na malé ale za to čestné výjimky — našich velehradských sjezdů unionistických, přece je sledují velmi pečlivě. Měl jsem příležitost mluvit s několika vysokými pravoslavnými hodnostáři církevními z jihu i z Ruska a dosud nenašel jsem nikoho, komu by ušla známost o našich sjezdech. A neodsuzovali jich. Uznávali potřebu takové osobní známosti bohoslovců nebo zástupců církve východní a západní, aby se navzájem

poučili a snad obě církve sblížili. Vezměte pravoslavný tisk, byť někdy jen krátce, přece se aspoň kratší zprávou nebo úvahou zmíní o našich cyrillomethodějských snahách.

Že i na nejvyšších místech všímají si pečlivě sjezdů velehradských, patrně z toho, že sv. synod ruský vyslal letos zvláštního pravoslavného zpravodaje na Velehrad, aby podal zprávu o průběhu III. sjezdu ruskému tisku. Měl jsem příležitost hned od počátku slavností častěji stýkati se s oním zpravodajem ruským, a nemohl se dosti vynachváliti veleby a rozložitosti velehradského chrámu, kláštera a zámku, nesmírně byl dojat našimi poutěmi, příkladnou zbožností a živou při všem účastí lidu, tak že opouštěl náš posvátný Velehrad uspokojen a potěšen s nejpříznivějšími, jak děl, nezapomenutelnými dojmy.

Zprávu jeho uveřejněnou v poloúředním orgáně ruského sv. synodu »Kolokolu« podávám tuto v překladě:

»Petrohradský rychlík varšavsko-vídeňské železné dráhy opustiv červencovým žářem znavenou Vídeň, unášel nás směrem k dalekému milému severu.

Po čtvrté hodině jsme přibyli již do Břeclavy, poslední německé bašty na moravské hranici. Nyní už jedeme slovanskou půdou, kolébkou to slovanské duševní osvěty, Moravou. Za hodinu spatřili jsme obrysy buchlovského hradu, kde r. 1908 sešli se k plodným úvahám Izvolski s hrab. Aehrenthalem, aby rozřešili budoucnost Bosny a Hercegoviny. Vlak zastavuje. Stanice Uherské Hradiště. Zastávka dvou minut sotva stačí, abych si vzal z vagonu nutná zavazadla. Jako všude ve větších stanicích zahraničních obvyklých nosičů zavazadel jsem tu neviděl, proto jsem si dovlekl zavazadla sám do čekárny. Tu již přibyli dva řečtí mniši a obratný katolický kněz. Živě dělajíce posuňky, snaží se něco vysvětliti bez rady tudý stojícímu jakémus Švýcaru. Spatřivše mne, zahrnuli mne otázkami najednou v několika řečech. Bohudík brzy se nedorozumění vyjasnilo. Zvěděli jsme, že nás již očekával povoz z kláštera, do něhož čtyři jsme se ihned posadili. K mému nemalému údivu onen katolický kněz, jenž, jak se potom ukázalo, byl zvláště Vatikánem z Říma na velehradský sjezd poslán, oslovil mne po rusky. Na mou otázku, kde že se přiučil ruskému jazyku a byl-li kdy na Rusku, s diplomatickým úsměvem mi odvětil, že čistě akademicky zajímá se o ruskou řeč a literaturu, pro niž jest nadšen, ale bohužel že »pro překážky od něho nezávisející« nemá možnosti, aby navštívil ve velmi »zajímavý« Rusko. Po kratších vzájemných úctách jsme se rozhovořili o idej cyrillomethodějské, jak ji pojmají katoličtí Slované. Než o tom rozepíši se později podrobněji a raději nyní vypíši dojmy zažité na Velehradě za svého čtyřdenního pobytu. Především Velehrad není velkoměstem, jak by bylo možno souditi z jeho názvu, nýbrž odlehlá vesnička příkrčená k velkolepému místnímu klášteru dle podání založenému r. 863 po Kr. prvoučiteli a apoštoly západního Slovanstva Cyrilem a Methodem. Dle podání rovněž tají se ostatky sv. Methoděje pod levým oltářem rozbořeného v 17. stol. chrámu.

V samém chrámu s práva i s leva jsou postaveny veliké oltáře, levý ku cti sv. Cyrilla a pravý sv. Methoděje s českými nápisy: «Sv. Cyrille, apoštol Slovanů, oroduj za nás!» Chrám jest postaven v čistě románském slohu s dvěma věžemi završenými třemi kupolkami oddělenými vkusnou lehkou kolonadou.

Vnitřek chrámu jest vesměs bohatý a nádherný, všude zaznívá jen český jazyk a zpěv chráněný řevnivě nejen českým národem, nýbrž i jeho duchovenstvem, osvědčenou to baštou české národnosti. —

Počátkem tohoto století vznikla ve středu katolického duchovenstva slovanských zemí myšlenka utvořití kruh horlitelů o ideí sjednocení Slovanstva na podkladě náboženském. Za tím účelem byl založen r. 1905 v Praze časopis «Slavorum Litterae theologicae», t. j. «Zvěsti o slovanské bohovědě», vytknuvší si za účel seznámit široké kruhy slovanského duchovenstva s vydávanými bohoslovnými pracemi jak katolickými tak i pravoslavných slovanských spisovatelů po předně oněch, kteří dotýkají se theoreticky a prakticky sblížení obou církví. Aby přidali této dosud čistě akademické ideí životního lidového rázu, založili čeští katolíci na Velehradě spolek «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda», jenž každého druhého roku pořádá bohoslovné sjezdy, kde si vyměňují názory katoličtí a pravoslavní bohoslovci. Prvý takový sjezd byl slaven r. 1907, druhý r. 1909 za přítomnosti čestných zástupců ze všech slovanských zemí, i z Ruska, jež zastupoval představený našeho berlínského velevyšlaneckého kostela, probošt Malcev a jeho nejbližší spolupracovník O. Goeken. Práce druhého sjezdu byly vydány i po rusky. Všude tu mysl naši naplňuje krásná myšlenka, že slovanská církevní unie rozřeší v podstatě záhadu slovanské otázky.

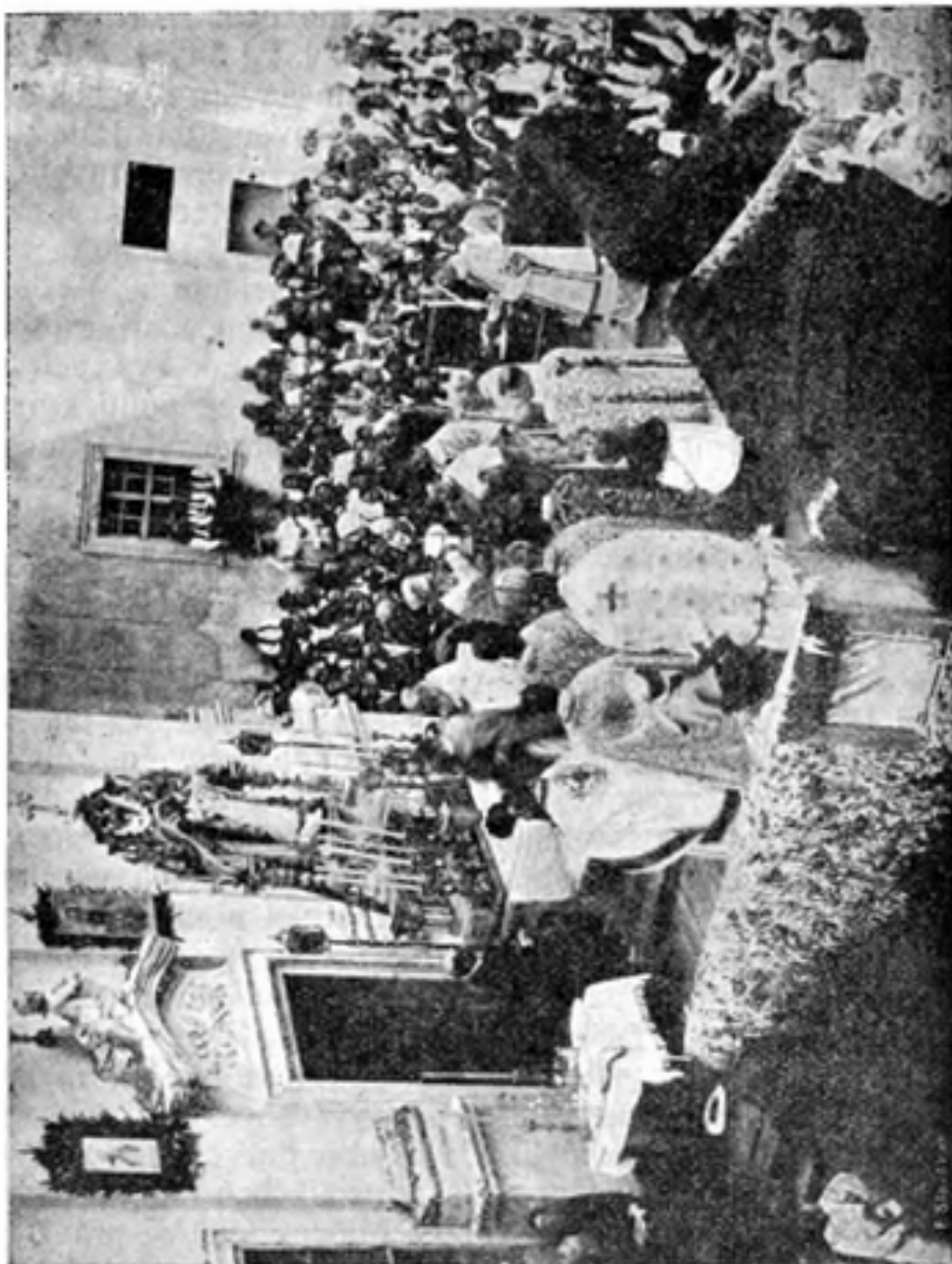
Na velehradských sjezdech předsedal haličský unitský metropolita Šeptyckij. Třetího sjezdu se nesúčastnil, omlouvaje se chatrným zdravím. Nepěkné události s jesuitou Wiercinskim v Moskvě postavení jeho na Velehradě neposílily. Na místo nepřítomného Šeptyckého protektorem nynějšího sjezdu byl Olomucký katolický arcibiskup dr. Bauer. Byl jsem celý překvapen rusofilstvem českého katolického duchovenstva, z něhož někteří vládou též ruským jazykem a jsou výtečně obeznámeni s ruskou literaturou. Dosud jsem se stýkal hlavně s tak zvanou slovanskou intelligencí zastoupenou Kramaři, Hribari a p. slovanskými lžiliberály. Teprve nyní, seznámiv se se slovanským kněžstvem, přišel jsem k poznání, že v jeho středu my Rusové máme nejlepší své přátele.

Sjezd vlastní se konal ve dnech 26.—29. července. Olomucký arcibiskup, protektor sjezdu, odjel v pátek, odslouživ slavnou pontifikální mši sv. dle latinského obřadu a předav předsednictvo uniatskému soluňskému bulharskému biskupu Epifaniu. Vědecké přednášky ve všeobecných slavnostních schůzích i zvláštních sekcích dály se výhradně jen v jazyku latinském jako nejlepším dorozumivacím prostředku mnohojazyčné společnosti sešedší se na Velehradě. Nebudu rozebírat jednotlivých řečí. Má úloha záležela v tom,

abych předně poznal a posoudil, jak pojímá katolické Slovanstvo ideu cyrillomethodějskou a pak jak se k ní chovají široké lidové vrstvy. Zde střetly se dva směry: mezinárodní katolický opírající se o romanský a částečně i o germanský živel a všeslovansko-katolický zjevně sympatisující s Východem udrževším velkolepou svatyni slovansko-křesťanského světa — slovanskou liturgii (obřady), k níž nese se touha srdce každého věřícího Slovana katolíka. Odtud lze si vysvětliti, že paměť o sv. Cyrillu a Methodu, davších Slovanstvu písmena i bohoslužbu srozumitelnou v rodném jazyku, jest podnes živa u slovanských katolických národů. Aby bylo možná aspoň přibližně utvořiti si představu, jak zakořeněna jest idea cyrillomethodějská v širokých lidových massách, pokusím se podati dojem, jaký na mne učinil třitisícíhlavý zástup sebravší se u prostranného stánku k slavné mši sv. dle východního obřadu. Mše sv. byla ohlášena na 10 hod. dopoledne 30. července. Již počátkem třetí hodiny z rána počal se valiti lid na nádvoří Velehradu. Pěkné selské vozy tažené zdravými dobře krmenými koňmi vyhrnovaly neustále nové a nové zástupy svátečně oděného národa uchovavšího si ještě v plné neporušenosti svůj malebný národní kroj. Jinoši měli statný rytířský vzhled, k němuž nemálo přispěly jejich vyšívání jízdecké kalhoty, vysoké boty a svěčný na hlavě vyšíváný zlatem nebo vykládaný perlami klobouček. Ještě nádhernější a malebnější jsou kroje dívek, krátké, tvrdě naškrobené jubky (kazajky), které přiléhají k obroučkovým spodničkám, okrášlené pentlemi, květy a různými lesklými ozdůbkami. Hlavy mají děvušky zdobeny květy, vdané mají hlavy koketně pokryty krásným šátkem, jehož konce splývají až na plece. Obuty byly ve vysoké kruhové nebo šněrovací boty, jež hodně vyčnívaly zpod obroučkových spodniček. Na východní straně čtyřhranného podia postaveného mezi zdmi klášterními zdělán byl v předvečer slavnosti prostranný oltář ozdobený květy a jedlovými větvíčkami. Již kolem 7. hod. z rána bylo naplněno prostranství neméně než 3000 účastníky. Doba až k bohoslužbě vyplněna byla přednáškami a proslovy vybraných řečníků k shromážděnému lidu. Mluvili tu kněží i professoři a žurnalisté, mluvili dělníci i rolníci ano i prosté vesnické ženy. Jako zlatá niť všech těch neobyčejně nadšených a srdečných řečí táhla se idea cyrillomethodějská, jež jediné jest s to, aby sjednotila všechno křesťanské Slovanstvo samou Prozřetelností povoláné, aby podjalo se vůdčí těžké úlohy v nastávajícím boji na život a na smrt s židozедnáři. Současně byly dávány lidu malé knížečky, kde v českém jazyce podrobně byl udán pořádek, smysl a obsah mše sv. východního obřadu.

O 10. hodině byly ukončeny všechny přípravy k biskupské bohoslužbě. Bylo čarokrásné dopoledne, lehký, svěží věterek pohrával dovádivě s nesčíslnými pentlemi, stuhami a prapory v čistém křišťalovém vzduchu. U oltáře kupil se zástup katolických kněží, hlavně Čechů, přijavších nelehkou úlohu provésti naše staroslovanské bohoslužebné zpěvy dle starého řeckého nápěvu. Rázem rozezvuchely se zvony zvěstující příchod biskupův. Většina přítomných padla na kolena, spatřivši již zdálí biskupský průvod. Napřed se ubí-

ral s vysokým křížem v rukou v stichar oděný mladý klerik, za ním jáhni a kněží obklopující v biskupský plášť oděného, s černou pokrývkou na hlavě biskupa. Zavzněly chorové zpěvy pozdravující a vítající vladyku přišedšího z chrámu. Když se biskup posadil na **trůn zřízený naproti oltáři**, posluhovali mu jáhni a kněží při oblékání. Když v pontifikální roucho oblečený biskup drže v rukou dikirion a

Biskup Šanov slouží mši sv. slovanského obřadu o velehrad. slavnostech 1911.

trikirion žehnal lid, tento jako by na povel všecek padl na kolena, dojat a unešen jsa posvátným slavnostním okamžikem. Výraz radosti a blahého pocitu bylo čisti na tvářích přítomných, když slyšeli bohoslužbu v pochopitelném jim jazyce, nelišící se skoro v ničem od naší bohoslužby; čeští kněží objasňovali lidu postup mše svaté a význam jednotlivých oddílů. Knížečky, o kterých jsem se výše zmínil, a výklady kněží působily, že lid byl přítomen s živou účastí, chápe, co viděl a slyšel. Když pak počali rozdělovati posvěcený

chléb, lid hrnul se v takovém nepřekonatelném množství, jak leckde u nás bývá viděti po venkovských kostelích. Tatáž zbožnost a tatáž již ve tváři zářící dětinná víra. Nehledě ani na neobyčejně dlouhou pro katolíky naši bohoslužbu, množství lidu po celé dvě hodiny trvalo na kolenách. Ale nejen prostý lid, nýbrž i katolické duchovenstvo, v jehož nitru bije slovanské srdce, bylo nadšeno a dojata duchovní krásou východního obřadu.

Mojí úlohou není, rozepisovati se o možnosti unie s Římem. Podávám toliko to, co jsem viděl a pocítil v ty dny křesťanského sbratření všech slovanských národů. Já jsem navštívil a poklonil se místu, jež právem může býti zváno «Slovanskou Palestinou». Já jsem poznal lid, jenž rovněž tak pravověrně myslí jako náš lid ruský. Poznal jsem duchovenstvo, které nepatře na tisíciletý vliv románské a německé kultury, zůstalo věrno staroslovanským tradicím, zaštěpeným sv. Cyrilem a Methodem. Konečně poznal jsem a přesvědčil jsem se o stavu «černosutaného» živlu mezi Slovanstvem zastoupeným posud na tak zvaných «vše-slovanských» sjezdech toliko židovskými dotěravci, politickými dobrodruhy a pověstnými neznabohy. Tu na Velehradě viděl jsem křesťanské Slovanstvo.

Tolik onen pravoslavný zpravodaj. Mohl psáti ještě krásněji a srdečněji o našich sjezdech? Odpouštíme mu nepatrné nesprávnosti, jichž se dopustil z neznalosti. Nejsme sice proti slovanskému obřadu jako Poláci, ač pro naši vlast nemá otázka jeho dnes významu, ale onu pobožnost lidu a kněžstva při mši sv. slovanského obřadu lze přičísti jedině uvědomělé pobožnosti našeho lidu, jenž ví, jak se má chovati při nejdražší oběti, ať se koná jakýmkoli jazykem a obřadem.

Celá zpráva je provanuta a dýše křesťanskou láskou, dětinnou věrou a slovanským bratrstvím. Řekl bych, že je to kouzlo našich velehradských sjezdů, že působí tak úchvatně mile na všechny účastníky. Viděti to i z návštěvy. Staří účastníci přicházejí vždy dle možnosti na nové sjezdy, přivádějí nové přívržence naší idey a při odchodu slibují, že přijdou zase poučit a znovu nadchnout se. A pak, kdo vidí naše slavnosti, vžije se do jejich ducha, porozumí naší ideji, je získán pro naše sjezdy, schvaluje je. Nepříznivé hlasy o nich vznikají jen u těch, kteří sjezdů našich se nikdy nesúčastnili, ducha jejich neznají a účelu jejich nepochopili. Bylo nám právě letos vytýkáno, že ani Malcev se nedostavil ani z Poláků tolik jich nebylo jako předešle. Pátral jsem po příčinách. Probošt Malcev léčil se právě o třetím kongresu v Karlových Varech, nepokrytě prý chválil naše sjezdy, mluvil prý ve společnosti často o nich a o třetí sjezd netajeně prý se velmi zajímal. Goeken ho tedy zastupoval v Berlíně právě v tu dobu. Druhý den sjezdu četl jsem na Velehradě jeho telegram z Berlína zaslaný, tak že je čirým výmyslem zpráva, že přišel do Uh. Hradiště se vrátil. A že příznivě i na Goekena působil II. sjezd unionistů, jehož seúčastnil, bylo patrné z jeho přednášky zaslané III. sjezdu. Ostatně i ruský pravoslavný Cerkovnyj Věstník mu vytýká, že «z druhého velehradského sjezdu zůstala v něm náklonost k papeženství». Naše sjezdy tedy neodpudivy těch pravoslavných,

kdo se jich osobně účastnili, ať to byl Malcev, ať to byl Goeken nebo onen laik zpravodaj. Jsem jist, kdyby nebylo pravoslavného utrhačského, podezřívavého, štvavého a denuncujícího tisku, že by i počet pravoslavných otevřeně s našimi sjezdy sympatisujících rostl.

Vím též určitě, že z těch Poláků, kteří posud sjezdy naše navštívili, jsme neztratili ani jediného pro naši ideu. Kielecký prelát Theod. Czerwiński z Ruska, jenž se účastnil II. sjezdu, vyslovil se mi osobně při setkání před měsícem velmi pochvalně a nadšeně o našich sjezdech, jichž význam a důležitost nikterak nepodceňuje. Jen nutná neodkladná záležitost doma ho zdržela od účasti na posledním sjezdu. Rovněž professor Sokolowski z Varšavy chystal se ještě s jinými dvěma polskými kněžími na Velehrad na třetí sjezd, a jen vlastní biskup ho zdržel od cesty, radě mu, že výhodnější bude, zůstane-li ve Varšavě, kde právě ruští úředníci revidovali všechny úřady církve katolické, aby snad neupadli do podezření u vlády ruské pro nějakou nepoctivost, kdyby zvěřila o jejich odchodu a účasti na Velehradě. Ani jediného Poláka jsme tedy neztratili z těch, kteří sjezdů našich se již účastnili. Pokud jsem mluvil na př. s děkanem Mieczkowskim z Ploncka, superiorem jesuitů krakovských P. Stan. Licem, prelátem Czerwińskim z Chęciny, profesorem varšavského semináře ks. Kazimírem Tomczakem, bývalým poslancem ruské dumy Eustachem Dobieckim a j. Poláky, všichni velehradským sjezdům přikládali veliký důležitý význam a nepodceňovali našich snah unionistických, odsuzující naprosto nebratrský ton psaní podrážděného spolubratra Borodzicze zvláště ve statích pojednávajících o ideji cyrilomethodějské, sjezdech velehradských, a snahách unionistických.

Naše sjezdy velehradské jsou prochnuty čistou, upřímnou láskou křesťanskou, duchem v pravdě Kristovým a odtud jejich síla, jejich kouzlo získávající všechny pro veliké dílo unie, kdo se jich účastní a jejich účel pochopí.

Snahy po sblížení církve anglikánské s pravoslavnou.

Snahy církve anglikánské a církví východních po sblížení jsou na velmi slibné praktické cestě. Snahy tyto nejsou »unionismem« v pravém slova smyslu. Nejde totiž o j e d n o t u o b o u c í r k v í, ale o sblížení a vzájemnost. Ale také jednota není vyloučena. Je dalekým a konečným cílem tohoto sblížení. Popud vyšel od Anglie a její církve. Církve anglikánská je už po mnoho let hlasatelkou jednoty a sblížení na všechny strany. A ježto o nějakém sblížení s Římem není možno mluvit, poněvadž církev anglikánská příliš se odchýlila od nauky církve katolické, jedná se stále poslední léta o sblížení mezi ní a církvemi východními. Pro tento účel byla v červenci r. 1906 ustavena v Anglii »společnost horlitelů«, kteráž už za členy měla

příslušníky obou církví: anglikánské i církví pravoslavných. A od té doby společnost tato pokouší se prakticky přiváděti obě strany sobě blíž a blíže. Předsedové společnosti jsou dva: jeden pravoslavný (vilenský arcibiskup Agathangelos) a jeden anglikánský (biskup Gibraltaru William). Hlavní jednatel její je v Anglii, místopředsedové jsou z řecké a americké církve. Každá země či církev má svého jednatele a své členy v předsednictvu společnosti. Předsednictvo čítá celkem 26 osob a volí se každoročně na valné hromadě společnosti.

Prostředky, jimiž »společnost horlitelů« působí, jsou hlavně literární. Vydává svůj věstník, vycházející čtyřikráte do roka anglicky a řecky — rusky dosud ne. Ale do ruštiny přeloženy a rozšířeny jsou po Rusku zprávy o valných hromadách z r. 1907, 1908 a další se překládají. Spisy učené a bohovědně pojednávající o sporných otázkách mezi církvemi posílají se darem kněžstvu a vynikajícím laikům církví anglikánských i pravoslavných. Vydávají se podle toho ve více řečích, dosud hlavně anglicky a řecky. V knihovně populárních spisků, již společnost miní vydávat, bude šířiti známost v kněžstvu a lidu obou církví o obyčejích, obřadech, nauce, vývoji a osudech jednotlivých církví a získávati mysli pro vzájemnost a sblížení. Pořádá miní přednášky a kursy informační. A hlavně výlety kněží pro sblížení horlících z jedné země do druhé. Prostředky k tomu společnost má ve vysokých přispěvcích a darech horlitelů.

Snahy po sblížení z Anglie vyšedší našly velmi ochotný poslech v řecké církvi v Cařihradě. Ta vstoupila po nedlouhém vyjednávání, jež z anglikánské strany vedl zmíněný gibraltarský biskup William, ve velmi těsnou vzájemnost s Anglikány, dohodši se s nimi, že v městech, kde jedna z církví nemá chrámu a kněží, druhá však ano, budou se duchovní církve jedné starati o věřící i církve druhé. Takováto vzájemnost je ovšem s katolického stanoviska, jak známo, nepřipustna, ani mezi církvemi řeckou a římskou, ač jsou si mnohem bližší než řecká a anglikánská.

Mezitím co řecká církev se zachovala takto zrovna protikanonicky ochotně, ruská církev k anglikánské nabídce byla zdržlivější. Na nabídky jednoty odpovídá totiž ruská církev podobně přísně, jak odpovídají v Římě — bez jednoty víry, bez vyrovnání nejmenšího rozdílu, bez přijetí všeho toho, čemu věří pravoslavná církev, není jednotu možná. Tak odmítla mnohem bližší starokatolíky a tak odmítla i vzdálenější anglikány. Ale při sv. Synodě petrohradském přece utvořena komisse pro studium otázek sblížení obou církví se týkajících.

Není pochyby, že církevní stanovisko ruské to bylo, jež tu promluvílo. Stojí církev ruská v nauce bohovědné velmi vysoko, výš než Řekové, a jiné pravoslavné církve, kromě toho obdařena všemi výsadami všemocné vládnoucí církve nijakého sblížení s níkým nepotřebuje. Ale politicky Řekové a Angličané od dávna jsou přáteli, Rusové a Angličané pak do nedávna byli urputní sokové. A japonskou válkou se sočení ještě sesílilo. Od té doby však pra-

covaly všemožné vlivy o tom, aby Rusko a Anglii politicky sblížily. A z části se už myslí obou národů k sobě naklonily.

S politickým přátelstvím nabude i církevní sblížení více naděje. Z ruských církevníků jsou největšími přáteli sblížení s Anglikány biskup americký (pro pravoslavné sev. Ameriky) Platon, zmíněný arcib. vilenský, bisk. chlumskovarš. Eulogious (takto nejprudší potěrač katolicismu a polonismu v dumě říšské), člen sv. Synodu fin., biskup Sergěj, a směry reformní v církvi ruské. Přátel v Rusku přibývá vůči hledě. Odbor angl. »společnosti horlitelů« v Rusku ustavil zvláštní ruský kroužek pro pěstování společenských styků s Anglikány. V čele mu stojí biskup Eulogius. Kroužek tento příštím lednem miní uspořádati srdečné přivítání v ruské společnosti pro anglikánské výletníky, dva anglické biskupy, několik kanovníkův a prelátů a učenců anglických, kteří přijedou do Petrohradu, jakožto oficiální návštěva anglikánské církve k ruské církvi. S návštěvou tou miní spojití sjezd s informačními přednáškami a povzbujícími řečmi, jimiž se má myšlenka sblížení zanést do širokých vrstev lidových.

Čím více se budou řecká a pravoslavné církve sblížovati a spojovati s církví anglikánskou, tím více se budou oddalovati od církve katolické. A církev anglikánská o takové sblížení velmi stojí. Čím více upadá, tím více snaží se aspoň zevně se povznést. Jako státní církev (aspoň v Anglii) jest zároveň bohatou církví a má prostředky k propagandě. Poslední půl století je stále v pohybu a kolísání, ráda by se zreformovala a odklonila od protestantismu nazpět k »plnější víře« — v katolické církvi kladou těžké podmínky, hledá tedy levnější cestu v pravoslavné. Zatím ne cestu jednoty, ale sblížení a vzájemnosti.

Hlas.

Marianská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.

(Pokračování.)

4. Bratrstvo sv. Cyrilla a Methoděje, které založil u Slovinců r. 1852 veliký ctitel sv. Cyrilla a Methoda a své doby nej přednější horlitel pro církevní sjednocení Slovanů rozkolnických se sv. Stolicí římskou Antonín M. Slomšek, biskup diecese labudské. Horlivou činností toho biskupa bratrstvo toto zavedeno a rozšířeno bylo i mimo jeho diecesi, zvláště pak v arcidiecesi olomoucké od r. 1870.

Bratrstvo sv. C. a M. biskupem Slomškem založené bylo jediným spolkem toho druhu, který vznikl na půdě domácí, slovanské a byl určen hlavně pro katolické Slovany, duchovní syny sv. Cyrilla a Methoděje. Bohužel nedostalo se jemu všude onoho přijetí a rozšíření, jak by se bylo dalo očekávat. Takto bylo dílo sjednocení rozkolnického východu a hlavně našich bratří slovanských odkázáno

skoro výhradně péči a obětavosti oněch starších spolků náboženských dříve uvedených, při nichž účastenství mají nejvíce katolíci národností cizích, Němci, Francouzi a Vlachové. Této lásce a obětavosti jmenovaných národů jest děkovati, že dílo sv. unie a katolických missií na východě, hlavně na Balkáně se udržuje i prospívá. Národové tito obětuji pro duševní blaho našich bratří nejen modlitbu a almužnu, nýbrž jistým způsobem *s e b e s a m y*, ani vysílají na východ své syny a dcery, aby jako missionáři neb řeholníci missijní získávali sv. církvi rozkolníky, a ve víře utvrzovali katolíky a rozšiřovali tam vůbec křesťanskou víru, ctnost a vzdělanost a vychovávali dorost pro stav kněžský a řeholní z domorodé mládeže. Z lásky k nesmrtelným duším našich bratří naučili se jejich slovanskému jazyku a kde působí mezi křesťany východního obřadu, přijali i obřad jejich. Tito cizí národové vydávají zvláštní časopisy v řeči německé a francouzské, v nichž obeznamují své krajany ano celý svět katolický s dílem missijním na východě a budí zájem i obětavost pro unii a věc katolickou u východanů a zvláště u tamních Slovanů. Takto umožněno, že během posledních let založeny již dva kněžské semináře v Kara-Agači u Odřina a v Zeitlinku blíže Soluně, rodiště sv. Cyrilla a Methoděje, pro slovanské (bulharské) čekatеле kněžství, kde se mohou nyní domorodí jinoši pro úřad kněžský vzdělávati, by mohli později tím vydatněji pracovati jako kněží uprostřed svých krajanů. V klášteřích pak ženských a noviciátě jejich vzdělávají se budoucí řeholní sestry školní a milosrdné, a to opět z domorodé mládeže ženské, aby též z této stránky byl umožněn větší zdar missií katolických a myšlenka sjednocení církevního našla tím mocnější podporu a ochotnější přijetí.

To vykonali a konají pro věc katolickou, pro sjednocení církevní a tudíž i pro naši ideu Cyrillo-Methodějskou nejvíce národové cizí! Oni předešli a předcházejí nás! A přece jest samozřejmo, že v díle sjednocení církevního, v němž se jedná nejvíce o rozkolnické Slovany, tvořící největší část oddělené církve východní, náleží přední povinnost a úkol nám katolickým Slovanům. My máme a můžeme na tomto poli nejlépe osvědčiti *p r a v o u*, *k ř e s ť a n s k o u k a t o l i c k o u* *v z á j e m n o s t s l o v a n s k o u*, která pravých katolíků jiných národností nikdy nemůže nemile se dotýkati a nedůvěru národnostní působiti. A zvláště na *p r v é m m í s t ě* *m y Č e c h o s l o v a n é*, máme zajisté tak činiti, z vděčnosti k sv. Cyrillu a Methoději; neboť oni nejvíce naší užší vlasti svou lásku osvědčili, *n á m* nejdříve mezi všemi Slovany sv. dědictví odevzdali. My jsme zajisté více nežli ostatní z našich bratří slovanských povoláni i povinni k tomu, abychom toto dědictví zvláště oněm bratřím ve vlasti sv. Cyrilla a Methoděje znovu odevzdali, zrovna vrátili, odkud nám je sv. Cyrill a Methoděj byli přinesli a kteří po něm také touží a je s velikou ochotou přijímají. A poněvadž z této naší vlasti, někdejší říše velkomoravské, jako z ústředního svého působišťe svatí naši apoštolové jižť aspoň nepřimo i severním Slovanům, tedy též Rusům zvěštovali sv. víru katolickou v jednotě s římskou Stolicí, máme i proto příčinu, abychom z naší vlasti v duchu našich sv. věro-

věstů konali apoštolát pro církevní sjednocení oné největší části rozkolnických Slovanů v říši ruské, avšak bohužel přístup ku snahám takovým posud vždy ovšem jest velmi nesnadný.

A příležitost a prostředek k takovéto práci, k tomuto apoštolátu pro obnovu dědictví otců našich u všech rozkolnických našich bratří se nám podává v době novější velmi snadno. Mámeť již svůj vlastní náboženský missijní spolek, který byl založen r. 1891 na Velehradě a kde má též své sídlo. Název jeho jest: **«Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje pod ochranou nejblahoslavenější Panny Marie»**. Jest to dle stanov pobožný missijní spolek, který za účet sobě klade sv. katolickou víru mezi Slovany rozšiřovati, hájiti a zvelebovati, následovně všecko podnikati a podporovati co by k tomu konci prospěšným se vidělo. Jest to tedy v pravdě «Apoštolát», který úplně v duchu našich sv. slovanských apoštolů. pod ochranou a za stálé přímluvy Královny apoštolů, Panny Marie, působí pro utvrzení a obranu sv. víry a život dle víry ve vlasti naší ale zároveň modlitbou a účinnou, obětavou láskou podporuje vše, co může prospěti ku sjednocení odloučených našich bratří s katolickou církví a pracuje takto pro ideu Cyrillo-Methodějskou. Apoštolát náš jest vlastně pokračováním «Bratrstva sv. Cyrilla a Methoděje», založeného od biskupa slovinského Ant. Slomška s tou změnou, že vedle modlitby žádá se též peněžitá podpora pro missijní účely jakož i jiné podniky ve prospěch sv. unie, čehož Bratrstvo Slomšekovo nepředpisovalo, nejsouc spolkem missijním. Biskup Slomšek sám učinil však památný výrok: «Modlitba a almužna jsou dvě perutě, po kterých letí hlas evangelia po veškeré zemi». (Molite v in miloščina sta dve peruti, po katerich leti evangelski glas po vsi zemlji). A dle toho hesla Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje žádá od členů, aby vyplnili tyto dvě podmínky: 1. Aby modlili se denně 1 Otčenáš a Zdrávas Maria se vzýváním: Svatá Panno Maria, sv. Cyrille a Methode, orodujte za nás. 2. Aby obětovali ročně členský příspěvek ve prospěch Apoštolátu a sice na celý rok nejméně 24 hal. Každá diecese, v níž Apoštolát jest zaveden, má svůj diecesanní odbor, který jednu polovici příspěvků členských ponechává a používá ve prospěch náboženského života ve vlastní diecesi, hlavně ku konání missií a duchovních cvičení, zvláště na Velehradě, pro katolické studující, učitele a katolickou Omladinu; též na podporu chudých chrámů katol., na vydávání spisů a časopisů a konání schůzí a slavností na Velehradě ve prospěch náboženského života u nás vůbec a zvláště ve prospěch myšlenky sjednocení rozkolníků se sv. Stolicí. Druhou polovici příspěvků odvádí liec. odbor ústřednímu výboru na Velehradě, který pak odevzdává je římské Propagandě (ústavu pro rozšíření sv. víry) a tato dle úmyslu sv. Otce věnuje obnos zaslaný na podporu katolíků a missií na východě, zvláště v balkánských zemích slovanských, v poslední době též v Bosně, která po annexi jest naší zemí missijní.

V nejnovější době rozvinuje Apoštolát svou činnost vždy více pro ideu Cyrillo-Methodějskou. Za tím účelem vydává zvláštní časopis pro studium a řešení církevní otázky východní; pořádá mimo to ode dávna obvyklé každoroční schůze a slavnosti členů Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje na Velehradě, ob dvě léta sjezdy unionistické, sjezdy to přátel sjednocení církevního, též na Velehradě, kamž se dostavují již i zástupcové z řad rozkolnických, jak se stalo r. 1909. Loni založena péčí Apoštolátu vědecká «Akademie Velehradská», jejíž účelem jest pěstiti a podporovati vědecké studium o církvi východní (řecko-slovanské).

Úkol Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje jest veliký, vznešený, dalekosáhlý a časový zvláště v naší době, kdy idea Cyrillo-Methodějská vždy více důležitosti nabývá. Aby mohl úkol tento zdárně plniti, třeba mu nyní vždy větší a vydatnější podpory. Neboť požadavky na něj kladené jsou vždy větší jak se strany potřeb náboženského života u nás samých tak i vzhledem k dílu církevního sjednocení. A požadavkům těm nelze bohužel vyhověti pro nedostatek prostředků. Třeba tedy našemu Apoštolátu většího rozšíření v naší vlasti, třeba co nejhojněji členů, aby podpora modlitbou a almužnou byla tím hojnější a účinnější. Bohužel však přes všechnu snahu u nás Apoštolát přece se nerozšiřuje a neprospívá tak, jak toho zasluhuje a jak by se dalo očekávati právě v době a za okolností, kdy činnost pro ideu Cyrillo-Methodějskou u nás na půdě Cyrillo-Methodějské se soustředí a rozvíjí, na příklad při unionistických sjezdech velehradských.

Jest tedy třeba, aby našli se ještě jiní noví činitelé, kteří by se Apoštolátu ujali s láskou a svým horlivým účastenstvím dodali jemu nového vzpružení, nového čilejšího života, kteří by napomáhali k tomu, by Apoštolát se u nás více rozšířil, po celé naší vlasti, a získal vždy hojnějších, horlivějších a stálějších členů, příznivců a dobrodinců; jest třeba, aby se našli horlitélé a apoštolové pro Apoštolát sám.

Drazí sodálové! Zajisté sami to již tušíte, kde by bylo lze hledati a nalézti takové horlitéle a apoštolý pro Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje. Zajisté že v našich Marianských Družinách.

Na vídeňském sjezdu sodálů marianských r. 1909 znamenitý organisátor těch četných (90) družin ve Vídni, P. Jindř. Abel T. J., pravil ve své řeči mezi jiným, že sodálové mají sobě všimati též jiných spolků katolických a se jich dle možnosti účastňovati, by v nich pak mohli jakožto sodálové v duchu Družiny blahodárně apoštolsky působiti: «Jen mezi ně, J e n m e z i n ě!» důrazně často připomínal.

I náš Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje jest spolkem, který potřebuje a zasluhuje v nynější době právě s naší strany náležitého povšimnutí a účastenství. Tedy, drazí sodálové, též «m e z i n ě!» a sice, jako praví sodálové, apoštolští sodálové, kteří chtějí i zde pracovati a působiti v duchu «družiny vzorné».

Proto drazí sodálové, osměluji se ku konci své řeči prositi vás všechny, kteří iste se zde shromáždili ze všech končin naší vlasti

česko-moravské a sluzské, ze zemí posvěcených prací našich sv. věrověstů, sv. Cyrilla a Methoděje, z vinice, na níž pracovali a v níž uložili nám poklad dědictví nejdražší pravé sv. víry v jednotě se skálou sv. Petra, osměluji se prositi vás snažně, abyste se ujali Apoštolátu z lásky k dědictví našich Otců, sv. Cyrilla a Methoděje, z lásky k Panně Marii, pod jejíž zvláštní ochranou stojí. Prosim vás snažně, abyste každý dle možnosti a okolnosti a svého postavení pro spolek tento v Družině i mimo Družinu k tomu napomáhali, by se u nás více stal známým a hojněji se rozšířil. Co by bylo ve věci té blíže činiti, ustanoviti a zaříditi, kam se obrátiti v jednotlivých diecesích, toť bude záviseti od vnitřní správy Družin. Dovoľuji si jen poukázati na příklad bratří našich na jihu, Slovinců, co v příčině té již vykonaly u nich mar. Družiny.

Aby pro naši ideu mohli více a zdárněji pracovati, zaměnili své »Bratrstvo sv. Cyrilla a Methoděje« za náš Apoštolát, jež sobě zřídili roku 1908. A Apoštolát se tam velmi dobře ujal a za krátkou dobu se velmi rozšířil. V jediné diecesi lublanské čítá do dnešního dne již přes 20.000 údů. V Lublani samé jest (r. 1910) 2100 členů a mnoho jest u Slovinců farností, jež čítají několik set členů Apoštolátu. Slovinský lid je obětavý a štědrý, ač jinak chudý, a proto i kromě řádných příspěvků ročních (24 h) sebralo se u nich za tu krátkou dobu pro Apoštolát též hojně dobrovolných, mimořádných příspěvků. Proto mohl Apoštolát slovinský udělovati ihned prvního roku svého trvání hojnější podpory jak pro potřeby náboženského života ve vlastní diecesi, tak na účely missijní ve prospěch idey Cyrillo-Methodějské, nežli to u nás posud možno. (Po příkladu Slovinců zřídili Apoštolát v nejnovější době též Chorvaté a pečují horlivě o jeho rozšíření mezi svými krajany.) A kdo má největší zásluhu o takový rozkvět a zdar Apoštolátu u Slovinců a tudíž též o spasitelné ovoce, jež Apoštolát přináší? Právě Mariánské Družiny slovinské. Byvše upozorněny na úkol a důležitost Apoštolátu, ujalý se Družiny tohoto spolku s velikou horlivostí hlavně tím, že sobě utvořily v jednotlivých Družinách zvláštní sekce (odbory) missijní, jimž mezi jiným svěřena též péče o Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje. Utěšený rozkvět Apoštolátu a jeho tak čilá činnost jest patrným výsledkem této horlivé péče oněch družinských sekcí. Ano, ještě více; mimo to docíleno působením slovinských Družin v odborech pro Apoštolát i toho, že získání mezi tamnějšími sodály již i kandidáti a kandidátky, kteří chtějí se věnovati missiím východním, zvláště v Bulharsku. Jest to zvláštní druh almužny, kde duše šlechetné přinášejí sebe samy, svou osobní svobodu v dar, v almužnu osobní, pro blaho duší, pro spásu svých bratří a sester na východě. Ovšem, když k takové oběti odhodlávají se synové a dcery z cizích národů, z Italie, Německa a Francie, kteří všechno opustivše, věnují se docela našim bratřím slovanským, naučí se z lásky k nim slovanské řeči i obřadu východnímu, aby jim přispěli ku pravé víře, ku křesťanskému vzdělání a vychování, pak zajisté není to nikterak podivným, ba jest to naopak zcela přirozeným a žádoucím, když podobně učiní synové a

dcery téže rodiny slovanské. K tomu ovšem třeba ducha lásky obětavé, a toho ducha pěstují naše Družiny a proto vychovávají duše takové, které sobě umějí odříkati a sebe tak šlechetně obětují.

Na slovinských Družinách tedy vidíme krásný a povzbuzující příklad, jak blahodárně mohou působiti i naše Marianské Družiny pro náboženský život vůbec, a zvláště pro ideu Cyrillo-Methodějskou, když ujmou se horlivě Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje a přijmou do své osvědčené organisace i tento obor působnosti. Ovšem bude třeba buditi u členů zájem pro Apoštolát a jeho úkol hlavně poučováním pomocí přednášek a čtení, aby se sodálové blíže obeznámili s dílem sjednocení církevního, s ideí Cyrillo-Methodějskou.

(Dokončení).

○ ○ ○

Český hospic a česká kollej v Římě.

(Dr. Jos. Matocha v Římě.)

(Pokračování.)

Peníze od Sixta V. pro seminář pražský určené byly sice několikráte na čas zadržány, pak ale za nějakou dobu se dále vyplácely. Zejména máme zprávu o tom, že císař Ferdinand II. († 1637) se o řádnou výplatu peněz postaral. Také od r. 1740—1760 se peníze tyto nevyplácely a teprv na přimluvu císařovny Marie Terezie byly za všechna léta dodatečně zapraveny, a zřízena z nich obzvláštní nadace, t. j. »nadace římská« neb »nadace chudých«. Z této bylo mnoho studujících po celou dobu studijní udržováno. Důchody z českého hospice byly odváděny do pražského semináře až do roku 1795., i když Tovaryšstvo Ježíšovo, byvší r. 1773 od papeže Klementa XIV. zrušeno, z českých kollejí se muselo vystěhovati. Později jako za papeže Pia VI. nastala v pokladně vatikanské nouze a proto bylo to úplně nemožným. Tak neskytl český hospic již žádného užitku národu českému. Vzpomínka však na bývalý hospitál český v Římě se dochovala i na pozdější doby. — Kolem roku 1858 vidíme dokonce, že se mnozí muži zasazovali, by se český národ dostal ku svému právu. Tak na př. nejdůst. biskup budějovický Jan Valerian Jirsík ujal se té záležitosti. Avšak mnoho nepořídil. Důchody přišly do různých rukou a urovnat celou záležitost — trochu i zastaralou — nebylo věcí nejlehčí. I jeden moravský kněz Josef Pollach z arcidiecese olomoucké se touto myšlenkou zabýval a snažil se připravit k dalšímu jednání.

Čileji se počalo o českém domě jednati r. 1869, když biskupové z Čech a Moravy do Říma přišedše na všeobecný sněm církevní vyjednávání o znovu získání českého domu svěřili vysoce dp. Msgr. Karlu Jaenigovi, českému rodáku a toho času řediteli německého hospice u Campo Santo. — V září 1870 vtrhlo italské vojsko do území papežského a obklíčilo Řím. Řím se uhájiti nemohl. Ještě před jeho dobytím prosil Msgr. Jaenig sv. Otce Pia IX., by svým rozhodnutím zamezil nově nastávající překážky. Obával se totiž Msgr. Jaenig, by vláda nezabrala po dobytí Říma s papežským a

církevním majetkem i český hospic. 20. září byl Řím dobyt a první nařízení vlády bylo, aby žádná zbožná nadace z majetku svého nic bez povolení italských úřadů neprodávala nebo vlastnictví na jiného nepřenášela. Též hospital nejsv. Trojice byl v nařízení zahrnut.

Vnitřek rusko-katolického kostela sv. Vavřince v Římě s ikonostasí v předu.

Proto vyjednával tím úsilovněji Msgr. Jaenig. Po arcibiskupu Franchi-m předložil sv. Otci pamětný spis (memorandum) o hospitálu českém, a rakouský vyslanec hrabě Trautmannsdorf zároveň vyjednával v té záležitosti s kardinálem Antonellim. Vyjednávání velmi prospěl nový zákon italský ze dne 1. prosince 1870, jímž byly nadace cizích národů v Římě vyjmuty z ustanovení prvního. Dle nařízení kardinála Antonelli-ho měl se zase Čechům vypláceti důchod

českého hospice jako dříve, celé jmění však nemělo být ještě Čechům úplně vydáno. Tehdejší bouřná doba nám lehce vysvětlí, proč museli čeští biskupové tolik naléhati na církevní správu — děly se tehda velké převraty v celém zařízení církve. Avšak čeští biskupové ve svých prosbách nikterak neumdlévali. Již v dubnu r. 1871 podali znovu spis pamětný sv. Otcí, jenž byl od Jeho Eminence kardinála-arcibiskupa Pražského i od nejdůstojnějšího arcibiskupa Olomuckého podepsán a prostřednictvím hraběte Kalnoky-ho, ministra rakouského při papežském dvoře, kardinálu Antonelli-mu odevzdán a pak sv. Otcí doručen. Ve spise poukázali biskupové na dějinný vývin českého hospice, jeho účel a ustanovení dřívějších papežů. Dále objasnili nynější stav hospice a vyjádřili své záměry, by byla totiž z majetku českého hospice zřízena kollej pro české bohoslovce, jako je mají již jiní národové. Spis tento velmi prospěl. Msgr. Jaenig byl již 18 srpna povolán k sv. Otcí, kdež mu bylo sděleno, že bude roční důchod ihned 1. září 1871. počínaje biskupům česko-moravským vyplácen a majetek co nejdříve navrácen. Tutéž radostnou zprávu přineslo i Breve Pia IX. ze dne 21. srpna 1871 biskupům česko-moravským, jež bylo J. E. panu kardinálu Schwarzenbergovi posláno. Zní takto: »Žádost Tvá, rozmilý synu, i ctihodného bratra Tvého, arcibiskupa Olomuckého, viděla se nám netoliko slušnou býti, ale v pravdě ku prospěchu Vašich diecesí, ano celé církve směřovati. Protož jsme nařídili, aby se Vám ihned vyplácel roční důchod 345 skudů, dokud by nebylo lze navrátiti Vám ta nadání sama, z kterých důchod plyne. Neboť uznali jsme za spravedlivé podporovati Vás v úmyslu, dle něhož chcete zříditi kollegium pro kněze z diecesí Vašich, aby se tu v Římě, u pramene, jak sami díte, cvičili a vzdělávali. Provedení úmyslu toho arci se prodlouží, ježto důchody jsou skrovné; ale když byste někomu poručili, aby střádal tento roční důchod, snáze byste provedli přání své, až nadání samo Vám se odevzdá. Jestliže však byste sobě přáli, aby už nyní někdo aspoň částečně v Římě se vzdělával, mohl by některý kněz Váš na ten důchod živ býti v některém kollegiu zdejším, kterémuž byste jej svěřili. Jedno i druhé úmyslu Vašemu odpovídá lépe, než kdybyste důchodů těch užili ve prospěch kněží, kteří z n á b o ž n o s t i aneb p r o z á b a v u do Říma putují. Máme za to, že pokyny těmito ku provedení úmyslu Vašeho prospěšného napomáháme, nicméně vše vesměs zanecháváme Vaší opatrnosti, ani na okamžik o tom nepochybující, že jedině slávu Boží a blaho diecesí svých na zřeteli chováte.«

Potěšení tímto papežským rozhodnutím biskupové česko-moravští neustali ve své snaze a v lednu 1872 podali sv. Otcí novou žádost, důtklivě prosíce, aby jim bylo v y d á n o c e l é j m ě n í č e s k é h o h o s p i c e. Nebylo jim dlouho čekati na výsledek proseb. Dne 10. února téhož roku 1872 Pius IX. rozhodl, aby veškeré jmění bývalého českého domu či hospice bylo českým biskupům vráceno a odevzdáno. Vyskytly se sice ještě některé překážky nepředvídané, ano i vláda italská již se chystala záležitosti té se chopiti. Posléze však přece dne 23. července 1872 majetek českého hospic, vlastní

český dům biskupům českým byl odevzdán a dne 8. a 28. srpna toto přenešení vlastnictví bylo zapsáno do kněh úředních. Několik let uplynulo, aniž bylo co určitě ustanoveno v národním českém domě. Z jeho důchodů placeny byly dluhy z oprav a z nové stavby vzniklé. Msgr. Jaenig dal totiž pro získání místa část starého domu od základů vystavěti a druhou část opravit, podporováni jsou poutníci a vydržování kněží, kteříž z Čech a z Moravy v Římě se vzdělávali, bydlíce v rakouském německém hospici v Animě.

Na znovuzřízení hospitálu českého pro poutníky, jak mnozí v Čechách si přáli, nebylo lze pomýšleti. Chudých zajisté poutníků českých bohužel do Říma přichází velmi málo; pro ně tedy celý dům prázdný nechati a spravovati nikterak se neodporučovalo. Zámožní poutníci dle původního ustanovení podpory z důchodů římských národních nadací nedostávají a také jí nežádají. Dále poutníci z Čech právo mají na přijetí a pohostění v Animě, právě tak jako každý jiný poutník z krajů bývalého spolku německého. Konečně všechny poměry změnily se tak, že poutník v Římě za našich časů při tak velkém počtu hostinců snadno se obejde bez hospitálu, jenž druhdy býval toužebným útlukem unaveného cizince.

Tím méně se odporučovalo určiti český národní dům pro kněze, kteří by se ve studiích zdokonalovali aneb vědeckému bádání se oddali, a to jednak z té příčiny, že páni biskupové v případech jen velmi řídkých a to na krátkou dobu kněze do Říma posílají, jednak že Čechové mají právo na Animu.

Jak jsme již svrchu pověděli, slíbil papež Pius IX., biskupy české v dotčeném úmyslu podporovati, ač radil, aby se se zakládáním kollegia počkalo, až bude větší fond pohromadě. Neboť jakkoli dům český na novo opravený dosti vynášel, přece důchody jeho čisté, totiž čistý výnos nikterak nestačil na vydržování většího počtu kleriků. Za života Pia IX. nedošlo k uskutečnění zámyslů na otevření kollegia.

Veliký Pius IX. zemřel zajatcem jsa ve Vatikáně a na stoliči Petrovu dosedl Lev XIII. Ten ihned po svém nastolení pomýšlel na založení českého kollegia, vida, že už jiní malí národové, jako Irové, Škotové, Poláci, Belgové ano i skrovní počtem katolíci angličtí mají v Římě svá kollegia, a jen my posud postrádali jsme takového blahodárného ústavu. Jeho úmyslem však bylo, zříditi kollegium nikoli pro kněze, kteří by chtěli v Římě důkladněji se vzdělávati, nýbrž pro jiných českých, kteří by se připravovali v Římě ku stavu duchovnímu, a trávíce léta svých studií ve středu křesťanstva, vycvičili se na statné bojovníky Kristovy, kteří by u Stolicе pravdy zdravé učení a služebníků svatých hodné ducha vzdělání náležitým vedením dostávali, a pobytem svým udržovali blahonosné spojení Čechů se sv. Stolicí. — Že pak pro chovance české samostatné kollegium zříditi chtěl sv. Otec a neodkázal je snad na stávající již proslulé Collegium Germanicum Hungaricum, příčinu má v ustanovení učiněném pro založení Germanica, dle něhož Čechy nebyly vpočteny mezi země, kterým se vyhradilo právo na dotčené kollegium, poněvadž toho času Praha honosila se vysokým učením pod

správou jesuitů, které věhlasem a dobrou pověstí s jesuitským v Římě zavodilo.

Pouť Slovanů do Říma r. 1881. vhodnou byla příležitostí, která pobídla sv. Otce Lva XIII., aby položil první kámen ku zbudování českého kollegia. Připutoval zajisté do Říma vdp. František hrabě Schoenborn, tehdy vicerektor pražského semináře, Jeho Svatosti osobně známý. Což divu tedy, že sv. Otec mluvě s vicerektorem semináře českého, projevil přání a vůli svoji na založení semináře neb kollegia pro Čechy v Římě? A že ta audience sv. Otce v úmyslu onom utvrdila, důkazem jest, že již na podzim téhož roku sv. Otec s Jeho Eminencí panem kardinálem Bedřichem Schwarzenbergem nadobro umluvil založení českého kollegia v Římě.

Ku konci měsíce října l. P. 1882 již ubírali se tři alumnové, diecesáni pražští do Říma do kollegia Urbanova de Propaganda Fide.

Domácí řád a život v kolejích a seminářích římských jest trochu jiný než v našich; proto bylo záhodno, aby první alumnové pro české kollegium určení dříve poznali a se naučili, jak se žije v římských kollegiích a tak stali se v budoucím českém kollegiu živým příkladem u pramene, od něhož by dobrá tradice dále postupovala. Do Germanika z příčiny výše udané přijati býti nemohli; z ostatních kolejí nejvhodnější byla Propaganda, která chválně pověstna byla a jest zařízením svým a při tolika národnostech vzorný udržuje pořádek i přátelskou všech chovanců svornost až podivuhodnou.

(Ostatek přístě.)

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Varšavy. (Úřední revise katol. konsistoří a sekta mariavistká). Nazývají-li Stolypina ruským Bismarkem a nacionalismus «istinnno (v pravdě) ruski» slovanskou hakatou, stejným právem bylo by možno zváti útisky katolicismu na Rusku kulturním bojem, který vede Ťaželníkov. Známe jest již jeho jméno z nedávné slídičské činnosti proti jesuitům v Moskvě a v Petrohradě. Ťaželníkov široce založil své plány. Za každou cenu chce si zjednati nějaké doklady, aby ospravedlnil a upevnil kruté a křiklavé pronásledování katolické církve v carství. Pověstné prohlídky Ťaželníkovy v různých katolických ústavech moskevských a petrohradských nepotkaly se s očekávaným zdarem se strany ruské, neboť neposkytly závažného materiálu, na jehož základě by mohla vláda zničiti ony lidumilné katolické ústavy, proto jiným směrem obrací svou činnost, aby dosáhl nekalého úmyslu.

Poslední úřední revise v úřadovnách a archivech všech katolických konsistoří nemají naprosto rázu úřední dohlídky na správnost jejich úřední činnosti. Způsob revise i tajemnost, jakou obestíněno jest ono puntičkářské hledání a slídičství, ukazují, že Ťaželníkov má něco jiného ve svém plánu. Tak na př. v konsistoři varšavské arcidiecese již přes měsíc přehlíží petrohradští revidenti s přidělenými jim úředníky kanceláře generálního gubernatora celý archiv konsistořní neobyčejně puntičkářsky a soustavně. Co hledají, po čem

slídí? Nikdo neví. Vždyť ani členové metropolitní kapitoly ani správce konsistoře ani jiní úředníci nejsou vyzvídáni. Od počátku mají namířeno hlavně na ony oddíly archivu, kde jsou uložena tajná akta obsahující zprávy o náboženském životě, jež dle práva kano-nického jsou určeny a přístupny jedině biskupu místa nebo členům kapitoly, jež k tomu biskup pověřil. Tohoto mezinárodního práva nedbali, odvolávajíce se na jakési instrukce dovolující jim prohledati celý archiv i bez jakékoli assistance.

Revisi provádějí hlavně v hodinách odpoledních, kdy úřady již nepracují, a jest pravdě podobné, že si činí i výpisky z některých listin. Nemožno dosud vyšetřiti, zda neschází některý originál listin, neboť při revisi není nikdo z konsistoře přítomen. Někdy se opozdí s prací až do půl noci, ano i před samým východem slunce z rána byli pozorováni, že vycházejí teprve z konsistoře. Dokonce viděli i mariavitského duchovního Wiechowicze, jenž s úředníky revidujícími opouštěl konsistoř. Co tam as hledal apostata Wiechowicz v pozdní noci? Jako bývalý katolický kněz zaujímal místo konsistor-ního referenta.

Ostatně petrohradští revidenti jsou v nejlepším styku s kně-žími mariavitskými, kteří je neustále v jejich hotelu »Europejském« navštěvují a navzájem se hostí. Posledně v bytě mariavitského biskupa Próchniewského konala se hostina na počest přibylého z Petrohradu Ťaželníkova. Patrně povede ten hodnostář osobně další revisi konsistoře a bude se raditi se svými loutkami kozlovickými, jež nepřestává neustále a všemožně protěžovati.

Mariavitismus přestal již býti díky Pánu Bohu jakýmsi nebez-pečným »hnutím«, neboť nyní spíše ustupuje než proniká. Jak tato sekta spěje k pravoslaví, patrně z posledních novot zavedených kozlovickými hierarchy v mariavitské »církvi.« Z »Věřím« při mši sv. vypustili již Filioque (i ze Syna), z obecné zpovědi (Confiteor) sv. Petra a Pavla, při apoštolském vyznání víry přidáno ke slovům: věřím v sv. církev obecnou »mariavitskou«. Slova proměňovací se nyní již zpívají a při pozdvihování obrací se kněz k lidu jako u pra-voslavných. Netoliko při vzpomínce (memento) živých, nýbrž i před každou lekcí mimo jiné modlitby při každé mši sv. zpívá kněz mod-litbu za cara a jeho rodinu dle modlitby přeložené doslovně z pra-voslavných obřadních knih. Sv. přijímání při mši sv. uděluje se to-liko pod obojí způsobou. V nejinovějším vydání misálu tištěného v knih-tiskárně Kowalského v Lodzi bylo vypuštěno několik svátků Páně obvyklých v církvi katolické a jsou nahrazeny různými Borysy, Em-pedoklesy, Serapiony a p. »Bogougodnikami« (bohomilci) církve pravoslavné.

Zajímavé jest nové stanovisko mariavitské úcty ku všeobecně oslavované »mateczcze Kozłowské« S počátku starali se všichni činitelé o uplatnění v nové církvi nezměrné cti pro Kozłowskou, avšak dnes Kozłowská upadla do nemilosti, její opěvovatelé jsou veřejně káráni, litanie o ní a rouhavé přepracování »Pozdravení andělského« byly přísně napadeny v několika církevních listech. Znenáhla počali mariavitští hierarchové degradovati svou zaklada-

telku a učitelku. Z oběhu byly vzaty litanie a modlitby o «sv. Marii Františce», tak že dnes podobné tikoviny náležejí již do starého haraburdí. Rovněž přestali užívat i rouhavého názvu «manželka Beránková», a též vychází z módy její titul «matka milosrdenství». Vůbec skutečná tvůrkyně sekty nepřestávajíc v zátiší své spanilé residence plocké brátí úlohu arcikaplanky tak zvaného díla milosrdenství, při veřejných slavnostech mariavitismu bývá pečlivě umlčována. Před několika týdny biskup Próchniewski ohlásil kázání na počest Matky Františky, kterou však již nenazýval svatou, nýbrž ji přirovnával toliko ku sv. Teresii. Vůbec celý vývoj mariavitismu ukazuje, že se nemýlil petrohradský pravoslavný metropolita Antonius, když před několika lety prohodil o tomto novém sektařském hnutí: «Z něho se vyvine časem polské pravoslaví». G. Kośc.

Z Ruska. (Kázeň v církvi). Silou v církvi katolické jest kázeň v řadách duchovenstva a dětinný poměr nižšího kleru k vyššímu. To neušlo vládě ruské. Před necelými dvěma lety vyšlo nařízení od ministerstva vnitra, že vláda má právo obracet se s žádostmi a rozkazy přímo ke kněžstvu farnímu, tak že toto příště nebude moci se krýti při plnění povinností úředních nějakými výnosy moci duchovní. Snadno lze si domysleti, jaké nebezpečí hrozí tu církvi, kdyby vláda své nařízení prováděla systematicky a chtěla je obrátiti v neprospěch církve. Vměšování se vlády při obsazování far, ustanovování a přesazování kněží jde příliš daleko. Vyjma přesazování nižšího duchovenstva, všechny ostatní změny mohou se dít jen s předběžným svolením vlády. Nejlépe dá se cítit jistý bod těchto «časových předpisů» vydaných o změnách katolického duchovenstva až po ukaze tolerančním. Jest zřejmo, jestli některý kněz neodpovídá očekáváním vlády, že ministerstvo nařídí biskupovi, aby ho zbavil úřadu nebo jej přesadil. (Viz v Rozmanitostech případ s Okolo-Kulakem). Neposlechne-li biskup, ministerstvo samo užije svých prostředků a odstraní nepohodlného kněze. Tento bod jest neustále kamenem úrazu. Mimo to, že kněží pro svou horlivou činnost a svědomitou práci jsou poháněni k zodpovědnosti před soud, vládá žádá ještě jejich odstranění prostřednictvím biskupů, kteří následkem toho dostávají se mnohdy do velice nepříjemného postavení. Na příklad dostanou od ministerstva pokyn o přesazení kněze z důvodu, že «šířil zásady katolické uprostřed pravoslavných», nebo, že «přijal někoho cestou nezákonnou do církve katolické» atd. Zpravidla takovým pokynům se vyhovuje, aby vláda neužila násilí a aby takovému knězi dostalo se aspoň nějakého bytí i horšího místa. Jest přirozeno, že takové jednání biskupů bytí i nucené působí tísnivě na jednotlivce jak z řad duchovenstva tak i lidu, který vidí, že za svědomitou apoštolskou práci a horlivost oblíbeným jeho kněžím dostává se místo pochvaly trestu od biskupa. Po zrušení vládou práva patronátního jen velmi zřídka se obsazují v Rusku kanonicky farní obročí. Skoro všechny fary jsou spravovány administratory, jež biskupi přesazují bytí i bez dohody s nimi, kdykoli to pokládají prospěšným pro církev. Odtud ten v jiných krajích nezvyklý počet přesazení správců far. V tak rozlehlých diece-

sích jako jest mohylevská nebo tyraspolská takové přesazení bývá pro kněze velmi obtížným. Pomyslete si jen na př. přesazení z gubernií nadbaltických někam k Tichému Oceánu! Ustanovení sv. Otce Pia X. (Maxima cura) ze dne 20. srpna 1910 zavazující celou církev v jiných krajích ulevilo biskupům správu při přesazování kněží, toliko v Rusku zdálo by se zbytečným. Než tímto ustanovením obmezuje se též libovůle vlády v přesazování kněží bez kano-nických důvodů. Proto příště se zmíníme, proč vláda ruská ho nedo-pustila. Zaznamenáváme ještě jednu zvláštnost ze správy duchovní. Jest to dopisování duchovní správy netoliko s úřady světskými, nýbrž i mezi sebou, na př. biskupa s poddaným kněžstvem ve vě-cech i čistě duchovních jako je na př. dispens. Toto dopisování musí se díti jedině v jazyku ruském i v diecesích čistě polských království polského. S tím souvisí i ona tajná revise, o níž je zmínka na jiném místě, aby se vláda přesvědčila, v jakém jazyku církevní úřady mezi sebou si dopisují. Možná, že dojde i k vyšetřování, v jakém jazyku se modlí růženec a konají pobožnosti V Rusku dnes jest všechno možné. — X. T. J.

Z Kara-Agače (Bratrstvo kněží sv. Cyrilla a Methoda, duchov-ní cvičení, jubileum bulharské unie.) Minulého měsíce sešlo se poprvé bulharské katolické kněžstvo z celého kraje do Kara-Agače, abychom tu u Otců Assumpcionistů za vedení nejd. biskupa odřinského msgr. Petkova vykonali duchovní cvičení. Tyto duchovní hody přinesly nad očekávání blahodárný užitek. Při této příležitosti uvedeno v život též bratrstvo kněží missionářů sv. Cyrilla a Methoda pod pro-tektořátem Apoštolálu těchže světců. Když po krátkém rokování o stanovách byly tyto schváleny, dali se zapsati všichni účastníci za členy téhož bratrstva. Po zvolení výboru, v jehož čele stojí nejd. biskup msgr. Petkov, konala se první valná hromada a bratrstvo bylo uvedeno v život. Doufáme, že bratrstvo prokáže naší missii veliké služby, neboť má se státi úhelným kamenem celé naší práce.

Jest známo čtenářům Apoštolátu, že v loni oslavovali jsme 50leté výročí bulharské unie s církví římsko-katolickou. Na všech missijních místech, kde je jen nějaký kostelík nebo kaplička, konali jsme ku konci minulého roku slavné služby boží na poděkování, že oslavujeme již jubileum unie. V Kara-Agači oslavovali je již jednou, ale s okázalou slavností čekali až na dny našeho duchovního cvičení, kdy jsme se všichni sjeli, a 11. srpna zakončili jsme svou obnovu duchovní touto výroční jubilejní slavností, která se v každém ohledu skvěle a vydatně vydařila.

Slavnost začala průvodem ze semináře do chrámu. Nejd. pán biskup oděn v bohoslužebná roucha ubíral se napřed v kruhu svého duchovenstva oblečeného rovněž v obřadní roucha, za nimi ubíral se průvod seminaristů bulharských za nadšeného zpěvu, řízeného do-vedně O. Dimitrijem Janovou, assumpcionistou. Když ve chrámu byly dokončeny hodinky, započala mše sv., již sloužil nejd. biskup obtočen 16 kněžími kromě jáhnů.

Po evangeliu při mši sv. bylo krátké kázání, načež všichni spolusloužící odzpívali modlitby za papeže a biskupy, a nejdůst.

pastýř pronesl děkovné modlitby v jazyku latinském, řeckém a slovanském dle obřadu východního. Byl to dojemný okamžik pro všechny přítomné, kteří zbožné obcovali celé bohoslužbě. Účastnilo se jí též mnoho věřícího lidu a okolo 50 kněží i řádových a sestřiček latinského obřadu. Nejtklivější a nejvelebnější okamžik bylo proměňování při mši sv. Dle našeho východního obřadu mohou všichni spolusloužící kněží též obětovati a proměňovati při mši sv. To též všichni přítomní kněží učinili. Poněvadž u nás slova proměňovací říkají se hlasitě, možno si představit, jakým hlubokým nezapomenutelným dojmem to působilo na přítomné, když 16 hrdel hlasitě tato nejsvětější slova vyřážela. Jen kdo ten převelebný okamžik vidí, a prožije, může o jeho dojemné moci mluvit. Z duchovenstva světského bylo nás 13 — právě tolik jako Apoštolů i s Pánem při poslední večeři. Jaká podobnost a shoda! Jako při poslední večeři přijali apoštolé z ruky svého božského Spasitele jeho nejsvětější tělo a krev a byli pak posláni do celého světa jako první missionáři, tak i my kněží ze všech koutků Turecka a Bulharska utekli jsme se pod křídla svého velepastýře, sloužícího nejdražší obět a přijali jsme pak též z jeho ruky nejsvětější tělo a krev svého Spasitele, abychom byli posíleni nésti všechny trudy a těžkosti jako missionáři. I věřící přistoupili ku stolu Páně. Kéž svatá předsevzetí, opravdové nadšení a posila neochabnou, neustanou!

Dovedný, dobře nacvičený chor seminaristů po celou dlouhou mši sv. až do konce pěkně a výrazně provedl zpěvy, nemálo přispívaje tím k lesku a dojemnosti slavnosti. Po ukončených bohoslužbách seřadl se zase pochod do semináře.

Skončily překrásné obřady, ukončila se slavnost, ale dojmy nevymizí tak brzy, neboť všichni missionáři naši byli plni nadšení a odcházeli s největšími předsevzetími znovu chopit se těžké práce na vinici Páně pro spásu svěřených. Nezapomněli jsme v soukromých a veřejných pobožnostech i na ty, kteří nám prostředky peněžními umožnili tyto duchovní hody. Z hloubi srdce jsme děkovali oněm šlechetným dobrodincům Apoštolátu. Sám nejdůstojnější pastýř jménem všeho shromážděného duchovenstva poděkoval srdečně všem, kdož jakýmkoli způsobem přičinili se o zdar skvělé slavnosti.

Velebným Otcům assumpcionistům náleží rovněž dík za v pravdě bratrskou lásku a otcovské přijetí, jaké připravili svým spolupracovníkům, totiž světským kněžím: prokázali nám pohostinnost v pravdě křesťanskou a hodnou dob apoštolských.

Při zakončení čekalo na nás milé překvapení. Otec Xaver, ředitel malého semináře, nacvičil se svými čipernými hochy velmi případnou divadelní hru, kterou nás pobavili posledního večera. Nebylo tu — jako v chudičkém bulharském katolickém klášteře — okrasných ozdob divadelních ani bohatého vystrojení, za to hra byla velmi vhodně volená a přiléhala obsahem ku slavnosti a nadšení. Malí ochotníci vystoupili na prostá právě k tomu zhotovená prkna a představovali osud katolického missionáře dnešní doby v našem milém Turecku. Smělost, plná odvahy pohotovost, otevřenost a sr-

dečnost, s jakými mladí nadějní missionáři sehráli svou první veřejnou roli, dojemně pohnuly nás starší missionáře a nejednomu vynutily na líci slzu vděčné svaté radosti. Očka malinkých jen zářila neskonalou čistou radostí, když uznání plné výkony jejich jsme odměnili ku konci hojným zaslouženým potleskem. Touto radostí skončila požehnaná slavnost.

Nevím, kolik z nás klidně v noci nastalé mohlo od rozrušení spáti — někteří dokonce ještě v noci vydali se na cestu ku svým missiím — ale myslím, že všem dlouho ještě na mysli tanuly svaté prožité chvíle, že obnovovali a utvrzovali apoštolská předsevzetí a zasvěcovali se novým dobrým úmyslům. Jedním slovem jak duchovní cvičení tak i jubileum naší svaté unie zůstane tomuto pokolení dlouho v paměti; osměluji se tvrditi, že naše missie bude žíti odtud dvojnásobným životem, neboť naše dílo missijní hlavně založením bratrstva kněží sv. Cyrilla a Methoda dostalo nového mocného osvěžení a popudu a smíme i doufati, že požehnání, síly a pomoci neodepře nám ani Ten, jenž nás povolal na vinici svou, abychom k němu přiváděli zbloudilé.

Ovšem nezapomněli jsme ani na milý náš «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda». Přinesl jsem sebou stanovy, jež jste mi poslal, přeloživ je do bulhařštiny, někteří si je opsali, všichni jsme se účastnili porady o Apoštolátě o všichni rovněž projevíli ochotu zavésti Apoštolát ve své farnosti mezi katolickými věřícími.

Tak posílnění a osvěžení na duchu rozjeli jsme se po chudičských dědinkách bulharských a tureckých, abychom věrně střežili stádce Bohem nám svěřeného, novými členy je rozhojňovali a většími milostmi obohacovali. Kéž Pán Bůh potvrdí naše předsevzetí, ušetří nových sil a posvětit naše podniky!

V Gadzilově v Bulharsku.

O. Tomáš Przybylski,
missionář.

Rozmanitosti.

Náboženská svoboda v Rusku. (Trestaný redaktor farář.) Dobře nám známý z velehradských unionistických sjezdů redaktor polského a ruského měsíčníku «Věra i žizn» (viz str. 64.) a zároveň farář chrámu Páně sv. Kazimíra v Petrohradě Ant. Okolo-Kulak byl zbaven svého úřadu a vykonávání farářských funkcí. Ruský list «Rječ» podává důvody, jaké udal místoministr vnitřních záležitostí, senator Křižanovský, biskupu Cieplakovi v této záležitosti. «Ve vydávaném ruskokatolickém časopise «Věra a žizn» — praví list — uveřejněna byla řada článků zjevně vychvalujících činnost Jesuitů a obsahujících obranu tohoto řádu, při čemž ony články úmyslně vynášely sympatie cara Pavla I. ke katolicismu a přechod k němu různých vynikajících ruských osobností». Dále tvrdí list, že úřady vyšetřující činnost Jesuitů v Polsku vyslídily, že jedním ze spolupracovníků časopisu «Věra i žizn» byl i krakovský Jesuita P. Urban. V 6. čísle t. r. byl uveřejněn nevinný článek o hledání Jesuitů v Rusku. A v tom vidí vláda nebezpečí, neboť prý pisatel článku chce, aby Rusové hleděli na Jesuity jinými očima než ruská vláda, a proto že prý i zodpov. redaktor tohoto časopisu Okolo-Kulak nestojí na stanovisku náhledu vlády, musí tudíž býti potrestán zbavením svého farářského úřadu a redaktorství. Články časopisu

«Věra i žizn» přešly přece přísnou drakonskou censurou ruskou a nebylo shledáno nic nezákonného a žádný z nich není podepsán jménem krakovského Jesuity P. Urbana. Okolo-Kulak jest ovšem správcem kostela vybudovaného nákladem toliko katolíků, hlavně dělníků, proto farář jeho není státním úředníkem. — (Zakázaný přístup) policejní mocí jest katolickým kněžím do knihoven duchovních seminářů a akademií. Poněvadž veliká část ruské bohoslovné literatury starší doby leží dosud nevydána v rukopisech ve zmíněných knihovnách, prosil ku svým pracím dogmatickým o nauce ruské církve o dostiučinění za chříchý vidnavský professor Al. Bukovski, avšak policejní úřady neudělily mu povolení k nahlédnutí do oněch knihoven. — (Opatření proti přechodům ke katolicismu.) Poněvadž ruské ministerstvo vnitra bylo velmi znepokojeno hojnými přechody ke katolicismu zejména osob, které zaujímají vysoké postavení, ustanovila vláda zvláštního úředníka kraje pro «cizozemská» vyznání, aby konal příslušná o tom šetření. Jak úředníci oni si počínají, jest dostatečně známo z revisí v Moskvě, Petrohradě, Varšavě a j. Že úředníci ti se nechovají nestranně, nýbrž sami přemlouvají k návratu k pravoslavi, máme několik dokladů. Tak na př. dal si jistý úředník předvolati předsedu ke katolicismu hraběte A. Tolstého a snažil se ho přemluvit, aby se vrátil zpět do pravoslavné církve. Hrabě prohlásil, že by byl ochoten tak učiniti, kdyby se směl modlití při bohoslužbách za papeže jako nejvyšší hlavu církve. To prohlásil však úředník za nepřijatelné.

Nový učebný plán zaslal právě sv. synod všem rektorům ruských duchovních akademií. Vyučuje se 17 předmětům. Kromě obvyklých v našich bohoslovích sluší jmenovati: dějiny ruského rozkolu, sektařství, dějiny řecké a západní církve od odštěpení, dějiny západních vyznání ve vztahu k východní církvi po r. 1054, staroslovanský jazyk, paleografie. Nový plán znamená značný pokrok a rozšíření látky učebné.

Chelmština. Ruská дума vydala 400stránkovou knihu, kde je shrnuto vše pro a částečně i proti vyloučení kraje chelmského z království polského a přidělení jeho krajům čistě ruským. Obsah knihy možno podati slovy: «Chelmský kraj historicky náleží k západnímu Rusku, tvoře jeho nerozdílnou část národnostně a nábožensky». Do r. 1907 bylo tam 327 tisíc pravoslavných a ke katolicismu přešlo přes 180 tisíc duší. Výslovně se v dokladu praví, že ono vyvlastnění z Polska a přidělení k Rusku má se státi za tím účelem, aby Chelmština byla uchována národnostně Rusům a nábožensky pravoslavi, poněvadž tam prý agitace polská má nejkypřejší půdu. —

Ikonostas na Velehradě. V církvi východ. jest význačným, že v chrámě místo pro kněze jest přesně odděleno od místa, kde stává lid při bohoslužbách. Církevní zákony přísně zakazují laiku vstup do oltáře (vlastní kněžiště, oddělené ikonostasem od ostatního chrámu). Jen císař cařihradský požíval a car ruský dosud požívá výsady volného přístupu do oltáře. Této výsady dostalo se vladařům proto, že dle mínění vých. církve světský panovník má také jakousi účast na důstojnosti kněžské. Kněží zase obdrželi od císařů četná vyznamenání. Ikonostas, jaký nyní vidáme v chrámech vých. církve, nestával vždy v takové podobě jako nyní. S počátku stavěny mezi kněžiště a loď obrazy svatých. Ponenáhlu na tom místě vznikla dřevěná stěna, na níž se pak věšely obrazy svatých. Tak vznikl ikonostas nebo stěna obrazů, která odděluje v kostele kněžiště od místa, kde stává lid. Po potlačení hnutí obrazoborců byl pokládán ikonostas za trofej pravoslavi. Vzhledem k úctě obrazů má tedy veliký význam. Císař cařihradský, kdykoliv vstoupil do chrámu, šel přímo k ikonostasu a líbal posvátné obrazy. Též při počátku bohoslužby se líbají. Lid věřící při sv. přijímání s velikou zbožností přistupuje k ikonostasu a líbá obrazy. Ikonostas musí státi ve všech chrámech vých. církve. Dle toho, jak veliký a bohatý jest chrám, řídí se také velikost a výzdoba ikonostasu. Ve středu ikonostasu jest brána, která se nazývá «královská» nebo «svatá», poněvadž tudy při mši sv. prochází Kristus, král králů, pod způsoby chleba a vína. Nikdo jiný nesmí touto branou vcházeti do oltáře leč ten, který již má

vyšší svěcení. Když se neslouží mše sv., jest »královská« brána stále uzavřena. Na pravo od brány »královské« — díváme-li se z lodi chrámové — jest »jižní« poboční brána, zvaná také »diakonská«, neboť tudy se vchází do »diakonika«, místnosti určené pro posvátná roucha, nádoby a j. Na levo od brány »královské« jest »severní« poboční brána, zvaná také »paranomarská«. Touto vcházejí do oltáře klerikové s nižším svěcením, pak kněží a diakoni mimo mši sv. Křídla »královské« brány bývají pravidelně ozdobena obrazem Zvěstování Panny Marie, a to tak, že na jednom křídle bývá vyobrazen archanděl Gabriel, na druhém pak Bohorodička. Na »severní« bráně bývá vyobrazen cherubín s ohnivým mečem, na »jižní« někteří sv. jáhnové nebo archanděl Gabriel. Mezi pobočními branami a branou »královskou« jest první řada obrazů ikonostasu. Na pravo »královské« brány jest obraz Spasitele, zvaný řecky tu Pantokrátoros se stejným nápisem. Na levo brány »královské« jest obraz Panny Marie. Vedle těchto obrazů směrem k pobočným branám bývají ve větších chrámech ještě i jiné obrazy. Mezi »severní« branou a obrazem Panny Marie bývá obraz světce, který v okolním kraji se těší největší úctě. Mezi »jižní« branou a obrazem Spasitele bývá opět obraz patrona chrámu. Nad touto řadou bývají ještě tři řady obrazů, v menších chrámech bývá však jen jedna řada. V druhé řadě bývá dvanáct nebo méně obrazů, na nichž jsou zobrazeny hlavní svátky v roce. Na levé straně počíná obrazem Narození Páně, nad »královskou« branou jest poslední Večeře a na konci jest obraz Nanebevstoupení Páně. V třetí řadě jest vyobrazeno dvanáct apoštolů. Ve středu jest Kristus jako velekněz nebo král. Ve čtvrté řadě jsou obrazy proroků, v jejich středu jest obraz Marie Panny s bož. Dítětem, poněvadž ona jest předmětem jejich proroctví. Konečně vrch ikonostasu zdobí kříž. Obrazů na ikonostasu bývá obyčejně třicet; ve větších chrámech jejich počet bývá někdy větší. Ikonostas v popsané podobě ustálil se jedině zvykem. Podoba jeho se často mění, vyžaduje-li toho prostor chrámu, je-li dosti bohat a přeje-li si toho sám zakladatel. Kromě popsaného ikonostasu nalezneme v chrámech vých. ještě jiné menší ikonostasy, které jsou umístěny na příhodných místech: mezi okny, pod nebo nad okny, ba také kolem sloupů, na nichž spočívá klenba chrámová a za klirosami (lavice pro řáky, poblíž ikonostasu). Tyto menší ikonostasy se často nazývají »kioty«. — Nejkrásnější a nejcennější ikonostas nalezneme v Jerusalemě v chrámě Bož. Hrobu. Poněvadž veškeré Slovanstvo obřadu latinského i slovanského se stejnou úctou a láskou lne k posv. Velehradu a sjednocení kněží rusínští i bulharští navštěvují zvláště o velehradských unionistických sjezdech pravidelně slovanskou kolébkou křesťanství, vymohl na prosbu Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda nynější nejdůst. p. arcibiskup olomucký z Říma dovolení, že o unionistických slavnostech může býti v poboční kapli na levé straně zřízen ikonostas, by zde mohli jako ve vlastních kostelích sloužití unitští kněží mši sv. dle svého způsobu. Za tím účelem zahájil náš časopis Apoštolát sbírku, abychom důstojně vypravený oltář u hrobu sv. Methoděje mohli poskytnouti svým katolickým bratřím slovanským. Tak zase jako za dob sv. Cyrilla a Methoda ob čas bude hlaholiti slovanská bohoslužba na moravském Velehradě.

Literatura.

Ks. Józefa Borodzicza »Na Rusi galicyjskiej Schyzma się gotuje!« Tento spisek tisknutý »jako manuskript« v Chrzanowie, věnovaný účastníkům III. velehradského sjezdu »pro memoria« byl mně poslán z Krakova.

V čem spisek podezřívá P. Palmieriho a klerus rusínský, na to oni asi sami odpoví. Ale poněvadž pisatel podezřívá sjezdy velehradské, že hoví rozkolu a kacírství (str. 25.—30.), nesmíme této pohany nechat na sjezdech a co nejrozhodněji ji odmítnouti.

Pisatel tvrdí nepravdy, a chce pravý opak toho, co papežové, nemá lásky.

1. Tvrdí, že úvahy o unii jsou prací marnou, ano škodlivou, unie dnes nemožnou (str. 15, 77.)

Naproti tomu sv. Otec (Lev XIII.) o unii Bulharů praví: «čas ten jistě přijde» (Acta I. conventus velehradensis p. 7.), a sv. Otec Pius X. praví, že snahy o sjednocení rozkolných mu leží na srdci (Slavorum litterae theologiae, annus IV. p. 317), jak sám pisatel cituje (str. 26.). —

2. Tvrdí, že metropolita Šeptycki, prohlásil na posledním (t. j. 2hém) sjezdě veřejně, že je třeba aspoň 3 století, aby se unie uskutečnila (str. 15.) V aktech o tom nic není, naopak nejd. p. metropolita vyjádřil radost, že I. sjezd měl svůj značný výsledek (Acta II. 14 sq.)

Byl jsem osobně přítomen II. sjezdu, ale na nic takového se nepamatuji, ale pamatuji se, že nejd. p. metropolita prohlásil, že sjezdy velehradské mají připravovati unii cestu (Acta II. 3.).

3. Tvrdí, že zachováváním východního obřadu se lid od církve odstraší (str. 16.), že Rusko lze povznést pouze latinským obřadem (str. 80.). Zkušenost učí opaku. V severní Americe latinští kněží uznávají nutnost východního obřadu a přestupují k němu se svolením sv. Otce (Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda roč. II. str. 63), nutnost obřadu východního uznali katoličtí misijníci v Bulharsku (Apošt. sv. Cyr. a Meth. II. 44., 59., 141.) i sami Bulhaři (Apošt. Sv. C. a M. II. 136.).

4. Soudí z velkého počtu konversí pravoslavných ku katolicismu, že jen latinský obřad povznese Rusko (str. 77., 80.), jiní z toho soudí, že Rusko zraje pro unii (Apošt. II. 79.).

5. Tento jeho požadavek, aby Rusové přijali obřad latinský (str. 31. násl., 80.) protiví se vůli sv. Otce: «volumus, non ut omnes Latini sed catholici fiant». (Acta II. 13. Acta I. 8.)

6. Pisatel stojí na racionalistickém stanovisku. Ani slovem se nezmiňuje o milosti boží, považuje unii za nemožnou, protože ji neprovede ani ruská církev ani vláda, ani nižší klerus, ani intelligence ani lid (str. 17.—20.). Tvrdí, že ruský lid k Bohu přivést může jen novota (str. 31.). Poměr unie a unitů k Římu činí závislým od politiky, od poměru Rusínů k Polákům (str. 49.). Nelze upřít, že kulturní a politické poměry mají vliv i na náboženské poměry. Avšak unii způsobiti a zachovati může milost boží přes veliké obtíže. To jest přesvědčením, které hlásají velehradské sjezdy. Uznávají obtíže, (Acta I. 8.), spoléhají na milost boží, Panny Marie, Sv. Cyrilla a Methoda přímluvu, politiku vylučují. (Acta I. 7., 8., 35., 79., II. 15.—17., 41., 50., 59., 67., 122., 143., neuveřejněná přednáška P. Končara T. J. na II. sjezdu, přednáška P. Jugie na III. sjezdu).

7. Tvrdí, že závislost kleru ruského od vlády je překážkou unie, a že snaha, zbaviti se té závislosti, nepovede k unii, nýbrž k novému rozkolu (str. 19., 20.). V Anglii je též klerus anglikánský závislý od vlády, a přece milost boží způsobila, že tolik anglických duchovních přestoupilo ku katolictví s velikými obětmi. U Rusů nemá už milost boží své síly? Unie usnadňuje přestup, u Angličanů, kde se nejednalo o unii, kde neuznány katolickou církví svěcení anglikánských duchovních za platná, byly obtíže větší, a přece je milost boží přemohla.

8. Výtku panslavismu sjezdů velehradských (str. 25.) slušela by židovským novinám, ne katolickému knězi, a byla na sjezdech odbyta. (Acta II. 16., na III. sjezdu slovy předsedy probošta dr. Stojana.)

9. Infamní je podezření, že sjezdy velehradské neslouží pravdě (str. 27.), že šířily bludy (str. 29.). Ať to dokáže pisatel z akt, která jsou přece uveřejněna. Tam naopak se praví: «errores condemnamus» (II. 7.), «τὸ ἀσφαλὲς πίστεως servemus» (I. 44.), «catholico... minime licet... dogma relinquere» (I. 19.), «Dabit.. Roma.. unitatem (II. 2.).

10. Tvrzení, že princ Max saský napsal bludný článek proniknutý zásadami sjezdů velehradských, ač na nich nebyl (str. 29.), je známkou ne ducha katolického, ale opovržení hodného ducha špiclovského.

11. Infamní je tvrzení, že sjezdy velehradské jsou ozvěnou neoslavismu (str. 30). Měl pisatel uvést na důkaz jména zednářů a židů, kteří se účastnili velehradských sjezdů, jinak se činí směšným.

12. Jak čistou zbraní jest pisatelovo podezření velehradských sjezdů z modernismu (str. 28), vysvětluje z toho, že pro tu zbraň musil si zajít k svým nepřátelům, k spisovateli pravoslavnému. Kdyby měl poctivý úmysl, stačilo vzít do ruky Akta, kde je celá přednáška Francova proti modernismu (II. 149. squ.). Na III. sjezdu odmítl modernismus předseda probošt dr. Stojan a priori. Výtku novotářství P. Palmierimu učiněnou z akt sjezdů velehradských nedoložil, jiných spisů jeho necituje. Zdá se býti pisatel duší udavačskou, lásky prázdnou.

13. Důkaz tvrzení, že jeden prelegent hájil tési, že pravoslavi je v církvi (str. 28.), zůstal dlužen.

14. Nejapně přirovnává sjezdy velehradské k náboženskému kongresu čikágskému (str. 26). Na sjezdech těch se nejedná o nějaké neurčité z různých vyznání sebrané křesťanství, ale o zcela určitou věc, unii pravoslavných, hlavně Slovanů, s církví římskou.

15. Fiksluje, když ironicky praví, že apoštolové velehradští chtějí obšťastniti Rus unii haličskou (str. 72.). Není unie «haličské», ale unie s Římem různých obřadů v různých národech a zemích.

16. Fiksluje, když podezřívá Rusíny ze schismatických snah, protože volnomyšlenkáři se prohlásili pro obranu Rusínů proti Polákům (str. 55.). Neví, že židé, zednáři a volnomyšlenkáři všude rozdmýchují národní štvánice, aby tím spíše proti náboženství křesťanskému a hlavně katolickému mohli bojovati? Neví, že titíž právě živlové způsobili v Rusku revoluci, postavili se proti státu i církvi?

Časopis «Slavorum litterae theologicae» nazývá posměšně «katolicko-schismatickým» (str. 26.). Jak dalek je od úmyslů sv. Otce Pia X., jež tento časopis provádí! Praví sv. Otec: «Velimus nostros inter et orientales, qui . . . seiuncti sunt, fraternam . . . studiorum officiorumque vicissitudinem, quae praejudicatas opiniones sensim dissipet (Acta II. 317.).

18. Tvrdí, že dle redakce «Slav. lit. theol.» jsou sjezdy velehradské «rovných s rovnými», a «Bůh ví, na jakých zásadách se jednota uskuteční» (str. 27.). Ta slova v prohlášení redakce (Slav. lit. theol. V., 63., 64.) nejsou, ale slova, že máme jednati «jako bratři neb přátelé» zcela dle přání sv. Otce: «velimus . . . fraternam vicissitudinem». Výsledek se ponechává Bohu (Acta I., 35.), o zásadách, ani sjezdy velehradské, ani redakce «Slav. lit. theol.» není v pochybnosti, jsou to: mutua cognitio, mutua aestimatio, magnanimitas, studium, scientificus labor, seria discussio, amor, necessitudo, familiaris nexus, oratio, labor, sacrificium, caritas, preces, seria studia, litterarum commercium, preces et opera, amicae relationes, sinceritas studiorum atd. (Acta I. 7., 8., 9., 10., 11., 35., II. 3., 7. squ., 14 sq., 18 sq., 42., 74., Slav. lit. theol. V: 63., 64., 136.).

19. Nespravedlivě píše, že na Velehradě není místa, aby se poukázalo na pronásledování katolíků na Rusi (str. 27., 28.). Ovoce sjezdů velehradských je časopis «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda», a tam se často na tuto věc poukazuje (na př. v II. ročníku str. 77. násl., 90. násl., 139., 144.).¹⁾

¹⁾ O. Borodzicz působil sám ve smíšených osadách polskolitvinských a ani slovem se nezmiňuje, že právě na Rusku, kde Poláci tolik si stěžují na útisky se strany vlády, sami až nekřesťansky chovají se k Litvinům, je popolšťují a upírají jim práva na jejich národnost až příliš křiklavě. P. red.

20. Vytýká-li pisatel, že «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda» nestará se o obrácení 50.000 k pravoslavi odpadlých Čechů volyňských (str. 25.), zapomíná, že tím činí výtku samé sv. Stolicí apoštolské, neboť dle stanov (polské vydání Krakov 1894 str. 9.) Apoštolát o missie v cizozemsku se může starati jenom prostřednictvím sv. Stolic. Též nepraví nic, mnoho-li on a s ním stejně smýšlející polští kněží obřadu latinského přivedli zpět k církvi katolické mariavitů. Též nepraví nic o tom, že se musel najíti Polák, který se propůjčil za nástroj k potlačení svobody církve svaté při volbě papežské.

21. Tvzení pisatelovo, že prospěch církve a obrácení Ruska vyžaduje, aby polští kněží proti sjezdům velehradským bojovali (!! str. 29., 30.), je jen důkazem, že P. Palmieri řekl pravdu, když míní, že Poláci nejsou schopni, aby pracovali o unii mezi východem a západem, což mu pisatel vytýká (str. 11.). — Ostatně velehradské sjezdy se o poměru Poláků k unionistickým snahám ani slovem nezminily, účastníci si byli vědomi, že i mezi Poláky se najdou přátelé unie.

22. Poukázati lze též na to, že na nápady Borodziczovy jinde projevené byla dána odpověď již v «Acta academiae velehradensis» roč. 1911, str. 64., 65., k čemuž je doplňkem, co P. Matzel T. J. praví v «Slav. lit. theol.» V. 135. o nepřátelství jiného Poláka (Woronieckého) k sjezdům velehradským.²⁾

V Mlad. Břístích v Čechách.

Gilbert Cyrill Křikava C. R. Praem., farář.

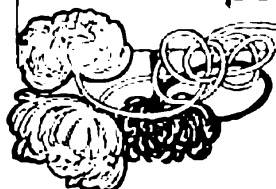
²⁾ Knížka Borodziczova mezi samými Poláky nebyla přijata nadšeně, nýbrž — mluvil jsem s několika čelnými a vážnými církevními hodnostáři o ní — připouští se, že jest psána jednostranně, příliš nacionálně, tendenčně a z ojedinelých případů činí dalekosáhlé vývody, zpovsěchňuje, posuzuje křivě. Na unii a na rusínském kněžstvu nevidí nic dobrého, ač přece unie prožila na Rusku bolestně ale čestně krvavé pronásledování Neronův a Julianův odpadlíků a mezi rusínským kněžstvem nynějším jsou i «pravé vzory ozdobené všemi ctnostmi kněze Kristova» dle slov poměry dobře znajícího Poláka. Toho ovšem Borodzicz zamlčuje. Ostatně jakou cenu má jeho práce, pozná každý, kdo si přečte jeho řádky o sjezdech velehradských. Jestliže tak «pravdivě a poctivě» referuje v celé brožurce, stačí nám, abychom se ujali unie a Rusínů proti hanebným pomluvám polským. Brožurka jen diskredituje kněžstvo polské. Pokud je znám, vím, že jen malou část jeho možno se snahami Borodziczovými ztotožňovati. Většina jeho smýšlí poctivě a přátelsky s našimi snahami unionistickými. Ostatně i Gazeta Koscieleńna, z níž Borodzicz čerpal většinu dokladů svých případů, posuzujíc knihu jeho, píše ku konci (čís. 35. str. 434): «Nemůžeme ostatně podepsati všeho bez výjimky, co nacházíme v brožurce o rusínském duchovenstvu, které odsuzuje spisovatel celkem všeobecně velmi nepěkně.» Když mu vytkla chyby, zakončuje: «My nepozbýváme naděje, že unie dá se udržeti.» Neznalým brožurka uškodí, užitku nepřinese. Pozn. redakce.

○ ○ ○

Obsah: Dr. Ant. C. Stojan, Čechové a snahy unionistické, M. F. Zíval, Řeč na oslavu sv. Cyrilla a Methoděje. — Ad. Jašek, Ruský hlas o velehradských slavnostech. Snahy po sblížení církve anglikánské s pravoslavnou. Mariánská Družina a idea Cyrillo-Methodějska. Dr. Josef Matocha, Český hospic a česká kolleje v Římě. — Zvěsti z Varšavy, z Ruska, z Kara-Agače, Rozmanitosti: Náboženská svoboda v Rusku. Nový učební plán akademii. Chelmština. Ikonostas na Velehradě. — Literatura: Ks. Jozéfa Borodzicia, Na Rusi galicyjskiej Schyzma sie gotuje!

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.

Reklamace se nefrankují a buďtež redakci nezálepené zaslány

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

(Podává jednatel «Apoštolátu» Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Apoštolát náš postaven pod ochranou bl. Panny Marie a sluje «Apoštolátem sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie». Vždyť úcta mariánská jest hlavním pojítkem v náboženském ohledě mezi národy slovanskými. Matku Boží vzýváme u všech národů křesťanských hojnou měrou, ba třeba dodati, že národové slovanští v tom ohledu ostatní národy převyšují. Jako nalézáme u národů slovanských největší fond víry, tak také nalézáme u nich vrchol úcty mariánské.

Viztež, co na její počest bylo vykonáno u národů slovanských! Viztež, nemluvě ani o sochách nepočetných a obrazech, poutnická místa mariánská! V pravdě, jak náš Středovský krásně dí, převzácné to residence Matky Páně.

Všeliké výtvarné umění zápolí v oboru uměleckém, by co nejvzácnější dílo vyrobilo ku cti a chvále Matky Páně. Kdo dovede uvést umění, jež by nebylo ve službě Královny Nebeské! A co říci o modlitbách a překrásných nadšených písních, složených a pěných ku počtě Marie Panny? Zasloužil si národ náš právem názvu národa mariánského. Jaký by to byl náš člověk, jehož život by nebyl propleten přehorlivou úctou Marie Panny? Komu by Matka tato předrahá nebyla první po Bohu? Kde nalezl kdo místo, čas i chvíli, kde by se neuctívala, kde by ctitel mariánský Ji nepozdravoval? A Matku tuto přemilou a předrahou neměli bychom o pomoc vzývat při díle tak velevýznamném a Bohu milém, jakým jest Apoštolát?

Mát Ona největší podíl na utrpení Páně, ale též největší podíl na spasitelském a vykupitelském díle.

Všechna kacířství přemohla, voláme k Ní na modlitbách svých. Dlužno tedy postaviti pod ochranu Její «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda» a dovolávati se Její ochrany a pomoci.

Páska srdečné úcty mariánské i odštěpených pobratimů jest nám zárukou konečného zdaru snah apoštolátních. Této pásky něžné úcty k Marii Panně nedáme sobě trhati od nikoho. Za příkladem sv. věrověstů našich sv. Cyrilla a Methoda, za vzorem sv. Dominika v boji s Albigenými chceme sami hodně vroucně Matku Páně uctívati a úctu Její rozšiřovati. Vždyť v tom ohledu nikdy dosti nevykonáme. Krásně o tom pějeme: »By celého světa jazykové chválu o Tobě mluvily, to by vše ještě dost nebylo, co by k Tvé chvále postačilo «

I navazovati chceme na pásku úcty mariánské u pobratimů našich a kýženého posledního apoštolátního účelu — sjednocení u víře se domáhati.

Vezměme si k srdci slova písně slezské: »Budeme se ve dne v noci modlit, aby nám to dal Pán Bůh dojit «

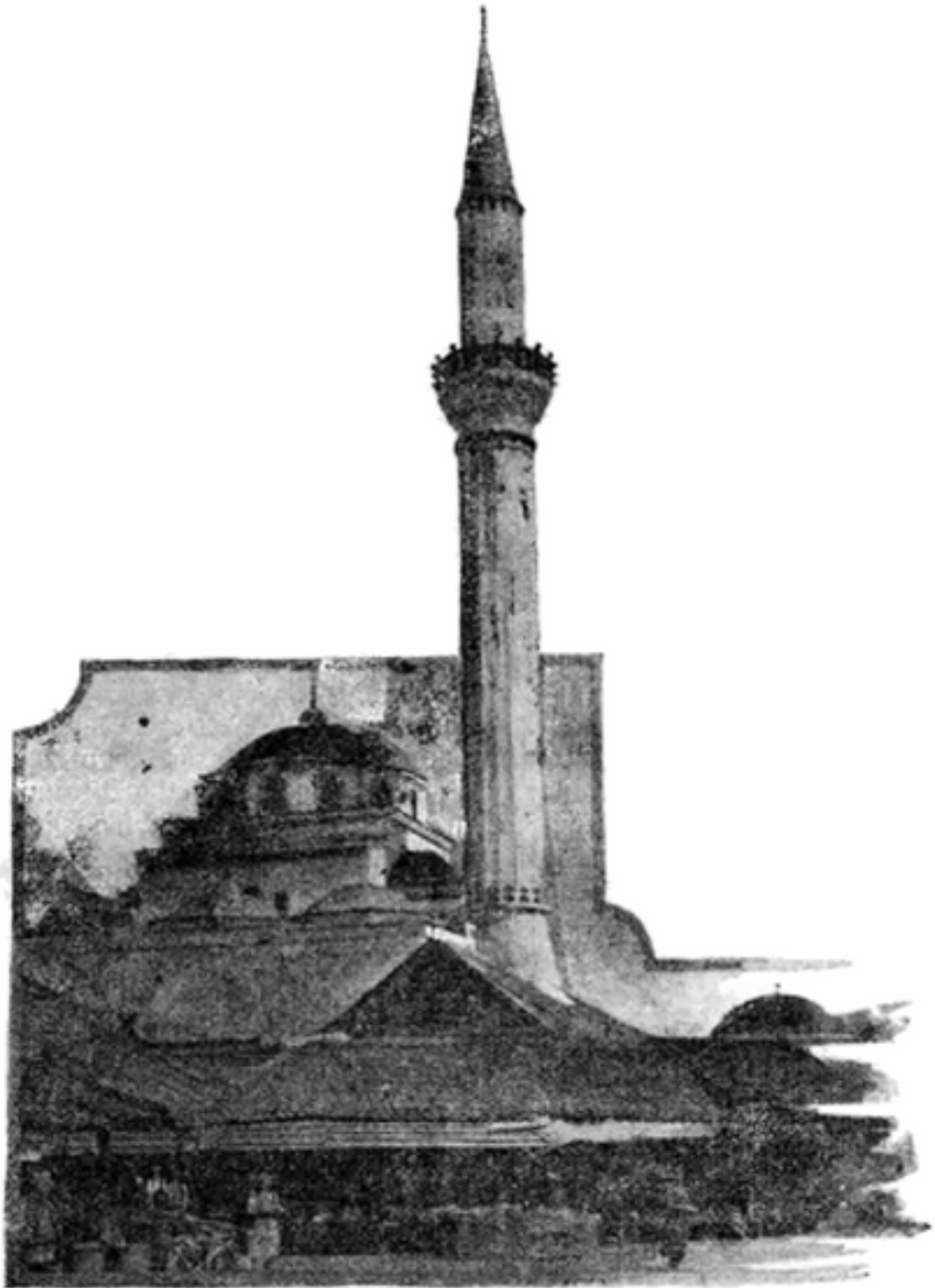

Mariánská Družina a idea Cyrillo-Methodějská.

(Dokončení.)

V přítomné době, bohudík, neschází nám již v příčině to poučení ze spisů domácích. Jest to právě zásluhou Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje, že vydávány již spisy některé toho druhu, jako na příklad časopis: »Slovanské listy bohoslovecké« pod názvem »Slavorum litterae theologiae«, nyní pod změněným titulem »Acta Academiae Velehradensis«, které jsou psány vědecky a to latinsky, aby přístupny byly i katolickým bohoslovcům jiných národností; časopis »Velegradskij Věstnik« vydávaný v jazyku ruském, aby právě též Rusům, na jejichž sjednocení se sv. naší církví velmi záleží, a kteří pro mnohé zastaralé předsudky naproti katolické církvi nepřátelsky se chovají a sjednocení odporují, dostalo se takto lepšího poznání snah naší idey Cyrillo-Methodějské; zprávy o unionistických sjezdech velehradských s obšírným uveřejněním řečí a rozprav (debat) tam konaných (Acta conventus Velehradensis) a jiné učené spisy. Takto dostává se poučení a povzbuzení všem, kdož hlouběji chtějí otázku církevního sjednocení studovati a proniknouti a pro ni i na poli písemnictví pracovati. Apoštolát sv. C. a M. však pečuje i o to, aby též širšímu obecenstvu bylo možno poučiti se dostatečně o potřebách náboženských na východě a obeznámiti se s ideou Cyrillo-Methodějskou, a sice hlavně vydává se zvláštní časopis pod názvem »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje«, který od r. 1910 vychází měsíčně v Kroměříži.

V témž časopise lze nalézt i potřebné bližší poučení o samém «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje». Časopis tento přijímá i dobrovolné příspěvky peněžité, též paramenta a prádlo kostelní i starší

Turecká mešita.

pro chudé kostely katolické v oněch krajích, pro katolické missie na Balkáně, a zvláště almužnu zvanou «Chléb sv. Methoděje» na podporu nově zřízených duchovních seminářů pro vzdělání a vychování kněží z domorodých synů v Bulharsku. Celoroční předplatné obnáší pro Rakousko-Uhersko 1 K 50 h.

Naše Družiny mohou tedy mnoho vykonati pro Apoštolát sám a jeho dílo, když budou podporovati tento časopis a pomocí jeho šířiti známost idey Cyrillo-Methodějské.

Drazí sodálové!

Myšlenka Cyrillomethodějská s jejími snahami, podniky a pracemi pěstovaná a podporovaná hlavně naším Apoštolátem sv. Cyrilla a Methoděje, jest, jak píše jistý slovinský horlitel a neúnavný pracovník pro sjednocení církevní, jako »mírumilovné křížácké tažení«. Křížáci kdysi táhli do Svaté Země, aby ji vydobyli z rukou pohanských opět svaté Církvi. I my, pracující pro tuto myšlenku, chceme jaksi opět vydobýti sv. země, celý východ a na něm zvláště své slovanské bratry od Říma oddělené opět sv. církvi katolické získati. Chceme ony kdysi krásně kvetoucí křesťanské kraje, které byly domovinou Panny Marie, Jejím královstvím a nyní po staletí jsou se svým hlavním městem Cařihradem, někdejším městem Marie Panny, v moci nejúhlavnějších nepřátel křesťanstva, pohanských Turků, získati původní královně východu.

Dějiny učí, kterak křesťané v době křížáckých válek byli nadšeni pro svatou věc a za heslem: Bůh to chce, obětovali se hrdinsky mnozí, ano i mládež za svatý kříž, kterak celá ostatní Evropa brala vřelé účastenství na podniku tom modlitbou a almužnou. Idea Cyrillo-methodějská, toto »mírumilovné tažení«, žádá též nadšených, udatných bojovníků.

Mnozí již, a to u jiných národů, účastňují se po více let tohoto tažení, které jest v pravdě mírumilovné, které mír, pokoj přináší a nabízí a koná se zbraní, která neraní, ale naopak léčí, uzdravuje a zachraňuje duši. Zbraní tou jest modlitba a almužna spojená s obětí a nejvíce láska, láska k Bohu a k Panně Marii, kterážto povzbuzuje a rozněcuje k modlitbě a všelike oběti na zachránění bratří a na ně působí neodolatelně.

Nuže, drazí sodálové, vstupme též my do řad tohoto posvátného vojska, k němuž přidaly se již naše sesterské družiny na jihu. Účastněme se tažení, jež jest vypraveno nikoli proti nepřátelům, nýbrž ve prospěch bratří našich.

Chopme se ochotně a s láskou díla tak důležitého s heslem »Bůh to chce«; Panna Maria, její čest, naše láska k ní toho žádá!

Učiňme tedy pod praporem naší Královny, před obrazem jejím, ještě více pak před oltářem jejího božského Syna, mezi dobrými úmysly, jež v nás vzbuzuje sjezd náš i to předsevzetí: pracovati dle sil svých ve prospěch myšlenky Cyrillo-Methodějské, pro sjednocení rozkolnických křesťanů se svatou Církví katolickou a sice hlavně účastenstvím na Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoděje a podporováním a rozšiřováním tohoto spolku.

Vyidi každý z nás z tohoto sjezdu s obnovenou horlivostí a nadšeností pro svou Družinu a její sv. cíle, ochoten jsa pracovati na vlastním posvěcení a posvěcení svých blízních a mezi těmito též na zachránění a posvěcení svých odloučených bratří na východě.

Budiž každý z nás horlivým apoštolem též pro ideu Cyrillo-Methodějskou, pro toto »dědictví otců« a proto též horlivým členem, příznivcem ano i rozšiřovatelem Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje — ještě bohužel dosti zapomenutého — a osvědčujme i tímto způsobem vděčnost za dobrodiní, jehožto se nám dostalo obětavou láskou jejich. Oni přinesli nám drahý poklad pravé víry z východu; pomáhejme my nyní k tomu, aby týž východ a tam právě nynější krajané našich sv. věrověstů, týž poklad znova obdrželi a zachovali sobě neporušený v sjednocení se sv. římskou Stolicí.

Když odcházeli sv. bratři Cyrill a Methoděj na Moravu, tu matka jejich, dle pověsti prý žádala, aby, který z nich přežije druhého, o to se postaral, by tělo zesnulého bratra bylo přeneseno do rodného místa a tam vedle ní uloženo k časnému odpočinku. Hle, draží sodálové! Účastenstvím a prací pro ideu Cyrillo-Methodějskou v jiném, hlubším smyslu se o to staráme, aby syn zesnulý Matce sv. Církvi rozkolem odumřelý, byl jí navrácen, ale ne více mrtev, nýbrž živ, zdráv a šťasten v obnoveném životě církevního sjednocení. Maria Panna, pod jejíž ochranou, s jejíž pomocí a pro jejíž čest toto dílo lásky bratrské konáme, tato Matka naše společná a tak dobrotivá, ona sama bratra našeho k matce jeho přivede a jí bezpečně odevzdá.

Jednou jistě nastane žádoucí doba církevního sjednocení, jež přinese blahé ovoce pro celou Církev. Na východě získají, co jim posud scházelo; najdou opět Matku společnou, Matku dobrotivou a moudrou, která jako neomylná učitelka ve své viditelné hlavě, naučí tyto jinak pevné a neohrožené křesťany — jež sobě náboženství posud velmi váží a je ve veřejném životě více osvědčují nežli mnozí křesťané západní — naučí je též žítí dle této víry, aby nedbali pouze zevnějšku a nespokojovali se pouhými obřady a zevnější bohoslužbou. Pak teprv bude u nich náboženství pronikat i celý život vnitřní, celé smýšlení a celou bohoslužbu. Získá tím sama pobožnost k Panně Marii na východě tak velmi rozšířená a pěstovaná. Tato pobožnost nabude ve spojení se svatou Církví žádoucího zdokonalení a upravení, aby mohla přinášeti patrnějšího a hojnějšího užitku pro život křesťanský, zvláště pak aby vedla, co posud na východě rozkolném se pohřešuje, ku lepšímu, dokonalejšímu poznání a uctění Ježíše Krista ve Svátosti oltářní, ku horlivějšímu a zbožnějšímu účastenství při oběti mše svaté a hlavně ku častějšímu svatému přijímání; by takto i na východě mohla se jeviti Maria Panna jakožto »Milá Paní Nejsvětější Svátosti Oltářní« a uskutečniti se i tam slova: »Skrze Marii P k Pánu Ježíši!«

Ale též celý katolický západ mnoho získá, jakmile sjednocení se stane skutkem. Neboť jaká to vzejde útěcha pro matku sv. Církve, pro její nejvyšší viditelnou hlavu, která právě v poslední době vidí a zakouší k hlubokému žalu tolik nevďčnosti a neupřímnosti, ba tolik odporu, nevěrnosti a nepřátelství i zrady od vlastních dítek

jednotlivě ano i od celých zemí a národů. Stačí vzpomenouti jen na Francii a Španělsko. Kdyby tedy východ křesťanský navrátil se k ní opět, a zvláště veliká říše Ruská, jaká to náhrada; jaká posila a lepší naděje z tak velikého vzrůstu pro další nový rozkvět a upevnění království Božího na zemi!

Ó, jaká sláva vzejde z tohoto sjednocení pro naši nebeskou Matku a Královnu! Jí bude patřiti ta čest, že se stalo dílo tak veliké pro čest Boží, poněvadž bude vykonáno hlavně s její láskyplnou mateřskou pomocí a ochranou. Její čest však bude právě tím více rozšířena, pobožnost k ní rozmnožena a upevněna.

Pak — nestane-li se tak již dřív — nastane snad brzy již ona doba, kterou předpověděl veliký horlитель pro větší a dokonalejší pobožnost k Panně Marii, výtečný učitel pravé pobožnosti k ní, blahoslavený Ludvík Maria Grignon z Montfortu (žil 1673—1716), an napsal ve své knize *«Pravá pobožnost k Panně Marii»*: *«Bůh chce, aby jeho nejsvětější Matka nyní byla poznána a více milována a ctěna než kdy jindy . . . Neboť království Ježíše Krista přijde skrze Marii Pannu jen tehdy, až tato nebeská Matka bude mnohem více poznána a milována, než se posud děje»*.

Tehdy snad přece vyplní se přání nejoddanějších dítek Panny Marie, aby Maria Panna byla uznávána a ctěna jakožto Královna celého světa, by takto skrze království její rozšířilo se tím více království Syna jejího.

A když docílí se kýženého sjednocení skrze Marii Pannu, pak vyplní se též naše prosba, prosba celé sjednocené církve k ní slovy sv. Otce Pia X. k jejímu Neposkvřněnému Početí v roce jubilejním 1904 vznášená a též nyní často opakovaná: *«Nuže račiž ty požehnaná Matko, Královno a orodovnice naše, ježto jsi od prvního okamžiku svého Početí nepříteli hlavu potřela, přimouti a ke trůnu Božímu přinéstí prosby naše, již to jsme s tebou v jedno jediné srdce spojení, bychom nikdy se nepoddali úkladům nám strojeným, nýbrž všichni do přístavu spásy přistáli a církev i křesťanská společnost přese všechna a tak veliká nebezpečení přece jednou zapětí mohli píseň vysvobození, vítězství a pokoje»*.

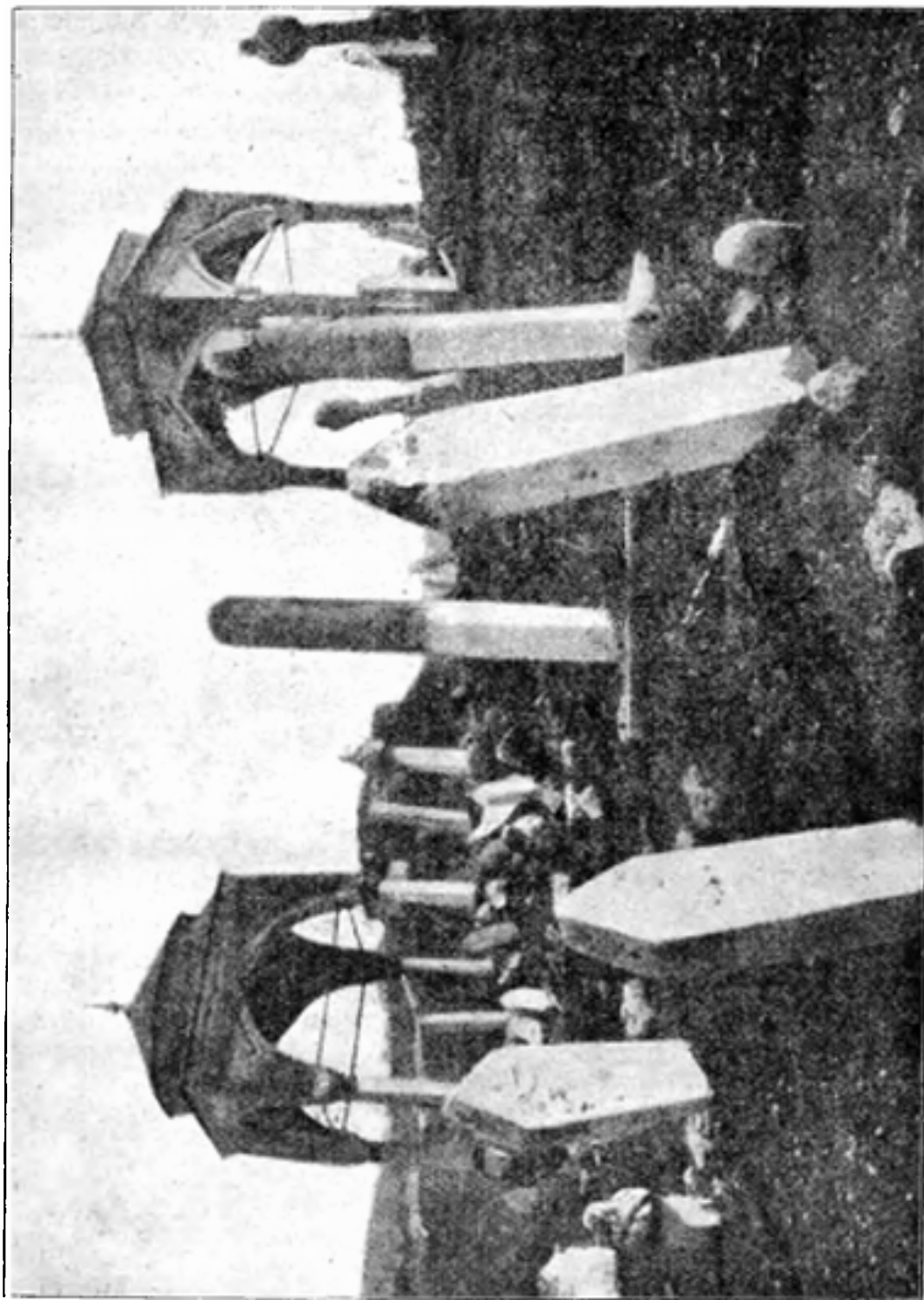
Pak splní se úplně a docela též prosba k Panně Marii, kterou hlásá starobylý nápis na nejstarším chrámu Páně Matky Boží v Rusku, v Kijevské *«Hagia Sofia»* a kterou každodenně před obětí mše sv. kněží východní i rozkolníci přednášejí (staroslov):

«Milosrdenství bránu otevři nám, blahoslavená Bohorodičko Panno, abychom doufajíce v Tebe nezahynuli, ale osvobození byli Tebou od všeliké bídý; neboť Ty jsi spasení pokolení křesťanského».

Tehdy objeví se pak Maria Panna v novém lesku, v němž zářiti bude jakožto předobrotivá Matka všech dítek svých v jedné sjednocené církevní rodině, jakožto Matka Jednoty, Mater Unitatis.

Kdy doba jednoty té nastane, ovšem neznámo; jest to v rukou Prozřetelnosti Boží. Okolnosti zvláště vzhledem k Rusku nejsou k tomu ještě příznivy, abychom dle nich mohli se nadíti blízkého sjednocení. Avšak nesmíme ztráceti naděje, a zvláště nesmíme nikdy ochabovati ve snaze horlivé napomáhati dle sil svých k tomuto sjed-

nocení; my musíme vytrvale poskytovat pomocné ruky k tomu, aby aspoň sblížení se stalo a sjednocení se připravovalo tam, kde jsou překážky ještě velké a mnohé, musíme tím horlivěji pomáhati tam, kde přístup jest volnější a práce na vinici již zdárně pokračuje.

Mohamedánské hroby na tureckém hřbitově v Sarajevě

Snad se uskutečnění díla toho ani nedočkáme, dle soudu lidského. Dočkají se však toho šťastného okamžiku jiní po nás, nás pak zásluha a odměna nemine u Boha za to, co jsme pro dílo sjednocení učinili a obětovali. Nebudeme ve věci té, která jest věcí Boží a Marie Panny, nikdy pracovat nadarmo.

Pěstujme tedy, drazí sodálové, myšlenku Cyrillomethodějskou ve spojení s Apoštolátem sv. Cyrilla a Methoděje, podporujíc tento spolek dle sil svých i rozšiřujme ji a pracujme pro ni v jednotlivých Družinách způsobem a prostředky, jak bude uznáno nejprůhodnějším; udržujme i zachovejme a odevzdejme tuto ideu a snahu jakožto drahou tradici a vzácné dědictví Družinám budoucím. V mariánských Družinách bude idea Cyrillomethodějská zajisté nejbezpečněji pěstována a rozšiřována v p r a v é m d u c h u c í r k e v n í m, majíc pevný základ a oporu v organizaci, jež ve službách sv. Církve se vždy co nejlépe osvědčila právě ve vlasti naší; v mariánských Družinách bude se jí zajisté dobře dařiti, ona bude utěšeně prospívati, jsouc pod zvláštní ochranou Panny Marie, která dílu jejímu získá hojného požehnání s nebes a zabezpečí jemu kýžený zdar.

Proto, drazí sodálové, pro čest Boží, z lásky ku Matce své nebeské, z lásky k dobré Matce právě i těch jejích dítek ubohých, rozkolem od nás odloučených, pro něž jest v pravdě Matkou bolestnou, obětujme se pro tuto myšlenku sjednocení, myšlenku Cyrillomethodějskou; horlivě pro ni pracujme každý dle sil svých, dle stavu a povolání svého i dle prostředků a hřiven, které jemu světil Pán, modlitbou, almužnou, studiem, tiskem pracujme zvláště ve spolku a pro spolek Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje apoštolsky a nikdy v této bohumilé práci, v tomto tak důležitém apoštolátě neustávejme. A nemožno-li vám jinak, činně, co jest každému možno, a k čemu každý pravý křesťan jest povinen: všichni se ve prospěch myšlenky té modleme.

Modleme se, aby Bůh pomáhal a žehnal úmyslům a snahám všech oněch, kdož již pracují a oběti přinášejí a dále pracovati a se obětovati budou pro dílo to modlitbou, almužnou a obětí sebe samých v díle missijním neb slovem, písmem a studiem.

Prosme Pána Boha, aby hojně nových a horlivých pomocníků a dobrodinců pro dílo sv. sjednocení ráčil vzbuditi, aby dal milost sv. povolání pro práci na své vinici, zvláště na jihu již připravené. Modleme se, aby také oněm mezi rozkolnickými bratry ráčil udíleti svého světla a svou radu sílu, kteří upřímně po církevním sjednocení touží, ba pro ně již i pracují a cestu ku jednotě připravují tam, kde s naší strany ještě volného přístupu není. A hlavně se modleme, aby Pán Bůh bloudící a zaslepené rozkolníky milostí svou ráčil osvětliti, by blud svůj, své neštěstí a nebezpečí snáze poznali, všeliké předsudky proti sv. církvi katolické a proti samému dílu sjednocení odložili a milost sobě od Boha podávanou ochotně přijali.

K modlitbě takové nás povzbuzuj i to, že též na východě i rozkolníci modlí se za jednotu církevní ve své bohoslužbě každodenně v hodinkách církevních a při oběti mše svaté říkajíce za hluboké poklony a znamení sv. kříže: O m i r ě v s e g o m i r a, b l a g o s t o j a n i j i s v j a t ý c h B o ž i j i c h c e r k v e j, i s o j e d i n e n i j i v s e c h, G o s p o d u p o m o l i m s j a: G o s p o d i p o m i l u j (Modleme se k Pánu za pokoj celého světa, za blaho svatých církví a sjednocení všech. Pane smiluj se).

V nejnovější době dostalo se všem věřícím mocného prostředku obzvláštní péčí a dobrotou svatého Otce Pia X. v častém denním sv. přijímání. Nuže použijme tohoto tak důležitého a nyní snadného prostředku a obětujme často sv. přijímání na ten úmysl, bychom vyprosili rozkolníkům milest sjednocení s naší sv. církví. Vzývejme o přímluvu svaté, zvláště ony, kteří pro jednotu církevní a to právě na východě pracovali a trpěli.

Vzývejme obzvláště často o přímluvu naše sv. apoštoly, sv. Cyrilla a Methoděje, jichž jméno nese idea sjednocení a Apoštolát náš, který pro ni nejvíce pracuje, prosíce v modlitbě Apoštolátu: po Otčenáši a Zdrávas:

Svatá Panno Maria, svatí Cyrille a Methoději, orodujte za nás!

A poněvadž idea církevního sjednocení tak úzce souvisí s Pannou Marií a její uskutečnění velmi závisí od uctívání jejího, proto s obzvláštní horlivostí a důvěrou vzývejme a to právě nejvíce my sodálové, Marii Pannu o pomoc pro veliké dílo církevního sjednocení. Obětujme na ten úmysl někdy svůj sv. růženec neb hodinky mariánské, neb aspoň modlitbu: »Pod ochranu tvou se utíkáme svatá Boží Rodičko«.

Ano i svůj sodálský pozdrav rozšířme láskyplně též na své odloučené bratry a vyprošujme v něm jak sobě tak i jim, v pravdě ubohým onoho požehnání, kterého tak velice třeba, a které jistě přinese jednou zdárné ovoce: církevní sjednocení.

A proto s tímto svatým úmyslem v blahé naději, že vyslyšení budeme, pozdravujme a vzývejme jménem svým i jménem všech oněch od sv. církve odloučených bratří na východě společnou naši Královnu a Matku:

«Ó Maria dítkem svým
rač nám žehnat ubohým«.

A ona, »která žádného neopouští, která žádným nepohrdne, shlédne na nás očima milosti, ona bude žehnat nám Synem svým«, ona nám u Něho všeho toho vyprosí, začkoli ji budeme žádati, zvláště pro zachování a obnovení dědictví našich otců svaté jednoty ve víře v celé rodině slovanské. Neboť ona sama s námi za nás prosití bude jakožto Matka ustavičné pomoci, jakožto ona na východě vzývaná Rychle Vyslychající (Skoroposlušnica):

Pokud náš národ v hloubi srdce chová,
důvěru k Matce, která divy tvoří,
Maria za nás prosit neustane.
Dědictví otců zachovej nám Pane!

Český hospic a česká kolej v Římě.

(Dr. Jos. Matocha v Římě.)

(Dokončení.)

Další příčinou posláni chovanců českých za chovance do Propagandy, a sice hlavní bylo, že nedostávalo se prostředků na založení a vydržování nového kollegia. Na českém domě vázl tenkrát veliký dluh, a po zaplacení úroků zbytek čistého výnosu stěží stačil na vydržování několika chovanců českých v Propagandě. Měly se tedy obstarati nejprv prostředky dostatečné ku vydržování ústavu nového a též opatřiti příhodný dům. Národní dům český pro kollegium se úplně nehodí. Nemluvě ani o tom, že jest od učelišť římských, kam chovanci na přednášky chodívají, daleko vzdálen a že stojí ve čtvrti města nízko položené a tudíž ne příliš zdravé, má český dům, jako všechny domy italské ze starší doby, chodby a schody úzké, světnice malé a nízké — jedním slovem hodí se dobře na dům činžovní naší doby, není však uspůsoben, aby v sebe pojal rodinu náboženskou. Kaplička v posledním patře sotva poskytuje dostatečného místa knězi a dvěma ministrantům. Bylo by tedy bývalo nutno dáti celý dům přestavěti a úplně znova zařídit; jakým nákladem a s jakými obtížemi, snadno každý se domyslí. To byly překážky, které se v cestu stavěly založení kollegia českého. Podařilo se však je s pomocí Boží šťastně odstraniti, čehož zásluha patří především sv. Otci Lvu XIII., Jeho Eminenci ndp. kardinálu Schoenbornovi a Msgr. Karlu Jaenigovi.

Pan biskup budějovický František hrabě Schoenborn vydal se v březnu r. 1884 na pouť do Říma ad limina Apostolorum. Sv. Otec Lev XIII. hned při první audienci projevil Jeho Biskup. Milosti přání, aby na budoucí rok školní kollegium české bylo otevřeno. Překážky a nesnáze materielní, na něž pan biskup upozorňoval, sv. Otce nezastrašovaly. Ano přikázal, aby páni biskupové o tak důležité věci společně se radili připověděv, že On, seč síly jeho stačí, v tomto vznešeném podniku je bude podporovati.

Ve srozumění se sv. Otcem a s panem biskupem Schoenbornem vymohl msgr. Jaenig na správní radě Animy svolení, aby nové kollegium ubytovati se smělo v posledních patrech domu patřícího Animě, který s hospicem Animy a s chrámem P. Marie dell' Anima bezprostředně sousedí, a sice za totéž nájemné, jaké platili dosavadní nájemníci. Vymohl též, aby nižší dům, sousedící se zmíněnými místnostmi, o jedno patro byl zvýšen a též pro obydlí Čechů opraven a nájemné, jež ustanoviti měla správní rada Animy, berouc při tom zvláštní zřetel na výdaje novou stavbou jí vzniklé.

Ustanovení toto vzbudilo u některých Němců tu- i cizozemských rozbouření, jemuž dávali výraz v liberálních listech po většině pruských. Obviňovali Msr. Jaeniga zcela nesprávně, že Čechy, jménem Animy chce mrhati ve prospěch Čechů, že do Animy Čechy uvádí, kteří pak Animy samí se zmocní atd. atd. — Štvání neustálé přinutilo konečně Msgr. Jaeniga k formálnímu prohlášení

ve schůzi správní rady Animy, že nikterak nezamýšlí připravit českým kollegiem Animě škodu, nýbrž naopak veliký prospěch, poněvadž chovanci české kolleje budou obstarávati důstojně a bezplatně akolythaci při všech funkcích bohoslužebných v kostele Animy; a že českým národním domem ručí nahrazení každé škody, jež by v Animě vzniknouti mohla skrze českou kollej. To prohlášení učinil Msgr. Jaenig za přítomnosti zástupce vele vyslance rakouského, a jest zaznamenáno do protokolu správní rady. Obdržev svolení správní rady, Msgr. Jaenig pilně připravoval místnosti pro kollej s obtížemi a překážkami, jakým toliko energie a vytrvalost jeho zdolati dovedla. Nejdůstojnější páni biskupové čeští sešli se v měsíci červnu 1884 na poradu o české kolleji do Prahy a jednomyslně se ustanovili, vzdáti sv. Otci povinné díky za nový důkaz lásky a náklonnosti k Čechům a slíbili, že posílají budou chovance do ústavu, jehož založení Jeho Svatosti tak velice na srdci leželo.

Sv. Otec touto ochotou pánů biskupů českých nanejvýš potěšen otevření nového kollegia českého ustanovil, a určil hned srozuměn s J. Eminencí p. kard. Schwarzenbergem, za ředitele budoucího kollegia českého Msgr. Benedikta Lorenzelliho, profesora filosofie při kollegiu Urbanově de Propaganda Fide.

Namane se snad někomu otázka, proč sv. Otec Vlacha zvolil za ředitele ústavu českého? — Jednalo se o založení ústavu zcela nového dle vzoru seminářů a kollejí římských; bylo tedy třeba za ředitele muže, který život i stanovy římských ústavů zná a nadán jest vlastnostmi, aby uměl i dovedl je i do českého kollegia zavést. A této naději, dostál Monsgr. Lorenzelli nad očekávání skvěle. Věhlas, vážnost a přízeň, jaké těšil se jako professor filosofie, přenesl na české kollegium.

Oblíbený professor — byl mimo to poměrů římských velmi dobře znalý, energický a při tom všem vždy milý a vlídný, mladý a se vším spokojený, ve vyšších kruzích známý, u kardinálů a prelátů pro svou učenost vážený, právem pokládán býti mohl za muže, který pro řízení a vedení nového ústavu výtečně se hodí. A skutky dokázaly, že sv. Otec jmenováním Monsgr. Lorenzelliho ředitelem kollegia českého prokázal Čechům dobrodiní největší.

Dne 6. července sv. Otec opět rozhodně prohlásil, že přeje sobě a chce, aby kollegium české otevřeno bylo v listopadu téhož r. 1884. Na námitky, že stává ještě tolik obtíží a překážek, odpověděl, o to že starají se pan biskup Schoenborn s Monsgr. Jaenigem, a k čemu síly těch nedostačí, o to že postarati se chce sám.

A skutečně Nuntius apoštolský ve Vídni arcibiskup Vanutelli obdržel již za 3 dny po tom rozkaz, aby jménem Jeho Svatosti u vlády naší vyjednával, aby na chovance kollegia českého přispívala též matice náboženská. Jeho Veličenstvo císař pán nejen že milerád svolení dal ku založení kollegia českého v Římě, nýbrž ochotně vyplnil též přání sv. Otce ustanovit dekretem ze dne 4. října 1884, aby na každého chovance kollegia českého z fondu matice náboženské vypláceno bylo ročně 230 zlatých.

Ku slavnostnímu otevření kollegia nemohl pan kardinál Schwarzenberg do Říma se vydati, přijel však na pozvání sv. Otce jen biskup budějovický František de Paula hrabě Schoenborn dne 31. října, přiváděje s sebou 5 nových alumnů českých. K těmto 5 nováčkům družilo se 7 alumnů českých z Propagandy a tak mělo české kollegium do začátku 12 chovanců. Nastal svátek sv. Karla Boromejského. Ráno o 7. hodině Jeho Milost pan biskup budějovický vešel s četnou assistencí kněží Animy a s prelátem Monsgr. Karlem Jaenigem do místností kollegia českého, které byly slavnostně ozdobeny, a posvětil je.

Po mši sv. všichni přítomní hosté obdrželi po bronzové medaili, kterou Monsgr. Jaenig dal raziti na památku otevření českého kollegia. Mezi vzácnými hostmi celé slavnosti byl i nynější sv. Otec. Jako nově vysvěcený biskup byl i při slavnostní hostině přítomen. A že již tehdy jeho apoštolské srdce vše dobré české kolleji vyprošovalo na Pánu, svědčí jeho dopis, který se dosud v Animě uschovává a v němž biskup Sarto znovu vše dobré blahopřeje nově založené kolleji.

Papež Lev XIII. neustával obsypavati českou kolleji důkazy své přízně. Ať to byly promluvy k chovancům, ať to byla péče o jejich časné duchovní blaho, ať to byly listy, všude jeví sv. Otec své Slovanům nakloněné srdce, z něhož dýše opravdová účinná láska i k národu českému.

Tím však nekončila řada dobrodiní, jež Lev XIII. České kolleji prokázati hodlal. Česká kolleje skrovně počala žiti, v nízkých poschodích Animy. Ředitel a msgr. Jaenig hleděli co mohli přizpůsobiti místnosti různým účelům kolleje. Pomalu si zbudovali kapličku, lavice, oltář s obrazem našich sv. patronů, jídelnu, vlastní kuchyň. Vše bylo v malém, ale vše milé, jak tomu nasvědčují vzpomínky chovanců z té doby. Přišly první prázdniny, jež přinesly nové starosti. V letních měsících v Římě bývá horko až nesnesitelné, proto vše utíká do «Campagne», v lesy milých hor Albánských. Tu málo která kolleje zůstane v Římě. Naši římsští Čechové neměli však kam se uchýliti. Msgr. Lorenzelli se proto obrátil na Lva XIII., jenž hned též pomohl, ponechav jim dům akademie kněží šlechticů v Tivoli. Tak trávili naši první chovanci své prázdniny v krásném Tivoli, jež již za starodávna slavný básník Horac pro krásu a nádheru přírodní opěvoval. Na přednášky chodívali chovanci z Animy napřed na Apollinář, později na Propagandu, kde jejich ředitel msgr. Lorenzelli filosofii přednášel.

Ze svého útluku v Animě se však dlouho česká kolleje netěšila, neboť již r. 1887 musela se odtamtud vystěhovati. Nastaly nové potíže. Ale přízeň sv. Otce pomohla. Byl zakoupen, opraven a upraven vhodný dům, kam mohla přesídliti. Sv. Otec postaral se i o hmotné blaho chovanců, čímž zabezpečil kolleji budoucnost, osvědčiv takto zřejmě svou lásku k národu českému.

Sv. Otec našel i obětavé muže, jež pomohli záměry jeho uskutečnit. Byl to zmíněný již J. E. kardinál Lorenzelli a msgr. dr. Frant

Zapletal, rodem Moravan, již uskutečnili a provedli veliké myšlenky Lva XIII

Česká kolej měla znamenité muže za své zakladatele, ve svých prvních počátcích sahá v dávné věky a zvěstuje dosud dobrotu našeho Otce vlasti, za své nynější trvání děkuje velikému papeži Lvu XIII. a nemalými díky jest zavázána i nynějšímu sv. Otci Piu X.

Kéž působí i na dále v úmyslu svých šlechtitných zakladatelův a prvních ředitelů, kéž zůstane národu oním vyvoleným semenišťem, z něhož jen mužové příkladné apoštolské horlivosti a činnosti vycházejí, kéž jest Čechům ku spáse, církvi sv. k chloubě a Pánu Bohu k větší cti a slávě.

Pro kněze — pro sacerdotibus.

Sodalibus Apostolatus SS. Cyrilli et Methodii conceditur ad triennium facultas benedicendi coronas, cruces et similia.

Sanctissimo Patri oblatae sunt preces pro concedenda facultate devotionalia benedicendi sacerdotibus sodalibus Apostolatus SS. Cyrilli et Methodii, quas preces Sanctissimus Pater exaudire dignatus est hoc modo:
Beatissime Pater!

S. Congregatio Indulgentiis sacrisque reliquiis praeposita die 20. Aprilis 1893 sacerdotibus sodalibus Apostolatus SS. Cyrilli et Methodii inter alias gratias ad quinquennium facultatem fecit benedicendi privatim extra Urbem coronas, cruces, crucifixos, rosaria, parvas statuas ac numismata eisque applicandi indulgentias omnes non exceptis iis, quae a S. Brigitta nuncupantur. Quo quinquennio jamdiu elapso Sanctitatem Vestram pro dictae facultatis gratiosissima prorogatione humillime rogare audeo.

Et Deus

Die 14. Julii 1911.

Ssmus D. N. D. Pius Divina Providentia Pp. X. per facultates R. P. D. Adessori S. Officii impertitas benigne annuit pro petita prorogatione ad triennium tantum, servato tenore concessionis in supplici libello memoratae. Contrariis quibusdam non obstantibus.

Aloisius Giambene,

Substitutus pro Indulgentiis.

Alia privilegia in perpetuum pro sacerdotibus expostulata atque concessa sunt:

Privilegium Altaris personalis tribus in quolibet hebdomade diebus, dummodo simili privilegio alia de causa iam non gaudeant.

Facultas benedicendi Rosaria seu coronas precatorias, Crucifixos, parvas statuas et s. numismata eisque applicandi consuetas Indulgentias et etiam illas, quae a S. Brigitta nuncupantur.

Supra enumeratis privilegiis gaudent sacerdotes sodales, si omnes conditiones rite praestant scilicet si sunt revera adscripti tamquam sodales Apostolatus, si corde saltem contrito ac devote recitant unum Pater et Ave adiecta invocatione: »S. Virgo Maria, ss. Cyrille et Methodi, orate pro nobis« atque si uno quoque anno ad minimum 24 fil. solvunt.

Non est necessarium, ut ex unaquaque dioecesi enumerata privilegia sibi a Sancta Sede expostulent, cum omnia pro tota sodalitate sub titulo »Apostolatus ss. Cyrilli et Methodii« etiamsi filiales sectiones in diversas dioeceses introducerentur, concessa essent.

Oratio pro benedictione Coronae Rosarii M. V.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit coelum et terram.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

O r e m u s :

Omnipotens et misericors Deus, qui propter eximiam caritatem tuam, qua dilexisti nos, Filium tuum unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum de coelis in terram descendere et de Beatissimae Virginiis Mariae Dominae nostrae utero sacratissimo, Angelo nuntiante, carnem suscipere, crucemque ac mortem subire et tertia die gloriose a mortuis resurgere voluisti, ut nos eriperes de potestate diaboli: obsecramus immensam clementiam tuam, ut haec signa Rosarii in honorem et laudem eiusdem Genitricis Filii tui ab Ecclesia tua fideli dicata: bene † dicas et sancti † fices eisque tantam Spiritus Sancti infundas virtutem: ut quicumque horum quodlibet secum portaverit atque in domo sua reverenter habuerit et in eis secundum eiusdem sanctae Societatis instituta divina contemplando mysteria devote oraverit, salubri et perseveranti devotione abundet, sitque consors et particeps omnium gratiarum, privilegiorum et indulgentiarum, quae eidem Societati per Sanctam Sedem Apostolicam concessa fuerunt, ab omni hoste visibili et invisibili semper atque ubique in hoc et in futuro saeculo liberetur et in exitu suo ab ipsa Beatissima Virgine Maria Dei Genetrice tibi plenus bonis operibus presentari mereatur. Per eundem Christum Dominum etc. — Aspergatur aqua benedicta.

Rozmanitosti.

Jak Jihoslované slaví Vánoce. U Jihoslovanů pravoslavných předchází Vánocím šestinedělní půst (tedy delší než celý náš advent), který je velmi přísný. Na venkově po celou tu dobu živí se jen brambory, kukuřičným chlebem a boby vařenými ve vodě, neboť pravoslavná církev nepřipouští tam v postu ani mléka ani vajec. Za to o svátcích počnou hody a veselí. Za svítání o Štědrém dni vycházejí rodiče s dětmi do lesa vyhledat si vánoční stromek. Zvláště slavnostně opatřují si stromek vojenské posádky. Jedou si pro něj s řebřínáčem, důstojníci jedou na koních a se stromkem průvod vrací se za hlučné vojenské hudby. V domácnostech posypávají podlahy řezankou, kterou nechávají po tři dny ležeti na zemi na památku chleva, ve kterém se narodil Kristus Pán. O štědré večeři dávají na na stůl ovoce, a především na rošti upečené sele. Na rozdíl od našich klidných svátků jsou srbské Vánoce velice bouřlivé. Na oslavu svátků střílí se z revolverův i pušek, vypalují se ohňostroje a dělá se hluk všeho druhu. O prvním svátku konají návštěvy u příbuzných a přátel a známých. Návštěvy dělají pouze muži, ženy sedí doma a návštěvy vítají.

Turecké hřbitovy druhy tak četné ve slovanských zemích balkánských dnes již velice řidnou. Poněvadž bývaly na nejkrásnějším místě měst, jsou proměněny v nádherné městské sady, jako na př. v Bělehradě, Varně a j. Kde se ještě udržely, jsou naprosto zanedbány a pustnou. Hroby chudých označeny jsou jedním nebo dvěma kolmými kameny 3—4 stopy vysokými. Střední třídy mívají kameny ozdobeny hlavicemi s mramorovou hlazenou deskou. Boháči stavějí si nádherné sarkofagy a náhrobky. Hlavičky mužských hrobů vyběhají v turban nebo fes. Čím větší turban, tím větší hodnostář v hrobě odpočívá. Nápisy jsou turecké a obsahují kromě jména, stavu a data úmrtí pohřbeného nějakou průpověď z koránu a prosbu o fátihu j. o modlitbu první sury koránu, která má u mohamedánů podobný význam jako u křesťanů Otče náš. Jako slovanská a řecká města balkánská očišťují se ode všech zbytků tureckých, tak mizí z nich i štíhlé minarety a mohamedánské hřbitovy. Bosna snad si je uchová nejdéle.

Obsah II. ročníku „Apoštolátu“.

ČLÁNKY:

Jašek A. d.:

Vznešení jubilanti str. 18.

Panteleimon str. 28.

Třetí unionistický sjezd na Velehradě; str. 98.

Ze života bulharských řečníků na III. union. velehradském sjezdě; str. 107.

Velehradské slavnosti 1911; str. 119.

Ruský hlas o velehradských slavnostech; str. 149.

Jindřich Kar.:

Svatotrojská Sergijevská lavra; str. 2, 41, 74, 87.

Ljubotinski Kaz.:

Naše poměry v Poznaňsku; str. 32.

Matocha Jos. dr.:

Český hospic a česká kolej v Římě; str. 38, 71, 162, 185.

Mariánská Družina a idea Cyrillomethodějská; str. 51, 66, 82, 125, 157, 178.

Příkryl Frant. d.:

Nová legenda o sv. Konstantinu-Cyrillu; str. 50.

Snahy po sblížení církve anglikánské s pravoslavnou; str. 155.

Stojan Ant. C. dr.:

Po roce str. 1.

O zneuznaném účelu „Apoštolátu“; str. 17.

O pomoci, která má sloužiti účelu „Apoštolátu“; str. 49.

O novém způsobu milosrdenství pro „Apoštolát“; str. 65.

O Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie; str. 97, 177.

Slavnostní schůze „Apoštolátu“ na Velehradě v sobotu a v neděli 29. a 30. července 1911; str. 113.

Čechové a snahy unionistické; str. 145.

Tagliafero J.:

Panteleimon; str. 28, 54, 11, 135.

Vukonić Vjenc.: Z Bodulije; str. 4, 37, 69, 86, 130.

Zíbal M. F.:

Řeč na oslavu sv. Cyrilla a Methoda; str. 148.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Balkánu:

Půlstoleté jubil. bulh. unie; str. 61.

Z Budapeštu:

Boj Rusínů o slov. bohoslužbu; str. 43.

Z Černé Hory:

Nový primas černohorský; str. 14.

Z Gadžilova:

Apoštolát sv. C. a M. u Bulharů; str. 62.

Z Jowu:

Půlstoletí v Americe; str. 13.

Z Kara Agače:

Slovanský seminář; str. 43.

Bratrstvo kněží sv. Cyrilla a Methoda; str. 169

Jubileum bulh. unie; str. 170.

- Z K i j e v a:
ruské missie pravosl. o církvi str. 46.
- Z K r o m ě ř í ž e:
Akademie Velehradská; str. 8, 42, 56, 76.
- Z L u b l a n ě:
Apoštolát sv. C. a M. Slovinců; str. 76.
- Z M o s t a r u: † biskup Buconjić; str. 42.
- Z M o s k v y:
Svoboda svědomí Rusku; str. 77.
- Z N o v ě h o H r a d c e v A m e r i c e:
Náš stav v Americe; str. 79.
- Z P l o v d i v a:
Bulh. katol. časop. Lač. Katol. školy; str. 12.
- Z R u s k a:
Svoboda svědomí; str. 90.
Veřejné nábož. úkony katol.; str. 138.
Řády a bratrstva katol.; str. 139.
Kázeň v církvi; str. 168.
- Z Ř í m a:
První katol. chrám ruský; str. 8.
Spolek sv. Vladimíra; str. 95.
- Z e S o l u n ě:
Sestry nejsv. Svátosti oltářní; str. 58.
Missii v Macedonii; str. 141.
- Z e S p l i t u:
† biskup Nakić; str. 43.
- Z V a r š a v y:
Péče Poláků o vystěhovalce; str. 128.
Úřední revise katol. konsistoří; str. 166.
Sekta mariavitská; str. 167.
- Z e Z á h ě b u:
Konsekrace bisk. dra. Bauera; str. 57.

Rozmanitosti:

Str. 14, 47, 62, 80, 96, 145, 171, 190.

Literatura:

Str. 16, 48, 63, 173.

Vyobrazení:

Samostan sv. Eufemie na otoku Rábu; str.
Ostrůvek Košjun; str. 7.
Madona v ruském katol. chrámě v Římě
J. E. nejd. kníže-arcibiskup Frant. Bauer; 9
Z návštěvy na Balkáně; str. 29
Slov. seminář v Kara-Agači; str. 45.
Msgr. M. Petkov; str. 53.
Bulh. v národním kroji; str. 59.
Svatotrojická Serg. lavra; str. 67, 89.
O. Panteleimon; str. 103.
Oo. Genadij a Chariton; str. 105.
Účastníci III. sjezdu union.; str. 115.
Msgr. Epifan Šanov; str. 117.
Velehrad; str. 121.
Slov. mše sv. na Velehradě; str. 153.
Vnitřek rusko-katol. chrámu v Římě; str. 163.
Turecká mešita; str. 179.
Turecký hřbitov v Sarajevě; str. 183.